

Mediální obraz poslanců v českém denním tisku

Richard Šůsa

Vydal: ©TOPAZ
©2026
Opletalova 1603/57
11000 Praha 1
Česko

Více informací na: www.thinktopaz.cz

ISBN: 978-80-88350-53-8

Vedoucí ediční rady: Mgr. Lucie Tungul, Ph.D., M.A.

Práce je upravenou verzí diplomové práce, která byla oceněna v 6. ročníku studentské soutěže Cena Karla Schwarzenberga.

TOPAZ na sebe nebere žádnou odpovědnost za fakta či názory vyjádřené v této publikaci ani za jakékoliv další využití informací v ní obsažených. Plná odpovědnost leží na autorovi publikace.

Obsah

ÚVOD	4
1 MÉDIA A POLITIKA	6
1.1 ZROD A SOUČASNOST POLITICKÉ KOMUNIKACE	8
1.2 POLITIČTÍ AKTÉŘI V ARÉNÁCH	14
1.3 VZTAH MÉDIÍ K POLITICE	21
2 VÝZKUM MEDIÁLNÍHO OBRAZU POLITIKŮ	25
2.1 INSTITUCIONÁLNÍ CHARAKTERISTIKY	26
2.1.1 Vrcholné posty.....	26
2.1.2 Nepřehlížené výbory.....	29
2.1.3 Odlišná kritéria různých typů médií.....	30
2.2 NEINSTITUCIONÁLNÍ CHARAKTERISTIKY	31
2.2.1 Pohlaví.....	32
2.2.2 Věk a služební stáří.....	37
2.2.3 Atraktivita	39
3 POSTAVENÍ POSLANECKÉ SNĚMOVNY.....	42
3.1 CESTA KE VZNIKU POSLANECKÉ SNĚMOVNY.....	43
3.1.1 Česká národní rada, rodné jméno Sněmovny.....	43
3.1.2 Transformace na Poslaneckou sněmovnu	49
3.2 SOUČASNÁ PODOBA POSLANECKÉ SNĚMOVNY.....	54
3.2.1 Činnost Poslanecké sněmovny.....	54
3.2.2 Instituce Poslanecké sněmovny.....	60
3.2.2.1 Funkcionáři.....	60
3.2.2.2 Výbory, komise a další orgány.....	60
3.2.2.3 Poslanecké kluby.....	62
3.3 VOLEBNÍ SYSTÉM DO POSLANECKÉ SNĚMOVNY	62
3.3.1 Legislativa a povaha poměrného zastoupení.....	62
3.3.2 Výklad poměrného zastoupení v nálezech ÚS.....	66
3.3.3 Systém a výsledky voleb v říjnu 2017	72
3.3.4 Změna volebního systému v roce 2021	75
4 METODOLOGICKÁ ČÁST	79
4.1 STĚŽEJNÍ VÝZKUM.....	79
4.1.1 Časové vymezení výzkumu	79

4.1.2 Poslanci zařazení do výzkumu	80
4.1.3 Konstrukce vzorku	82
4.1.3.1 Výběr médií	82
4.1.3.2 Výběr konkrétních novinových vydání	84
4.1.4 Výzkumný postup	87
4.1.4.1 Kvantitativní obsahová analýza	88
4.1.4.2 Mnohonásobná regresní analýza	90
4.2 DOPLŇKOVÝ VÝZKUM	96
5 VÝZKUMNÁ ČÁST	97
5.1 VYHODNOCENÍ DOPLŇKOVÉHO VÝZKUMU	97
5.2 VYHODNOCENÍ STĚŽEJNÍHO VÝZKUMU	99
5.2.1 Kvantitativní obsahová analýza	99
5.2.2 Mnohonásobná regresní analýza	104
5.2.2.1 Naplnění předpokladů analýzy	104
5.2.2.2 Posouzení vlivu nezávisle proměnných	107
5.2.2.3 Upravený model	109
5.2.2.4 Posouzení kvality modelu	112
6 DISKUZE	116
ZÁVĚR	121
POUŽITÁ LITERATURA	123
LITERATURA A TIŠTĚNÉ DOKUMENTY	123
ODBORNÉ ŽURNÁLY	133
PRÁVNÍ PŘEDPISY A AKTY	140
PARLAMENTNÍ TISKY A STENOGRAFICKÉ ZÁZNAMY	150
<i>Národní shromáždění</i>	150
<i>Federální shromáždění</i>	150
<i>Česká národní rada</i>	150
<i>Poslanecká sněmovna</i>	151
<i>Senát</i>	153
OSTATNÍ ELEKTRONICKÉ PRAMĚNY	153
TISK PODROBENÝ STĚŽEJNÍMU VÝZKUMU	160
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	167
SEZNAM GRAFŮ A TABULEK	170
SEZNAM PŘÍLOH	171

PŘÍLOHY 172

Úvod

V současné společnosti není před politikou úniku. Představuje zásadní složku produkce tematicky rozkročených médií a pronikla i do obsahu zveřejněného a šířeného na sociálních sítích. V každém okamžiku jsme potenciálním cílem politické komunikace jako voliči hodní zachycení a přivedení do volební místnosti. Dlouhodobě probíhá za přispění masových médií, ačkoliv rozvoj internetu a technologický pokrok spojený se síťovými digitálními médii dále rozšířil možnosti oslovení veřejnosti. Postavení tradičních médií však zůstává nezadatelné. S touto myšlenkou vznikla diplomová práce, jež se vám dostala do rukou či na obrazovku.

Kladu si za cíl zjistit, co současným politikům pomáhá stát se součástí mediální produkce. Obecné vazby mediálního a politického prostředí rozebírá první část této práce. Navazuje na ni přehled dosavadního poznání na poli mediálního obrazu, neboť jsem se při výběru tématu inspiroval zahraničními výzkumy. Faktory, které pomáhají utvářet jejich mediální obraz, sleduji v českém prostředí u představitelů Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Jedná se o hlavní zákonodárny orgán, v době vzniku státu byl krátce v tomto směru jediný. Třetí část práce představuje jeho stručný historický vývoj, okolnosti vzniku současné podoby a roli v českém ústavním systému. Pozornost věnuji i současnosti a vývoji volebního systému, neboť má určitý vliv na podobu mediální produkce. Lokální média a regionální rubriky se spíše těší význačnějšímu postavení v lokálních a lokalizovaných volbách. Sice se v 90. letech uvažovalo o volbě poslanců v drobných obvodech ve stylu známém ze Spojeného království, udrželo se však konání voleb dle systému poměrného zastoupení s pomocí relativně velkých územních celků – krajů. Díky tomu ústavou zakotvená volná soutěž politických stran prohlubuje význam politických témat s celostátním dosahem. Tím se opět vracíme k význačné roli médií, zejména těch, jež jsou rovněž šířena a konzumována značným množstvím osob.

Výzkum představený ve čtvrté části se zaměřuje právě na tato média. Z celostátních periodik podrobuji zkoumání nejčtenější čtveřici z období 2018 až 2021, v něm mediální produkci analyzuji. Blesk, Mladá fronta DNES, Metro a Právo sice netvoří celé české mediální prostředí, jejich stránkám však věnuje pozornost značná část populace. Poslanecká sněmovna je volena na čtyři roky a v krátké historii českého parlamentarismu dosud jen dvakrát skončilo volební období předčasně. Pro výzkum jsem však zkrátil

sledovanou dobu na přibližně tři a čtvrt roku. Tento postup mi umožnil ignorovat poslance, kteří byli rovněž členy vlády, neboť tito by mohli ovlivnit výsledky a formulované závěry. Síla mediálního obrazu vlády byla prokázána v zahraničí a ani česká média předsedu s ministry neignorují. Výsledky a hlubší úvahu nad nimi skýtají pátá a šestá část.

1 Média a politika

Politici prezentují a zveličují své úspěchy ve snaze dosáhnout opětovného zvolení. Jak poznamenává americký politolog Brian F. Schaffner, „každý kongresman může v Kapitolu těžce pracovat pro občany svého obvodu, ale jen ten, který jim o svém úsilí dokáže říkat, bude odměněn“.¹ Odměnou míní znovuzvolení do funkce. Případné ignorování médií přirovnává Kioko Ireri k psaní vlastního politického epitafu.² Zásadní úlohu sehrávají média, jež přibližují politické dění veřejnosti. Zvláště aktivně potřebují šířit a prosazovat své názory a triumfy politici, kteří chtějí uspět v personalizovaných volbách – v nich volič vybírá mezi jednotlivými kandidáty, nikoliv mezi stranami.³ Masová média se již v době svého vzniku a počátečního rozvoje stala zásadním aktérem a zprostředkovatelem informací mezi politikou a lidem. Namísto úzkého okruhu osob u panovnického dvora se mocní museli začít prezentovat před širší veřejností.⁴ Když odpadl monopol na vydávání tisku, projevila se trvalá konkurenční soutěž o zákazníky. Dodnes každý den čelí noviny volebnímu aktu ve snaze přimět veřejnost ke konzumaci nabízeného obsahu, zatímco politici „jsou voleni pouze občas“.⁵ Podobný styl uvažování se prosadil i v samotné politice ve formě fenoménu permanentní kampaně. Od 70. let 20. století se výrazně stíral rozdíl mezi kampaní a vládnutím. Snaha oslovovat veřejnost se již neomezovala na epizodní období před volbami, místo toho probíhá neustále.⁶ Na tomto místě Jay Blumler a Michael

¹ SCHAFFNER, Brian F. Local News Coverage and the Incumbency Advantage in the U.S. House. *Legislative Studies Quarterly* [online]. 2006, 31(4), s. 494 [cit. 2022-11-05]. ISSN 1939-9162. Dostupné z: <https://doi.org/10.3162/036298006X201904>

² IRERI, Kioko. Newspaper Visibility of Members of Parliament in Kenya. *Journalism and Mass Communication* [online]. 2012, 2(7), s. 721 [cit. 2023-02-17]. ISSN2160-6579. Dostupné z: <http://erepo.usiu.ac.ke/11732/1390>

³ FAWZI, Nayla. Information Source and Political Arena: How Actors from Inside and Outside Politics Use the Media. In: VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE (Eds.). *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*. Cham: Springer International Publishing AG, 2017, s. 249. ISBN 978-3-319-60248-6.

⁴ KRÁKORA, Pavel a kol. *Významné události soudobých českých dějin a jejich reflexe v médiích*. První vydání. Praha: Nakladatelství Epoque s. r. o., 2014, s. 110. ISBN 978-80-7425-242-6.

⁵ CURRAN, James. Nový pohled na masová média a demokracii. In: JIRÁK, Jan a Blanka ŘÍCHOVÁ. *Politická komunikace a média*. Vydání 1. Praha: Univerzita Karlova v Praze Nakladatelství Karolinum, 2000, s. 129. ISBN 80-246-0182-6.

⁶ BRADOVÁ, Eva a Pavel ŠARADÍN. Permanentní kampaň a proces vládnutí: politika v éře konzultantů. In: ŠARADÍN, Pavel. *Politické kampaně, volby a politický marketing*. Vydání první. Olomouc: Periplus, 2007, s. 31–52. ISBN 978-80-86624-36-5.

Gurevitch popisují čtveřici hlavních složek systému politické komunikace: politické instituce, mediální instituce, soustředění publika na politickou komunikaci a aspekty politické kultury s vlivem na podobu komunikace. Přední pozici zaujímají dvě uvedené sady institucí a jejich vzájemné interakce. V horizontální rovině se jejich vztahy projevují při tvorbě zpráv, ve vertikální společně či samostatně šíří a zpracovávají informace od veřejnosti i pro ni.⁷

Susana Salgadová definuje dvě základní kategorie politické komunikace. „Mediovaná“ (nepřímá) představuje postupy, v nichž rozhodující vliv na její podobu náleží novinářům. Řadí se do ní například komentáře či rozhovory. Při interview sice politik-respondent má relativní volnost ve svém vyjadřování, jeho sdělení se však, v teorii, odvíjí od položených otázek.⁸ Ani nejsilnější političtí aktéři obvykle nemohou určovat, jak budou jejich zájmy a nápady prezentovány a interpretovány v médiích.⁹ Podle Blumlera je takový úděl všech zásadních aktérů komunikace jako takové. Jen výjimečně ji mohou vést podle svých představ, aniž by ji ovlivňoval jakýkoliv další aktér.¹⁰ Naproti tomu „nemediovaná“ (přímá) komunikace zahrnuje prostředky, u nichž politik disponuje plnou kontrolou. Zmiňuje mj. stranický tisk, televizní spoty, plakáty, využívání online médií, telefonáty s voliči či zužitkování zákonem garantovaného prostoru v médiích. Šíření vlastních sdělení prostřednictvím médií, zejména televize, zajišťuje dosažení početného a názorově různorodého publika.¹¹ Do prostředí masových médií se již přesunula veřejná debata, jež se dříve odehrávala v uzavřených kavárnách či salonech, kam měli přístup

⁷ BLUMLER, Jay G. a Michael GUREVITCH. *The Crisis of Public Communication*. London: Routledge, 1995, s. 12. ISBN 0-415-10852-7.

⁸ SALGADO, Susana. The media of political communication. In: REINEMANN, Carsten (Ed.). *Political communication*. Berlin: De Gruyter Mouton, 2014, s. 280–284. ISBN 978-3-11-023816-7.

⁹ THESEN, Gunnar. An Intervening Intermediary: Making Political Sense of Media Influence. In: VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE (Eds.). *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*. Cham: Springer International Publishing AG, 2017, s. 29–30. ISBN 978-3-319-60248-6.

¹⁰ BLUMLER, Jay G. The Shape of Political Communication. In: KENSKI, Kate a Kathleen Hall JAMIESON, eds. *The Oxford Handbook of Political Communication*. New York: Oxford University Press, 2017, s. 47. ISBN 978-0-19-979347-1.

¹¹ SALGADO, Susana. The media of political communication. In: REINEMANN, Carsten (Ed.). *Political communication*. Berlin: De Gruyter Mouton, 2014, s. 280–284. ISBN 978-3-11-023816-7.

pouze majetnější občané. Brian McNair proto přisuzuje médiím zásadní roli při utváření informovaného názoru. Zmiňuje jejich vzdělávací funkce a učení přístupu k informacím.¹²

Mediace, přenos komunikace prostřednictvím médií, probíhá v zásadě na dvou úrovních. Na mikro stupeň se řadí šíření směrem k jednotlivci, makro úroveň ukazuje na médium jako hlavní zdroj informací pro společnost a klíč ke komunikaci mezi politiky a občany.¹³ Obdobnou terminologií se popisuje též politická komunikace podle širě vlivu a podoby zacíleného příjemce. V mikro podobě usiluje o ovlivňování a přesvědčování jednotlivců například cílenou politickou reklamou či skrz debaty politiků v diskuzních pořadech v médiích. Makro úroveň zahrnuje rozsáhlý dopad komunikace na veřejné mínění, díky své šíři může přinést institucionální změnu. Američan Richard Perloff v tomto směru nabízí příklady mediálního odkrývání informací během aféry Watergate, kvůli níž prezident Richard Nixon měl čelit připravované ústavní žalobě (impeachmentu) a nakonec rezignoval, nebo zjišťování okolností vztahu prezidenta Billa Clintona s Monicou Lewinskou, jež vedlo ke schválení a podání žaloby na hlavu státu.¹⁴

1.1 Zrod a současnost politické komunikace

Politická komunikace představuje podmnožinu obecné, lidské komunikace. Předávání sdělení bývá klasifikováno různě, mezi nejvýznamnější se řadí členění popsané Marshalllem McLuhanem v roce 1962. Vytyčil čtyři etapy: 1) období orální kmenové kultury; 2) etapu psané kultury; 3) dobu tzv. Gutenbergovy galaxie; 4) etapu tzv. Marconioho galaxie. Rozvoj síťových digitálních médií v době po McLuhanově smrti v roce 1980 nabídl tzv. Gatesovu galaxii jako následnou pátou etapu, jíž se přikládá jméno Billa Gatese, zakladatele technologické společnosti Microsoft.¹⁵ Třetí z těchto období poukazuje

¹² MCNAIR, Brian. *An Introduction to Political Communication*. Sixth edition. London: Routledge, 2018, s. 18–25. ISBN 978-0-415-73941-2.

¹³ SHEHATA, Adam a Jesper STRÖMBÄCK. Mediation of Political Realities: Media as Crucial Sources of Information. In: ESSER, Frank a Jesper STRÖMBÄCK, eds. *Mediatization of Politics: Understanding the Transformation of Western Democracies*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2014, s. 93–113. ISBN 978-1-137-27584-4.

¹⁴ PERLOFF, Richard M. *The Dynamics of Political Communication: Media and Politics in a Digital Age*. Third edition. New York, Routledge, 2022, s. 45. ISBN 978-0-367-25282-3.

¹⁵ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií. Od počátku do současnosti*. 2., upravené a doplněné vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2019. s. 24–25. ISBN 978-80-271-0553-3.

na vynález knihtisku, který umožnil vznik skutečně masových médií. Rovněž Jürgen Habermas zdůrazňuje význam rodičího se periodického tisku pro proměnu veřejnosti a veřejné moci. Teprve média v této podobě vedla k opravdové publicitě informací. Během dřívějšího přerodu obchodní komunikace do sítě pravidelně rozesílané korespondence ještě nebylo zapotřebí informovat veřejnost o obsahu takových zpráv. 17. století přineslo již skutečné noviny, dle Habermase ironicky označované „politické noviny“. Informace o politických institucích a chodu státu představovaly část jejich obsahu. Skrz ně šlo informovat poddané o nových nařízeních a příkazech.¹⁶ Následný vznik časopisů a moralizujících týdeníků vytvořil nový prostor veřejných debat v podobě zmíněných kaváren a salonů.¹⁷ Po dalším staletém vývoji působnosti médií v různých formách státního zřízení přetrvává zájem o média, které hostí diskuzi. McNair tuto vlastnost považuje za jednu z hlavních funkcí médií v demokratické společnosti vedle mj. přibližování činnosti politických institucí veřejnosti.¹⁸

Současné komunikační vazby žurnalistiky a politiky vychází z razantních změn ve druhé polovině 20. století. Doba po druhé světové válce bývá označována za „zlatý věk politických stran“ či „první věk politické komunikace“. Tehdejší dlouhodobě existující masové strany byly pevně zakořeněné do společnosti. Vyznačovaly se vysokým počtem angažovaných členů, zakládaly vlastní stranický tisk, měly na sebe napojené satelitní společenské organizace.¹⁹ Pro svůj servilní přístup k politickým stranám si tato média vysloužila označení „gaučových psíků“ (lapdog journalism).²⁰ V českém prostředí se tento styl žurnalistiky objevoval za první a třetí republiky z důvodu silného postavení stranických

¹⁶ HABERMAS, Jürgen. *Strukturální přeměna veřejnosti: zkoumání jedné kategorie občanské společnosti*. Vydání druhé, upravené. Praha: Filosofia, 2022, s. 71–79. ISBN 978-80-7007-718-4.

¹⁷ THOMPSON, John B. *Média a modernita: sociální teorie médií*. První české vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2004, s. 61. ISBN 80-246-0652-6.

¹⁸ MCNAIR, Brian. *An Introduction to Political Communication*. Sixth edition. London: Routledge, 2018, s. 24–25. ISBN 978-0-415-73941-2.

¹⁹ KŘEČEK, Jan. *Politická komunikace: od res publica po public relations*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013, s. 80–81. ISBN 978-80-247-3536-8.

²⁰ KRÁKORA, Pavel a kol. *Významné události soudobých českých dějin a jejich reflexe v médiích*. První vydání. Praha: Nakladatelství Épocha s. r. o., 2014, s. 123–124. ISBN 978-80-7425-242-6.

novin.^{21 22} Během krátkého období třetí republiky (1945–1948) tato sféra podléhala omezení, neboť po konci druhé světové války zanikly listy politických stran, jimž nebylo povoleno obnovení činnosti.²³ Přirozený vývoj mediálního systému následně znemožnil nástup nedemokratického režimu, v němž politická komunikace probíhala na bázi oficiální propagandy.²⁴

V západní Evropě začaly na přelomu 50. a 60. let 20. století vlivem poválečného ekonomického růstu mizet dřívější sociální hranice, podle nichž se masové strany po desetiletí profilyovaly. Současně technologický pokrok umožnil rozvoj masových médií a soutěž o voliče se přenesla právě do nich, obzvláště do televize.²⁵ Straničtí lídři získali příležitost prostřednictvím ní hovořit k celé populaci a oslovovat i občany, kteří nesledovali tisk ani politickou komunikaci.²⁶ Rychlý nástup a dominance televize značí přechod do druhého mediálního věku.²⁷ Charakterizuje jej mediální nabytí vědomí vlastního významu a své odpovědnosti. Nestrannost se v této době již považovala za znak kvality. Žurnalisté začali v 60. a 70. letech, jak se období datuje, plnit úlohu „hlídacích psů“. Steven Barnett o této době – s mírně odlišným časovým ohraničením – hovoří jako o „ěře rovného angažmá“, neboť novináři kladli otázky a politici akceptovali, že na ně musí odpovídat a že se očekává jejich účast v diskuzích.²⁸ V politickém prostředí se začaly objevovat tzv. catch-all strany cílící na všechny voliče v zemi a co nejvyšší volební zisk.

²¹ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií. Od počátku do současnosti*. 2., upravené a doplněné vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2019. s. 160–161. ISBN 978-80-271-0553-3.

²² KRÁKORA, Pavel a kol. *Významné události soudobých českých dějin a jejich reflexe v médiích*. První vydání. Praha: Nakladatelství Epoque s. r. o., 2014, s. 137. ISBN 978-80-7425-242-6.

²³ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Vydání první. Praha: Portál, 2010, s. 115–116. ISBN 978-80-7367-698-8.

²⁴ KRÁKORA, Pavel a kol. *Významné události soudobých českých dějin a jejich reflexe v médiích*. První vydání. Praha: Nakladatelství Epoque s. r. o., 2014, s. 137. ISBN 978-80-7425-242-6.

²⁵ KATZ, Richard S. a Peter MAIR. Changing Models of Party Organization and Party Democracy: The Emergence of the Cartel Party. *Party Politics* [online]. 1995, 1(1), s. 7 [cit. 2022-11-17]. ISSN 1460-3683. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1354068895001001001>

²⁶ BLUMLER, Jay G. The Shape of Political Communication. In: KENSKI, Kate a Kathleen Hall JAMIESON, eds. *The Oxford Handbook of Political Communication*. New York: Oxford University Press, 2017, s. 49. ISBN 978-0-19-979347-1.

²⁷ KŘEČEK, Jan. *Politická komunikace: od res publica po public relations*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013, s. 82–83. ISBN 978-80-247-3536-8.

²⁸ BARNETT, Steven. Will a Crisis in Journalism Provoke a Crisis in Democracy? *The Political Quarterly* [online]. 2002, 73(4), s. 404 [cit. 2022-11-17]. ISSN 1467-923X. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/1467-923X.00494>

Namísto dlouhodobého zastupování pevně vymezené složky populace a kvalitním programem již více záleželo na výběru lídra. Stranické vize také vycházely z rozhodnutí vedení, nikoliv z podnětu a zájmů členů.²⁹ Jejich počet klesal, členská základna se stávala pasivnější. Orientace na volby přikládala větší váhu kampaním a předvolební mobilizaci lidí, kteří se politickým tématům běžně nevěnovali.³⁰ V této době se objevila voličská volatilita, „přelétavost“. Bez pevné sdílené identity vycházející z občanské společnosti, díky níž dříve jednotlivci podporovali dlouhodobě stejnou stranu, lze v této etapě jednodušeji volit pokaždé jiný subjekt.³¹

Ve Spojených státech v roce 1960 připadalo na jednoho novináře 0,75 agenta v public relations sféře, zatímco v roce 1990 již šlo o 2 agenty na jednoho žurnalistu. Robert McChesney a Victor Pickard v této souvislosti hovoří o krizi „čtvrtého stavu“ kvůli masivnímu nárůstu množství komerčních institucí produkujících zprávy, které média přebírají pro svou produkci.³² Postupné zkvalitňování permanentních kampaní vedlo k nástupu třetího věku politické komunikace vyznačujícího se profesionalizací. Podle Jana Křečka měla tři formy: politici se stali profesionály zaměstnanými „na plný úvazek“, strany začaly do voleb vysílat úspěšné profesionály z věhlasných oborů (např. advokacie či lékařství) a v zájmu úspěšné politické komunikace strany začaly platit profesionální marketéry. Tito poradci dosáhli význačného postavení ve stranické hierarchii. Mohou spolupracovat s lídrem a podílet se na směřování strany, aniž by museli být jejími členy.³³ Mají za úkol přinést vítězství ve volbách. Jelikož v rámci permanentní kampaně

²⁹ KATZ, Richard S. a Peter MAIR. Changing Models of Party Organization and Party Democracy: The Emergence of the Cartel Party. *Party Politics* [online]. 1995, 1(1), s. 8 [cit. 2022-11-17]. ISSN 1460-3683. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1354068895001001001>

³⁰ KŘEČEK, Jan. *Politická komunikace: od res publica po public relations*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013, s. 85. ISBN 978-80-247-3536-8.

³¹ KATZ, Richard S. a Peter MAIR. Changing Models of Party Organization and Party Democracy: The Emergence of the Cartel Party. *Party Politics* [online]. 1995, 1(1), s. 5–28 [cit. 2022-11-17]. ISSN 1460-3683. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1354068895001001001>

³² MCCHESENEY, Robert W. a Victor PICKARD. News Media as Political Institutions. In: KENSKI, Kate a Kathleen Hall JAMIESON, eds. *The Oxford Handbook of Political Communication*. New York: Oxford University Press, 2017, s. 263–274. ISBN 978-0-19-979347-1.

³³ KŘEČEK, Jan. *Politická komunikace: od res publica po public relations*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013, s. 106–108. ISBN 978-80-247-3536-8.

probíhají volby nepřetržitě, poradci získali dlouhodobé zaměstnání v politických službách.³⁴ Vžilo se pro ně označení „spin doctors“. Technika „spin doctoringu“ představuje nástroj „k alespoň částečné manipulaci mediálních sdělení“.³⁵ Samotný termín má svůj původ v baseballu a kriketu, kde poukazuje na hráče schopného velmi šikovně roztočit míček při nadhozu. V češtině tedy lze hovořit o falši,³⁶ jež má zajistit, aby politikova slova vyzněla jasně a kladla na důraz na to, co mluvčí svým vystoupením zamýšlel.³⁷ Média namísto plnění role nezávislého pozorovatele začala přebírat atraktivně podané informace od mediálních stratégů.³⁸ Pro žurnalistiku v tomto třetím věku se staly příznačnými prvky zjednodušování, „zezábavňování“ (nejen politického) obsahu a senzacechtivost. S ohledem na arogantní a cynický přístup byli novináři označeni za „psy smetišťové“.³⁹ 40 Novináři rovněž méně podrobují politické aktéry otázkám ohledně „ideologických stanovisek“ a dlouhodobé politické vize. Stoupá naopak množství dotazů vztažených ke konkrétním problémům a možnostem jejich řešení.⁴¹

Význam konkrétních témat dosavadní výzkum zaznamenává i v rámci politického střetu v parlamentu. Projednávané oblasti formují chování jednotlivých představitelů parlamentní arény (blíže viz kapitolu 1.2).⁴² Nejen v ní se projevuje teorie vlastnictví určitého tématu

³⁴ BRADOVÁ, Eva a Pavel ŠARADÍN. Permanentní kampaň a proces vládnutí: politika v éře konzultantů. In: ŠARADÍN, Pavel. *Politické kampaně, volby a politický marketing*. Vydání první. Olomouc: Periplum, 2007, s. 36–37. ISBN 978-80-86624-36-5.

³⁵ KRÁKORA, Pavel a kol. *Významné události soudobých českých dějin a jejich reflexe v médiích*. První vydání. Praha: Nakladatelství Epoque s. r. o., 2014, s. 143. ISBN 978-80-7425-242-6.

³⁶ KŘEČEK, Jan. *Politická komunikace: od res publica po public relations*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013, s. 110. ISBN 978-80-247-3536-8.

³⁷ MCNAIR, Brian. *An Introduction to Political Communication*. Sixth edition. London: Routledge, 2018, s. 153. ISBN 978-0-415-73941-2.

³⁸ KRÁKORA, Pavel a kol. *Významné události soudobých českých dějin a jejich reflexe v médiích*. První vydání. Praha: Nakladatelství Epoque s. r. o., 2014, s. 143. ISBN 978-80-7425-242-6.

³⁹ KŘEČEK, Jan. *Politická komunikace: od res publica po public relations*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013, s. 88, 116. ISBN 978-80-247-3536-8.

⁴⁰ KRÁKORA, Pavel a kol. *Významné události soudobých českých dějin a jejich reflexe v médiích*. První vydání. Praha: Nakladatelství Epoque s. r. o., 2014, s. 123–124. ISBN 978-80-7425-242-6.

⁴¹ KŘEČEK, Jan. *Politická komunikace: od res publica po public relations*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013, s. 116–117. ISBN 978-80-247-3536-8.

⁴² Vliegenthart, Rens a Stefaan Walgrave. Content Matters: The Dynamics of Parliamentary Questioning in Belgium and Denmark. *Comparative Political Studies* [online]. 2011, 44(8), s. 1054 [cit. 2022-12-03]. ISSN 1552-3829. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/0010414011405168>

(issue-ownership).⁴³ Strana „vlastní“ téma, pokud ji voliči považují za nekompetentnější pro jeho řešení. Může si jej sama přivlastnit, když mu věnuje značný prostor ve svém programu.⁴⁴ Jednotlivé strany se raději věnují těmto tématům, neboť se v nich cítí silně. Stranická soutěž tkví ve schopnosti přitahovat pozornost ke svým prioritním oblastem.⁴⁵ Opozice však zároveň nezdůrazňuje své vlastněné téma, pokud v něm dochází ke zlepšení stavu díky činnosti vlády.⁴⁶ A naopak v případě vládního selhání se vlastnictví tématu neprojeví, protože se opozice uchýlí ke kritice i v oblasti, již se jinak zvláště nevěnuje. Tento postup bývá označován jako překračování tématu (issue-trespassing).⁴⁷ Vláda se pokouší připomínat své úspěchy poukazováním na dobré zprávy, za něž si může přisvojit zásluhy. Legitimitu své pozice a z ní číšící moci brání proaktivně politizováním svých zdarů a reaktivně povinnou reakcí na špatný vývoj, „když jí mediální produkce za něj přímo přisvojuje odpovědnost“.⁴⁸ Christoffer Green-Pedersen a Rune Stubager však zjistili, že na mediální pozornost věnovanou určitému tématu strany reagují, pouze pokud jej hodlaly samy předem politizovat. Výrazně se tento jev vyskytuje u činnosti opozice, autoři výzkumu však zároveň zdůrazňují výjimku. Zahraničněpolitická témata

⁴³ THESEN, Gunnar. When good news is scarce and bad news is good: Government responsibilities and opposition possibilities in political agenda-setting. *European Journal of Political Research* [online]. 2013, **52**(3), s. 366 [cit. 2022-12-03]. ISSN 1475-6765. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1475-6765.2012.02075.x>

⁴⁴ VLIEGENTHART, Rens a Stefaan WALGRAVE. Content Matters: The Dynamics of Parliamentary Questioning in Belgium and Denmark. *Comparative Political Studies* [online]. 2011, **44**(8), s. 1036–1037 [cit. 2022-12-03]. ISSN 1552-3829. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/0010414011405168>

⁴⁵ GREEN-PEDERSEN, Christoffer a Rune STUBAGER. The Political Conditionality of Mass Media Influence: When Do Parties Follow Mass Media Attention? *British Journal of Political Science* [online]. 2010, **40**(3), s. 667 [cit. 2022-12-03]. ISSN 1469-2112. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/S0007123410000037>

⁴⁶ THESEN, Gunnar. When good news is scarce and bad news is good: Government responsibilities and opposition possibilities in political agenda-setting. *European Journal of Political Research* [online]. 2013, **52**(3), s. 364–389 [cit. 2022-12-03]. ISSN 1475-6765. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1475-6765.2012.02075.x>

⁴⁷ GREEN-PEDERSEN, Christoffer a Rune STUBAGER. The Political Conditionality of Mass Media Influence: When Do Parties Follow Mass Media Attention? *British Journal of Political Science* [online]. 2010, **40**(3), s. 663–677 [cit. 2022-12-03]. ISSN 1469-2112. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/S0007123410000037>

⁴⁸ THESEN, Gunnar. When good news is scarce and bad news is good: Government responsibilities and opposition possibilities in political agenda-setting. *European Journal of Political Research* [online]. 2013, **52**(3), s. 364–389 [cit. 2022-12-03]. ISSN 1475-6765. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1475-6765.2012.02075.x>

politizuje, i pokud není jejich vlastníkem.⁴⁹ Mediální produkce spíše ovlivňuje podobu symbolické agendy (např. projevů či pokládaných otázek při interpelacích). Menší závislost vykazuje substantivní agenda přinášející činy a řešení v podobě tvorby zákonů či rozpočtu.⁵⁰ Vlastnictví témat vstupuje též do interpelací na členy vlády. Představují zásadní nástroj, skrz který vláda předvádí svou odpovědnost parlamentu v parlamentních demokraciích (mj. v České republice, blíže viz kapitolu 3.2.1). Kapacita na kladení dotazů – v ústní či písemné podobě – a přijímání odpovědí je ovšem omezená, strany mohou podat jen určité množství otázek. Vybírají si témata, na něž se zaměří, aby tím sobě přinesly užitek a, pokud možno, poškodily činnost či obraz vlády.⁵¹ Jesper Strömbäck s Frankem Esserem uvádí, že po nárůstu autonomie médií se politika musela přizpůsobit mediální logice. Bez tohoto vývoje by mediatizace politiky nebyla možná.⁵²

1.2 Političtí aktéři v arénách

Předkládaný výzkum prezentovaný v pozdějších kapitolách se věnuje zobrazení politiků v médiích. Úspěšná vystoupení mohou posílit pozici jednotlivce, před volbami také vynášejí kandidátům lepší místa na kandidátních listinách.⁵³ Při výkonu funkce se o přízeň veřejnosti a dobrou reputaci političtí aktéři opírají, aby si upevnili faktický mandát a legitimitu

⁴⁹ GREEN-PEDERSEN, Christoffer a Rune STUBAGER. The Political Conditionality of Mass Media Influence: When Do Parties Follow Mass Media Attention? *British Journal of Political Science* [online]. 2010, **40**(3), s. 663–677 [cit. 2022-12-03]. ISSN 1469-2112. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/S0007123410000037>

⁵⁰ WALGRAVE, Stefaan, Stuart SOROKA a Michiel NUYTEMANS. The Mass Media's Political Agenda-Setting Power: A Longitudinal Analysis of Media, Parliament, and Government in Belgium (1993 to 2000). *Comparative Political Studies* [online]. 2008, **41**(6), s. 814–836 [cit. 2022-12-03]. ISSN 1552-3829. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/0010414006299098>

⁵¹ VLIEGENTHART, Rens a Stefaan WALGRAVE. Content Matters: The Dynamics of Parliamentary Questioning in Belgium and Denmark. *Comparative Political Studies* [online]. 2011, **44**(8), s. 1033–1034 [cit. 2022-12-03]. ISSN 1552-3829. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/0010414011405168>

⁵² STRÖMBÄCK, Jesper a Frank ESSER. Mediatization of Politics: Towards a Theoretical Framework. In: ESSER, Frank a Jesper STRÖMBÄCK, eds. *Mediatization of Politics: Understanding the Transformation of Western Democracies*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2014, s. 7–8, 13. ISBN 978-1-137-27584-4.

⁵³ VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE. Information and Arena: The Dual Function of the News Media for Political Elites. *Journal of Communication* [online]. 2016, **66**(3), s. 504 [cit. 2022-11-19]. ISSN 0021-9916. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/jcom.12229>

k prosazování svých cílů.⁵⁴ Politikům škodí, když je novináři kritizují nebo je ignorují.⁵⁵ Když někoho opomíjí, nepřímou jej rámcují jako méně důležitého.⁵⁶ Média i proto představují zásadní prostředníky mezi občany a politickými aktéry.⁵⁷

Záleží na výkladu každého výzkumníka, nakolik samotná média zařadí přímo mezi politické aktéry. Vliv médií se z politologického pohledu primárně posuzuje jako dopad na rozdělení moci mezi dalšími politickými hráči a institucemi⁵⁸ (např. úřady, lobbisty, vědci a nevládními organizacemi⁵⁹). Politici a novináři se ovlivňují navzájem,⁶⁰ ačkoliv výzkumy podotýkají, že si žurnalisté svou silnou pozici nemusí uvědomovat. Politici své chování přizpůsobují vlastním domněnkám o činnosti médií.⁶¹ ⁶² Považují je za rozhodující aktéry

⁵⁴ MELENHORST, Lotte a Peter VAN AELST. Why Do Politicians Use the Media When Making Laws? Study On the Functional Use of Mass Media During Legislative Processes. In: VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE (Eds.). *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*. Cham: Springer International Publishing AG, 2017, s. 227. ISBN 978-3-319-60248-6.

⁵⁵ MIDTBØ, Tor. Explaining Media Attention for Norwegian MPs: A New Modelling Approach. *Scandinavian Political Studies* [online]. 2011, **34**(3), s. 227 [cit. 2023-02-17]. ISSN 1467-9477. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1467-9477.2011.00270.x>

⁵⁶ SHOR, Eran, Arnout VAN DE RIJ, Alex MILTSOV, Vivek KULKARNI a Steven SKIENNA. A Paper Ceiling: Explaining the Persistent Underrepresentation of Women in Printed News. *American Sociological Review* [online]. 2015, **80**(5), S. 961 [cit. 2023-02-17]. ISSN 1939-8271. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/0003122415596999>

⁵⁷ FAWZI, Nayla. Information Source and Political Arena: How Actors from Inside and Outside Politics Use the Media. In: VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE (Eds.). *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*. Cham: Springer International Publishing AG, 2017, s. 245–263. ISBN 978-3-319-60248-6.

⁵⁸ THESEN, Gunnar. An Intervening Intermediary: Making Political Sense of Media Influence. In: VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE (Eds.). *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*. Cham: Springer International Publishing AG, 2017, s. 22. ISBN 978-3-319-60248-6.

⁵⁹ FAWZI, Nayla. Information Source and Political Arena: How Actors from Inside and Outside Politics Use the Media. In: VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE (Eds.). *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*. Cham: Springer International Publishing AG, 2017, s. 246. ISBN 978-3-319-60248-6.

⁶⁰ KRÁKORA, Pavel a kol. *Významné události soudobých českých dějin a jejich reflexe v médiích*. První vydání. Praha: Nakladatelství Epocha s. r. o., 2014, s. 113. ISBN 978-80-7425-242-6.

⁶¹ WEAVER, David H. a Jihyang CHOI. The Media Agenda: Who (or What) Sets It? In: KENSKI, Kate a Kathleen Hall JAMIESON, eds. *The Oxford Handbook of Political Communication*. New York: Oxford University Press, 2017, s. 372. ISBN 978-0-19-979347-1.

⁶² VLIAGENTHART, Rens a Morten SKOVSGAARD. Too Powerful or Just Doing Their Job? Explaining Differences in Conceptions of Media Power Among Politicians and Journalists. In: VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE (Eds.). *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*. Cham: Springer International Publishing AG, 2017, s. 85–103. ISBN 978-3-319-60248-6.

s extrémně velkou politickou mocí.⁶³ Individuální aktéři se obvykle sdružují v politických stranách a orgánech, např. v parlamentech či vládě. Tyto instituce se stávají kolektivními aktéry namísto pouhých hloučků jednotlivců.⁶⁴ S ohledem na čím dál větší propustnost mezi světem politiky a světem zábavy začínají být k politickým aktérům započítávány rovněž celebrity a postavy zábavního průmyslu. Zpravodajské hodnoty se vždy překrývaly se zábavními hodnotami (zejm. pokud uvažíme senzacechtivost, drama, přítomnost celebrit či slavných osob), současná produkce se dikcí zábavy řídí více než dříve.⁶⁵ Peter Van Aelst se Stefanem Walgravem usuzují, že do níže představené funkce médií jako arény pro kontakt s veřejností mají již patřit rovněž celebrity a zábavní (entertainment) média.⁶⁶ Stejní vědci se však zároveň – v zájmu konceptuální přehlednosti – zdráhají výslovně začleňovat média do skupiny politických aktérů. Ti mají podle nich své politické cíle, jichž se snaží dostupnými prostředky dosáhnout. Média tuto definici nesplňují, protože jejich pracovní rutiny zpravidla nesledují takové cíle.⁶⁷ S politiky však mají společný zájem na dosažení co nejrozsáhlejšího publika a na udržení jeho důvěry.⁶⁸

Van Aelst a Walgrave rozlišují dvě hlavní funkce, k nimž politici využívají média, označují je jako „informace“ a „arénu“. Politici hojně konzumují mediální obsah, z produkce se dozvídají o společenských problémech, názorech veřejnosti i dalších politicích.

⁶³ TSFATI, Yariv. Public and Elite Perceptions of News Media in Politics. In: KENSKI, Kate a Kathleen Hall JAMIESON, eds. *The Oxford Handbook of Political Communication*. New York: Oxford University Press, 2017, s. 570–571. ISBN 978-0-19-979347-1.

⁶⁴ ZOIZNER, Alon, Yair FOGEL-DROR a Tamir SHEAFER. When Politicians React to the Media: How the Attitudes and Goals of Political Elites Moderate the Effect of the Media on the Political Agenda. In: VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE (Eds.). *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*. Cham: Springer International Publishing AG, 2017, s. 147. ISBN 978-3-319-60248-6.

⁶⁵ LAWRENCE, Regina G. a Amber E. BOYDSTUN. Celebrities as Political Actors and Entertainment as Political Media. In: VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE (Eds.). *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*. Cham: Springer International Publishing AG, 2017, s. 39–61. ISBN 978-3-319-60248-6.

⁶⁶ VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE. Information and Arena: The Dual Function of the News Media for Political Elites. In: VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE (Eds.). *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*. Cham: Springer International Publishing AG, 2017, s. 11. ISBN 978-3-319-60248-6.

⁶⁷ WALGRAVE, Stefaan a Peter VAN AELST. Elaborating and Specifying the Information & Arena Framework. In: VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE (Eds.). *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*. Cham: Springer International Publishing AG, 2017, s. 268. ISBN 978-3-319-60248-6.

⁶⁸ BLUMLER, Jay G. a Michael GUREVITCH. *The Crisis of Public Communication*. London: Routledge, 1995, s. 33. ISBN 0-415-10852-7.

Jelikož zpravodajství předkládá sdělení ve snadno stravitelné podobě, politik se dozví, jaká témata právě veřejnost zajímají a jaká vyžadují jeho pozornost či konání.⁶⁹ Nemusí přitom sám věnovat čas sledováním mediálních obsahů, neboť jej o nich informují asistenti či straničtí mediální zaměstnanci.⁷⁰ Není však jasné, nakolik si politici skutečně z médií něco odnáší.^{71 72} Podle Julie Sevenansové aktivní využití médií vyplývá z pětice motivačních faktorů. Všichni politici mají společné cíle budovat vlastní politiku a své vize, reprezentovat voliče, kteří očekávají politikovu aktivitu, a prosazovat sebe i svou stranu v politické soutěži. Zmíněné snahy se naplňují skrz „mediální motivaci“ – vyvíjení činnosti, která má přitáhnout pozornost médií k jednotlivci – a „politickou efektivitu“. Média využívají k protlačení určitého tématu do politického prostoru.⁷³ Způsob, jakým získané informace zpracují, ovlivňuje následně formovanou politickou agendu.⁷⁴ V pozici arény média slouží politickým aktérům k oslovení veřejnosti. V demokracii pro své vládnutí potřebují její podporu, právě prostřednictvím vyobrazení v médiích ji mohou získat.⁷⁵ Značná část rozhodovacích procesů se sice odehrává na pozadí mimo dohled veřejnosti, politik však musí vystupovat jako celebrita a uchvacovat publikum, jehož pozornost přelétá

⁶⁹ VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE. Information and Arena: The Dual Function of the News Media for Political Elites. In: VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE (Eds.). *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*. Cham: Springer International Publishing AG, 2017, s. 5–9. ISBN 978-3-319-60248-6.

⁷⁰ SEVENANS, Julie. One concept, many interpretations: the media's causal roles in political agenda-setting processes. *European Political Science Review* [online]. 2018, **10**(2), s. 248 [cit. 2022-11-27]. ISSN 1755-7747. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/S1755773917000078>

⁷¹ SEVENANS, Julie. What Politicians Learn from the Mass Media and Why They React to It: Evidence from Elite Interviews. In: VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE (Eds.). *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*. Cham: Springer International Publishing AG, 2017, s. 107. ISBN 978-3-319-60248-6.

⁷² FAWZI, Nayla. Information Source and Political Arena: How Actors from Inside and Outside Politics Use the Media. In: VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE (Eds.). *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*. Cham: Springer International Publishing AG, 2017, s. 247. ISBN 978-3-319-60248-6.

⁷³ SEVENANS, Julie. What Politicians Learn from the Mass Media and Why They React to It: Evidence from Elite Interviews. In: VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE (Eds.). *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*. Cham: Springer International Publishing AG, 2017, s. 110–111. ISBN 978-3-319-60248-6.

⁷⁴ SEVENANS, Julie. One concept, many interpretations: the media's causal roles in political agenda-setting processes. *European Political Science Review* [online]. 2018, **10**(2), s. 247 [cit. 2022-11-27]. ISSN 1755-7747. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/S1755773917000078>

⁷⁵ VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE. Information and Arena: The Dual Function of the News Media for Political Elites. In: VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE (Eds.). *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*. Cham: Springer International Publishing AG, 2017, s. 8–10. ISBN 978-3-319-60248-6.

od tématu k tématu.⁷⁶ Být často vidět v médiích však nezajišťuje, že bude jednotlivce vykreslován v pozitivním světle. Média zároveň nesáhnou po prvním dostupném politikovi. Mediální aréna má svá pravidla, přidrží se zpravodajských hodnot.^{77 78} Jak vysvětluje druhá část této práce, upřednostňování jsou charismatičtí, komunikativní, atraktivní politici ve významných funkcích.

S arénami ve své terminologii pracují také zmínění Strömbäck a Esser. Ve své práci zaměřené na public relations v politice popisují čtveřici arén, přičemž politické strany a jednotliví političtí aktéři mají v každé určité cíle, kterých se pokouší racionálními kroky dosahovat.⁷⁹ Medializace témat přerozděluje moc, neboť úspěšnější aktéři z ní profitují, zatímco jiní ztrácí.⁸⁰ I když se někteří lidé odvrací od médií, tradiční zpravodajská média stále představují nejdůležitější zdroj informací. Masová média prostupují všemi arénami, Strömbäck s Esserem přímo jednu pojmenovávají jako mediální arénu. Aktéři v ní usilují o výraznou pozitivní publicitu. K ní se váže přívětivě znějící mediální produkce. Zpravodajská média však zpravidla nehodlají prezentovat události způsobem, který bude vyhovovat nějaké straně. Snaží se chránit vlastní autonomii a legitimitu v pozici zprostředkovatele informací a již popsaných hlídacích psů.^{81 82} Ke své práci média využívají

⁷⁶ ESSER, Frank a Barbara PFETSCH. Political communication. In: CARAMANI, Daniele, ed. *Comparative Politics*. Fifth edition. Oxford: Oxford University Press, 2020, s. 338. ISBN 978-0-19-882060-4.

⁷⁷ VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE. Information and Arena: The Dual Function of the News Media for Political Elites. In: VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE (Eds.). *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*. Cham: Springer International Publishing AG, 2017, s. 8–10. ISBN 978-3-319-60248-6.

⁷⁸ HARCUP, Tony a Deirdre O'NEILL. What Is News? Galtung and Ruge revisited. *Journalism Studies* [online]. 2001, 2(2), s. 279 [cit. 2022-11-19]. ISSN 1469-9699. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/14616700118449>

⁷⁹ STRÖMBÄCK, Jesper a Frank ESSER. Political Public Relations and Mediatization: The Strategies of News Management. In: VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE (Eds.). *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*. Cham: Springer International Publishing AG, 2017, s. 64–65. ISBN 978-3-319-60248-6.

⁸⁰ VAN AELST, Peter, Gunnar THESEN, Stefaan WALGRAVE a Rens VLIÉGENTHART. Mediatization and Political Agenda-Setting: Changing Issue Priorities? In: ESSER, Frank a Jesper STRÖMBÄCK, eds. *Mediatization of Politics: Understanding the Transformation of Western Democracies*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2014, s. 200–220. ISBN 978-1-137-27584-4.

⁸¹ KŘEČEK, Jan. *Politická komunikace: od res publica po public relations*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013, s. 87. ISBN 978-80-247-3536-8.

⁸² STRÖMBÄCK, Jesper a Frank ESSER. Political Public Relations and Mediatization: The Strategies of News Management. In: VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE (Eds.). *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*. Cham: Springer International Publishing AG, 2017, s. 72. ISBN 978-3-319-60248-6.

neustále se vyvíjející systém zpravodajských hodnot. S ohledem na technologický vývoj v 21. století a nástup síťových digitálních médií k nim již patří mj. snadnost sdílení určitého mediálního obsahu na sociálních sítích či možnost doplnit téma poutavým auditivním, vizuálním nebo interaktivním obsahem využívajícím infografiku.⁸³ Při výběru zpráv pro vlastní produkci média zohledňují též mezimediální nastolování agendy. V něm se představitelé jednoho inspiroují činností jiného, aby neopomíjeli témata, jimž se věnují jiní novináři. Značnou roli mají i velké zpravodajské agentury, od nichž média přebírají obsah.⁸⁴ Politici však v rámci mediální arény mohou zpravodajství ovlivňovat ve svůj prospěch. Předávání cenných a přehledných informací, které nevyžadují další zpracování, novinářům značně usnadní práci. Tisková sdělení lze „strategicky rámcovat“, vystavět formou, která média přiměje referovat o tématu způsobem, v jaký aktér doufá. Běžným prvkem kontaktu politiků s médii jsou též tzv. pseudoudálosti naplánované primárně se záměrem, aby o nich média referovala.^{85 86}

K mediální aréně má velmi blízko volební aréna. Kapitola 1.1 popsala princip permanentních kampaní spočívajících v neustálé snaze získávat podporu veřejnosti, i pokud se právě žádné volby neblíží. V podání zmíněné dvojice vědců se tato aréna vztahuje pouze na skutečné volby a jim předcházející kampaně, kterým se média obsáhle věnují. Představiteli arény označují osoby s aktivním volebním právem (potenciální voliče), strany v ní usilují o maximalizaci podílu získaných hlasů. Média výrazně ovlivňují, jak lidé vnímají politiku a její aktéry, formují své názory a volí. Obraz stran, jejich lídrů i dalších kandidátů přispívá k tvorbě voličova rozhodnutí.⁸⁷ Nelze však média považovat za hlavní,

⁸³ HARCUP, Tony a Deirdre O'NEILL. What is News? News values revisited (again). *Journalism Studies* [online]. 2017, **18**(12), s. 1470–1488 [cit. 2022-12-03]. ISSN 1469-9699. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/1461670X.2016.1150193>

⁸⁴ WEAVER, David H. a Jihyang CHOI. The Media Agenda: Who (or What) Sets It? In: KENSKI, Kate a Kathleen Hall JAMIESON, eds. *The Oxford Handbook of Political Communication*. New York: Oxford University Press, 2017, s. 359–376. ISBN 978-0-19-979347-1.

⁸⁵ STRÖMBÄCK, Jesper a Frank ESSER. Political Public Relations and Mediatization: The Strategies of News Management. In: VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE (Eds.). *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*. Cham: Springer International Publishing AG, 2017, s. 73–78. ISBN 978-3-319-60248-6.

⁸⁶ PARKS, Perry. Non-representational news: An intervention into pseudo-events. *Journalism* [online]. 2021, **22**(1), s. 122–138 [cit. 2023-02-17]. ISSN 1741-3001. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1464884917736998>

⁸⁷ STRÖMBÄCK, Jesper a Frank ESSER. Political Public Relations and Mediatization: The Strategies of News Management. In: VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE (Eds.). *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*. Cham: Springer International Publishing AG, 2017, s. 65, 70–71. ISBN 978-3-319-60248-6.

rozhodující faktor. Do volebního chování promlouvají i snahy o strategické chování, např. záměr spíše podpořit stranu či kandidáta se šancí na získání mandátu, aby voličův hlas rozhodl o výsledku volební soutěže a „nepropadl“.⁸⁸

Po volbách vstupují strany do parlamentní arény, v níž mají zájem o co největší vlastní politický vliv. K hlavním determinantům postavení strany se řadí podíl získaných mandátů a jestli se jedná o stranu vládní či opoziční. Zde se projevují účinky volebního systému, což ve vztahu k výzkumu českých poslanců rozpracovává kapitola 3.3. Strana rozhoduje o svém přístupu k dalším aktérům – představitelům ostatních parlamentních subjektů. Plnit cíl lze vyjednáváním s nimi a skrz efektivní prosazování svých stěžejních témat do komplexní politické agendy. Své zájmy může projevovat i v médiích.⁸⁹ Tuto strategii medializace témat či konfliktů k posílení svého postavení spíše využívá opozice, zatímco vláda zpravidla upřednostňuje diskuzi v politických orgánech.⁹⁰ Přesun tématu do mediálního prostředí opozici umožňuje kritizovat vládu před větším publikem. Napadání se soustředí na vládní pochybení při řešení společenských problémů, čímž je vláda vykreslována jako nekompetentní.⁹¹ V takové situaci se kritika zaměřuje i na témata, k nimž se strana jinak zvláště nevyjadřuje a která „nevlastní“.⁹² Issue-trespassing již popsala kapitola 1.1.

Čtvrté prostředí v pojetí Strömbäcka a Essera představuje vnitřní aréna. Politická strana v ní hodlá dosahovat maximální soudržnosti. K tomu potřebuje pečovat o vztahy s publiky v aréně – lídry a vedením, svými zástupci v politických funkcích, zaměstnanci, běžnými

⁸⁸ CHYTILEK, Roman, Jakub ŠEDO, Tomáš LEBEDA, Dalibor ČALOUD. *Volební systémy*. Vydání čtvrté, v Portálu první. Praha: Portál, s. r. o., 2009, s. 53–54. ISBN 978-80-7367-548-6.

⁸⁹ STRÖMBÄCK, Jesper a Frank ESSER. Political Public Relations and Mediatization: The Strategies of News Management. In: VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE (Eds.). *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*. Cham: Springer International Publishing AG, 2017, s. 65, 59–70. ISBN 978-3-319-60248-6.

⁹⁰ VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE. Information and Arena: The Dual Function of the News Media for Political Elites. In: VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE (Eds.). *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*. Cham: Springer International Publishing AG, 2017, s. 10–11. ISBN 978-3-319-60248-6.

⁹¹ THESEN, Gunnar. When good news is scarce and bad news is good: Government responsibilities and opposition possibilities in political agenda-setting. *European Journal of Political Research* [online]. 2013, 52(3), s. 364–389 [cit. 2022-11-27]. ISSN 1475-6765. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1475-6765.2012.02075.x>

⁹² GREEN-PEDERSEN, Christoffer a Rune STUBAGER. The Political Conditionality of Mass Media Influence: When Do Parties Follow Mass Media Attention? *British Journal of Political Science* [online]. 2010, 40(3), s. 667 [cit. 2022-11-27]. ISSN 1469-2112. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/S0007123410000037>

členy i dobrovolnými podporovateli. Některá z nich mohou být se stávajícím vedením a směřováním strany spokojenější než jiná, navíc se obvykle ve stranách objevují různé názorové proudy a frakce. Případné neshody vedou ke konfliktu a negativitě ve straně, u médií vyhledávaným zpravodajským hodnotám hodným zařazení do produkce.^{93 94}

1.3 Vztah médií k politice

Předchozí kapitola nahlížela na vztah mezi politikou a médií spíše optikou politiky, jež se nutně přizpůsobila mediální logice. Strömbäck s Esserem však uvádí, že ve vývoji komunikace představuje tato adaptace pozdější stupeň, jemuž předcházela nárůst autonomie médií. Bez ní by mediatizace politiky nebyla možná.⁹⁵ Nevyhnutelný a nekončící kontakt mediálních a politických institucí testuje mocenské vazby mezi těmito skupinami. Síla politických institucí vychází z jejich vrozené funkce, neboť artikuluje zájmy a mobilizuje společnost pro podporu politického jednání. Zároveň však čelí nejistotě a závisí na neustálém potvrzování souhlasu svých podporovatelů se svou činností. Oproti tomu média stojí v relativně bezpečnější pozici. O stvrzení vlastní legitimacy nemusí takto kontinuálně usilovat, neboť v jejich případě vychází zejména z úcty k profesním kodexům. Mediální síla plyne ze strukturálního, psychologického a normativního zdroje. Dodávají politikům početné a rozmanité publikum, k němuž by se jinými cestami nedostali. Rovněž si vybuodovala – v různé míře – důvěru svých publik (konzumentů obsahu). Kombinace prvních dvou zdrojů dává médiím příležitost vstupovat do politických procesů. Definují krize a jiné podstatné události, na něž jsou politici nuceni reagovat.⁹⁶ V případě navázání příliš blízkého vztahu novináře s politickým zdrojem však může politický

⁹³ STRÖMBÄCK, Jesper a Frank ESSER. Political Public Relations and Mediatization: The Strategies of News Management. In: VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE (Eds.). *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*. Cham: Springer International Publishing AG, 2017, s. 68–69. ISBN 978-3-319-60248-6.

⁹⁴ HARCUP, Tony a Deirdre O'NEILL. What is News? News values revisited (again). *Journalism Studies* [online]. 2017, **18**(12), s. 1470–1488 [cit. 2022-12-03]. ISSN 1469-9699. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/1461670X.2016.1150193>

⁹⁵ STRÖMBÄCK, Jesper a Frank ESSER. Mediatization of Politics: Towards a Theoretical Framework. In: ESSER, Frank a Jesper STRÖMBÄCK, eds. *Mediatization of Politics: Understanding the Transformation of Western Democracies*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2014, s. 7–8, 13. ISBN 978-1-137-27584-4.

⁹⁶ BLUMLER, Jay G. a Michael GUREVITCH. *The Crisis of Public Communication*. London: Routledge, 1995, s. 12–19. ISBN 0-415-10852-7.

žurnalista ztratit svou schopnost kritického přístupu a skončit v politikově hrsti.⁹⁷ Normativní zdroj tvoří respekt a ochrana svobody slova, v soutěživých demokraciích mají média chránit od politické snahy převést je pod vlastní kontrolu.⁹⁸ Česká realita ukazuje, že příležitosti k posílení vlastního politického vlivu se naskýtají a zákonodárci se nezdrahají jich využít. Příkladem v tomto směru je například tzv. televizní krize z přelomu let 2000 a 2001. Atmosféra protestů proti vlivu poslanců na chod média veřejné služby naopak vedla ke ve zneužití situace v politický prospěch. Parlament záhy popřel princip samoregulace a dopřál Poslanecké sněmovně výsadu schvalování Kodexu České televize, který původně sloužil jako zásadní prvek interní regulace.⁹⁹ ¹⁰⁰ Průběh zákonodárného procesu byl navíc uspíšen vyhlášeným stavem legislativní nouze, jež má obvykle sloužit k řešení hrozeb hospodářských škod, ohrožení práv, svobod či bezpečnosti státu.¹⁰¹ Později byl obdobným způsobem – avšak již bez zrychleného projednávání – obohacen též zákon upravující chod Českého rozhlasu.¹⁰² Rovněž novela trestního řádu z roku 2009¹⁰³ přezdívaná „náhubkový zákon“ představuje zužitkovanou šanci na omezení činnosti médií.¹⁰⁴

⁹⁷ VAN DALEN, Arjen a Peter VAN AELST. Political Journalists: Covering Politics in the Democratic-Corporatist Media System. In: WEAVER, David H. a Lars WILLNAT, eds. *The Global Journalist in the 21st Century*. New York: Routledge, 2012, s. 519. ISBN 978-0-415-88577-5.

⁹⁸ BLUMLER, Jay G. a Michael GUREVITCH. *The Crisis of Public Communication*. London: Routledge, 1995, s. 13. ISBN 0-415-10852-7.

⁹⁹ MORAVEC, Václav. *Proměny novinářské etiky*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Academia, 2020, s. 368–372. ISBN 978-80-200-3111-2.

¹⁰⁰ 39/2001 Sb. *Zákon, kterým se mění zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi, ve znění pozdějších předpisů, a o změ...* Zákon č. 39/2001 Sb.: Zákon, kterým se mění zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi, ve znění pozdějších předpisů, a o změně některých dalších zákonů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2023 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-39>

¹⁰¹ *Zprávy - Infobanka ČTK*. Klaus vyhlásil stav legislativní nouze pro zákon o České televizi [online]. Copyright © 2016-2019 Česká tisková kancelář [cit. 2023-04-21]. Dostupné z: <https://ib.ctlk.cz/cs/fond?id=20010104F01807>

¹⁰² 192/2002 Sb. *Zákon, kterým se mění zákon č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu, ve znění pozdějších předpisů, a o zm...* Zákon č. 192/2002 Sb.: Zákon, kterým se mění zákon č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu, ve znění pozdějších předpisů, a o změně dalších zákonů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2023 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-192>

¹⁰³ 52/2009 Sb. *Zákon, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdě...* Zákon č. 52/2009 Sb.: Zákon, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2023 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-52>

¹⁰⁴ MORAVEC, Václav. *Proměny novinářské etiky*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Academia, 2020, s. 376–381. ISBN 978-80-200-3111-2.

Šlo o zřetelné právní omezení, jež na škále od podřízenosti po autonomii posunula dovolený prostor činnosti médií blíže směrem k podřízenému postavení. Do této kategorie Blumler s Gurevitchem zařazují stanovení státem vymahatelných mediálních povinností a pravidel fungování médií. Jejich použití upozaduje automatická normativní omezení, která plynou z obecného očekávání konkrétní činnosti médií, jež bývá popisována jako společenská odpovědnost¹⁰⁵ či plnění veřejného zájmu.¹⁰⁶ Tento přístup mediálního uvědomění vlastní pozice byl v teoretické rovině rozpracován zejména po druhé světové válce. Královská komise pro tisk ve Spojeném království vyjádřila, že média mají přinášet pravdivé a přesné informace včetně kontextu a příčin událostí.¹⁰⁷ Takřka současně a v obdobném duchu, včetně vyjádření potřeby ustavení dohledového orgánu nezávislého na politických představitelích, prezentovala své závěry americká Komise pro svobodu tisku.¹⁰⁸ Zejména na ni navázala v 50. letech formulovaná teorie společenské odpovědnosti. Mezi funkce tisku, pro něž ji Theodor Peterson vytyčil, měly patřit diskuze o veřejných záležitostech, vzdělávání publika, aby bylo schopné vládnout samo nad sebou, či pozice nositele informací. Kvalita měla být nadřazená snaze o dosahování zisku a udržení finanční nezávislosti média.¹⁰⁹

Vliv vlastnictví se řadí k možným strukturálním podobám podřizujících omezení. Ve formální rovině může vazba mediální instituce na politickou představovat působení politického aktéra v představenstvu či jiném vedoucím orgánu média či vydavatelství. Neformální vazbou se rozumí například tradiční příklon média k určité straně a vyjadřování předvolební podpory. Média čelí rovněž riziku nepřímých, zejména ekonomických restrikcí. Vyšší kontroly a posílení vlastního vlivu na jejich chod mohou politici dosahovat též regulací příjmů z reklam, která pro některá média představuje klíčový zdroj, úpravou ceny novinového papíru nebo změnou či neaktivitou ve vztahu k určení výše mediálních

¹⁰⁵ BLUMLER, Jay G. a Michael GUREVITCH. *The Crisis of Public Communication*. London: Routledge, 1995, s. 20–21. ISBN 0-415-10852-7.

¹⁰⁶ MCQUAIL, Denis. *Žurnalistika a společnost*. První české vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2016, s. 48. ISBN 978-80-246-3093-9.

¹⁰⁷ *Royal Commission on the Press 1947-1949: report*. London: His Majesty's Stationery Office, 1949.

¹⁰⁸ The Commission On Freedom Of The Press. *A Free And Responsible Press*. Chicago: The University Of Chicago Press, 1947.

¹⁰⁹ PETERSON, Theodore. The Social Responsibility Theory of the Press. In: SIEBERT, Fred S., Theodore PETERSON a Wilbur SCHRAMM. *Four Theories of the Press: The Authoritarian, Libertarian, Social Responsibility, and Soviet Communist Concepts of What the Press Should Be and Do*. Urbana: University of Illinois Press, 1956, s. 74,92. ISBN 0-252-72421-6.

poplatků.¹¹⁰ V České republice dlouhodobě dominuje právě nečinnost. Výše uvedené určení povinnosti České televize a Českého rozhlasu předkládat své kodexy ke schválení poslancům vedlo k zakonzervování předpisu. Poté nebyl nijak upravován, jakkoliv se mediální svět vyvíjel a měnil.¹¹¹ Rozhlasový a televizní poplatek stanovuje od roku 2005 zákon č. 348/2005 Sb. Již od jeho nabytí účinnosti činí rozhlasový poplatek 45 Kč měsíčně¹¹², předcházející úprava hovořila o částce 37 Kč.¹¹³ Svou stejnou výši si již přes 15 let drží i televizní poplatek, který byl k 1. lednu 2008 navýšen ze 100 Kč na 135 Kč.¹¹⁴ S ohledem na zařazení televize a rozhlasu do sféry veřejné služby se tato média posouvají spíše do pozice podřízenosti na zmíněné škále.¹¹⁵

¹¹⁰ BLUMLER, Jay G. a Michael GUREVITCH. *The Crisis of Public Communication*. London: Routledge, 1995, s. 21. ISBN 0-415-10852-7.

¹¹¹ MORAVEC, Václav. *Proměny novinářské etiky*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Academia, 2020, s. 371. ISBN 978-80-200-3111-2.

¹¹² 348/2005 Sb. *Zákon o rozhlasových a televizních poplatcích*. Zákon č. 348/2005 Sb.: Zákon o rozhlasových a televizních poplatcích a o změně některých zákonů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2023 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-348/zneni-0>

¹¹³ 252/1994 Sb. *Zákon o rozhlasových a televizních poplatcích*. Zákon č. 252/1994 Sb.: Zákon o rozhlasových a televizních poplatcích [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2023 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1994-252>

¹¹⁴ 304/2007 Sb. *Zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s dokončením přechodu zemského analogového televi...* Zákon č. 304/2007 Sb.: Zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s dokončením přechodu zemského analogového televizního vysílání na zemské digitální televizní vysílání [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2023 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2007-304>

¹¹⁵ BLUMLER, Jay G. a Michael GUREVITCH. *The Crisis of Public Communication*. London: Routledge, 1995, s. 22–23. ISBN 0-415-10852-7.

2 Výzkum mediálního obrazu politiků

Výzkum zobrazování politických aktérů v médiích patří k vděčným tématům politologů, teoretiků médií a znalců světa politické komunikace. Jednotliví výzkumníci se zpravidla soustředí na dění v zemi svého původu či působení a zkoumají „své“ politiky. V tomto ohledu se ani autor svou prací neliší, když jako Čech sleduje obraz představitelů českého parlamentu. Obdobně se politickému a mediálnímu prostředí země, z níž pochází, věnují kupříkladu Patrick J. Sellers a Brian F. Schaffner ve Spojených státech,¹¹⁶ Betty Vosová v Belgii,¹¹⁷ Tor Midtbø v Norsku,¹¹⁸ Anke Treschová ve Švýcarsku¹¹⁹ či Kioko Ireri v Keni.¹²⁰ Zpravidla se při výzkumu využívá obsahová analýza.¹²¹ Odlišný postup zkoumání nabídla mj. Vosová zkoumáním belgických novinářů a zjišťováním, jak si volí svá témata a své zdroje, podle jakých faktorů posuzují zpravodajský užitek tamních poslanců.¹²² Obdobný přístup za pomoci smyšlených tiskových zpráv budících zdání skutečnosti praktikovali i Luzia Helferová a Peter van Aelst. V jejich případě se cílem výzkumu stala média ve Švýcarsku a Nizozemsku.¹²³

¹¹⁶ SELLERS, Patrick J. a Brian F. SCHAFFNER. Winning Coverage in the U.S. Senate. *Political Communication* [online]. 2007, **24**(4), s. 377–391 [cit. 2022-07-16]. ISSN 1091-7675. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/10584600701641516>

¹¹⁷ VOS, Debby. How Ordinary MPs Can Make it Into the News: A Factorial Survey Experiment with Political Journalists to Explain the Newsworthiness of MPs. *Mass Communication and Society* [online]. 2016, **19**(6), s. 738–757 [cit. 2022-07-16]. ISSN 1532-7825. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/15205436.2016.1185128>

¹¹⁸ MIDTBØ, Tor. Explaining Media Attention for Norwegian MPs: A New Modelling Approach. *Scandinavian Political Studies* [online]. 2011, **34**(3), s. 226–249 [cit. 2022-07-16]. ISSN 1467-9477. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1467-9477.2011.00270.x>

¹¹⁹ TRESCH, Anke. Politicians in the Media: Determinants of Legislators' Presence and Prominence in Swiss Newspapers. *The International Journal of Press/Politics* [online]. 2009, **14**(1), s. 67–90 [cit. 2022-07-16]. ISSN 1940-1620. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1940161208323266>

¹²⁰ IRERI, Kioko. Newspaper Visibility of Members of Parliament in Kenya. *Journalism and Mass Communication* [online]. 2012, **2**(7), s. 717–734 [cit. 2022-07-16]. ISSN 2160-6579. Dostupné z: <http://erepo.usiu.ac.ke/11732/1390>

¹²¹ TRAMPOTA, Tomáš. Statistika ve studiu mediální komunikace. In: HENDL, Jan a kol. *Statistika v aplikacích*. Vydání první. Praha: Portál, s. r. o., 2014, s. 258–261. ISBN 978-80-262-0700-9.

¹²² VOS, Debby. How Ordinary MPs Can Make it Into the News: A Factorial Survey Experiment with Political Journalists to Explain the Newsworthiness of MPs. *Mass Communication and Society* [online]. 2016, **19**(6), s. 738–757 [cit. 2022-07-16]. ISSN 1532-7825. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/15205436.2016.1185128>

¹²³ HELFER, Luzia a Peter VAN AELST. What Makes Party Messages Fit for Reporting? An Experimental Study of Journalistic News Selection. *Political Communication* [online]. 2016, **33**(1), s. 59–77 [cit. 2022-08-06]. ISSN 1091-7675. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/10584609.2014.969464>

Při posuzování viditelnosti politiků se jednotlivé vlastnosti aktérů-subjektů dělí na institucionální a neinstitucionální.¹²⁴ Institucionálními charakteristikami se rozumí vše spojené s pozicí či drženou funkcí. V předkládaném výzkumu se jedná například o post ve vedení Poslanecké sněmovny či příslušnost k straně s vysokým podílem poslanců. K neinstitucionálním patří zejména sociodemografické charakteristiky politiků, zejména věk, pohlaví či seniorita, výkon funkce po delší časové období. Podrobněji se jim věnují následující kapitoly.

2.1 Institucionální charakteristiky

2.1.1 Vrcholné posty

Výzkum mediálního vyobrazení politiků v závislosti na politické pozici a držené funkci nejčastěji zmiňuje prezidenty, předsedy a další členy vlád, předsedy a lídry¹²⁵ stran, předsedy výborů a členy velkých stran jako atraktivní postavy v politické aréně.¹²⁶ Mají zaručené místo v záři reflektorů.¹²⁷ Do podoby, jakou média na jednotlivé hráče nahlíží, se promítá politický systém dané země. V USA novináři vnímají prezidenta jako mluvčího své strany, čímž zastíní své stranické kolegy v Kongresu. Naopak u strany, jež poslední prezidentské volby prohrála, se média obrací právě na zákonodárce.¹²⁸ Obdobně v Chile, dalším příkladu

¹²⁴ IRERI, Kioko a Jimmy OCHIENG. Politicians in Newspaper News: Who Attracts Coverage in Kenyan Politics. *The International Journal of Press/Politics* [online]. 2020, **25**(4), s. 676 [cit. 2022-07-16]. ISSN 1940-1620. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1940161220915719>

¹²⁵ Obecně je vhodnější hovořit o lídrech stran, neboť v některých zemích (např. v USA či Spojeném království) má předseda strany spíše administrativní úlohu, zatímco lídr představuje vůdčí politickou postavu. Výzkum v této práci se zabývá českým politickým systémem, v němž se předseda strany zároveň zpravidla stává lídrem.

¹²⁶ IRERI, Kioko a Jimmy OCHIENG. Politicians in Newspaper News: Who Attracts Coverage in Kenyan Politics. *The International Journal of Press/Politics* [online]. 2020, **25**(4), s. 678 [cit. 2022-08-20]. ISSN 1940-1620. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1940161220915719>

¹²⁷ VOS, Debby. How Ordinary MPs Can Make it Into the News: A Factorial Survey Experiment with Political Journalists to Explain the Newsworthiness of MPs. *Mass Communication and Society* [online]. 2016, **19**(6), s. 739 [cit. 2022-08-20]. ISSN 1532-7825. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/15205436.2016.1185128>

¹²⁸ SCHAFFNER, Brian F. a Patrick J. SELLERS. The Structural Determinants of Local Congressional News Coverage. *Political Communication* [online]. 2003, **20**(1), s. 42 [cit. 2022-08-20]. ISSN 1091-7675. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/105846003901365>

prezidentského systému,¹²⁹ prezident zastiňuje všechny ostatní hráče, což ukazuje na jasnou hierarchickou strukturu. Předmětem zpráv se nejspíše stává nejvýše postavený politik, s nižší funkcí klesá pozornost médií.¹³⁰ V parlamentní demokracii, do níž spadá i Česká republika, zastává hlavní výkonnou úlohu předseda vlády, s čímž souvisí síla jeho mediálního obrazu. V ČR i v řadě dalších států je běžné, že ve vládě zasedají členové zákonodárných orgánů. Případný výzkum poslanců tím může být zkreslen, neboť vedle této funkce se těší pozornosti médií zejména díky pozici ve vládě. Autor při svém výzkumu postupoval obdobně jako Tor Midtbø¹³¹ – poslanci držící zároveň vládní post nebyli započítáni.

Politici v nejvyšších funkcích mají takřka zajištěný přístup do médií, jelikož jejich činnosti a rozhodnutí mají značné dopady na téměř veškeré společenské dění.¹³² Nejvýznamnějšími v tomto směru se tak stávají prezidenti či jiné hlavy vlád – v závislosti na povaze politického systému konkrétní země a síle, jakou tyto funkce v něm disponují. S nimi také členové vlády a lídři nejsilnějších parlamentních stran. Odlišnosti lze pozorovat mezi vládou a opozicí. Vosová v tomto směru upozorňuje na „incumbency bonus“ vládních stran – bonus za momentální držení funkce. Členové vlády a poslanci těchto stran mohou reálně měnit zemi, zatímco opozice má „pouze příležitost mluvit a kritizovat“.¹³³ Výrazněji se tento bonus projevuje s větší vzdáleností od voleb. Naopak v období před volbami jeho vliv klesá

¹²⁹ DVOŘÁKOVÁ, Vladimíra a Jiří KUNC. Základní témata komparativních analýz. In: DVOŘÁKOVÁ, Vladimíra a kolektiv. *Komparace politických systémů: Základní modely demokratických systémů*. Vydání první. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, Nakladatelství Oeconomica, 2008, s. 42–43. ISBN 978-80-245-1357-7.

¹³⁰ ORCHARD, Ximena a Bastián GONZÁLEZ-BUSTAMANTE. Power Hierarchies and Visibility in the News: Exploring Determinants of Politicians' Presence and Prominence in the Chilean Press (1991–2019). *The International Journal of Press/Politics* [online]. 2022, 0, s. 18. [cit. 2022-10-30]. ISSN 1940-1620. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/19401612221089482>

¹³¹ MIDTBØ, Tor. Explaining Media Attention for Norwegian MPs: A New Modelling Approach. *Scandinavian Political Studies* [online]. 2011, 34(3), s. 237 [cit. 2022-09-05]. ISSN 1467-9477. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1467-9477.2011.00270.x>

¹³² GREEN-PEDERSEN, Christoffer, Peter B. MORTENSEN a Gunnar THESEN. The Incumbency Bonus Revisited: Causes and Consequences of Media Dominance. *British Journal of Political Science* [online]. 2015, 47(1), s. 133 [cit. 2022-08-20]. ISSN 1469-2112. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/S0007123415000022>

¹³³ VOS, Debby. How Ordinary MPs Can Make it Into the News: A Factorial Survey Experiment with Political Journalists to Explain the Newsworthiness of MPs. *Mass Communication and Society* [online]. 2016, 19(6), s. 739, 741 [cit. 2022-08-20]. ISSN 1532-7825. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/15205436.2016.1185128>

v zájmu vyvážené mediální produkce¹³⁴ a „objektivitu“, jež je v západním světě brána za normu a měřítko dobré žurnalistiky.¹³⁵ David N. Hopmann a kol. poukazují, že na něm více záleží např. v Německu, kde kancléř jako hlava vlády má značně silnou politickou pozici. Oproti tomu v Dánsku či Nizozemsku s mnohostranickým politickým systémem a s ním souvisejícím větším rozdrobením moci je předseda vlády relativně slabší postavou. Disponuje také menším bonusem.¹³⁶ O pozornost médií se dělí s ministry a lídry dalších stran.¹³⁷ Rovněž Christian Elmelund-Præstekær a s ním spolupracující vědci pozorují zvýhodnění pozice ve vládě. Pracují s označením „mediální bonus“, který v parlamentním systému slouží nejvýrazněji ve prospěch představitelů výkonné moci, zatímco u zákonodárců se nijak výrazně neprojeví, alespoň ne přímo. Zatímco nejoblíbenější a nejtalentovanější poslanci jsou vytaženi do vládních funkcí, řadoví poslanci vládních stran pro sebe získávají pozornost médií obtížněji. „Proč z vládní strany zvát k rozhovoru člena výboru pro sociální záležitosti, když jde hovořit s ministrem sociálních věcí?“ Z řad poslanců se do médií spíše a snáz dostávají představitelé opozičních stran.¹³⁸ Menšinové vlády, které k prosazení svých zájmů potřebují vyjednávání, sdílí část bonusu se stranami, jež vládu podporují.¹³⁹

¹³⁴ GREEN-PEDERSEN, Christoffer, Peter B. MORTENSEN a Gunnar THESEN. The Incumbency Bonus Revisited: Causes and Consequences of Media Dominance. *British Journal of Political Science* [online]. 2015, **47**(1), s. 132, 139 [cit. 2022-08-21]. ISSN 1469-2112. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/S0007123415000022>

¹³⁵ HOPMANN, David Nicolas, Claes H. DE VREESE a Erik ALBÆK. Incumbency Bonus in Election News Coverage Explained: The Logics of Political Power and the Media Market. *Journal of Communication* [online]. 2011, **61**(2), s. 264 [cit. 2022-08-20]. ISSN 0021-9916. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2011.01540.x>

¹³⁶ Tamtéž, s. 265–267, 276.

¹³⁷ VOS, Debby a Peter VAN AELST. Does the Political System Determine Media Visibility of Politicians? A Comparative Analysis of Political Functions in the News in Sixteen Countries. *Political Communication* [online]. 2018, **35**(3), s. 371–392 [cit. 2022-08-21]. ISSN 1091-7675. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/10584609.2017.1383953>

¹³⁸ ELMELUND-PRÆSTEKÆR, Christian, David Nicolas HOPMANN a Asbjørn Sonne NØRGAARD. Does Mediatization Change MP-Media Interaction and MP Attitudes toward the Media? Evidence from a Longitudinal Study of Danish MPs. *The International Journal of Press/Politics* [online]. 2011, **16**(3), s. 382–403 [cit. 2022-08-20]. ISSN 1940-1620. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1940161211400735>

¹³⁹ GREEN-PEDERSEN, Christoffer, Peter B. MORTENSEN a Gunnar THESEN. The Incumbency Bonus Revisited: Causes and Consequences of Media Dominance. *British Journal of Political Science* [online]. 2015, **47**(1), s. 135 [cit. 2023-02-19]. ISSN 1469-2112. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/S0007123415000022>

2.1.2 Nepřehlížené výbory

Hlavní mediální pozornost náleží lídrům vládních stran a jejich dalším významným představitelům. Mezi běžnými poslanci se spíše upíná k představitelům opozice. Skutečný „incumbency bonus“ náleží pouze nejvyšším funkcím, zpravidla vládním.¹⁴⁰ Poslanci vládních stran však tolik zajímaví nejsou, neboť jejich strany drží pozoruhodnější funkce v kabinetu. Pouze opoziční poslanci na žádné zásadnější posty nedosahují, proto v rámci zákonodárných orgánů se média spíše věnují právě jim. Některé výzkumy berou v úvahu rovněž funkce ve vedení parlamentních výborů jako významná místa ovlivňující mediální pokrytí. Do analýzy mohou být zařazeny všechny výbory (jako např. u Kioka Ileriho a Jimmyho Ochienga¹⁴¹ či Israela Waismel-Manora a Yariva Tsfatiho,¹⁴² kteří je řadili podle významu) nebo jen některé zvolené pro svou relevanci. Elmelund-Præstekær¹⁴³ s kolegy se zaměřili na Finanční výbor (Finansudvalget¹⁴⁴) dánského parlamentu, Treschová¹⁴⁵ do výzkumu zařadila Výbor pro zahraniční záležitosti¹⁴⁶ ve švýcarském Federálním shromáždění. Citované výzkumy se shodují v nález, že funkce předsedy výboru patří k nejvýznamnějším faktorům ovlivňujícím viditelnost.

¹⁴⁰ VOS, Debby. Which Politicians Pass the News Gates and Why? Explaining Inconsistencies in Research on News Coverage of Individual Politicians. *International Journal of Communication* [online]. 2014, **8**, s. 2448–2449 [cit. 2022-08-21]. ISSN 1932-8036. Dostupné z: <https://ijoc.org/index.php/ijoc/article/view/2572/1264>

¹⁴¹ IRERI, Kioko a Jimmy OCHIENG. Politicians in Newspaper News: Who Attracts Coverage in Kenyan Politics. *The International Journal of Press/Politics* [online]. 2020, **25**(4), s. 675–691 [cit. 2022-08-20]. ISSN 1940-1620. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1940161220915719>

¹⁴² WAISMEL-MANOR, Israel a Yariv TSFATI. Why Do Better-Looking Members of Congress Receive More Television Coverage? *Political Communication* [online]. 2011, **28**(4), s. 440–463 [cit. 2022-08-20]. ISSN 1091-7675. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/10584609.2011.617719>

¹⁴³ ELMELUND-PRÆSTEKÆR, Christian, David Nicolas HOPMANN a Asbjørn Sonne NØRGAARD. Does Mediatization Change MP-Media Interaction and MP Attitudes toward the Media? Evidence from a Longitudinal Study of Danish MPs. *The International Journal of Press/Politics* [online]. 2011, **16**(3), s. 398 [cit. 2022-08-20]. ISSN 1940-1620. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1940161211400735>

¹⁴⁴ *The Finance Committee / The Danish Parliament*. The Finance Committee [online]. [Cit. 2022-08-20]. Dostupné z: <https://www.thedanishparliament.dk/en/committees/committees/fiu>

¹⁴⁵ TRESCH, Anke. Politicians in the Media: Determinants of Legislators' Presence and Prominence in Swiss Newspapers. *The International Journal of Press/Politics* [online]. 2009, **14**(1), s. 67–90 [cit. 2022-08-20]. ISSN 1940-1620. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1940161208323266>

¹⁴⁶ *Foreign Affairs Committees FAC*. FOREIGN AFFAIRS COMMITTEES FAC [online]. © The Swiss Parliament [cit. 2022-08-20]. Dostupné z: <https://www.parlament.ch/en/organe/committees/specialist-committees/committees-fac>

2.1.3 Odlišná kritéria různých typů médií

Celostátní média sledují legislativní proces skrz politické lídry, řadoví poslanci se středem pozornosti stávají jen obtížně.¹⁴⁷ Tento trend však není dokumentovaný u lokálních médií, která svou pozornost mohou spíše zaměřovat na „své“ zástupce bez ohledu na to, kdo právě disponuje většinou a drží zásadní funkce. Sarah A. Gershonová soudí, že k tomuto stavu přispívá i snaha politika a jeho mediálního týmu získávat pozitivní pokrytí od místních médií.¹⁴⁸ Orientaci na reprezentanty daného obvodu posiluje případný překryv území volebního obvodu konkrétního politika se spádovou oblastí dosahu média.¹⁴⁹ ¹⁵⁰ U regionálních novinářů se také očekává vstřícný a přátelštější přístup k politikům.¹⁵¹ V těchto médiích bonusu za držení funkce dosahuje jakýkoliv zvolený politik, i pokud nejde o stranického lídra či jinak celostátně významného hráče. Schaffner zdokumentoval, že výhodu získává objevováním se v místních novinách, zatímco prostor v lokálních televizních stanicích ji nijak nepřináší.¹⁵²

Nabízí se příležitost provést takový výzkum v České republice. Jelikož ve Spojených státech amerických, v nichž citovaná zkoumání lokálních médií proběhla, je uplatňován většinový volební systém, případné srovnání výsledků lze v českém prostředí snáze provádět ve vztahu k Senátu. Volby do něj, stejně jako např. do Sněmovny reprezentantů (dolní komory Kongresu) probíhají v jednomandátových obvodech – tj. na principu jednoho vítěze, jednoho držitele mandátu za dané území. Alespoň neformálně se od něj očekává,

¹⁴⁷ SCHAFFNER, Brian F. a Patrick J. SELLERS. The Structural Determinants of Local Congressional News Coverage. *Political Communication* [online]. 2003, **20**(1), s. 42 [cit. 2022-08-06]. ISSN 1091-7675. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/105846003901365>

¹⁴⁸ GERSHON, Sarah Allen. Press Secretaries, Journalists, and Editors: Shaping Local Congressional News Coverage. *Political Communication* [online]. 2012, **29**(2), s. 167 [cit. 2022-08-06]. ISSN 1091-7675. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/10584609.2012.671230>

¹⁴⁹ SCHAFFNER, Brian F. a Patrick J. SELLERS. The Structural Determinants of Local Congressional News Coverage. *Political Communication* [online]. 2003, **20**(1), s. 41–45 [cit. 2022-08-06]. ISSN 1091-7675. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/105846003901365>

¹⁵⁰ SCHAFFNER, Brian F. Local News Coverage and the Incumbency Advantage in the U.S. House. *Legislative Studies Quarterly* [online]. 2006, **31**(4), s. 494 [cit. 2022-08-08]. ISSN 1939-9162. Dostupné z: <https://doi.org/10.3162/036298006X201904>

¹⁵¹ FOGARTY, Brian J. The Strategy of the Story: Media Monitoring Legislative Activity. *Legislative Studies Quarterly* [online]. 2008, **33**(3), s. 446 [cit. 2022-08-08]. ISSN 1939-9162. Dostupné z: <https://doi.org/10.3162/036298008785260899>

¹⁵² SCHAFFNER, Brian F. Local News Coverage and the Incumbency Advantage in the U.S. House. *Legislative Studies Quarterly* [online]. 2006, **31**(4), s. 501–502 [cit. 2022-08-08]. ISSN 1939-9162. Dostupné z: <https://doi.org/10.3162/036298006X201904>

že bude svůj obvod hájit v celostátním orgánu, což však v praxi není v ČR proveditelné, jak poukazuje bývalý předseda Senátu Petr Pithart.¹⁵³ Nutno ovšem vést v patrnosti, že Senát je institucí obsazovanou volbami druhého řádu,¹⁵⁴ čímž se od Sněmovny reprezentantů liší. Naopak Poslanecká sněmovna nemusí být vhodná pro tuto komparaci, jelikož u ní vlivem poměrného zastoupení je vztah politika s obvodem, ve kterém byl zvolen, značně slabší. Dle úsudku Ústavního soudu z roku 2021 poslanec není reprezentantem voličů ve volebním kraji (k nim blíže kapitola 3.3), nýbrž zástupcem „určité názorové skupiny (politické strany)“.¹⁵⁵

2.2 Neinstitucionální charakteristiky

Druhou kategorií faktorů nesoucích vliv na mediální pokrytí politiků tvoří charakteristiky, které nesouvisí s funkcí, jíž jednotlivec zastává. Na rozdíl od institucionálních, které se napříč státy podobají, neboť zpravidla jde o pozice v orgánech výkonné či zákonodárné moci, se v této kategorii více projevují odlišnosti jednotlivých států. Kupříkladu pro politický ani mediální systém v České republice není přínosné pozorování vlivu kmenové příslušnosti. V Keni se však stává relevantní charakteristikou, jejíž zkoumání v minulosti přinášelo různé výsledky. Výzkumy docházely k závěrům, že příslušnost k početnějšímu kmeni má zlepšuje politikův mediální obraz,¹⁵⁶ jakož i že kmen nemá na viditelnost vliv.¹⁵⁷ V českém politickém prostředí by tento faktor mohl být upravena pro zkoumání vyobrazení národnostních menšin a jejich představitelů. V západních zemích, kde podobné výzkumy probíhají nejčastěji, k obvykle pozorovaným charakteristikám patří

¹⁵³ PITHART, Petr. Senát před a po dvaceti letech. In: KYSELA, Jan, ed. *Dvacet let Senátu Parlamentu České republiky v souvislostech*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2016, s. 25. ISBN 978-80-7502-166-3.

¹⁵⁴ CHARVÁT, Jakub. Volby a volební systémy v České republice. In: BUREŠ, Jan, Jakub CHARVÁT, Petr JUST a Martin ŠTEFEK. *Česká demokracie po roce 1989: institucionální základy českého politického systému*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2012, s.215–219. ISBN 978-80-247-4283-0.

¹⁵⁵ NALUS - databáze rozhodnutí Ústavního soudu. Pl.ÚS 44/17 ze dne 2. 2. 2021: 49/2021 Sb.: Ústavnost volebního zákona (rovnost hlasů, rovnost volebního práva a rovnost šancí kandidujících volebních stran a koalic) [online]. [Cit. 2023-02-20]. Dostupné z: https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-44-17_1

¹⁵⁶ IRERI, Kioko. Newspaper Visibility of Members of Parliament in Kenya. *Journalism and Mass Communication* [online]. 2012, 2(7), s. 717–734 [cit. 2022-09-05]. ISSN2160-6579. Dostupné z: <http://erepo.usiu.ac.ke/11732/1390>

¹⁵⁷ IRERI, Kioko a Jimmy OCHIENG. Politicians in Newspaper News: Who Attracts Coverage in Kenyan Politics. *The International Journal of Press/Politics* [online]. 2020, 25(4), s. 684 [cit. 2022-09-05]. ISSN 1940-1620. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1940161220915719>

pohlaví, věk, seniorita (ve smyslu služebního stáří) a vzhled či atraktivita. Jednotlivé atributy nemusí být snadné odlišit, neboť bývají navzájem propojené. Například poslanec v 65 letech může být předmětem výzkumu jako muž, starší politik, zákonodárce s již mnohaletými zkušenostmi ve funkci i jako osoba, u níž se přibývajícím věkem projevuje ve vizáži.

2.2.1 Pohlaví

Tento aspekt úzce souvisí s problematikou zastoupení žen v politických orgánech. Ačkoliv představují přibližně polovinu populace, v politice mají muži značnou početní převahu. Studie dokumentují, že ženy mají větší naději na zvolení v systémech poměrného zastoupení oproti většinovým systémům. Jejich šancím pomáhá zejména využití volebních obvodů, v nichž se rozděluje vyšší počet mandátů.¹⁵⁸ Předmětem debat a výzkumů se stala pozice žen v zemích využívajících STV (systém jednoho přenosného hlasu). Řadí se k poměrným systémům, ale volič v něm označuje své preference kandidátů, podle nichž dochází k přenosu hlasů. Politolog Giovanni Sartori jej považuje za „nejčistší“ podobu poměrného zastoupení.¹⁵⁹ Svou myšlenkou se STV liší od listinných poměrných systémů používaných i v České republice.¹⁶⁰ S ohledem na značné rozdíly v podílech političek na složení celostátních orgánů volených tímto systémem (v Austrálii, Irsku a na Maltě) se výzkumníci okolo Leslie A. Schwindtové-Bayerové domnívají, že použití STV nepatří k faktorům ovlivňujícím šance žen na zvolení.¹⁶¹

Prosazení se a vstup do politické instituce však nepředstavuje všechny aspekty výzkumu reprezentace pohlaví. Zvolené političky bývají v médiích přehlíženy či jsou brány za kompetentní pouze v otázkách týkajících se žen. David Niven poukazuje, že na rozdíl od politiků jsou političky-ženy mnohem častěji v tisku popisovány jako matky. Ve větší míře se pozornost věnuje jejich rodinám a osobnímu životu. Rovněž zmínky o věku, oblékání

¹⁵⁸ RUEDIN, Didier. The Representation of Women in National Parliaments: A Cross-national Comparison. *European Sociological Review* [online]. 2012, **28**(1), s. 97 [cit. 2022-10-30]. ISSN 1468-2672. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/esr/jcq050>

¹⁵⁹ SARTORI, Giovanni. *Srovnávací ústavní inženýrství: Zkoumání struktur, podnětů a výsledků*. Vydání druhé. Praha: SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ (SLON), 2011, s. 20, 53. ISBN 978-80-4719-048-3.

¹⁶⁰ CHYTILEK, Roman, Jakub ŠEDO, Tomáš LEBEDA, Dalibor ČALOUĐ. *Volební systémy*. Vydání čtvrté, v Portálu první. Praha: Portál, s. r. o., 2009, s. 220–229. ISBN 978-80-7367-548-6.

¹⁶¹ SCHWINDT-BAYER, Leslie A., Michael MALECKI a Brian F. CRISP. Candidate Gender and Electoral Success in Single Transferable Vote Systems. *British Journal of Political Science* [online]. 2010, **40**(3), s. 693–709 [cit. 2022-10-30]. ISSN 1469-2112. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/S000712340999010X>

či vzhledu jsou častějším jevem převážně při referování o nich.¹⁶² Média ráda do své produkce zapojují informace o konfliktech, jelikož představují atraktivní zpravodajskou hodnotu.¹⁶³ Potyčky však nezapadají do stereotypního obrazu ženy, rázným političkám hrozí negativní publicita. Naopak při obezřetném a rozvážnějším chování nepůsobí zajímavě pro média, která je proto mohou ignorovat.¹⁶⁴

Zkoumání vlivu pohlaví aktérů v politickém prostředí lze dělit na dvě kategorie: předvolební kampaně a práce zvolených. Dlouhodobě se výzkum soustředí na zpracování kampaní a kandidatur žen a mužů. Data ze Spojených států ukazují, že tamní média během nich nepřikládají ve své produkci pohlaví kandidátů žádnou znatelnou váhu. Přístupují k představitelům nejsilnějších stran (Demokratické strany a Republikánské strany) stejně.¹⁶⁵ ¹⁶⁶ Výhoda mužů oproti ženám naopak přetrvává v Evropě,¹⁶⁷ kde zároveň převažují listinné systémy poměrného zastoupení. Mediální pokrytí političek však může být zároveň slabší co do množství a přitom pozitivnější ve svém vyznění.¹⁶⁸ Nedávný výzkum tří předvolebních období v Rakousku ukázal, že zlepšit viditelnost ženám mohly pouze pozice lídryně strany či členky vlády.¹⁶⁹ Tím se vracíme k výše uvedeným významným

¹⁶² NIVEN, David. Gender Bias? Media Coverage of Women and Men in Congress In: TOLLESON-RINEHARD, Sue a Jyl J. JOSEPHSON (eds.). *Gender and American Politics: Women, Men and the Political Process*. Revised and Expanded Second Edition. London: Routledge, 2015, s. 264–283. ISBN 0-7656-1569-X.

¹⁶³ HARCUP, Tony a Deirdre O'NEILL. What Is News? Galtung and Ruge revisited. *Journalism Studies* [online]. 2001, **2**(2), s. 279 [cit. 2022-10-30]. ISSN 1469-9699. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/14616700118449>

¹⁶⁴ MIDTBØ, Tor. Explaining Media Attention for Norwegian MPs: A New Modelling Approach. *Scandinavian Political Studies* [online]. 2011, **34**(3), s. 229 [cit. 2022-10-30]. ISSN 1467-9477. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1467-9477.2011.00270.x>

¹⁶⁵ SMITH, Kevin B. When All's Fair: Signs of Parity in Media Coverage of Female Candidates. *Political Communication* [online]. 1997, **14**(1), s. 71–82 [cit. 2022-09-11]. ISSN 1091-7675. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/105846097199542>

¹⁶⁶ HAYES, Danny a Jennifer L. LAWLESS. A Non-Gendered Lens? Media, Voters, and Female Candidates in Contemporary Congressional Elections. *Perspectives on Politics* [online]. 2015, **13**(1), s. 95–118 [cit. 2022-09-11]. ISSN 1541-0986. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/S1537592714003156>

¹⁶⁷ VAN DER PAS, Daphne J. Do European media ignore female politicians? A comparative analysis of MP visibility. *West European Politics* [online]. 2022, **45**(7), s. 1481–1482 [cit. 2022-09-17]. ISSN 1743-9655. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/01402382.2021.1988387>

¹⁶⁸ MIDTBØ, Tor. Explaining Media Attention for Norwegian MPs: A New Modelling Approach. *Scandinavian Political Studies* [online]. 2011, **34**(3), s. 239 [cit. 2022-09-17]. ISSN 1467-9477. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1467-9477.2011.00270.x>

¹⁶⁹ HAYEK, Lore a Uta RUSSMANN. Those who have the power get the coverage – Female politicians in campaign coverage in Austria over time. *Journalism* [online]. 2022, **23**(1), s. 224–242 [cit. 2022-09-11]. ISSN 1741-3001. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1464884920916359>

institucionálním charakteristikám. Skupina výzkumníků okolo Erana Shora ukázala, že nižší zastoupení žen v tisku je komplexní, netýká se pouze politiky. Hovořila o „papírovém stropu“, který zrcadlí skleněný strop, jelikož ženy méně často zastávají nejvyšší posty. Poukázala též, že „jednotlivci, o nichž noviny nepíší, jsou nepřímo rámcováni jako méně důležití“.¹⁷⁰

Kampaně mají sezónní charakter, jejich zkoumání obvykle zahrnuje jen týdny či měsíce předcházející volbám. Tím se odlišuje od sledování delšího časového úseku typického pro výzkum mediálního pokrytí zvolených politiků.¹⁷¹ Studie vlivu pohlaví jako jedné z relevantních charakteristik se zásadním vlivem na podobu vyobrazení politika či političky v médiích se ve větší míře objevily po začátku 21. století.¹⁷² Zastoupení žen v politice v posledních dekádách stoupá. V lednu 1997 v Evropě představovaly 13,8 % všech členů dolních (či jediných) parlamentních komor,¹⁷³ v lednu 2019 se již jednalo o 28,6 %.¹⁷⁴

¹⁷⁰ SHOR, Eran, Arnout VAN DE RIJ, Alex MILTSOV, Vivek KULKARNI a Steven SKIENNA. A Paper Ceiling: Explaining the Persistent Underrepresentation of Women in Printed News. *American Sociological Review* [online]. 2015, **80**(5), S. 960–984 [cit. 2022-09-11]. ISSN 1939-8271. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/0003122415596999>

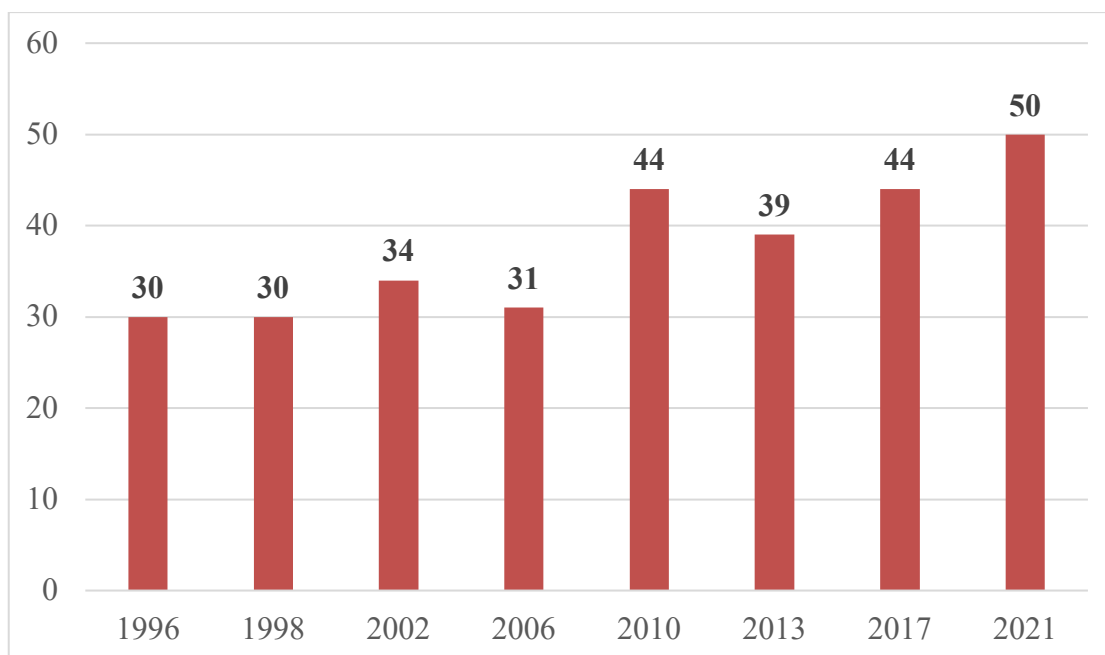
¹⁷¹ NIVEN, David. Gender Bias? Media Coverage of Women and Men in Congress In: TOLLESON-RINEHARD, Sue a Jyl J. JOSEPHSON (eds.). *Gender and American Politics : Women, Men and the Political Process*. Revised and Expanded Second Edition. London: Routledge, 2015, s. 268. ISBN 0-7656-1569-X.

¹⁷² VOS, Debby. Which Politicians Pass the News Gates and Why? Explaining Inconsistencies in Research on News Coverage of Individual Politicians. *International Journal of Communication* [online]. 2014, **8**, s. 2444–2445 [cit. 2022-08-21]. ISSN 1932-8036. Dostupné z: <https://ijoc.org/index.php/ijoc/article/view/2572/1264>

¹⁷³ *Women in Parliaments: World and Regional Averages*. Women in National Parliaments: Situation as of 1 January 1997 [online]. [Cit. 2022-09-11]. Dostupné z: <http://archive.ipu.org/wmn-e/arc/world010197.htm>

¹⁷⁴ *Women in Parliaments: World and Regional Averages*. Women in National Parliaments: Situation as of 1st January 2019. [online]. [Cit. 2022-09-11]. Dostupné z: <http://archive.ipu.org/wmn-e/arc/world010119.htm>

Graf č. 1: Počet žen zvolených poslankyněmi v letech 1996–2021

Zdroj: ČSÚ

Jistý nárůst lze zaznamenat také v České republice. Do dvousetčlenné Poslanecké sněmovny bylo v roce 1996 zvoleno 30 žen (15 %),¹⁷⁵ v roce 2021 50 žen (25 %).¹⁷⁶ Graf č. 1 prezentuje údaje ze všech voleb do české dolní parlamentní komory. V případě Senátu, který po celou dobu existence ČR byl volen dvoukolovým většinovým systémem, není nárůst příliš výrazný. Graf č. 2 zohledňuje řádné volby, doplňovací volby v něm nejsou zobrazeny. V roce 1996 se výjimečně prikazovalo všech 81 mandátů, ženy zvítězily v devíti obvodech (11,11 %).¹⁷⁷ Stejný byl podíl zvolených senátorek o dva roky později. Již se obsazoval

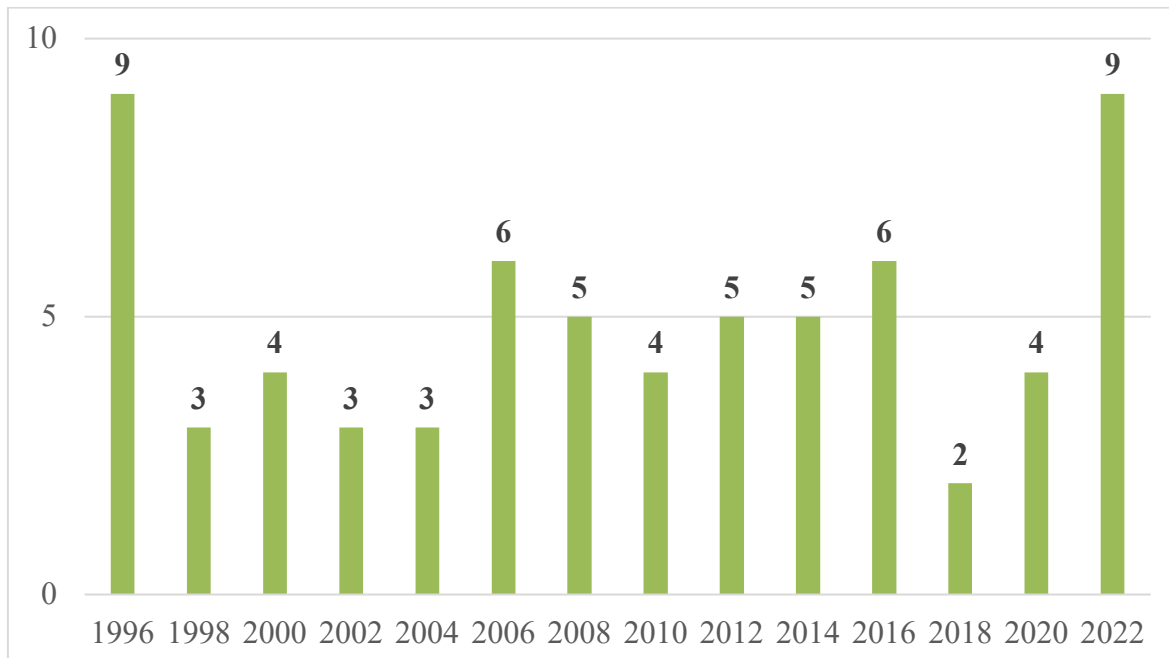
¹⁷⁵ *Jmenné seznamy a přehledy*. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 31.5. - 1.6.1996: Poslanci dle věku a pohlaví [online]. [Cit. 2022-09-11]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps1996/u341?xposl=1&xvstrana=00&xkraj=00>

¹⁷⁶ *Poslanci dle věku a pohlaví | volby.cz*. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 8.10. – 9.10.2021: Poslanci dle věku a pohlaví [online]. © Český statistický úřad, 2021 [cit. 2022-09-11]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2021/ps122?xjazyk=CZ&xkraj=0&xstrana=0&xv=2>

¹⁷⁷ *Přehledy – senátoři dle pohlaví a věku | volby.cz*. Volby do Senátu Parlamentu ČR konané dne 15.11. – 16.11.1996: Přehledy – senátoři dle pohlaví a věku [online]. © Český statistický úřad, 2022 [cit. 2022-10-23]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/senat/se1212?xjazyk=CZ&xdatum=19961116&xobvod=0&xstrana=0&xv=2>

standardní počet 27 míst, ženy obsadily tři.¹⁷⁸ V dosud posledních řádných volbách, na podzim 2022, byly ženy zvoleny senátorkami ve třetině obvodů (v devíti z 27).¹⁷⁹

Graf č. 2: Počet žen zvolených senátorkami v řádných volbách v letech 1996–2022

Zdroj: ČSÚ

Treschová soudí, že se média dopouští „genderového zkreslení“, jelikož se poslankyně stávají předmětem zpravodajství obtížněji ve srovnání s poslanci.¹⁸⁰ V některých zemích se nevyváženost zastoupení pohlaví ve volených orgánech řeší zaváděním kvót. Claire McGingová a Timothy J. White označují politické strany jako hlavní strážce – používají v mediální teorii oblíbený termín „gatekeeper“ – určující podíl žen v politických funkcích.¹⁸¹

¹⁷⁸ *Přehledy – senátoři dle pohlaví a věku | volby.cz*. Volby do Senátu Parlamentu ČR konané dne 13.11. – 14.11.1998: Přehledy – senátoři dle pohlaví a věku [online]. © Český statistický úřad, 2022 [cit. 2022-10-23]. Dostupné z:

<https://www.volby.cz/pls/senat/se1212?xjazyk=CZ&xdatum=19981114&xobvod=0&xstrana=0&xv=2>

¹⁷⁹ *Přehledy – senátoři dle pohlaví a věku | volby.cz*. Volby do Senátu Parlamentu ČR konané dne 23.9. – 24.9.2022: Přehledy – senátoři dle pohlaví a věku [online]. © Český statistický úřad, 2022 [cit. 2022-10-23]. Dostupné z:

<https://www.volby.cz/pls/senat/se1212?xjazyk=CZ&xdatum=20220923&xobvod=0&xstrana=0&xv=2>

¹⁸⁰ TRESCH, Anke. Politicians in the Media: Determinants of Legislators' Presence and Prominence in Swiss Newspapers. *The International Journal of Press/Politics* [online]. 2009, 14(1), s. 74 [cit. 2022-09-11]. ISSN 1940-1620. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1940161208323266>

¹⁸¹ MCGING, Claire a TIMOTHY J. WHITE. Gender and Electoral Representation in Ireland. *Études irlandaises* [online]. 2012, 37(2), s. 41 [cit. 2022-10-30]. ISSN 2259-8863. Dostupné z: <https://doi.org/10.4000/etudesirlandaises.3134>

Strany si mohou stanovit pravidla určitého podílu kandidátů konkrétního pohlaví na svých listinách či ve vedoucích funkcích. Jako příklad v České republice slouží Strana zelených. Její stanovy¹⁸² vytyčují „rovnoprávnost mužů a žen“ jako jednu z priorit. Posty spolupředsedů se obsazují jedním mužem a jednou ženou a na kandidátních listinách musí, je-li to možné, alespoň třetinu míst zastat ženy. Podobná interní pravidla zavedly rovněž některé rakouské politické strany.¹⁸³ Nemusí však přímo vést k rovnovážnému rozložení politického vlivu mezi pohlaví.¹⁸⁴ Stejně tak záruku rovnějšího přístupu médií k politikům nepředstavují ani kvóty určené právními předpisy.¹⁸⁵ Výzkum vlámských televizí ukázal, že ženy obtížněji získávaly prostor k vystupování na obrazovkách. A když se na nich objevily, jejich vyjádření byla kratší.¹⁸⁶ Belgie přitom patří k zemím se zákonem zavedenými kvótami. Tamní ústava navíc vyžaduje rovný přístup k voleným funkcím a zastoupení obou pohlaví ve vládách.^{187 188}

2.2.2 Věk a služební stáří

Tyto charakteristiky jsou spolu úzce spjaty. Skrz delší zastávání určité funkce lze předpokládat, že její držitel je zároveň vyššího věku. Služební stáří, tj. doba nepřetržitého výkonu konkrétní funkce, se ve výzkumech objevuje pod různými názvy. V zahraničí se častěji využívá pojem „seniorita“. K jeho ekvivalentům se řadí mj. označení

¹⁸² *Stanovy Strany zelených | Zelená wiki*. Stanovy Strany zelených [online]. [Cit. 2022-10-31]. Dostupné z: <https://wiki.zeleneforum.cz/cs/predpisy/stanovy>

¹⁸³ HAYEK, Lore a Uta RUSSMANN. Those who have the power get the coverage – Female politicians in campaign coverage in Austria over time. *Journalism* [online]. 2022, **23**(1), s. 225–226 [cit. 2022-09-11]. ISSN 1741-3001. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1464884920916359>

¹⁸⁴ VERGE, Tània a Maria DE LA FUENTE. Playing with different cards: Party politics, gender quotas and women’s empowerment. *International Political Science Review* [online]. 2014, **35**(1), s. 67–79 [cit. 2022-10-30]. ISSN 1460-373X. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/0192512113508295>

¹⁸⁵ RUEDIN, Didier. The Representation of Women in National Parliaments: A Cross-national Comparison. *European Sociological Review* [online]. 2012, **28**(1), s. 96–109 [cit. 2022-10-30]. ISSN 1468-2672. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/esr/jcq050>

¹⁸⁶ HOOGHE, Marc, Laura JACOBS a Ellen CLAES. Enduring Gender Bias in Reporting on Political Elite Positions: Media Coverage of Female MPs in Belgian News Broadcasts (2003–2011). *The International Journal of Press/Politics* [online]. 2015, **20**(4), s. 395–414 [cit. 2022-09-11]. ISSN 1940-1620. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1940161215596730>

¹⁸⁷ MEIER, Petra. From Laggard to Leader: Explaining the Belgian Gender Quotas and Parity Clause. *West European Politics* [online]. 2012, **35**(2), s. 362–379 [cit. 2022-09-11]. ISSN 1743-9655. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/01402382.2011.648011>

¹⁸⁸ *LA CONSTITUTION BELGE*. LA CONSTITUTION BELGE [online]. Copyright © Belgian Senate [cit. 2022-09-11]. Dostupné z: https://www.senate.be/doc/const_fr.html

„zkušenost“.¹⁸⁹ Značný význam se senioritě přikládá během voleb a při kampaních. Jelikož se předkládaná práce věnuje delšímu časovému období a vzorek vybírá metodou konstruovaných týdnů (viz kapitolu 4.1.3.2), existuje pouze určitá pravděpodobnost, že nějaké vylosované dny budou těsně přecházet volbám do Poslanecké sněmovny v říjnu 2021. Výzkumy viditelnosti zvolených politiků nabízí řadu různých možných způsobů posuzování služebního stáří. Lze je poměřovat podle počtu let ve funkci,¹⁹⁰ dělení politiků na nováčky v prvním funkčním období a pokročilejší s více zvoleními¹⁹¹ či podle určité laťky. Kupříkladu Treschová ji nastavila na dobu devíti let nepřetržitého působení ve švýcarském parlamentu.¹⁹²

Midtbø ve svém výzkumu došel k závěru, že služebně starší politici jsou sice v médiích zmiňováni více, zároveň však jejich pokrytí bývá častěji negativní. Tento stav se projevil při srovnání s novými zákonodárci.¹⁹³ Zkušenější politici ovšem též bývají znalí práce s novináři, což využívají k zajištění pozitivnějšího pokrytí.¹⁹⁴ Taktéž u nadnárodního Evropského parlamentu si média více všimla dlouhodobých poslanců.¹⁹⁵ Nutno však u závěrů jednotlivých výzkumů posuzovat, nakolik významný je trend vlivu věku či pracovního stáří na viditelnost. Ireri s Ochiengem poukázali na pozitivní dopad, ačkoliv

¹⁸⁹ ELMELUND-PRÆSTEKÆR, Christian, David Nicolas HOPMANN a Asbjørn Sonne NØRGAARD. Does Mediatization Change MP-Media Interaction and MP Attitudes toward the Media? Evidence from a Longitudinal Study of Danish MPs. *The International Journal of Press/Politics* [online]. 2011, **16**(3), s. 389 [cit. 2022-10-29]. ISSN 1940-1620. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1940161211400735>

¹⁹⁰ MIDTBØ, Tor. Explaining Media Attention for Norwegian MPs: A New Modelling Approach. *Scandinavian Political Studies* [online]. 2011, **34**(3), s. 226–249 [cit. 2022-10-30]. ISSN 1467-9477. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1467-9477.2011.00270.x>

¹⁹¹ IRERI, Kioko a Jimmy OCHIENG. Politicians in Newspaper News: Who Attracts Coverage in Kenyan Politics. *The International Journal of Press/Politics* [online]. 2020, **25**(4), s. 675–691 [cit. 2022-10-30]. ISSN 1940-1620. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1940161220915719>

¹⁹² TRESCH, Anke. Politicians in the Media: Determinants of Legislators' Presence and Prominence in Swiss Newspapers. *The International Journal of Press/Politics* [online]. 2009, **14**(1), s. 67–90 [cit. 2022-10-30]. ISSN 1940-1620. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1940161208323266>

¹⁹³ MIDTBØ, Tor. Explaining Media Attention for Norwegian MPs: A New Modelling Approach. *Scandinavian Political Studies* [online]. 2011, **34**(3), s. 226–249 [cit. 2022-10-30]. ISSN 1467-9477. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1467-9477.2011.00270.x>

¹⁹⁴ SCHIFFER, Adam J. Assessing Partisan Bias in Political News: The Case(s) of Local Senate Election Coverage. *Political Communication* [online]. 2006, **23**(1), s. 23–39 [cit. 2022-10-30]. ISSN 1091-7675. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/10584600500476981>

¹⁹⁵ GATTERMANN, Katjana a Sofia VASILOPOULOU. Absent yet popular? Explaining news visibility of Members of the European Parliament. *European Journal of Political Research* [online]. 2015, **54**(1), s. 121–140 [cit. 2022-10-30]. ISSN 1475-6765. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/1475-6765.12071>

jen v zanedbatelné výši.¹⁹⁶ Tým okolo Marca Hoogheho vypožoroval účinek služebního stáří na televizní mediální obraz jednotlivce. Nástupem do druhého volebního období belgickým poslancům výrazně vzrostla šance, že jejich vystoupení bude odvysíláno.¹⁹⁷ Větší zájem o dlouhodobé politiky byl zdokumentovaný i v americkém Senátu. Delší výkon funkce pomáhal, aby události s účastí pouze jediného konkrétního politika sledovalo více televizních kamer, a zvyšoval šanci, že média o nich budou psát.¹⁹⁸

2.2.3 Atraktivita

Jak jsem již zmínil výše, vzhled a oblékání bývají v médiích spíše zdůrazňovány u političek. Muži však z tohoto vnímání nejsou zcela vyňati. Znamky stáří – například šedé vlasy – více přináší zmínky o kompetentnosti. Bývalý americký senátor Robert Byrd¹⁹⁹ tak dosáhl připodobnění k majestátnosti orla bělohavého, symbolu Spojených států.²⁰⁰ Zohlednění vizuální prezentace a samotné atraktivity se častěji stává předmětem výzkumů televizní produkce. V prostředí tisku jej lze uchopit sledováním prezentovaných fotografií, jejich velikosti a četnosti výskytu. Stěžejním bodem úvah o vlivu přitažlivého vzhledu se stal předpoklad, že novináře, stejně jako jiné osoby, přitahují hezcí lidé. Atraktivita se zároveň pojí s úspěchem²⁰¹ i očekáváním vyšší důvěryhodnosti a lepších komunikačních dovedností,

¹⁹⁶ IRERI, Kioko a Jimmy OCHIENG. Politicians in Newspaper News: Who Attracts Coverage in Kenyan Politics. *The International Journal of Press/Politics* [online]. 2020, **25**(4), s. 675–691 [cit. 2022-08-20]. ISSN 1940-1620. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1940161220915719>

¹⁹⁷ HOOGHE, Marc, Laura JACOBS a Ellen CLAES. Enduring Gender Bias in Reporting on Political Elite Positions: Media Coverage of Female MPs in Belgian News Broadcasts (2003–2011). *The International Journal of Press/Politics* [online]. 2015, **20**(4), s. 404 [cit. 2022-10-30]. ISSN 1940-1620. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1940161215596730>

¹⁹⁸ SELLERS, Patrick J. a Brian F. SCHAFFNER. Winning Coverage in the U.S. Senate. *Political Communication* [online]. 2007, **24**(4), s. 377–391 [cit. 2022-07-16]. ISSN 1091-7675. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/10584600701641516>

¹⁹⁹ *Bioguide Search*. BYRD, Robert Carlyle [online]. [Cit. 2022-09-17]. Dostupné z: <https://bioguide.congress.gov/search/bio/B001210>

²⁰⁰ NIVEN, David. Gender Bias? Media Coverage of Women and Men in Congress In: TOLLESON-RINEHARD, Sue a Jyl J. JOSEPHSON (eds.). *Gender and American Politics: Women, Men and the Political Process*. Revised and Expanded Second Edition. London: Routledge, 2015, s. 264–283. ISBN 0-7656-1569-X.

²⁰¹ BERGGREN, Niclas, Henrik JORDAHL a Panu POUTVAARA. The looks of a winner: Beauty and electoral success. *Journal of Public Economics* [online]. 2010, **94**(1–2), s. 8 [cit. 2022-10-31]. ISSN 0047-2727. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2009.11.002>

což má pohlednějším lidem pomáhat k častějším pozvánkám k rozhovorům.²⁰² Nejedná se však o rozhodující kritérium, spíše jen doplňuje další zpravodajské hodnoty.²⁰³

Dosavadní výzkumy inklinují k potvrzení jistého vztahu mezi přitažlivostí jednotlivce a jeho úspěšnosti při kandidatuře do politické funkce. Projevuje se u mužů i žen.²⁰⁴ Niclas Berggren a kol. se kloní k vysvětlení, že voliči upřednostňují krásnější politiky, neboť se na ně rádi dívají, či protože atraktivnější lidé bývají silnější v prostředí sociálních vztahů.²⁰⁵ S ohledem na mediální produkci byl vzhled zdokumentován jako důležitý faktor v televizním vysílání,²⁰⁶ naopak u rozhlasu a tisku představoval nevýznamnou charakteristiku.²⁰⁷ Stejně jako u jiných sledovaných faktorů lze jen obtížně zobecňovat nálezy výzkumů prováděných na malém vzorku, např. v jediné zemi. Studie zároveň čelí omezení, jelikož někteří lidé působí v realitě atraktivněji než na fotografiích.²⁰⁸ Za vhodné prostředí pro zkoumání vzhledu se považují země s volebním systémem poměrného zastoupení, jelikož v nich lze snáze sledovat roli této charakteristiky i v rámci vnitrostranické (před)volební soutěže. V rámci ní se posuzuje vzhled názorově si bližších

²⁰² TSFATI, Yariv, Dana Markowitz ELFASSI a Israel WAISMEL-MANOR. Exploring the Association between Israeli Legislators' Physical Attractiveness and Their Television News Coverage. *The International Journal of Press/Politics* [online]. 2010, **15**(2), s. 176–179 [cit. 2022-10-30]. ISSN 1940-1620. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1940161209361212>

²⁰³ WAISMEL-MANOR, Israel a Yariv TSFATI. Why Do Better-Looking Members of Congress Receive More Television Coverage? *Political Communication* [online]. 2011, **28**(4), s. 442 [cit. 2022-10-31]. ISSN 1091-7675. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/10584609.2011.617719>

²⁰⁴ LUTZ, Georg. The Electoral Success of Beauties and Beasts. *Swiss Political Science Review* [online]. 2010, **16**(3), s. 457–480 [cit. 2022-10-31]. ISSN 1662-6370. Dostupné z: <https://doi.org/10.1002/j.1662-6370.2010.tb00437.x>

²⁰⁵ BERGGREN, Niclas, Henrik JORDAHL a Panu POUTVAARA. The looks of a winner: Beauty and electoral success. *Journal of Public Economics* [online]. 2010, **94**(1–2), s. 8–15 [cit. 2022-10-31]. ISSN 0047-2727. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2009.11.002>

²⁰⁶ LENZ, Gabriel S. a Chappell LAWSON. Looking the Part: Television Leads Less Informed Citizens to Vote Based on Candidates' Appearance. *American Journal of Political Science* [online]. 2011, **55**(3), s. 574–589 [cit. 2022-10-31]. ISSN 1540-5907. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1540-5907.2011.00511.x>

²⁰⁷ WAISMEL-MANOR, Israel a Yariv TSFATI. Why Do Better-Looking Members of Congress Receive More Television Coverage? *Political Communication* [online]. 2011, **28**(4), s. 452, 455 [cit. 2022-10-31]. ISSN 1091-7675. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/10584609.2011.617719>

²⁰⁸ TSFATI, Yariv, Dana Markowitz ELFASSI a Israel WAISMEL-MANOR. Exploring the Association between Israeli Legislators' Physical Attractiveness and Their Television News Coverage. *The International Journal of Press/Politics* [online]. 2010, **15**(2), s. 175–192 [cit. 2022-10-30]. ISSN 1940-1620. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1940161209361212>

politiků. Výsledky výzkumu nečelí riziku působení vlivu rozdílných ideologických postojů u představitelů soupeřících stran.^{209 210}

²⁰⁹ BERGGREN, Niclas, Henrik JORDAHL a Panu POUTVAARA. The looks of a winner: Beauty and electoral success. *Journal of Public Economics* [online]. 2010, **94**(1–2), s. 8–15 [cit. 2022-10-31]. ISSN 0047-2727. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2009.11.002>

²¹⁰ LUTZ, Georg. The Electoral Success of Beauties and Beasts. *Swiss Political Science Review* [online]. 2010, **16**(3), s. 457–480 [cit. 2022-10-31]. ISSN 1662-6370. Dostupné z: <https://doi.org/10.1002/j.1662-6370.2010.tb00437.x>

3 Postavení Poslanecké sněmovny

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky (dále i „Poslanecká sněmovna“, „PS“ či „Sněmovna“) představuje jednu z komor Parlamentu České republiky (dále i „Parlamentu“ či „parlamentu“, není-li dále uvedeno jinak). Ústava jí svěřuje zásadní úlohu v legislativním procesu. Ve prospěch Poslanecké sněmovny hraje primárně asymetrické nastavení Parlamentu,²¹¹ neboť může za určitých podmínek při projednávání zákonů „přehlasovat“ veto Senátu i prezidenta republiky. Symetrický bikameralismus, jak o něm hovoří Petr Just, nastává jen v některých situacích.²¹² Schvalování ústavních zákonů či mezinárodních smluv, v jejichž důsledku se pravomoci českých orgánů mají přenést na mezinárodní instituci, vyžaduje v každé z komor kvalifikovanou („ústavní“) většinu.^{213 214} V praxi se může jednat o pouhou relativní většinu zákonodárců, neboť za jistých okolností může stačit schvalující hlas 48,75 % členů komor Parlamentu.^{215 216} Obě komory musí dojít ke shodě rovněž při posuzování návrhů volebních zákonů, význam tohoto ustanovení přibližuje kapitola 3.3. Pouze schválením totožné podoby legislativního návrhu oběma komorami lze přijímat jednací řád Senátu, zákon o styku komor

²¹¹ KYSELA, Jan. *Dvoukomorové systémy: teorie, historie a srovnání dvoukomorových parlamentů*. I. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA s.r.o., 2004, s. 443. ISBN 80-86432-89-0.

²¹² JUST, Petr. Vývoj ústavních institucí politického systému ČR. In: BUREŠ, Jan, Jakub CHARVÁT, Petr JUST a Martin ŠTEFEK. *Česká demokracie po roce 1989: institucionální základy českého politického systému*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2012, s. 158–159. ISBN 978-80-247-4283-0.

²¹³ VODIČKA, Karel. Ústavní instituce a jejich funkce v politickém procesu. In: VODIČKA, Karel a Ladislav CABADA. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. Vydání třetí, aktualizované a rozšířené. Praha: Portál, s. r. o., 2011, s. 320. ISBN 978-80-7367-893-7.

²¹⁴ *1/1993 Sb. Ústava České republiky*. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.: Ústava České republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>

²¹⁵ SUCHÁNEK, Radovan. Nepohodlné články Ústavy aneb co nezměníme, to pomíneme nebo vyložíme. In: MLSNA, Petr et alii. *Ústava ČR – vznik, vývoj a perspektivy*. Vydání první. Praha: Leges, 2011, s. 97. ISBN 978-80-87212-63-9.

²¹⁶ V Poslanecké sněmovně se jedná o tři pětiny všech poslanců – tj. 120 hlasů z 200. Kvórum v Senátu závisí na docházce v okamžiku hlasování, jelikož Ústava hovoří o třech pětinách přítomných. Při účasti třetiny (27) senátorů, nejmenšího počtu, při jakém komora může přijímat usnesení, stačí k přijetí 17 hlasů. Přejde-li všech 81 senátorů, vyžaduje se 49 hlasů. V součtu tedy může stačit souhlas 137 zákonodárců z celkového počtu 281.

Parlamentu²¹⁷ či např. vyhlášení válečného stavu.²¹⁸ Vícekomorový parlament přináší riziko, že v každé komoře budou většinou disponovat zcela odlišné subjekty. Just vnímá takový stav jako „zdravou situaci“, která má jednotlivé strany motivovat ke kooperaci.²¹⁹ Tato část předkládané práce představuje sledovanou instituci a přibližuje její zásadní rysy, které jsou relevantní pro provedení výzkum.

3.1 Cesta ke vzniku Poslanecké sněmovny

3.1.1 Česká národní rada, rodné jméno Sněmovny

Poslanecká sněmovna vznikla k 1. lednu 1993 společně s Českou republikou. Instituce sama však již před tímto datem fungovala pod jiným názvem. V Ústavě ČR dodnes nalezneme článek 106, jehož první odstavec stanovuje, že „dnem účinnosti této Ústavy se Česká národní rada stává Poslaneckou sněmovnou, jejíž volební období skončí dnem 6. června 1996“.²²⁰ Vývoj této²²¹ České národní rady (dále také ČNR) započal již v roce 1968. Dnešní silnější z českých zákonodárných institucí vznikla původně jako orgán, který měl za český národ dojednat federalizaci Československé socialistické republiky (dále i ČSSR). Požadavek přechodu k federálnímu uspořádání se na jaře 1968 stal součástí Akčního programu, který vytyčoval řadu cílů reformního hnutí v Komunistické straně Československa (dále i KSČ).²²² Na Slovensku šlo dokonce o hlavní téma. A jako jedno

²¹⁷ Existenci takové normy předpokládá Ústava. První „stykový zákon“ přijat však byl až 25 let po vzniku ČR jako zákon č. 300/2017 Sb., o zásadách jednání a styku Poslanecké sněmovny a Senátu mezi sebou a navenek a o změně zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny, ve znění pozdějších předpisů, (stykový zákon). Jeho účinnost nastala v roce 2018.

²¹⁸ 1/1993 Sb. Ústava České republiky. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.: Ústava České republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-09]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>

²¹⁹ JUST, Petr. Český bikameralismus v období inkongruence. In: KYSELA, Jan, ed. *Dvacet let Senátu Parlamentu České republiky v souvislostech*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2016, s. 104. ISBN 978-80-7502-166-3.

²²⁰ 1/1993 Sb. Ústava České republiky. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.: Ústava České republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-03-19]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1/zneni-0>

²²¹ Hovořím o České národní radě vzniklé v roce 1968. Pro mou práci není relevantní stejnojmenná instituce z roku 1945.

²²² RYCHLÍK, Jan. *Československo v období socialismu (1945–1989)*. Vydání první. Praha: Vyšehrad, 2020, s. 200. ISBN 978-80-7601-334-6.

z mála také přečkalo události ze srpna 1968.^{223 224} Federalizace měla vzejít z dohody obou národů. Zatímco na Slovensku v tu dobu již existovala Slovenská národní rada (SNR), český národ neměl žádný vlastní orgán, který by jej reprezentoval a „v jeho zastoupení tento kontrakt uzavřel“.²²⁵ Za tímto účelem v červnu 1968 ústavním zákonem č. 77/1968 Sb. vznikla Česká národní rada „jako prozatímní orgán ústavní politické reprezentace českého národa“.²²⁶ Stejný ústavní zákon opět zanesl do právního řádu i tzv. zákaz majorizace – v určitých otázkách nemohli poslanci celostátního Národního shromáždění (NS) z jednoho národa přehlasovat zástupce ze druhého.²²⁷ Komplikace, které tento koncept v sobě skrýval, se ve federaci projeví na počátku 90. let.^{228 229} Národní shromáždění usnesením stanovilo, že ČNR bude složena ze 150 poslanců,²³⁰ kterými se měli stát poslanci Národního shromáždění zvolení v českých zemích a význační představitelé české společnosti.²³¹ Parlament sestavil komisi, jež při výběru kandidátů spolupracovala s městským i krajským výborem Národní fronty v Praze.²³² Do nového orgánu bylo takto

²²³ JIČÍNSKÝ, Zdeněk. *Vznik České národní rady v době Pražského jara 1968 a její působení do podzimu 1969*. Vydání druhé, v Nakladatelství Svoboda první. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1990, s. 6. ISBN 80-205-0147-9.

²²⁴ KUKLÍK, Jan. Ústavní vývoj 1960–1989. In: KUKLÍK, Jan a kol. *Vývoj československého práva 1945–1989*. Praha: Linde, 2008, s. 333, 341. ISBN 978-80-7201-741-6.

²²⁵ JIČÍNSKÝ, Zdeněk. *Vznik České národní rady v době Pražského jara 1968 a její působení do podzimu 1969*. Vydání druhé, v Nakladatelství Svoboda první. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1990, s. 22. ISBN 80-205-0147-9.

²²⁶ 77/1968 Sb. *Ústavní zákon o přípravě federativního uspořádání Československé socialistické republiky*. Ústavní zákon č. 77/1968 Sb.: Ústavní zákon o přípravě federativního uspořádání Československé socialistické republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1968-77/zneni-0>

²²⁷ RYCHLÍK, Jan. *Československo v období socialismu (1945–1989)*. Vydání první. Praha: Vyšehrad, 2020, s. 217. ISBN 978-80-7601-334-6.

²²⁸ VODIČKA, Karel. Politický systém komunistického Československa. In: VODIČKA, Karel a Ladislav CABADA. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. Vydání třetí, aktualizované a rozšířené. Praha: Portál, s. r. o., 2011, s. 114–115. ISBN 978-80-7367-893-7.

²²⁹ KUKLÍK, Jan. Ústavní vývoj 1960–1989. In: KUKLÍK, Jan a kol. *Vývoj československého práva 1945–1989*. Praha: Linde, 2008, s. 337, 342. ISBN 978-80-7201-741-6.

²³⁰ 108/1968 Sb. *Usnesení Národního shromáždění o určení počtu členů České národní rady*. Usnesení č. 108/1968 Sb.: Usnesení Národního shromáždění o určení počtu členů České národní rady [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1968-108>

²³¹ 77/1968 Sb. *Ústavní zákon o přípravě federativního uspořádání Československé socialistické republiky*. Ústavní zákon č. 77/1968 Sb.: Ústavní zákon o přípravě federativního uspořádání Československé socialistické republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1968-77/zneni-0>

²³² NS RČS 1964-1968, 25. schůze, část 1/6 (10. 7. 1968). Středa 10. července 1968 [online]. [Cit. 2022-05-16]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/1964ns/stenprot/025schuz/s025001.htm>

navrženo 290 osob, z nichž byl vytvořen finální seznam 150 kandidátů projednaný s Ústředním výborem Národní fronty.²³³ Později byla ČNR kritizovaná jako nedostatečně reprezentativní, jelikož v ní zasedalo hodně „zástupců pražského centra“ na úkor Moravy a Slezska.²³⁴ Jedním z poslanců se stal mj. „ředitel školy v Ostravě“ Zdeněk Hejzlar.²³⁵ 236 Uvádím jej, jelikož záhy získal významnou funkci v mediálním prostředí. 25. července 1968 byl jmenován ústředním ředitelem Československého rozhlasu. Vrcholný post však v něm zastával jen přibližně dva měsíce.²³⁷ Na později zrušeném mimořádném XIV. sjezdu Komunistické strany Československa byl 22. srpna t. r. zvolen do předsednictva stranického ústředního výboru (ÚV KSČ).²³⁸ 239 Následně zamířil jako diplomat na československé velvyslanectví ve Vídni.²⁴⁰

Dle tehdejšího předsedy Národního shromáždění Josefa Smrkovského představovala „federální přestavba“ jediný úkol prozatímní ČNR.²⁴¹ V té době zazníval i názor

²³³ NS RČS 1964-1968, 25. schůze, část 2/6 (10. 7. 1968). Středa 10. července 1968 [online]. [Cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/1964ns/stenprot/025schuz/s025002.htm>

²³⁴ JIČÍNSKÝ, Zdeněk. *Vznik České národní rady v době Pražského jara 1968 a její působení do podzimu 1969*. Vydání druhé, v Nakladatelství Svoboda první. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1990, s. 26–28. ISBN 80-205-0147-9.

²³⁵ 109/1968 Sb. *Usnesení Národního shromáždění o volbě členů České národní rady*. Usnesení č. 109/1968 Sb.: Usnesení Národního shromáždění o volbě členů České národní rady [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1968-109>

²³⁶ NS RČS 1964-1968, 25. schůze, část 3/6 (10. 7. 1968). Středa 10. července 1968 [online]. [Cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/1964ns/stenprot/025schuz/s025003.htm>

²³⁷ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPOVÁ. *Dějiny českých médií. Od počátku do současnosti*. 2., upravené a doplněné vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2019. s. 326, 332. ISBN 978-80-271-0553-3.

²³⁸ DIENSTBIER, Jiří a Karel LÁNSKÝ. Rozhlas proti tankům. In: DIENSTBIER, Jiří, Věnek ŠILHÁN, Bohumil ŠIMON a Karel LÁNSKÝ. *Srpen 1968*. 1. vydání. Praha: Vydavatelství a nakladatelství Práce, 1990, s. 56. ISBN 80-208-0028-X.

²³⁹ ŠILHÁN, Věnek. XIV. mimořádný – „vysočanský“ – sjezd KSČ. In: DIENSTBIER, Jiří, Věnek ŠILHÁN, Bohumil ŠIMON a Karel LÁNSKÝ. *Srpen 1968*. 1. vydání. Praha: Vydavatelství a nakladatelství Práce, 1990, s. 143, 164. ISBN 80-208-0028-X.

²⁴⁰ JIČÍNSKÝ, Zdeněk. *Vznik České národní rady v době Pražského jara 1968 a její působení do podzimu 1969*. Vydání druhé, v Nakladatelství Svoboda první. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1990, s. 77. ISBN 80-205-0147-9.

²⁴¹ NS RČS 1964-1968, 25. schůze, část 1/6 (10. 7. 1968). Středa 10. července 1968 [online]. [Cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/1964ns/stenprot/025schuz/s025001.htm>

na vytvoření trojdílné federace – samostatnou složku měla tvořit Morava se Slezskem,^{242 243} avšak konečná jednání rozhodla o uspořádání ČSSR jako státu ze dvou subjektů – České socialistické republiky (ČSR) a Slovenské socialistické republiky (SSR). Proměna byla zahrnuta do ústavního zákona č. 143/1968 Sb., o československé federaci.²⁴⁴ Představoval tak rozsáhlé změny v tehdejší ústavním řádu, že se pro něj vžilo pojmenování „malá ústava“. Federace se ustavila zdola, obě republiky postoupily některé své pravomoci federálnímu státu.²⁴⁵ Naprostá většina ustanovení nabyla účinnosti 1. ledna 1969. Ještě předtím ČNR naplnila požadavek zmíněného ústavního zákona na rozšíření počtu poslanců ze 150 na 200. Volbu měla zajistit sama, projednala seznam padesáti navržených jmen.²⁴⁶ Před volbou byl upraven výměnou dvou adeptů,²⁴⁷ načež si jeho schválením v prosinci 1968 kooptací přidala padesát členů.²⁴⁸ 1. ledna 1969 se ČNR stala „představitelem národní svrchovanosti a svébytnosti českého národa a nejvyšším orgánem státní moci v České socialistické republice“, jak stanovoval ústavní zákon o československé federaci.²⁴⁹

Další život instituce zmiňme stručněji. Předsednictvo ČNR jmenovalo první vládu ČSR, v jejím čele stanul Stanislav Rázl. Česká národní rada jí poté vyslovila důvěru.²⁵⁰

²⁴² JIČÍNSKÝ, Zdeněk. *Vznik České národní rady v době Pražského jara 1968 a její působení do podzimu 1969*. Vydání druhé, v Nakladatelství Svoboda první. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1990, s. 55–56, 61. ISBN 80-205-0147-9.

²⁴³ RYCHLÍK, Jan. *Československo v období socialismu (1945–1989)*. Vydání první. Praha: Vyšehrad, 2020, s. 219–221. ISBN 978-80-7601-334-6.

²⁴⁴ *143/1968 Sb. Ústavní zákon o československé federaci*. Ústavní zákon č. 143/1968 Sb.: Ústavní zákon o československé federaci [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1968-143/zneni-0>

²⁴⁵ KUKLÍK, Jan. Ústavní vývoj 1960–1989. In: KUKLÍK, Jan a kol. *Vývoj československého práva 1945–1989*. Praha: Linde, 2008, s. 341. ISBN 978-80-7201-741-6.

²⁴⁶ *ČNR 1968, tisk 8*. Česká národní rada 1968: 8 [online]. [Cit. 2022-03-27]. Dostupné z: https://www.psp.cz/eknih/1968cnr/tisky/t0008_00.htm

²⁴⁷ *ČNR 1968, 7. schůze, část 1/4 (21. 12. 1968)*. Sobota 21. prosince 1968 [online]. [Cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/1968cnr/stenprot/007schuz/s007001.htm>

²⁴⁸ HŘEBEJK, Jiří. Vznik federativního Československa a České národní rady. In: KINDL, Vladimír, Jiří HŘEBEJK, Mojmir HORYNA a Ondřej ŠEFCŮ. *Parlament České republiky: Poslanecká sněmovna*. Vydání 1. Praha: Enigma, spol. s r.o., 1996, s. 32–33. ISBN 80-238-1077-4.

²⁴⁹ *143/1968 Sb. Ústavní zákon o československé federaci*. Ústavní zákon č. 143/1968 Sb.: Ústavní zákon o československé federaci [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1968-143/zneni-0>

²⁵⁰ JIČÍNSKÝ, Zdeněk. *Vznik České národní rady v době Pražského jara 1968 a její působení do podzimu 1969*. Vydání druhé, v Nakladatelství Svoboda první. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1990, s. 83–84, 89–90. ISBN 80-205-0147-9.

V rámci procesu federalizace stála ČNR ještě před úkolem zvolit první poslance Sněmovny národů Federálního shromáždění (SN FS).²⁵¹ Původně měla tato komora Parlamentu být volena příslušnými národními radami vždy, pravomoc však byla nakonec svěřena lidu a ČNR určovala poslance pouze na dobu do řádných voleb.²⁵² Výběr počátečních členů SN měl proběhnout z poslanců ČNR, kteří nebyli poslanci Sněmovny lidu (SL).²⁵³ Došlo na něj 23. ledna 1969, volbou obsadila všech 75 křesel, které příslušely českému národu.^{254 255}

Na řádné volby do zastupitelských sborů se muselo čekat. Národní shromáždění a Slovenská národní rada měly své funkce vykonávat čtyři roky od voleb v červnu 1964. Nejprve Národní shromáždění prodloužilo volební období do listopadu 1968.²⁵⁶ Poté Předsednictvo NS vyhlásilo²⁵⁷ a opět zrušilo²⁵⁸ volby chystané na květen 1968. A v červnu t. r. parlament posunul možné konání voleb až do roku 1969.²⁵⁹ V něm však v duchu počínající normalizace a zájmu vyřadit (nejen) z politického života kritiky režimu byl přijat ústavní zákon

²⁵¹ 1/1969 Sb. *Zákon České národní rady o jednacím řádu České národní rady*. Zákon č. 1/1969 Sb.: Zákon České národní rady o jednacím řádu České národní rady [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1969-1/zneni-0>

²⁵² JIČÍNSKÝ, Zdeněk. *Vznik České národní rady v době Pražského jara 1968 a její působení do podzimu 1969*. Vydání druhé, v Nakladatelství Svoboda první. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1990, s. 64, 65. ISBN 80-205-0147-9.

²⁵³ 143/1968 Sb. *Ústavní zákon o československé federaci*. Ústavní zákon č. 143/1968 Sb.: Ústavní zákon o československé federaci [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1968-143/zneni-0>

²⁵⁴ ČNR 1969-1971, 2. schůze, část 1/20 (23. 1. 1969). Čtvrtek 23. ledna 1969 [online]. [Cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/1969cnr/stenprot/002schuz/s002001.htm>

²⁵⁵ Ve Sněmovně národů FS zasedalo 75 českých a 75 slovenských poslanců.

²⁵⁶ 112/1967 Sb. *Ústavní zákon o skončení volebního období Národního shromáždění, Slovenské národní rady, Nejvyššího ...* Ústavní zákon č. 112/1967 Sb.: Ústavní zákon o skončení volebního období Národního shromáždění, Slovenské národní rady, Nejvyššího soudu, krajských, okresních a vojenských soudů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1967-112/zneni-0>

²⁵⁷ 6/1968 Sb. *Usnesení předsednictva Národního shromáždění o vyhlášení dne voleb do národních výborů*. Usnesení č. 6/1968 Sb.: Usnesení předsednictva Národního shromáždění o vyhlášení dne voleb do národních výborů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1968-6>

²⁵⁸ 52/1968 Sb. *Usnesení předsednictva Národního shromáždění o zrušení usnesení předsednictva Národního shromáždění ...* Usnesení č. 52/1968 Sb.: Usnesení předsednictva Národního shromáždění o zrušení usnesení předsednictva Národního shromáždění o vyhlášení dne voleb do národních výborů a o volbě Ústřední volební komise Národní fronty pro volby do národních výborů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1968-52>

²⁵⁹ 83/1968 Sb. *Ústavní zákon o skončení volebního období národních výborů, Národního shromáždění a Slovenské národn...* Ústavní zákon č. 83/1968 Sb.: Ústavní zákon o skončení volebního období národních výborů, Národního shromáždění a Slovenské národní rady [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1968-83>

č. 117/1969 Sb.²⁶⁰ Opět prodloužil volební období volených orgánů, tentokrát až do dalších voleb, nejpozději do 31. prosince 1971. Rovněž podle něj šlo poslance zbavit funkce, pokud mj. „svou činností narušoval politiku Národní fronty“. Příslušné národní rady se měly starat o obsazení prázdných míst ve svém orgánu a v části Sněmovny národů náležící jejich národu, Sněmovna lidu si nové poslance měla volbou doplnit sama. „Zastupitelské sbory se tak vlastně rekonstruovaly samy a voliče, které měly zastupovat, vůbec nepotřebovaly.“²⁶¹ Mandátu ve Sněmovně lidu (SL FS) byl zbaven²⁶² například bývalý ústřední ředitel Československé televize²⁶³ Jiří Pelikán, řady ČNR stejnou cestou opustil i výše zmíněný Zdeněk Hejzlar. U obou bylo zbavení funkce zdůvodňováno právě činnostmi proti politice Národní fronty.²⁶⁴ ²⁶⁵ Řádné volby se konaly až v listopadu 1971 po téměř sedmi a půl letech. V České národní radě se jich dočkala přibližně polovina z původních dvou set členů.²⁶⁶ Potvrdily stabilizaci režimu, navíc jen omezené množství politiků v nich smělo mandát obhajovat (a bez přítomnosti protikandidáta i získat).²⁶⁷ Zákon o volbách do Národního shromáždění z roku 1967,²⁶⁸ který vyžadoval, aby v jednotlivých obvodech bylo navrženo více kandidátů, než kolik mandátů bylo třeba obsadit, byl opět zrušen. Pro žádné volby

²⁶⁰ 117/1969 Sb. *Ústavní zákon o prodloužení volebního období národních výborů, národních rad a Federálního shromáždění...* Ústavní zákon č. 117/1969 Sb.: Ústavní zákon o prodloužení volebního období národních výborů, národních rad a Federálního shromáždění, Nejvyššího soudu, krajských, okresních a vojenských soudů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1969-117/zneni-0>

²⁶¹ JIČÍNSKÝ, Zdeněk. *Vznik České národní rady v době Pražského jara 1968 a její působení do podzimu 1969*. Vydání druhé, v Nakladatelství Svoboda první. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1990, s. 137. ISBN 80-205-0147-9.

²⁶² FS ČSSR 1969-1971, SL, 5. schůze, část 1/2 (16. 10. 1969). Čtvrtek 16. října 1969 [online]. [Cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/1969fs/sl/stenprot/005schuz/s005001.htm>

²⁶³ KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Vydání první. Praha: Portál, s. r. o., 2010, s. 201. ISBN 978-80-7367-698-8.

²⁶⁴ FS ČSSR 1969-1971, SL, 5. schůze, část 1/2 (16. 10. 1969). Čtvrtek 16. října 1969 [online]. [Cit. 2022-03-29]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/1969fs/sl/stenprot/005schuz/s005001.htm>

²⁶⁵ ČNR 1969-1971, 5. schůze, část 1/17 (26. 11. 1969). Středa 26. listopadu 1969 [online]. [Cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/1969cnr/stenprot/005schuz/s005001.htm>

²⁶⁶ JIČÍNSKÝ, Zdeněk. *Vznik České národní rady v době Pražského jara 1968 a její působení do podzimu 1969*. Vydání druhé, v Nakladatelství Svoboda první. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1990, s. 137–138. ISBN 80-205-0147-9.

²⁶⁷ BALÍK, Stanislav, Vít HLOUŠEK, Jan HOLZER a Jakub ŠEDO. *Politický systém českých zemí 1848–1989*. 3. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2011, s. 159, 167. ISBN 978-80-210-5438-7.

²⁶⁸ 113/1967 Sb. *Zákon o volbách do Národního shromáždění*. Zákon č. 113/1967 Sb.: Zákon o volbách do Národního shromáždění [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1967-113/zneni-0>

se nepoužil.²⁶⁹ Od 70. let národní rady disponovaly omezenými pravomocemi a neplnily svou základní funkci „konstituenta národní republiky“. V ČSR ani v SSR nevznikly republikové ústavy ani ústavní soudy, které ústavní zákon o československé federaci vyžadoval.²⁷⁰

3.1.2 Transformace na Poslaneckou sněmovnu

Česká národní rada plnila roli politické druhé ligy či „parlamentního béčka“,²⁷¹ což přetrvalo i do doby svobodné politické soutěže počátku 90. let, kdy první ligu představovaly špičky politických stran kandidující do Federálního shromáždění.^{272 273} V roce 1990 se zvažovalo zmenšení počtu jejích členů,²⁷⁴ připravovanými volbami měl klesnout z 200 na 150.²⁷⁵ Předcházející debaty Občanského fóra a Veřejnosti proti násilí přinesly i další návrhy velikostí zákonodárných sborů a mj. též návrat k nepřímé volbě Sněmovny národů FS národními radami nebo faktického sloučení mandátu ve Sněmovně národů s funkcemi v národních radách.²⁷⁶ Rozhodování o velikosti ČNR ale nakonec zůstalo v pravomoci

²⁶⁹ CHARVÁT, Jakub. *Politika volebních reforem v ČR po roce 1989*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013, s. 50. ISBN 978-80-247-4700-2.

²⁷⁰ VODIČKA, Karel. Politický systém komunistického Československa. In: VODIČKA, Karel a Ladislav CABADA. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. Vydání třetí, aktualizované a rozšířené. Praha: Portál, s. r. o., 2011, s. 116. ISBN 978-80-7367-893-7.

²⁷¹ GJURIČOVÁ, Adéla a Tomáš ZAHRADNÍČEK. *Návrat parlamentu: Češi a Slováci ve Federálním shromáždění 1989–1992*. Vydání první. Praha: Argo, 2018, s. 226–228. ISBN 978-80-257-2623-5.

²⁷² KYSELA, Jan. *Senát parlamentu České republiky v historickém a mezinárodním kontextu: příspěvek ke studiu dvoukomorových soustav*. Praha: Parlament České republiky: Senát, 2000, s. 110.

²⁷³ JIČÍNSKÝ, Zdeněk. K legitimitě parlamentu samostatné ČR. In: KYSELA, Jan. *Deset let Ústavy České republiky: východiska, stav, perspektivy*. 1. vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2003, s. 74. ISBN 80-86432-45-9.

²⁷⁴ FILIP, Jan. Volební inženýrství v ČSFR a ČR v letech 1990 až 1992. In: NOVÁK, Miroslav, Tomáš LEBEDA a kol. *Volební a stranické systémy: ČR v mezinárodním srovnání*. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2004, s. 214–215. ISBN 80-86473-88-0.

²⁷⁵ *FS ČSSR 1986-1990, tisk 257*. FEDERÁLNÍ SHROMÁŽDĚNÍ ČESKOSLOVENSKÉ SOCIALISTICKÉ REPUBLIKY 1990: V. volební období: 257 [online]. [Cit. 2022-05-01]. Dostupné z: https://www.psp.cz/eknih/1986fs/tisky/t0257_00.htm

²⁷⁶ RYCHLÍK, Jan. *Rozdělení Česko-Slovenska 1989–1992*. Vydání ve Vyšehradu druhé, rozšířené. Praha: Vyšehrad, 2022, s. 112–113. ISBN 978-80-7601-601-9.

instituce samé,²⁷⁷ jež potvrdila svůj dosavadní počet poslanců.²⁷⁸ Později jej převzala Česká republika, proto i současnou Poslaneckou sněmovnu tvoří 200 poslanců. Obdobně zachovala status quo Slovenská národní rada. Navzdory úvahám o ztenčení na 100 osob²⁷⁹ měla i nadále 150 poslanců,²⁸⁰ tento počet přijala i slovenská ústava pro Národní radu Slovenské republiky.²⁸¹ Volby do ČNR probíhaly ve stejném termínu a podle takřka stejného volebního systému²⁸² ²⁸³ jako volby do federálního parlamentu. Poslanecké mandáty v ČNR získávali spíše méně významní představitelé jednotlivých (téměř stejných) stran, zatímco špičky slovenských stran postupně upřednostňovaly Slovenskou národní radu před Federálním shromážděním.²⁸⁴ Význam ČNR vzrostl při přípravě zániku České a Slovenské Federativní Republiky (ČSFR). Její tehdejší složení určily volby²⁸⁵ v červnu 1992. Předsednictvo ČNR tehdy vytvořilo komisi, která se věnovala sestavování ústavy samostatné České republiky. Vlastní komisi sestavila rovněž česká vláda, od komise předsednictva ČNR dostala soubor doporučujících tezí. Zahrnoval – mimo jiné – představu dvoukomorového parlamentu,

²⁷⁷ 46/1990 Sb. Ústavní zákon, kterým se mění a doplňuje ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky... Ústavní zákon č. 46/1990 Sb.: Ústavní zákon, kterým se mění a doplňuje ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky, a ústavní zákon č. 143/1968 Sb., o československé federaci [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-46/zneni-0>

²⁷⁸ 65/1990 Sb. Ústavní zákon České národní rady o počtu poslanců České národní rady. Ústavní zákon č. 65/1990 Sb.: Ústavní zákon České národní rady o počtu poslanců České národní rady [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-65>

²⁷⁹ FS ČSSR 1986-1990, tisk 257. FEDERÁLNÍ SHROMÁŽDĚNÍ ČESKOSLOVENSKÉ SOCIALISTICKÉ REPUBLIKY 1990: V. volební období: 257 [online]. [Cit. 2022-05-01]. Dostupné z: https://www.psp.cz/eknih/1986fs/tisky/t0257_00.htm

²⁸⁰ 79/1990 Sb. Ústavný zákon Slovenskej národnej rady o počte poslancov Slovenskej národnej rady, o znení sľubu pos... Ústavní zákon č. 79/1990 Sb.: Ústavný zákon Slovenskej národnej rady o počte poslancov Slovenskej národnej rady, o znení sľubu poslancov Slovenskej národnej rady, členov vlády Slovenskej republiky a poslancov národných výborov a o volebnom období Slovenskej národnej rady [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-79>

²⁸¹ 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky | Znenie od 01.10.1992. Ústavný zákon č. 460/1992 Zb.: Ústava Slovenskej republiky [online]. © S-EPI s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1992-460/znenie-19921001>

²⁸² CHARVÁT, Jakub. *Politika volebních reforem v ČR po roce 1989*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013, s. 82–83. ISBN 978-80-247-4700-2.

²⁸³ CHARVÁT, Jakub. Volby a volební systémy v České republice. In: BUREŠ, Jan, Jakub CHARVÁT, Petr JUST a Martin ŠTEFEK. *Česká demokracie po roce 1989: institucionální základy českého politického systému*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2012, s.204–208. ISBN 978-80-247-4283-0.

²⁸⁴ RYCHLÍK, Jan. *Rozdělení Česko-Slovenska 1989–1992*. Vydání ve Vyšehradu druhé, rozšířené. Praha: Vyšehrad, 2022, s. 366–367. ISBN 978-80-7601-601-9.

²⁸⁵ *Hlavní volba*. Volby do České národní rady konané ve dnech 5. - 6.6.1992 [online]. [Cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/cnr/1992/u0>

přičemž komory měly mít odlišné postavení a různou délku volebních období.²⁸⁶ Miloslav Výborný připomíná, že ve vládní komisi zasedla řada poslanců, což mělo napomocť snazšímu jednání a posléze i průchodnosti výsledného návrhu hlasováním na půdě ČNR.²⁸⁷ Přípravu provázela nedostatek času zbývajícího do konce roku s rizikem následného právního vakua.²⁸⁸ Jelikož česká vláda nedisponovala ústavní většinou v ČNR, výsledný dokument reprezentoval kompromis mezi vládou a opozicí. Spornými body se staly zejména otázky pojetí Parlamentu a postavení Listiny základních práv a svobod.²⁸⁹

Ústavu přijala Česká národní rada 16. prosince 1992.²⁹⁰ Zakotvila existenci dvoukomorového parlamentu s asymetrickým postavením jednotlivých komor. Jak jsem již nastínil výše, ČNR se stala Poslaneckou sněmovnou v nově vzniklém státě. Její „druholigová“²⁹¹ poslanci se 1. ledna 1993 stali hlavními (v tu chvíli dokonce jedinými) českými zákonodárci. ČNR rovněž předem přijala usnesení zdůrazňující nepřípustnost „zpochybnění kontinuity zákonodárné moci“.²⁹² Ústava počítala se Senátem jako druhou parlamentní komorou, přičemž jeho funkce měl až do jeho ustavení plnit Prozatímní Senát, který měl vzniknout ústavním zákonem.²⁹³ Nikdy se tak ale nestalo, žádný z představených

²⁸⁶ RYCHLÍK, Jan. *Rozdělení Česko-Slovenska 1989–1992*. Vydání ve Vyšehradu druhé, rozšířené. Praha: Vyšehrad, 2022, s. 459. ISBN 978-80-7601-601-9.

²⁸⁷ VÝBORNÝ, Miloslav. K okolnostem vzniku Ústavy ČR z parlamentní perspektivy. In: KYSELA, Jan. *Deset let Ústavy České republiky: východiska, stav, perspektivy*. 1. vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2003, s. 61. ISBN 80-86432-45-9.

²⁸⁸ STEIN, Eric. *Česko-Slovensko: konflikt, roztržka, rozpad*. Vydání 1. Praha: Academia, 2000, s. 217. ISBN 80-200-0752-0.

²⁸⁹ RYCHLÍK, Jan. *Rozdělení Česko-Slovenska 1989–1992*. Vydání ve Vyšehradu druhé, rozšířené. Praha: Vyšehrad, 2022, s. 345–346. ISBN 978-80-7601-601-9.

²⁹⁰ ČNR 1992-1992, 10. schůze, část 11/13 (16. 12. 1992). Středa 16. prosince 1992 1968 [online]. [Cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/1992cnr/stenprot/010schuz/s010011.htm>

²⁹¹ JIČÍNSKÝ, Zdeněk. K legitimitě parlamentu samostatné ČR. In: KYSELA, Jan. *Deset let Ústavy České republiky: východiska, stav, perspektivy*. 1. vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2003, s. 76. ISBN 80-86432-45-9.

²⁹² 5/1993 Sb. *Usnesení České národní rady k přijetí ústavního zákona České národní rady o opatřeních souvisejících...* Usnesení č. 5/1993 Sb.: Usnesení České národní rady k přijetí ústavního zákona České národní rady o opatřeních souvisejících se zánikem České a Slovenské Federativní Republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2023 [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-5>

²⁹³ KYSELA, Jan. *Dvoukomorové systémy: teorie, historie a srovnání dvoukomorových parlamentů*. I. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA s.r.o., 2004, s. 431. ISBN 80-86432-89-0.

návrhů na jeho podobu nebyl přijat.^{294 295} Nepanovala shoda ohledně jeho obsazení. Senátory se mělo stát losem určených 81 nebo všech 174^{296 297} v české části federace zvolených federálních poslanců, jelikož tito zánikem ČSFR ztratili své mandáty.²⁹⁸ FS předtím odmítlo návrh na přesun poslanců do republikových parlamentů.²⁹⁹ Příslib Prozatímního Senátu či podobného místa pro poslance FS byl hlavním důvodem samotného přijetí³⁰⁰ ústavního zákona o zániku federace.^{301 302} Vzniku instituce bránila zejména vládní Občanská demokratická aliance (ODA).^{303 304} V červnu 1992 získala ve volbách do ČNR 14 poslanců,³⁰⁵ nepřekonalala však 5% klauzuli pro vstup do skrutinia

²⁹⁴ ČNR 1992-1992, 15. schůze, část 3/7 (19. 12. 1992). Sobota 19. prosince 1992 [online]. [Cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/1992cnr/stenprot/015schuz/s015003.htm>

²⁹⁵ PČR, PS 1993-1996, 6. schůze, část 22/22 (25. 2. 1993). Čtvrtek 25. února 1993 [online]. [Cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/1993ps/stenprot/006schuz/s006022.htm>

²⁹⁶ ČNR 1992-1992, tisk 210. ČESKÁ NÁRODNÍ RADA: VII. volební období: č. 210 [online]. [Cit. 2022-04-11]. Dostupné z: https://www.psp.cz/eknih/1992cnr/tisky/t0210_00.htm

²⁹⁷ ČNR 1992-1992, tisk 300. Česká národní rada 1992: VII. volební období: 300 [online]. [Cit. 2022-04-11]. Dostupné z: https://www.psp.cz/eknih/1992cnr/tisky/t0300_00.htm

²⁹⁸ KYSELA, Jan. *Senát parlamentu České republiky v historickém a mezinárodním kontextu: příspěvek ke studiu dvoukomorových soustav*. Praha: Parlament České republiky: Senát, 2000, s. 100.

²⁹⁹ RYCHLÍK, Jan. *Rozdělení Česko-Slovenska 1989–1992*. Vydání ve Vyšehradu druhé, rozšířené. Praha: Vyšehrad, 2022, s. 361–362. ISBN 978-80-7601-601-9.

³⁰⁰ I tak jej Federální shromáždění přijalo jen těsnou kvalifikovanou většinou, v české části Sněmovny národů prošel o jediný hlas – hlasovalo pro něj 45 poslanců, tj. přesně tři pětiny nezbytné v případě ústavních zákonů.

³⁰¹ 542/1992 Sb. *Ústavní zákon o zániku České a Slovenské Federativní Republiky*. Ústavní zákon č. 542/1992 Sb.: Ústavní zákon o zániku České a Slovenské Federativní Republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-11]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-542>

³⁰² PITHART, Petr. Senát před a po dvaceti letech. In: KYSELA, Jan, ed. *Dvacet let Senátu Parlamentu České republiky v souvislostech*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2016, s. 21. ISBN 978-80-7502-166-3.

³⁰³ JUST, Petr. Vývoj ústavních institucí politického systému ČR. In: BUREŠ, Jan, Jakub CHARVÁT, Petr JUST a Martin ŠTEFEK. *Česká demokracie po roce 1989: institucionální základy českého politického systému*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2012, s. 160–161. ISBN 978-80-247-4283-0.

³⁰⁴ JIČÍNSKÝ, Zdeněk. K legitimitě parlamentu samostatné ČR. In: KYSELA, Jan. *Deset let Ústavy České republiky: východiska, stav, perspektivy*. 1. vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2003, s. 74. ISBN 80-86432-45-9.

³⁰⁵ *Rozdělení mandátů stranám*. Volby do České národní rady konané ve dnech 5. - 6.6.1992: II. skrutinium [online]. [Cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/cnr/1992/u610>

v rámci souběžně konaných voleb do Sněmovny lidu³⁰⁶ ani Sněmovny národů³⁰⁷ Federálního shromáždění. Na federální úrovni tudíž nezískala žádné poslance, protože by jí nenáležely žádné mandáty v Prozatímním Senátu. Odmítala též možnost rozpuštění parlamentu a vyhlášení voleb do Poslanecké sněmovny zkraje roku 1993.³⁰⁸ V obdobné pozici stálo i opoziční Hnutí za samosprávnou demokracii – Společnost pro Moravu a Slezsko (HSD-SMS). Rovněž disponovalo čtrnácti poslanci ČNR³⁰⁹ a žádným zastoupením ve FS.³¹⁰

Dokud (alespoň Prozatímní) Senát neexistoval, Poslanecká sněmovna se těšila ještě význačnějšímu postavení. Nemohla čelit pozměňovacím návrhům u chystaných zákonů a právem veta oplýval pouze prezident republiky. Vykonávala pravomoci Senátu a nebylo možné ji rozpustit,³¹¹ což podporovalo stabilitu vlády Václava Klause.^{312 313} Poslanci měli pracovní bezpečí zaručeno až do vzniku Senátu či do června 1996, kdy jim mělo skončit – a také skončilo – volební období. Podle tehdejšího politika a právníka Zdeňka Jičínského nebylo možné takovou Poslaneckou sněmovnu považovat za legitimního představitele českého národa. Argumentuje, že poslanci byli zvoleni volbami do ČNR, orgánu členského státu československé federace, a že kandidující strany zánik

³⁰⁶ *Celkové výsledky hlasování*. Volby do Sněmovny lidu Federálního shromáždění konané ve dnech 5. - 6.6.1992 na území České republiky: Celkové výsledky hlasování [online]. [Cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/sl1992/u4>

³⁰⁷ *Celkové výsledky hlasování*. Volby do Sněmovny národů Federálního shromáždění konané ve dnech 5. - 6.6.1992 na území České republiky: Celkové výsledky hlasování [online]. [Cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/sn1992/u4>

³⁰⁸ RYCHLÍK, Jan. *Rozdělení Česko-Slovenska 1989–1992*. Vydání ve Vyšehradu druhé, rozšířené. Praha: Vyšehrad, 2022, s. 367. ISBN 978-80-7601-601-9.

³⁰⁹ *Rozdělení mandátů stranám*. Volby do České národní rady konané ve dnech 5. - 6.6.1992: II. skrutinium [online]. [Cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/cnr1992/u610>

³¹⁰ GJURIČOVÁ, Adéla a Tomáš ZAHRADNÍČEK. *Návrat parlamentu: Češi a Slováci ve Federálním shromáždění 1989–1992*. Vydání první. Praha: Argo, 2018, s. 232. ISBN 978-80-257-2623-5.

³¹¹ *1/1993 Sb. Ústava České republiky*. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.: Ústava České republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1/zneni-0>

³¹² VODIČKA, Karel. Ústavní instituce a jejich funkce v politickém procesu. In: VODIČKA, Karel a Ladislav CABADA. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. Vydání třetí, aktualizované a rozšířené. Praha: Portál, s. r. o., 2011, s. 318. ISBN 978-80-7367-893-7.

³¹³ STEIN, Eric. *Česko-Slovensko: konflikt, roztržka, rozpad*. Vydání 1. Praha: Academia, 2000, s. 219. ISBN 80-200-0752-0.

federace nijak neprosazovaly ve svých programech.³¹⁴ Prozatímní Senát nakonec zůstal pouhými slovy v Ústavě a řádný Senát obsadily až volby³¹⁵ v listopadu 1996. První schůze se konala 18. prosince 1996,³¹⁶ více než čtyři roky po přijetí Ústavy. Již předtím čelil návrhům na zrušení.³¹⁷ Tato prodleva měla vliv na autoritu Senátu a přispěla k šíření názoru, že Senát není nezbytný a Poslanecká sněmovna by pro potřeby České republiky stačila.³¹⁸ Již v době svého vzniku získávala horní komora mj. označení „odkladiště vysloužilých politiků“,³¹⁹ „nechtěné dítě“,³²⁰ „nevítaný kritik a brzdič“ práce poslanců³²¹ či „stafáž pro státní návštěvy“.³²²

3.2 Současná podoba Poslanecké sněmovny

3.2.1 Činnost Poslanecké sněmovny

Ústava České republiky svěřuje zákonodárnou moc dvoukomorovému Parlamentu, jehož pravomoci český právní řád vychyluje ve prospěch Poslanecké sněmovny. Dosahuje

³¹⁴ JIČÍNSKÝ, Zdeněk. K legitimitě parlamentu samostatné ČR. In: KYSELA, Jan. *Deset let Ústavy České republiky: východiska, stav, perspektivy*. 1. vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2003, s. 73–74. ISBN 80-86432-45-9.

³¹⁵ *Volby do Senátu Parlamentu ČR | volby.cz*. Volby do Senátu Parlamentu ČR konané dne 15.11. – 16.11.1996 [online]. © Český statistický úřad, 2020 [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/senat/se?xjazyk=CZ&xdatum=19961116>

³¹⁶ *Senát PČR: Stenozáznam z 1.dne 1.schůze roku 1996*. Stenozáznam z 1.dne 1.schůze roku 1996 [online]. Copyright (c) 2022 Senát PČR, Všechna práva vyhrazena [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/psssenat/hlasovani?action=steno&O=1&IS=1432&D=18.12.1996>

³¹⁷ KYSELA, Jan. *Dvoukomorové systémy: teorie, historie a srovnání dvoukomorových parlamentů*. I. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA s.r.o., 2004, s. 434–435. ISBN 80-86432-89-0.

³¹⁸ URBAN, Michal. Vývoj důvěry v Poslaneckou sněmovnu a Senát Parlamentu České republiky v letech 1993–2016. In: KYSELA, Jan, ed. *Dvacet let Senátu Parlamentu České republiky v souvislostech*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2016, s. 281. ISBN 978-80-7502-166-3.

³¹⁹ ŠTĚCH, Milan. Malé ohlédnutí za dvaceti lety horní komory. In: KYSELA, Jan, ed. *Dvacet let Senátu Parlamentu České republiky v souvislostech*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2016, s. 11. ISBN 978-80-7502-166-3.

³²⁰ SOBOTKA, Přemysl. Senát si své místo našel. In: KYSELA, Jan, ed. *Dvacet let Senátu Parlamentu České republiky v souvislostech*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2016, s. 15. ISBN 978-80-7502-166-3.

³²¹ BENEŠOVÁ, Libuše. Dvacet let Senátu Parlamentu České republiky (1996–2016). In: KYSELA, Jan, ed. *Dvacet let Senátu Parlamentu České republiky v souvislostech*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2016, s. 18. ISBN 978-80-7502-166-3.

³²² KYSELA, Jan. *Dvoukomorové systémy: teorie, historie a srovnání dvoukomorových parlamentů*. I. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA s.r.o., 2004, s. 435. ISBN 80-86432-89-0.

tak již popsané asymetrické³²³ či slabé³²⁴ podoby. Poslanci, jako jediná složka české společnosti, oplývají právem podávat návrhy zákonů jako jednotlivci. Mohou se však také spojit do skupiny navrhovatelů. Zákonodárná iniciativa je jinak vyhrazena pouze kolektivním orgánům – vládě, Senátu a zastupitelstvům vyšších územních samosprávných celků (tj. krajů).³²⁵ Asymetrie se projevuje například v možnosti odmítnout Senátem podané pozměňovací návrhy k připravovanému zákonu či právu prosadit návrh vrácený Senátem či prezidentem. Zároveň se Senát nijak nepodílí mj. na projednávání návrhu zákona o státním rozpočtu.³²⁶

Poslanci jsou voleni na čtyři roky přímými, tajnými, rovnými volbami. Ústava dále hovoří o zásadě poměrného zastoupení, kterou blíže rozvádí kapitola 3.3.1.³²⁷ Periodicita voleb vychází z principu vlády na čas. Prodlužování volebního období, tak jako ve výše uvedeném případě na konci 60. let, tento princip popírá. V demokratickém právním státě je nepřípustný kromě výjimečných situací.³²⁸ Na tyto případy myslí ústavní zákon o bezpečnosti České republiky. „Jestliže po dobu nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu podmínky na území České republiky neumožní konat volby“, lze zákonem volební období prodloužit až o šest měsíců.³²⁹ V závažných případech je též možné jej zkrátit. „Zakladatelské“ volby³³⁰ v roce 1990 proběhly právě na tomto základě, protože řádné volby

³²³ JUST, Petr. Vývoj ústavních institucí politického systému ČR. In: BUREŠ, Jan, Jakub CHARVÁT, Petr JUST a Martin ŠTEFEK. *Česká demokracie po roce 1989: institucionální základy českého politického systému*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2012, s. 158–159. ISBN 978-80-247-4283-0.

³²⁴ SARTORI, Giovanni. *Srovnávací ústavní inženýrství: Zkoumání struktur, podnětů a výsledků*. Vydání druhé. Praha: SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ (SLON), 2011, s. 9, 184–186. ISBN 978-80-4719-048-3.

³²⁵ 1/1993 Sb. *Ústava České republiky*. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.: Ústava České republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>

³²⁶ VODIČKA, Karel. Ústavní instituce a jejich funkce v politickém procesu. In: VODIČKA, Karel a Ladislav CABADA. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. Vydání třetí, aktualizované a rozšířené. Praha: Portál, s. r. o., 2011, s. 352–355. ISBN 978-80-7367-893-7.

³²⁷ 1/1993 Sb. *Ústava České republiky*. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.: Ústava České republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>

³²⁸ DOMIN, Marek. *Volebné právo a volebné systémy*. Prvé vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer s. r. o., 2017, s. 193–195. ISBN 978-80-8168-634-4.

³²⁹ 110/1998 Sb. *Ústavní zákon o bezpečnosti ČR*. Ústavní zákon č. 110/1998 Sb.: Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-110>

³³⁰ CHARVÁT, Jakub. Volby a volební systémy v České republice. In: BUREŠ, Jan, Jakub CHARVÁT, Petr JUST a Martin ŠTEFEK. *Česká demokracie po roce 1989: institucionální základy českého politického systému*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2012, s.203. ISBN 978-80-247-4283-0.

byly plánovány až na rok 1991.³³¹ V době svého přijetí Ústava ČR vyjmenovávala čtyři dovolené příčiny rozpuštění: 1) nevyslovení důvěry vládě, jejíž předseda byl jmenován na návrh předsedy PS (třetí jmenovaná vláda); (2) tři měsíce bez usnesení k vládnímu návrhu zákona spojeného s jednáním o důvěře; (3) dlouhodobé přerušení jednání PS; (4) neschopnost se usnášet po dobu delší než tři měsíce.^{332 333} Kontroverznější charakter mají postupy, s jakými Ústava nepočítá. V roce 1998 Parlament přijal ústavní zákon o jednorázovém zkrácení probíhajícího volebního období PS, které proto trvalo pouze dva roky namísto čtyř.³³⁴ Ad hoc ústavní zákony (na jedno použití) představují nevhodný jev, neboť stanovují výjimky a neumožňují opakované uplatnění.³³⁵ Stejný postup zákonodárci využili i v roce 2009,³³⁶ Ústavní soud jej však následně prohlásil za protiústavní a zrušil vyhlášené volby do Poslanecké sněmovny.³³⁷ Ústava byla následně doplněna, aby prezident dolní komoru rozpustil, když se na tomto kroku usnesou alespoň tři pětiny poslanců.³³⁸

³³¹ 45/1990 Sb. Ústavní zákon o zkrácení volebního období zákonodárných sborů. Ústavní zákon č. 45/1990 Sb.: Ústavní zákon o zkrácení volebního období zákonodárných sborů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-08]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-45>

³³² 1/1993 Sb. Ústava České republiky. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.: Ústava České republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1/zneni-0>

³³³ JUST, Petr. Vývoj ústavních institucí politického systému ČR. In: BUREŠ, Jan, Jakub CHARVÁT, Petr JUST a Martin ŠTEFEK. *Česká demokracie po roce 1989: institucionální základy českého politického systému*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2012, s. 155–156. ISBN 978-80-247-4283-0.

³³⁴ 69/1998 Sb. Ústavní zákon o zkrácení volebního období Poslanecké sněmovny. Ústavní zákon č. 69/1998 Sb.: Ústavní zákon o zkrácení volebního období Poslanecké sněmovny [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-69>

³³⁵ DOMIN, Marek. *Volebné právo a volebné systémy*. Prvé vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer s. r. o., 2017, s. 196–197. ISBN 978-80-8168-634-4.

³³⁶ 195/2009 Sb. Ústavní zákon o zkrácení pátého volebního období Poslanecké sněmovny. Ústavní zákon č. 195/2009 Sb.: Ústavní zákon o zkrácení pátého volebního období Poslanecké sněmovny [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-195>

³³⁷ NALUS - databáze rozhodnutí Ústavního soudu. Pl.ÚS 27/09 ze dne 10. 9. 2009: 318/2009 Sb.: N 199/54 SbNU 445: Kauza Melčák - zkrácení volebního období Poslanecké sněmovny jednorázovým ústavním zákonem [online]. [Cit. 2022-05-01]. Dostupné z: https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-27-09_1

³³⁸ 319/2009 Sb. Ústavní zákon, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdější... Ústavní zákon č. 319/2009 Sb.: Ústavní zákon, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-319>

Tuto možnost Poslanecká sněmovna využila v roce 2013.³³⁹ ³⁴⁰ Ústavní právník Jan Kysela novinku kritizoval, protože posílila autonomii Sněmovny, i když rozpuštění přináší zároveň zásadní důsledky pro vládu.³⁴¹

Možnosti rozpuštění se dotýkají zásadního principu odpovědnosti vlády parlamentu, v České republice výhradně Poslanecké sněmovně. Běžně se jedná se o institut důvěry a nedůvěry, o jejímž (ne)vyslovení Sněmovna rozhoduje. Takové hlasování patří k prostředkům, jimiž disponuje při kontrole vlády.³⁴² Po svém jmenování musí kabinet do 30 dnů požádat o důvěru, žádat o ni může i v jiných případech. Padesát poslanců může navrhnout vyslovení nedůvěry vládě, 101 (absolutní většina všech) jej přijímá.³⁴³ V českém prostředí se jedná o destruktivní či nekonstruktivní krok – „stará“ vláda následně podává demisi, ale součástí návrhu není její okamžité nahrazení jinou vládou či bezprostřední určení nového předsedy vlády.³⁴⁴ Vládní odpovědnost Poslanecké sněmovně se též realizuje konáním interpelací na předsedu a členy vlády. Reagují na otázky poslanců podané ústní či psanou formou. Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny přímo stanovuje, že formy interpelací probíhají každý čtvrtek, který je stanoven jako den jednací.³⁴⁵

Po vzniku České republiky se poslanci čtyřikrát účastnili volby prezidenta republiky. Nepřímou volbou obsazoval post hlavy státu Parlament na společné schůzi obou komor,

³³⁹ PČR, PS 2010-2013, 59. schůze, část 22 (20. 8. 2013). Úterý 20. srpna 2013 1968 [online]. [Cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/059schuz/s059022.htm>

³⁴⁰ 265/2013 Sb. Rozhodnutí prezidenta republiky o rozpuštění Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Rozhodnutí č. 265/2013 Sb.: Rozhodnutí prezidenta republiky o rozpuštění Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-265>

³⁴¹ KYSELA, Jan. Ústava ČR jako objekt futurologie aneb proč a jak ústavu (ne)měnit. In: MLSNA, Petr et alii. *Ústava ČR – vznik, vývoj a perspektivy*. Vydání první. Praha: Leges, 2011, s. 82. ISBN 978-80-87212-63-9.

³⁴² JUST, Petr. Vývoj ústavních institucí politického systému ČR. In: BUREŠ, Jan, Jakub CHARVÁT, Petr JUST a Martin ŠTEFEK. *Česká demokracie po roce 1989: institucionální základy českého politického systému*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2012, s. 159–160. ISBN 978-80-247-4283-0.

³⁴³ 1/1993 Sb. Ústava České republiky. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.: Ústava České republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>

³⁴⁴ BRUNCLÍK, Miloš. Konstruktivní vyslovení nedůvěry jako nástroj k posílení pozice vlády vůči parlamentu. *Středoevropské politické studie / Central European Political Studies Review* [online]. 2012, 14(4), s. 502 [cit. 2023-04-01]. ISSN 1212-7817. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cepsr/article/view/4597>

³⁴⁵ 90/1995 Sb. Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny. Zákon č. 90/1995 Sb.: Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-90>

v roce 1993³⁴⁶ bez jakéhokoliv existujícího Senátu volila pouze Poslanecká sněmovna.³⁴⁷ Skupina deseti poslanců oplývala právem navrhnout kandidáta.³⁴⁸ Od zavedení přímé volby, která dosud proběhla v letech 2013, 2018 a 2023, se vyžaduje dvacet poslanců k nominaci kandidáta.³⁴⁹ Změna české ústavy, jež umožnila přímou volbu prezidenta republiky, nastala v roce 2012. O jejím zavedení se však hovořilo po listopadu 1989 v československé federaci³⁵⁰ i později opakovaně po vzniku České republiky.³⁵¹ Podstatná ustanovení ústavního zákona, který předal pravomoc volit hlavu státu lidu (č. 71/2012 Sb.³⁵²), i prováděcího zákona (č. 275/2012 Sb.³⁵³) nabyla účinnosti 1. října 2012. Ve stejný den předseda Senátu Milan Štěch rozhodl o termínu voleb.³⁵⁴ Pavel Šutka upozorňuje na značnou časovou tíseň, s níž byl prováděcí předpis v srpnu 2012 přijat. I kvůli němu měli kandidáti na splnění podmínek pro registraci do volby přibližně jeden měsíc. Nedostálo se právní zvyklosti, podle níž nedochází ke změnám ve volebních systémech během posledního roku

³⁴⁶ PČR, PS 1993-1996, 2. schůze, část 7/7 (26. 1. 1993). Úterý 26. ledna 1993 [online]. [Cit. 2022-05-13]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/1993ps/stenprot/002schuz/s002007.htm>

³⁴⁷ CHARVÁT, Jakub. Analýza procesu zavádění přímé volby prezidenta v ČR. In: CHARVÁT, Jakub, Petr JUST a kol. *První přímá volba prezidenta ČR v roce 2013: cesta k jejímu zavedení a okolnosti a politické důsledky první přímé volby*. První vydání. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2014, s. 79. ISBN 978-80-86855-96-7.

³⁴⁸ 1/1993 Sb. *Ústava České republiky*. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.: Ústava České republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1/zneni-0>

³⁴⁹ 71/2012 Sb. *Ústavní zákon, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdější...* Ústavní zákon č. 71/2012 Sb.: Ústavní zákon, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-71>

³⁵⁰ RYCHLÍK, Jan. *Československo v období socialismu (1945–1989)*. Vydání první. Praha: Vyšehrad, 2020, s. 363–364. ISBN 978-80-7601-334-6.

³⁵¹ BRUNNEROVÁ, Olga a Jakub CHARVÁT. Přímá volba prezidenta a její legislativní vývoj. In: CHARVÁT, Jakub, Petr JUST a kol. *První přímá volba prezidenta ČR v roce 2013: cesta k jejímu zavedení a okolnosti a politické důsledky první přímé volby*. První vydání. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2014, s. 13–53. ISBN 978-80-86855-96-7.

³⁵² 71/2012 Sb. *Ústavní zákon, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdější...* Ústavní zákon č. 71/2012 Sb.: Ústavní zákon, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-12-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-71/zneni-0>

³⁵³ 275/2012 Sb. *Zákon o volbě prezidenta republiky*. Zákon č. 275/2012 Sb.: Zákon o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů (zákon o volbě prezidenta republiky) [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-12-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-275/zneni-0>

³⁵⁴ 322/2012 Sb. *Rozhodnutí předsedy Senátu Parlamentu České republiky o vyhlášení volby prezidenta republiky*. Rozhodnutí č. 322/2012 Sb.: Rozhodnutí předsedy Senátu Parlamentu České republiky o vyhlášení volby prezidenta republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-12-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-322>

zbývajícího do konání voleb.³⁵⁵ Parlament přenesl svou pravomoc volit prezidenta na občany České republiky s mnohem menším předstihem, volba se konala v lednu 2013.³⁵⁶

Poslanecká sněmovna se může podílet na procesech zbavení prezidenta funkce či pravomocí souvisejících s výkonem úřadu. Pokud Senát schválí návrh ústavní žaloby na prezidenta republiky „pro velezradu nebo pro hrubé porušení Ústavy nebo jiné součásti ústavního pořádku“,³⁵⁷ ³⁵⁸ dolní komora je požádána o vyslovení souhlasu. Nutnost jejího svolení patří ke změnám z roku 2012.³⁵⁹ Pokud do tří měsíců žalobu odsouhlasí,³⁶⁰ Senát ji podá Ústavnímu soudu, který ji projedná přednostně.³⁶¹ Prezidentovi mohou rovněž být odebrány pravomoci plynoucí z Ústavy, pokud se obě komory Parlamentu usnesou, že není schopen je vykonávat. V takové situaci některé přechází na předsedu Poslanecké sněmovny. Prezident – jehož samotný titul s funkcí tím není dotčen – následně smí žádat Ústavní soud o zrušení tohoto usnesení.³⁶²

³⁵⁵ ŠUTKA, Pavel. *Zákon o volbě prezidenta republiky – přednosti a nedostatky ve srovnání s úpravami států Evropské unie*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2016, s. 11. ISBN 978-80-7502-169-4.

³⁵⁶ *Volba prezidenta republiky | volby.cz*. Volba prezidenta republiky konaná ve dnech 11.01. – 12.01.2013 [online]. © Český statistický úřad, 2017 [cit. 2022-12-02]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/prez2013/pe?xjazyk=CZ>

³⁵⁷ *1/1993 Sb. Ústava České republiky*. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.: Ústava České republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-21]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>

³⁵⁸ *107/1999 Sb. Zákon o jednacím řádu Senátu*. Zákon č. 107/1999 Sb.: Zákon o jednacím řádu Senátu [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-21]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-107>

³⁵⁹ *71/2012 Sb. Ústavní zákon, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdější...* Ústavní zákon č. 71/2012 Sb.: Ústavní zákon, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-71/zneni-0>

³⁶⁰ *90/1995 Sb. Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny*. Zákon č. 90/1995 Sb.: Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-21]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-90>

³⁶¹ *182/1993 Sb. Zákon o Ústavním soudu*. Zákon č. 182/1993 Sb.: Zákon o Ústavním soudu [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2023 [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-182>

³⁶² *1/1993 Sb. Ústava České republiky*. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.: Ústava České republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-21]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>

3.2.2 Instituce Poslanecké sněmovny

3.2.2.1 Funkcionáři

Procedurální stránku postupů i soupis institucí Poslanecké sněmovny představuje zákon č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny (dále i „jednací řád“). Funkcionářem Poslanecké sněmovny se rozumí předseda a všichni místopředsedové. Tyto funkce se obsazují tajnou volbou, počet místopředsedů závisí na rozhodnutí komory.³⁶³ V probíhajícím volebním období má Sněmovna šest místopředsednických pozic.³⁶⁴ Funkcionáři se střídají ve vedení schůze. Předseda stanovuje konkrétní pořadí, v jakém má být při své nepřítomnosti zastupován.³⁶⁵ Význačnější pozici zastává osoba zařazená na první místo. Nárůst odpovědnosti spjatý s přednostním zastupováním reflektuje zákon upravující plat mj. představitelů státní moci, tomuto místopředsedovi náleží vyšší plat než ostatním.³⁶⁶

3.2.2.2 Výbory, komise a další orgány

Jednací řád vyžaduje ustavení sedmi výborů,³⁶⁷ zřídit jich však lze i více, pokud se na tom Sněmovna usnese.³⁶⁸ V současnosti působí osmnáct výborů,³⁶⁹ stejně jako v období 2018–2021, jež je předmětem výzkumu. Výčet výborů nabízí

³⁶³ 90/1995 Sb. *Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny*. Zákon č. 90/1995 Sb.: Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-90>

³⁶⁴ *PČR, PS 2021-..., 1. schůze, část 38 (10. 11. 2021)*. Středa 10. listopadu 2021 [online]. [Cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2021ps/stenprot/001schuz/s001038.htm>

³⁶⁵ 90/1995 Sb. *Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny*. Zákon č. 90/1995 Sb.: Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-90>

³⁶⁶ 236/1995 Sb. *Zákon o platu představitelů státní moci, státních orgánů a soudců a poslanců Evr. parlamentu*. Zákon č. 236/1995 Sb.: Zákon o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-236>

³⁶⁷ Jedná se o mandátový a imunitní výbor, petiční výbor, rozpočtový výbor, kontrolní výbor, organizační výbor, volební výbor a výbor pro evropské záležitosti.

³⁶⁸ 90/1995 Sb. *Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny*. Zákon č. 90/1995 Sb.: Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-90>

³⁶⁹ *Parlament České republiky – Poslanecká sněmovna, výbory*. Výbory [online]. [Cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=194>

těž příloha č. 4. Poslanec může ve specifických případech být členem až pěti různých výborů, přičemž však pouze v jednom může vykonávat funkci předsedy výboru. Předseda a všichni místopředsedové Sněmovny zasedají výhradně v Organizačním výboru (ORGV). V něm jim připadají funkce předsedy, resp. místopředsedů výboru.³⁷⁰ Rovněž mohou vznikat stálé či dočasné komise.³⁷¹ Jejich členy nemusí být pouze poslanci, ačkoliv předsedou komise je vždy poslanec.³⁷² Vznik některých komisí nařizují zákony. Například existují komise jako orgány kontrolující činnost Bezpečnostní informační služby³⁷³ či Generální inspekce bezpečnostních sborů.³⁷⁴ Specifický typ tvoří vyšetřovací komise, které Sněmovna může ustavovat „pro vyšetření věci veřejného zájmu“. Za příklad využití tohoto orgánu slouží Vyšetřovací komise k ekologické katastrofě³⁷⁵ na řece Bečvě³⁷⁶ ustavená v dubnu 2021. Při obsazování míst ve výborech a komisích se zpravidla postupuje dle zásady poměrného zastoupení nebo dle parity. Poslanci, kteří zároveň zastávají vládní funkci, nemohou být členy žádného výboru ani žádné komise.³⁷⁷ Zákonodárci se též sdružují do stálých delegací Parlamentu do meziparlamentních organizací. Poslanci se momentálně

³⁷⁰ 90/1995 Sb. Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny. Zákon č. 90/1995 Sb.: Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-90>

³⁷¹ Parlament České republiky – Poslanecká sněmovna, komise. Komise [online]. [Cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=195>

³⁷² 90/1995 Sb. Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny. Zákon č. 90/1995 Sb.: Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-90>

³⁷³ 154/1994 Sb. Zákon o bezpečnostní informační službě. Zákon č. 154/1994 Sb.: Zákon o bezpečnostní informační službě [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1994-154>

³⁷⁴ 341/2011 Sb. Zákon o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů. Zákon č. 341/2011 Sb.: Zákon o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-341>

³⁷⁵ Do Bečvy unikla neznámá látka. Po havárii je řeka plná mrtvých ryb, na místě zasahovaly desítky hasičů | iROZHLAS - spolehlivé zprávy. Do Bečvy unikla neznámá látka. Po havárii je řeka plná mrtvých ryb, na místě zasahovaly desítky hasičů [online]. © 1997-2022 Český rozhlas [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/do-becvy-unikla-neznama-latka-po-havarii-je-reka-je-plna-mrtvych-ryb-na-miste_2009201932_gak?_ga=2.58829677.1905797015.1651601259-712101996.1651601259

³⁷⁶ Vyšetřovací komise k ekologické katastrofě na řece Bečvě. Vyšetřovací komise k ekologické katastrofě na řece Bečvě [online]. [Cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=8400&o=8>

³⁷⁷ 90/1995 Sb. Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny. Zákon č. 90/1995 Sb.: Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-90>

podílí na složení pěti delegací³⁷⁸ – všech kromě Stálé delegace Parlamentu České republiky do Parlamentního shromáždění Unie pro Středomoří,³⁷⁹ kterou nyní tvoří pouze zástupci Senátu. K mezinárodní spolupráci slouží utváření meziparlamentních skupin přátel.³⁸⁰

3.2.2.3 Poslanecké kluby

Poslanci se mohou sdružovat do klubů. Pro vznik poslaneckého klubu na začátku volebního období se vyžadují alespoň tři poslanci, v průběhu období je zapotřebí nejméně deseti ustavujících členů.³⁸¹ Jednací řád výslovně nepracuje s koalicemi, což po volbách v roce 2021 vedlo k diskuzi, jestli strany, které kandidovaly v rámci koalice, mohou vytvořit samostatné kluby.³⁸² Jak popisuje následující kapitola, volební systém vede (téměř jistě) k obsazení poslaneckých mandátů osobami na kandidátních listinách více stran. Z toho důvodu obvykle vzniká větší počet klubů, kterým se věnuje část níže uvedeného výzkumu.

3.3 Volební systém do Poslanecké sněmovny

3.3.1 Legislativa a povaha poměrného zastoupení

„Volební systémy představují nejvšestrannější politický nástroj“ pro utváření stranických systémů, pročež se stávají zásadním předmětem pozornosti.³⁸³ Ústavy zpravidla nestanovují

³⁷⁸ *Parlament České republiky – Poslanecká sněmovna, stálé delegace*. Stálé delegace [online]. [Cit. 2023-03-31]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=196>

³⁷⁹ *Stálé delegace Parlamentu České republiky, zástupci Senátu: Senát PČR*. Stálé delegace Parlamentu České republiky, zástupci Senátu [online]. Copyright (c) 2023 Senát PČR [cit. 2023-03-31]. Dostupné z: https://www.senat.cz/organy/index.php?lng=cz&ke_dni=31.3.2023&O=14&par_1=D

³⁸⁰ *Poslanecká sněmovna*. Meziparlamentní skupiny přátel [online]. [Cit. 2023-03-31]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/organy2.sqw?s=1>

³⁸¹ *90/1995 Sb. Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny*. Zákon č. 90/1995 Sb.: Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-90>

³⁸² *Ustavily si strany poslanecké kluby v rozporu se zákonem? Právníci se neshodnou - Novinky*. Ustavily si strany poslanecké kluby v rozporu se zákonem? Právníci se neshodnou [online]. Copyright © 2003-2022 Borgis a.s. Copyright © 2019-2022 Seznam.cz a.s. Copyright © ČTK, DPA, Reuters a fotobanka Profimedia [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/volby/clanek/ustavily-si-strany-poslanecke-kluby-v-rozporu-se-zakonom-pravnici-se-neshodnou-40375280>

³⁸³ SARTORI, Giovanni. *Srovnávací ústavní inženýrství: Zkoumání struktur, podnětů a výsledků*. Vydání druhé. Praha: SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ (SLON), 2011, s. 9, 38–40. ISBN 978-80-4719-048-3.

konkrétní aspekty jednotlivých voleb. Česká ústava v čl. 18 odst. 1 však výslovně uvádí, že poslanci jsou voleni „podle zásad poměrného zastoupení“.³⁸⁴ Tím představuje spíše výjimku,³⁸⁵ ačkoliv podobná ustanovení lze nalézt například v ústavách Rakouska, Španělska či Nizozemska.³⁸⁶ V lednu 2023 byla v tomto duchu doplněna Ústava Slovenské republiky. Přibyla v ní ustanovení o zásadách poměrného zastoupení pro volby do jednokomorového parlamentu (Národní rady Slovenské republiky) a o počtu volebních obvodů – celé území státu má tvořit jediný obvod.³⁸⁷ Vlivem existence jediné komory lze ústavní změny na Slovensku provádět snáz. V českém prostředí ji značně ztěžuje nutnost dosažení kvalifikovaných většin v Poslanecké sněmovně a Senátu zároveň. Zakotvení konkrétního požadavku na uplatnění poměrného zastoupení do obtížně měnitelné české ústavy již před lety kritizoval politolog a současný předseda vlády ČR Petr Fiala, zastánce postupů usnadňujících tvorbu většiny.³⁸⁸ Stejně ustanovení stálo již v československé ústavě z roku 1920, avšak pro účely voleb obou komor tehdejšího Národního shromáždění,³⁸⁹ které byly voleny takřka totožným způsobem.^{390 391} Při přípravě ústavního zákona č. 1/1993 Sb. slova o poměrném zastoupení nepatřila do počátečního

³⁸⁴ 1/1993 Sb. *Ústava České republiky*. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.: Ústava České republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>

³⁸⁵ KOUDELKA, Zdeněk. Změna volebního systému roku 2000. In: BALÍK, Stanislav a kol. *Většinový systém pro sněmovní volby? České zkušenosti a debaty*. 1. vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2013, s. 87. ISBN 978-80-7325-304-2.

³⁸⁶ DOMIN, Marek. *Volebné právo a volebné systémy*. Prvé vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer s. r. o., 2017, s. 54. ISBN 978-80-8168-634-4.

³⁸⁷ 24/2023 Z. z. *Ústavný zákon, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších... | Aktuálne znenie*. Ústavný zákon č. 24/2023 Z. z.: Ústavný zákon, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov [online]. © S-EPI s.r.o. 2010-2023 [cit. 2023-02-03]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2023-24>

³⁸⁸ FIALA, Petr. *Politika, jaká nemá být*. 1. vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2010, s. 27–29. ISBN 978-80-7325-216-8.

³⁸⁹ 121/1920 Sb. - *Beck-online*. 121: ZÁKON ze dne 29. února 1920, kterým se uvozuje ústavní listina Československé republiky [online]. Copyright © 2009 - 2022, Nakladatelství C. H. Beck [cit. 2022-03-28]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgiyf6mjsgewta>

³⁹⁰ *Zákon 123/1920 Sb. - , kterým vydává se řád volení do poslanecké sněmovny úplné a aktuální znění | ASPI | Wolters Kluwer ČR, a. s.* 123/1920 Sb.: Zákon ze dne 29. února 1920, kterým vydává se řád volení do poslanecké sněmovny [online]. © 2023 Wolters Kluwer [cit. 2023-02-03]. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/1704/1/2/zakon-c-123-1920-sb-kterym-vydava-se-rad-voleni-do-poslanecke-snemovny/zakon-c-123-1920-sb-kterym-vydava-se-rad-voleni-do-poslanecke-snemovny>

³⁹¹ *Zákon 124/1920 Sb. - o složení a pravomoci senátu úplné a aktuální znění | ASPI | Wolters Kluwer ČR, a. s.* 124/1920 Sb.: Zákon ze dne 29. února 1920 o složení a pravomoci senátu [online]. © 2023 Wolters Kluwer [cit. 2023-02-03]. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/1705/1/2/zakon-c-124-1920-sb-o-slozeni-a-pravomoci-senatu/zakon-c-124-1920-sb-o-slozeni-a-pravomoci-senatu>

vládního návrhu.³⁹² Až při jednání na půdě České národní rady³⁹³ tuto myšlenku představil opoziční poslanec Pavel Hirš (zvolený za Liberální a sociální unii³⁹⁴ a v té době člen Nezávislého liberálního klubu^{395 396}). Rovněž navrhl, aby Ústava stanovovala použití většinového systému³⁹⁷ v senátních volbách. Pro jeho doplňovací návrh se vyslovilo 151 poslanců³⁹⁸ a jednalo se o jediný schválený pozměňovací návrh podaný představitelem tehdejší opozice.³⁹⁹ Tato ustanovení zůstala součástí Ústavy dodnes. Volební systém postavený na principu poměrného zastoupení přináší zpravidla důsledek většího počtu stran zastoupených v kolektivním orgánu, což zohledňuje provedený výzkum.

Samotnou organizaci voleb (dle článku 20) má stanovovat zákon jakožto prováděcí předpis.⁴⁰⁰ Stal se jím zákon č. 247/1995 Sb.,⁴⁰¹ který i v současnosti upravuje volby do Parlamentu České republiky. Představuje stěžejní normu pro volbu poslanců i senátorů.⁴⁰² Souběh voleb dvou institucí v jednom právním předpisu vyplývá z doby přijetí zákona. V roce 1995 existovala jediná komora Parlamentu – Poslanecká sněmovna.

³⁹² CHARVÁT, Jakub. *Politika volebních reforem v ČR po roce 1989*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013, s. 53. ISBN 978-80-247-4700-2.

³⁹³ ČNR 1992-1992, 10. schůze, část 1/13 (16. 12. 1992). Středa 16. prosince 1992 [online]. [Cit. 2022-03-28]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/1992cnr/stenprot/010schuz/s010001.htm>

³⁹⁴ *Jmenné seznamy a přehledy*. Volby do České národní rady konané ve dnech 5. - 6.6.1992: Poslanci dle krajů a kandidátních listin [online]. [Cit. 2022-03-28]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/cnr/1992/u391?xvstrana=22&xkraj=31&xvyb=0&xtr=1>

³⁹⁵ FIALA, Petr a Miroslav MAREŠ. Vývoj systému politických stran v České republice (1992–1996). *Politologický časopis* [online]. 1997, 4(3), s. 310 [cit. 2022-03-28]. ISSN 1805-9503 Dostupné z: <https://www.politologickycasopis.cz/userfiles/file/1997/3/1997-3-15-Fiala,Mares-Vyvoj%20systemu%20politicky%20stran%20v%20CR%201992-1996.pdf>

³⁹⁶ ČNR 1992-1992, 10. schůze, část 6/13 (16. 12. 1992). Středa 16. prosince 1992 [online]. [Cit. 2022-03-28]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/1992cnr/stenprot/010schuz/s010006.htm>

³⁹⁷ Vyžaduje jej druhý odstavec zmíněného článku 18.

³⁹⁸ ČNR 1992-1992, 10. schůze, část 8/13 (16. 12. 1992). Středa 16. prosince 1992 [online]. [Cit. 2022-03-28]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/1992cnr/stenprot/010schuz/s010008.htm>

³⁹⁹ CHARVÁT, Jakub. *Politika volebních reforem v ČR po roce 1989*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013, s. 54. ISBN 978-80-247-4700-2.

⁴⁰⁰ 1/1993 Sb. *Ústava České republiky*. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.: Ústava České republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-03-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>

⁴⁰¹ 247/1995 Sb. *Zákon o volbách do Parlamentu České republiky*. Zákon č. 247/1995 Sb.: Zákon o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-247>

⁴⁰² Tento charakter má být oslaben zákonem o správě voleb, jehož návrh vláda podala Poslanecké sněmovně v únoru 2023. Do tohoto zákona mají být převedena některá ustanovení týkající se organizace voleb. Účinnost předpisu se očekává k 1. 1. 2026.

Její první volební období mělo skončit v následujícím roce. Senát v té době nebyl ještě ustaven, navíc, jak jsem již uvedl v kapitole 3.1.2, nikdy ani nevznikl Prozatímní Senát. V roce 1996 se konaly první volby do Poslanecké sněmovny a následně i první senátní volby – obě podle této právní normy. Pro ostatní volby existují samostatné zákony, na rozdíl od např. Slovenska zde neexistuje žádný souhrnný volební kodex. Na Slovensku tuto úlohu plní zákon č. 180/2014 Z. z.,⁴⁰³ ačkoliv vedle voleb (nástroje zastupitelské demokracie) obsahuje i část věnovanou referendům, prostřednictvím nichž moc vykonávají přímo sami občané.⁴⁰⁴

Ústavní vytyčení nutnosti poměrného zastoupení do jisté míry omezuje manévrovací prostor pro případné úpravy volebního systému. Stejně jako Jakub Šedo cíleně používám výraz „volební systém“ namísto označení „volební zákon“. Přijetí nového zákona může představovat pouze drobné změny, „na druhé straně ‚pouhá‘ novelizace několika odstavců může zcela změnit parametry hry“.⁴⁰⁵ Případný rozpor (nejen volebních) zákonů s ústavním pořádkem a následné rušení těchto zákonů či jejich částí náleží dle článku 87 Ústavy ČR Ústavnímu soudu.⁴⁰⁶ Charakter poměrného zastoupení ve volbách do Poslanecké sněmovny se tudíž opírá o jeho judikáty, od svého vzniku několikrát předložil výklad tohoto pojmu a vymezil pravidla jeho uplatnění v zákoně. Upřesnil tím politologický význam poměrného zastoupení, který hovoří o rozdělování mandátů mezi kandidátní listiny ve vícemandátovém obvodu v určitém poměru.⁴⁰⁷ Tento poměr nemusí (a v praxi ani nemůže⁴⁰⁸) přesně odpovídat poměru odevzdaných hlasů. Ústavní soud svými výroky několikrát určil, jaká odlišnost těchto poměrů je stále akceptovatelná a kdy již disproporce přesahuje únosnou

⁴⁰³ 180/2014 Z. z. *Zákon o podmienkach výkonu volebného práva* | *Aktuálne znenie*. Zákon č. 180/2014 Z. z.: Zákon o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov [online]. © S-EPI s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2014-180>

⁴⁰⁴ DOMIN, Marek. *Volebné právo a volebné systémy*. Prvé vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer s. r. o., 2017, s. 150–152. ISBN 978-80-8168-634-4.

⁴⁰⁵ ŠEDO, Jakub. *Volební systémy a stabilita systémů politických stran*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2011, s. 76. ISBN 978-80-210-6172-9.

⁴⁰⁶ 1/1993 Sb. *Ústava České republiky*. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.: Ústava České republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-03-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>

⁴⁰⁷ CHYTILEK, Roman, Jakub ŠEDO, Tomáš LEBEDA, Dalibor ČALOUŠ. *Volební systémy*. Vydání čtvrté, v Portálu první. Praha: Portál, s. r. o., 2009, s. 25. ISBN 978-80-7367-548-6.

⁴⁰⁸ NALUS - databáze rozhodnutí Ústavního soudu. Pl.ÚS 25/96 ze dne 2. 4. 1997: 88/1997 Sb.: N 37/7 SbNU 251: Principy volebního systému ČR - ústavnost tzv. pětiprocentní klauzule při volbách do Poslanecké sněmovny [online]. [Cit. 2022-03-28]. Dostupné z: <https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=PI-25-96>

mez. Marek Domin takové situace vnímá jako nevýhodu ústavy, která charakter volebního systému upravuje pouze stručně.⁴⁰⁹

3.3.2 Výklad poměrného zastoupení v nálezech ÚS

V roce 1996 Ústavní soud stanovil, že existence uzavírací klauzule pro samostatně kandidující strany neodporuje Ústavě ani Listině základních práv a svobod. Akceptoval její tehdejší výši (pět procent platných hlasů). Poukázal, že bez takové klauzule by vláda s podporou většiny poslanců musela namísto tehdejších tří stran být složená nejméně ze šesti.⁴¹⁰ Pětiprocentní klauzuli musí strany překonat pro postup do prvního (ve volbách v letech 2002–2017 jediného) skrutinia, procesu rozdělování mandátů. Klauzule v této výši zde patří do legislativy nepřetržitě od „zakladatelských“ voleb v roce 1990. Tehdy byla využita také pro koalice, pro které byla později zvýšena a odstupňována podle počtu subjektů tvořících koalici.⁴¹¹ ⁴¹² Překonání klauzule nezajišťuje přidělení alespoň jednoho mandátu. Nicméně ve volbách do Poslanecké sněmovny musí do prvního skrutinia postoupit nejméně dvě strany/hnutí, dvě koalice nebo jedna koalice s jednou stranou či jedním hnutím. Pokud se tak neděje již podle uvedených výší klauzulí, dle zákona se snižují.⁴¹³

Větší zpřesnění významu pojmu „poměrné zastoupení“ přinesla doba menšinové vlády ČSSD vedené Milošem Zemanem. Vznik kabinetu tolerovaného ODS umožnila v červenci 1998 *Smlouva o vytvoření stabilního politického prostředí v České republice uzavřená mezi Českou stranou sociálně demokratickou a Občanskou demokratickou stranou*.⁴¹⁴

⁴⁰⁹ DOMIN, Marek. *Volebné právo a volebné systémy*. Prvé vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer s. r. o., 2017, s. 56. ISBN 978-80-8168-634-4.

⁴¹⁰ NALUS - databáze rozhodnutí Ústavního soudu. Pl.ÚS 25/96 ze dne 2. 4. 1997: 88/1997 Sb.: N 37/7 SbNU 251: Principy volebního systému ČR - ústavnost tzv. pětiprocentní klauzule při volbách do Poslanecké sněmovny [online]. [Cit. 2022-03-28]. Dostupné z: <https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=PI-25-96>

⁴¹¹ CHARVÁT, Jakub. *Politika volebních reforem v ČR po roce 1989*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013, s. 75. ISBN 978-80-247-4700-2.

⁴¹² FILIP, Jan. Volební inženýrství v ČSFR a ČR v letech 1990 až 1992. In: NOVÁK, Miroslav, Tomáš LEBEDA a kol. *Volební a stranické systémy: ČR v mezinárodním srovnání*. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2004, s. 224–225. ISBN 80-86473-88-0.

⁴¹³ 247/1995 Sb. *Zákon o volbách do Parlamentu České republiky*. Zákon č. 247/1995 Sb.: Zákon o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2023-04-21]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-247>

⁴¹⁴ BBC česká redakce | *Volby 2002*. Opoziční smlouva: SMLOUVA o vytvoření stabilního politického prostředí v České republice uzavřená mezi Českou stranou sociálně demokratickou a Občanskou demokratickou stranou [online]. © BBC World Service [cit. 2022-12-25]. Dostupné z: https://www.bbc.co.uk/czech/volby2002/parties_opsmlouva.htm

Její VII. článek mj. žádal změny Ústavy a zákonů upravujících ustavování jednotlivých ústavních orgánů. Zejména tím byla míněna reforma systému voleb do Poslanecké sněmovny. Lídři obou stran (Miloš Zeman za ČSSD a Václav Klaus za ODS) preferovali systém, který by výrazně zvýhodňoval velké politické strany a usnadnil tvorbu většinových vlád složených z menšího počtu stran, ideálně pouze z jedné strany. Podrobně se jednání věnuje Jakub Charvát, který také připomíná, že zejména ODS zvažovala i snížení počtu poslanců např. na 181 (o sto více než počet senátorů).⁴¹⁵ K takovému kroku by však bylo zapotřebí změnit Ústavu. Lichý počet poslanců by odstranil riziko povolebního patového rozložení sil (při 200 poslancích se tím zamýšlí stav 100:100). Michal Kubát poukazuje, že by šlo o částečné řešení, nicméně by přetrval „problém nevýrazných většin opírajících se o jednoho či několik málo poslanců“.⁴¹⁶ Dohoda, pro níž se začalo užívat označení „opoziční smlouva“, vytyčila pro přijetí reformy nakonec nesplněnou lhůtu 12 měsíců. V době podpisu smluvní strany v součtu disponovaly třípětinovou ústavní většinou v Poslanecké sněmovně i Senátu.⁴¹⁷ Po nepříliš úspěšných senátních volbách v listopadu 1998 však držely v této komoře nejtěsnější možnou kvalifikovanou většinu.⁴¹⁸ Zmizela zcela, když v následujícím roce zemřel senátor Václav Benda z ODS a „jeho“ mandát za obvod č. 27 se sídlem na Praze 1 v doplňovacích volbách zaujal nezávislý Václav Fischer.⁴¹⁹ ⁴²⁰ Jednalo se o první doplňovací volby od vzniku tohoto Senátu.⁴²¹ V takové situaci už změna Ústavy – zejména problematického článku 18 – vyžadovala kooperaci více

⁴¹⁵ CHARVÁT, Jakub. *Politika volebních reforem v ČR po roce 1989*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013, s. 93–120. ISBN 978-80-247-4700-2.

⁴¹⁶ KUBÁT, Michal. Jaký volební systém pro Českou republiku? In: BALÍK, Stanislav a kol. *Většinový systém pro sněmovní volby? České zkušenosti a debaty*. 1. vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2013, s. 117. ISBN 978-80-7325-304-2.

⁴¹⁷ V Poslanecké sněmovně se na základě voleb z roku 1998 jednalo o 131 poslanců (71 mandátů ČSSD a 60 mandátů ODS). Senát nabízí jmenné záznamy hlasování pouze od září 1998. Ve druhý den 6. schůze Senátu v roce 1998 (23. 9. 1998) čítal senátorský klub ČSSD 25 členů a klub ODS 29 členů. Součet 54 překonával nejvyšší možnou výši ústavní většiny (49 senátorů při účasti všech 81 senátorů).

⁴¹⁸ 26 senátorů v klubu ODS a 23 v klubu ČSSD. Počet 49 senátorů představuje nejvyšší možnou výši potřebné třípětinové většiny, aniž by rozhodovala momentální účast konkrétních senátorů při hlasování.

⁴¹⁹ TABERY, Erik. *Vládneme, nerušit: opoziční smlouva a její dědictví*. Vydání první. Praha: Paseka, 2006, s. 46–47. ISBN 80-7185-446-8.

⁴²⁰ *Výsledky hlasování | volby.cz*. Doplňovací volby do Senátu Parlamentu ČR konané dne 27.8. – 28.8.1999: Výsledky hlasování: Obvod: 27 – Praha 1 [online]. © Český statistický úřad, 2020 [cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/senat/se2111?xjazyk=CZ&xdatum=19990828&xobvod=27>

⁴²¹ *Přehled o doplňovacích a opakovaných volbách | volby.cz*. Celkové platné složení Senátu Parlamentu České republiky: Přehled o doplňovacích a opakovaných volbách [online]. © Český statistický úřad, 2020 [cit. 2022-08-06]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/senat/se6?xjazyk=CZ&xdatum=0>

stran. Bez ní musely ČSSD a ODS respektovat Ústavou vymezené mantinely skryté ve slovech „zásady poměrného zastoupení“. Nabízela se možnost volební zákon upravit, aby svými výstupy zvýhodňoval silné (v té době tyto dvě) strany i při zachování tohoto principu.

Pravidla chystané reformy zpřesnilo *Společné prohlášení delegací ODS a ČSSD ze dne 14.1.2000*⁴²² označované rovněž jako „toleranční patent“. Výsledkem se po přibližně dvou letech stal přijatý zákon č. 204/2000 Sb.⁴²³ Posílení velkých stran mělo být dosaženo zvýšením počtu volebních obvodů na 35 (a současně snížením počtu mandátů, který v nich bude přikazován). Podle modelových výpočtů Tomáše Lebedy by každému obvodu náleželo 4–8 mandátů.⁴²⁴ Zákon rovněž stanovoval, že žádný obvod nesmí čítat méně než čtyři mandáty.⁴²⁵ Menší obvody vedou k disproporčnější distribuci mandátů.⁴²⁶ K jejich rozdělení byl využit tzv. Koudelkův dělitel (nazývaný dle poslance ČSSD Zdeňka Koudelky).⁴²⁷ Ve výše uvedeném prohlášení nesl označení „vyrovnávací d’Hondtova

⁴²² *Historie minulých vlád | Vláda ČR*. Společné prohlášení delegací ODS a ČSSD ze dne 14.1.2000 [online]. Copyright (c) 2009-2022 Úřad vlády ČR [cit. 2022-12-25]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/spolecne-prohlaseni-delegaci-ods-a-cssd-ze-dne-14-1-2000-2037/>

⁴²³ *204/2000 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a dop...* Zákon č. 204/2000 Sb.: Zákon, kterým se mění zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění zákona č. 212/1996 Sb. a nálezu Ústavního soudu uveřejněného pod č. 243/1999 Sb., zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-03-18]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-204/zneni-0>

⁴²⁴ LEBEDA, Tomáš. Volební reforma v ČR – zmařený pokus z let 1998–2002. In: NOVÁK, Miroslav, Tomáš LEBEDA a kol. *Volební a stranické systémy: ČR v mezinárodním srovnání*. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2004, s. 352. ISBN 80-86473-88-0.

⁴²⁵ *204/2000 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a dop...* Zákon č. 204/2000 Sb.: Zákon, kterým se mění zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění zákona č. 212/1996 Sb. a nálezu Ústavního soudu uveřejněného pod č. 243/1999 Sb., zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-03-18]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-204/zneni-0>

⁴²⁶ CHYTILEK, Roman, Jakub ŠEDO, Tomáš LEBEDA, Dalibor ČALOUĐ. *Volební systémy*. Vydání čtvrté, v Portálu první. Praha: Portál, s. r. o., 2009, s. 185. ISBN 978-80-7367-548-6.

⁴²⁷ SKLENÁŘ, Dan. Volební reformy z let 1999 a 2001 a nálezy Pl. ÚS 42/2000. In: ANTOŠ, Marek a Jan WINTR (eds.). *Volby a volební systémy*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2021, s. 21. ISBN 978-80-7502-575-3.

metoda“ (sic!).⁴²⁸ Tento dělitel se stal kompromisem mezi D’Hondtovým (navrhovaným ČSSD), který v takto malých obvodech by posiloval velké strany, a dělitelem Imperiali⁴²⁹ (prosazovaným ODS), u něhož by tyto účinky byly ještě výraznější.^{430 431} Zákodárci rovněž zvýšili klauzuli, kterou musely překonat koalice pro přístup do procesu přidělování mandátů. Návrh zákona přijaly obě komory Parlamentu a Poslanecká sněmovna přehlasovala veto⁴³² prezidenta Václava Havla.⁴³³ Pouhý den po vyhlášení zákona ve Sbírce zákonů prezident napadl některá jeho ustanovení u Ústavního soudu.⁴³⁴ Existenci 35 malých obvodů a způsob přepočtu hlasů na mandáty považoval za vychýlení k většinovému systému, v čemž viděl rozpor s Ústavou. Zavedená sčítací klauzule⁴³⁵ pro koalice měla podle něj omezit svobodnou soutěž politických stran chráněnou Listinou základních práv a svobod.⁴³⁶ Podobnou stížnost podalo i 33 senátorů, převážně z KDU-ČSL, Ústavní soud oba návrhy spojil do jednoho řízení.⁴³⁷

⁴²⁸ *Historie minulých vlád | Vláda ČR*. Společné prohlášení delegací ODS a ČSSD ze dne 14.1.2000 [online]. Copyright (c) 2009-2022 Úřad vlády ČR [cit. 2022-12-25]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/spolecne-prohlaseni-delegaci-ods-a-cssd-ze-dne-14-1-2000-2037/>

⁴²⁹ D’Hondtův dělitel představuje řadu čísel 1; 2; 3; ..., kterou jsou postupně děleny počty hlasů strany v daném obvodu. Dělitel Imperiali tvoří řada 2; 3; 4; ... Koudelkův dělitel modifikoval D’Hondtův změnou první hodnoty. Stala se jí zaokrouhlená odmocnina ze dvou (1,42). Tím se ztížil přístup volebně slabších stran k prvnímu mandátu.

⁴³⁰ CHARVÁT, Jakub. *Politika volebních reforem v ČR po roce 1989*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013, s. 112. ISBN 978-80-247-4700-2.

⁴³¹ LEBEDA, Tomáš. *Volební systémy poměrného zastoupení: mechanismy, proporcionalita a politické konsekvence*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2008, s. 96–98. ISBN 978-80-246-1523-3.

⁴³² *Sněmovní tisk 585/5*. Sněmovní tisk 585/5: Stanovisko prezidenta k tisku 585/4 [online]. [Cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=3&ct=585&ct1=5>

⁴³³ *Sněmovní tisk 585*. Sněmovní tisk 585: Vládní návrh zákona o volbách do Parlamentu ČR [online]. [Cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=3&t=585>

⁴³⁴ CHARVÁT, Jakub. *Politika volebních reforem v ČR po roce 1989*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013, s. 112. ISBN 978-80-247-4700-2.

⁴³⁵ Dvoučlenné koalice nově potřebovaly získat alespoň 10 % platných hlasů, tříčlenné 15 % a u koalic ze čtyř a více subjektů byl vyžadován zisk nejméně 20 % platných hlasů.

⁴³⁶ *NALUS - databáze rozhodnutí Ústavního soudu*. Pl.ÚS 42/2000 ze dne 24. 1. 2001: 64/2001 Sb.: N 16/21 SbNU 113: Změna volebního systému [online]. [Cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=PI-42-2000>

⁴³⁷ CHARVÁT, Jakub. *Politika volebních reforem v ČR po roce 1989*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013, s. 121–122. ISBN 978-80-247-4700-2.

Jeho výsledkem se stal nález⁴³⁸ z 24. ledna 2001, o němž pro jeho rozsáhlost někteří právníci hovořili jako o „velkém volebním nálezu“.⁴³⁹ Řadě stížností na novinky ve volebním zákoně vyhověl. Zrušil nové rozvržení obvodů, arbitrární stanovení minimálního množství mandátů připadajícího na jeden obvod i využití Koudelkova dělitele. Tyto prvky označil za hybrid, s kterým česká Ústava „nepočítá, neboť rozlišuje pouze poměrné zastoupení a většinový systém“.⁴⁴⁰ Protiústavní charakter spočíval „v důsledku souhrnného působení“ více institutů, které samostatně nemusí představovat porušení Ústavy.⁴⁴¹ Jelikož stejná ustanovení tvoří dodnes část Ústavy, jejímu znění by nutně odporovaly i smíšené a semiproporční techniky, použijeme-li kategorie využívané některými českými politology.⁴⁴² Ústavní soud v nálezu poukázal i na výši přirozeného prahu v jednotlivých obvodech (nález hovoří o vstupním prahu⁴⁴³ – jde o množství hlasů potřebných k zisku alespoň jednoho mandátu⁴⁴⁴). V některých obvodech by přesahoval 18 % hlasů. Naopak zmíněnou sčítací klauzuli ponechal v platnosti. Podle znění nálezu nebylo možné vyloučit její účelovost, „existence této případné účelovosti zákonodárcova záměru však stěžejí může vést k závěru o jeho protiústavnosti“.⁴⁴⁵ Takto nastavené klauzule pro koalice považoval Miroslav Novák

⁴³⁸ NALUS - databáze rozhodnutí Ústavního soudu. Pl.ÚS 42/2000 ze dne 24. 1. 2001: 64/2001 Sb.: N 16/21 SbNU 113: Změna volebního systému [online]. [Cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-42-2000>

⁴³⁹ ČEPELOVÁ, Heda. Zásada poměrného zastoupení ve volbách do Poslanecké sněmovny PČR: co se změnilo v roce 2021? In: ANTOŠ, Marek a Jan WINTR (eds.). *Volby a volební systémy*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2021, s. 28. ISBN 978-80-7502-575-3.

⁴⁴⁰ NALUS - databáze rozhodnutí Ústavního soudu. Pl.ÚS 42/2000 ze dne 24. 1. 2001: 64/2001 Sb.: N 16/21 SbNU 113: Změna volebního systému [online]. [Cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-42-2000>

⁴⁴¹ SUCHÁNEK, Radovan. Nepohodlné články Ústavy aneb co nezměníme, to pomíneme nebo vyložíme. In: MLSNA, Petr et alii. *Ústava ČR – vznik, vývoj a perspektivy*. Vydání první. Praha: Leges, 2011, s. 101–102. ISBN 978-80-87212-63-9.

⁴⁴² CHYTILEK, Roman, Jakub ŠEDO, Tomáš LEBEDA, Dalibor ČALOUD. *Volební systémy*. Vydání čtvrté, v Portálu první. Praha: Portál, s. r. o., 2009, s. 30–32. ISBN 978-80-7367-548-6.

⁴⁴³ NALUS - databáze rozhodnutí Ústavního soudu. Pl.ÚS 42/2000 ze dne 24. 1. 2001: 64/2001 Sb.: N 16/21 SbNU 113: Změna volebního systému [online]. [Cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-42-2000>

⁴⁴⁴ LEBEDA, Tomáš. *Volební systémy poměrného zastoupení: mechanismy, proporcionalita a politické konsekvence*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2008, s. 132–134. ISBN 978-80-246-1523-3.

⁴⁴⁵ NALUS - databáze rozhodnutí Ústavního soudu. Pl.ÚS 42/2000 ze dne 24. 1. 2001: 64/2001 Sb.: N 16/21 SbNU 113: Změna volebního systému [online]. [Cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-42-2000>

za nejhorší část popsaného pokusu o volební reformu.⁴⁴⁶ Nešlo o jedinou novinku, kterou do české legislativy vnesl uvedený zákon. Poprvé umožnil českým občanům volit na zastupitelských a konzulárních úřadech České republiky (s výjimkou konzulárních úřadů vedených honorárními konzulárními úředníky). Los měl vždy určit, kterému obvodu budou hlasy ze zahraničí podřízeny.⁴⁴⁷

V lednu 2001 se Česká republika octila bez předpisu upravujícího přepočítání odevzdaných hlasů na mandáty. Jelikož po volbách do Senátu v listopadu 2000 již ODS s ČSSD nedržely v horní komoře většinu, musely o nových paragrafech zákona jednat s dalšími parlamentními stranami.⁴⁴⁸ Mezeru zacelil zákon č. 37/2002 Sb.⁴⁴⁹, jež navázal rozdělování mandátů ve „volebních krajích“ na vyšší územní samosprávné celky (tj. na 14 krajů⁴⁵⁰ ustavených v roce 2000).⁴⁵¹ Vybral D’Hondtova dělitele jako formuli pro jejich přiřazování jednotlivým stranám. Jak uvádím níže, problémy s malými obvody zůstaly zčásti zachovány. Karlovarskému kraji, nejméně lidnatému ze čtrnácti krajů v ČR, bylo ve všech ve volbách podle uvedeného volebního systému přiděleno pokaždé pět mandátů. Politologům slouží jako příklad malého obvodu s (ve srovnání s výše uvedenými hodnotami relativně) vysokým

⁴⁴⁶ NOVÁK, Miroslav. Je zapotřebí, abychom přešli k většinovým volbám do Poslanecké sněmovny? In: BALÍK, Stanislav a kol. *Většinový systém pro sněmovní volby? České zkušenosti a debaty*. 1. vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2013, s. 124. ISBN 978-80-7325-304-2.

⁴⁴⁷ 204/2000 Sb. *Zákon, kterým se mění zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění zákona č. 212/1996 Sb. a nálezu Ústavního soudu uveřejněného pod č. 243/1999 Sb., zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů* [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-204/zneni-0>

⁴⁴⁸ CHARVÁT, Jakub. *Politika volebních reforem v ČR po roce 1989*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013, s. 122–123. ISBN 978-80-247-4700-2.

⁴⁴⁹ 37/2002 Sb. *Zákon, kterým se mění zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění zákona č. 212/1996 Sb., nálezu Ústavního soudu uveřejněného pod č. 243/1999 Sb., zákona č. 204/2000 Sb. a nálezu Ústavního soudu uveřejněného pod č. 64/2001 Sb., a zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 273/2001 Sb.* [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-37/zneni-20020129>

⁴⁵⁰ 347/1997 Sb. *Ústavní zákon o vytvoření vyšších územních samosprávných celků*. Ústavní zákon č. 347/1997 Sb.: Ústavní zákon o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1997-347>

⁴⁵¹ Dále používám slovo „kraj“, neboť volební kraje byly totožné s kraji – územními jednotkami. Od voleb v roce 2002 vždy los stanovil, k jakému kraji budou připočítány hlasy odevzdané na zastupitelských úřadech ČR v zahraničí. Například v roce 2017 se jednalo o Středočeský kraj a v roce 2021 o Ústecký kraj.

přirozeným prahem.^{452 453} Princip příkazování mandátů zvláště v jednotlivých krajích přetrval a platil i ve volbách v říjnu 2017. S určitými úpravami, kterým se věnuji v kapitole 3.3.4, zůstal tento postup zachován i po novelizaci zákona v roce 2021.

3.3.3 Systém a výsledky voleb v říjnu 2017

Níže předložený výzkum se věnuje poslancům a poslankyním zvoleným v roce 2017. Příslušné volby proběhly v pátek 20. října a sobotu 21. října 2017 dle rozhodnutí prezidenta republiky č. 135/2017 Sb.⁴⁵⁴ Koncept dvou dnů pro konání parlamentních voleb v českém (československém) prostředí existuje od roku 1971, kdy jej umožnil nově přijatý zákon pro volbu Federálního shromáždění.⁴⁵⁵ Obdobné ustanovení obsahoval i zákon o volbách do ČNR.⁴⁵⁶ Dřívější jednodenní volby, které tyto zákony i nadále dovolovaly, se na parlamentní úrovni již nekonaly. Ve dvou dnech se poprvé volilo v listopadu 1971.⁴⁵⁷ V současné době se hovoří o plošném zavedení jednodenního hlasování pro veškeré volby. Stanovováním dvou volebních dnů se Česká republika liší od ostatních zemí Evropské unie. Změnu obsahuje předložený vládní návrh zákona o správě voleb.⁴⁵⁸ V jediný den poté v České republice probíhaly mj. volby do obecních zastupitelstev v roce 1990⁴⁵⁹ či krajské

⁴⁵² LEBEDA, Tomáš. *Volební systémy poměrného zastoupení: mechanismy, proporcionalita a politické konsekvence*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2008, s. 133. ISBN 978-80-246-1523-3.

⁴⁵³ CHARVÁT, Jakub. *Politika volebních reforem v ČR po roce 1989*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013, s. 139. ISBN 978-80-247-4700-2.

⁴⁵⁴ 135/2017 Sb. *Rozhodnutí prezidenta republiky o vyhlášení voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky*. Rozhodnutí č. 135/2017 Sb.: Rozhodnutí prezidenta republiky o vyhlášení voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-25]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-135>

⁴⁵⁵ 44/1971 Sb. *Zákon o volbách do Federálního shromáždění*. Zákon č. 44/1971 Sb.: Zákon o volbách do Federálního shromáždění [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-25]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1971-44/zneni-0>

⁴⁵⁶ 53/1971 Sb. *Zákon České národní rady o volbách do České národní rady*. Zákon č. 53/1971 Sb.: Zákon České národní rady o volbách do České národní rady [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-25]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1971-53/zneni-0>

⁴⁵⁷ 92/1971 Sb. *Usnesení předsednictva Federálního shromáždění Československé socialistické republiky o vyhlášení vo...* Usnesení č. 92/1971 Sb.: Usnesení předsednictva Federálního shromáždění Československé socialistické republiky o vyhlášení voleb do Federálního shromáždění Československé socialistické republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-25]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1971-92>

⁴⁵⁸ *Sněmovní tisk 379/0*. Sněmovní tisk 379/0: Vládní návrh zákona o správě voleb - EU [online]. [Cit. 2023-04-10]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=9&CT=379&CT1=0>

⁴⁵⁹ *Volby do zastupitelstev obcí 24.11.1990*. Volby do zastupitelstev obcí 24.11.1990 [online]. [Cit. 2023-02-02]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv1990/kv?xjazyk=CZ&xid=1>

volby v roce 2000.⁴⁶⁰ Nyní se takto konají pouze výjimečné případy voleb do zastupitelstev obcí (např. nové či dodatečné volby).⁴⁶¹ Hlasování v rámci jednoho dne se využívá též u krajských⁴⁶² a místních⁴⁶³ referend, pokud se nekonají současně s volbami.

Zjišťování výsledků dle volebního zákona⁴⁶⁴ provádí Český statistický úřad.⁴⁶⁵ Ze všech odevzdaných platných hlasů na základě tzv. Hareovy kvóty^{466 467} a případně i dle tzv. metody nejvyšších zbytků⁴⁶⁸ zjistí, kolik mandátů připadne každému kraji k rozdělení. Použití těchto dvou kroků bývá považováno za jednu z nejproporčnějších volebních formulí,⁴⁶⁹ zejména při aplikaci na tak velký (dvousetmandátový) volební obvod. Neexistuje konsenzus na klasifikaci obvodů dle velikosti, zpravidla se však za velké považují obvody, v nichž se rozděluje 10 a více mandátů.⁴⁷⁰ Použití právě této kvóty k určování počtu mandátů pro jednotlivé volební kraje se ve zdejším prostředí stalo praxí již pro „zakladatelské“ – první porevoluční – volby v roce 1990. Měla zabránit

⁴⁶⁰ *Hlavní menu*. Volby do zastupitelstev krajů konané dne 12.11.2000 [online]. [Cit. 2023-02-02]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kz2000/kz?xjazyk=CZ&xdatum=20001112>

⁴⁶¹ 491/2001 Sb. *Zákon o volbách do zastupitelstev obcí*. Zákon č. 491/2001 Sb.: Zákon o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2023 [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-491>

⁴⁶² 118/2010 Sb. *Zákon o krajském referendu*. Zákon č. 118/2010 Sb.: Zákon o krajském referendu a o změně některých zákonů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2023 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-118>

⁴⁶³ 22/2004 Sb. *Zákon o místním referendu*. Zákon č. 22/2004 Sb.: Zákon o místním referendu a o změně některých zákonů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2023 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-22>

⁴⁶⁴ 247/1995 Sb. *Zákon o volbách do Parlamentu České republiky*. Zákon č. 247/1995 Sb.: Zákon o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-247>

⁴⁶⁵ *Český statistický úřad | ČSÚ*. Český statistický úřad [online]. [Cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/>

⁴⁶⁶ LEBEDA, Tomáš. Hlavní proměnné proporčních volebních systémů. *Sociologický časopis* [online]. 2001, 37(4), s. 432 [cit. 2022-04-02]. ISSN 2336-128X. Dostupné z: https://esreview.soc.cas.cz/artkey/csr-200104-0003_the-main-variables-of-systems-of-proportional-representation.php

⁴⁶⁷ Zákon č. 247/1995 Sb. ji výslovně nezmiňuje, popisovaný postup výpočtu republikového mandátového čísla jí však odpovídá.

⁴⁶⁸ LEBEDA, Tomáš. Hlavní proměnné proporčních volebních systémů. *Sociologický časopis* [online]. 2001, 37(4), s. 434 [cit. 2022-04-02]. ISSN 2336-128X. Dostupné z: https://esreview.soc.cas.cz/artkey/csr-200104-0003_the-main-variables-of-systems-of-proportional-representation.php

⁴⁶⁹ LEBEDA, Tomáš. *Volební systémy poměrného zastoupení: mechanismy, proporcionalita a politické konsekvence*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2008, s. 76–79. ISBN 978-80-246-1523-3.

⁴⁷⁰ LEBEDA, Tomáš. Hlavní proměnné proporčních volebních systémů. *Sociologický časopis* [online]. 2001, 37(4), s. 428 [cit. 2022-04-02]. ISSN 2336-128X. Dostupné z: https://esreview.soc.cas.cz/artkey/csr-200104-0003_the-main-variables-of-systems-of-proportional-representation.php

nadrepräsentaci některého kraje.⁴⁷¹ S ohledem na rozdílná množství platných hlasů odevzdaných (či v případě hlasů ze zahraničí ke Středočeskému kraji připočítaných⁴⁷²) kolísalo množství mandátů pro jednotlivé kraje. Nejméně zastoupeným se stal Karlovarský kraj s 5 poslanci, nejvíce osob mířilo do dolní komory Parlamentu s mandátem za Středočeský kraj (celkem 26).⁴⁷³

Do jediného skrutinia postoupily strany a hnutí, jejichž celostátní podíl získaných platných hlasů přesáhl 5 procent. V případě koalic platila sčítací klauzule představená výše – 10 % pro dvoučlenné, 15 % pro tříčlenné a 20 % pro širší uskupení. Zákon nadále myslí i na výjimečnou situaci, v níž by stanovenou hranici překročil pouze jeden subjekt, v takovém případě se klauzule snižují.⁴⁷⁴ Podmínky splnilo v roce 2017 devět stran a nula koalic.⁴⁷⁵ Rozdělování mandátů probíhalo zvláště v každém kraji. Počet hlasů postupující strany v kraji se dělil řadou čísel 1; 2; 3; ... (tj. již představeným D'Hondtovým dělitelem). Ze všech vypočtených podílů je vybrán takový počet nejvyšších, kolik má být rozděleno mandátů. Každá strana získá tolik mandátů, kolik jejích podílů bylo vybráno.⁴⁷⁶ Mandáty následně obdrží osoby na kandidátní listině. Příkazování mandátů kandidátům upravuje

⁴⁷¹ CHARVÁT, Jakub. *Politika volebních reforem v ČR po roce 1989*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013, s. 74. ISBN 978-80-247-4700-2.

⁴⁷² *Výsledky hlasování za územní celky – výběr územní úrovně | volby.cz*. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 20.10. – 21.10.2017 (promítnuto usnesení NSS): Výsledky hlasování za územní celky – výběr územní úrovně [online]. © Český statistický úřad, 2021 [cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2017nss/ps3?xjazyk=CZ>

⁴⁷³ *Počet platných hlasů, republikové mandátové číslo a počty krajských mandátů | volby.cz*. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 20.10. – 21.10.2017 (promítnuto usnesení NSS): Počet platných hlasů, republikové mandátové číslo a počty krajských mandátů [online]. © Český statistický úřad, 2021 [cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2017nss/ps51?xjazyk=CZ>

⁴⁷⁴ 247/1995 Sb. *Zákon o volbách do Parlamentu České republiky*. Zákon č. 247/1995 Sb.: Zákon o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-247>

⁴⁷⁵ *Politické strany, politická hnutí a koalice postupující do skrutinia | volby.cz*. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 20.10. – 21.10.2017 (promítnuto usnesení NSS): Politické strany, politická hnutí a koalice postupující do skrutinia [online]. © Český statistický úřad, 2021 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2017nss/ps52?xjazyk=CZ>

⁴⁷⁶ LEBEDA, Tomáš. *Volební systémy poměrného zastoupení: mechanismy, proporcionalita a politické konsekvence*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2008, s. 87–90. ISBN 978-80-246-1523-3.

volební zákon.⁴⁷⁷ Obdržené hlasy i získané mandáty jednotlivých stran a hnutí v roce 2017 zobrazuje příloha č. 1.

3.3.4 Změna volebního systému v roce 2021

Předmětem výzkumu prezentovaného v této práci sice jsou poslanci a poslankyně zvolení na základě voleb v roce 2017, ve zkoumaném vzorku se mohou objevovat politici vyjadřující se k jednání o podobě nové volební legislativy zkraje roku 2021. Zveřejnění obsahu nálezu Ústavního soudu na počátku února 2021 mělo značný dopad na české politické prostředí. Osm měsíců před již vyhlášenými volbami do Poslanecké sněmovny (stanovenými na říjen 2021⁴⁷⁸) byla zrušena řada podstatných ustanovení o volebním systému. Petr Pecháček soudí, že nález měly „na svědomí“ předchozí volby z října 2017.⁴⁷⁹ Některé strany v nich dosáhly značně menšího podílu získaných křesel ve srovnání s celostátním podílem obdržených hlasů. Výrazně se nerovnováha projevila např. u hnutí STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ (STAN), jehož zisk 5,18 % hlasů⁴⁸⁰ se převedl v šest mandátů⁴⁸¹ (tři procenta všech), jak představuje příloha č. 1.

Svémi závěry ÚS ukázal změnu názoru v čase, neboť sčítací klauzuli v roce 2001 nepovažoval za protiústavní (pouze ji měl za účelovou)⁴⁸² a použití D'Hondtova dělitele v nestejně velikých krajích akceptoval mj. v roce 2009 (ačkoliv zčásti pro neopodstatněnost

⁴⁷⁷ 247/1995 Sb. *Zákon o volbách do Parlamentu České republiky*. Zákon č. 247/1995 Sb.: Zákon o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-247>

⁴⁷⁸ 611/2020 Sb. *Rozhodnutí prezidenta republiky o vyhlášení voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky*. Rozhodnutí č. 611/2020 Sb.: Rozhodnutí prezidenta republiky o vyhlášení voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-611>

⁴⁷⁹ PECHÁČEK, Petr. Rozbor aktuálního volebního systému do Poslanecké sněmovny – stačí to? In: ANTOŠ, Marek a Jan WINTŘ (eds.). *Volby a volební systémy*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2021, s. 37–38. ISBN 978-80-7502-575-3.

⁴⁸⁰ *Celkové výsledky hlasování | volby.cz*. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 20.10. – 21.10.2017 (promítnuto usnesení NSS): Celkové výsledky hlasování [online]. © Český statistický úřad, 2021 [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2017nss/ps2?xjazyk=CZ>

⁴⁸¹ *Přehled zisků mandátů | volby.cz*. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 20.10. – 21.10.2017 (promítnuto usnesení NSS): Přehled zisků mandátů [online]. © Český statistický úřad, 2021 [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2017nss/ps53?xjazyk=CZ&xv=1>

⁴⁸² *NALUS - databáze rozhodnutí Ústavního soudu*. Pl.ÚS 42/2000 ze dne 24. 1. 2001: 64/2001 Sb.: N 16/21 SbNU 113: Změna volebního systému [online]. [Cit. 2022-04-23]. Dostupné z: <https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-42-2000>

návrhu, který jej napadal). Tehdy přiznal, že může v menších obvodech zvýhodnit větší politické strany. „Kdo je však větší politickou stranou, o tom nerozhoduje tato formule či náhoda, nýbrž voliči.“⁴⁸³ Nově však její nastavení již považoval za nevhodné. Argumentoval, že program čtyřčlenné koalice s 19,99 % platných hlasů by mohl „představovat relativně většinový názor“, kvůli nepřekonání klauzule by však byla vymazána významná názorová skupina.⁴⁸⁴ Vyjádřil také, že zákon č. 37/2002 Sb.,⁴⁸⁵ který v zákoně zacelil mezeru vzniklou předchozím derogačním nálezem⁴⁸⁶ z roku 2001, „je třeba chápat jako výrazný krok zpět“.⁴⁸⁷ Pouze nepředstavoval tak hrubé porušení ústavního pořádku jako zákon č. 204/2000 Sb.⁴⁸⁸ a ve srovnání s touto předchozí normou „se každá změna musela jevit jako zlepšení právní úpravy“. Nález Ústavního soudu poskytl zákonodárci přesnější pravidla, jichž se při následné úpravě volebního zákona měl držet.

⁴⁸³ NALUS - databáze rozhodnutí Ústavního soudu. Pl.ÚS 57/06 ze dne 17. 4. 2009: K ústavnosti použití D'Hondtovy metody volebního dělitele pro určení počtu získaných mandátů ve volbách do Poslanecké sněmovny při rozdělení volebního území České republiky do čtrnácti volebních krajů [online]. [Cit. 2022-04-23]. Dostupné z: https://nalus.usoud.cz:443/Search/GetText.aspx?sz=Pl-57-06_1

⁴⁸⁴ NALUS - databáze rozhodnutí Ústavního soudu. Pl.ÚS 44/17 ze dne 2. 2. 2021: 49/2021 Sb.: Ústavnost volebního zákona (rovnost hlasů, rovnost volebního práva a rovnost šancí kandidujících volebních stran a koalic) [online]. [Cit. 2022-04-23]. Dostupné z: https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-44-17_1

⁴⁸⁵ 37/2002 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a dop... Zákon č. 37/2002 Sb.: Zákon, kterým se mění zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění zákona č. 212/1996 Sb., nálezu Ústavního soudu uveřejněného pod č. 243/1999 Sb., zákona č. 204/2000 Sb. a nálezu Ústavního soudu uveřejněného pod č. 64/2001 Sb., a zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 273/2001 Sb. [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-04-23]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-37/zneni-20020129>

⁴⁸⁶ NALUS - databáze rozhodnutí Ústavního soudu. Pl.ÚS 42/2000 ze dne 24. 1. 2001: 64/2001 Sb.: N 16/21 SbNU 113: Změna volebního systému [online]. [Cit. 2022-04-23]. Dostupné z: <https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-42-2000>

⁴⁸⁷ NALUS - databáze rozhodnutí Ústavního soudu. Pl.ÚS 44/17 ze dne 2. 2. 2021: 49/2021 Sb.: Ústavnost volebního zákona (rovnost hlasů, rovnost volebního práva a rovnost šancí kandidujících volebních stran a koalic) [online]. [Cit. 2022-04-23]. Dostupné z: https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-44-17_1

⁴⁸⁸ 204/2000 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a dop... Zákon č. 204/2000 Sb.: Zákon, kterým se mění zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění zákona č. 212/1996 Sb. a nálezu Ústavního soudu uveřejněného pod č. 243/1999 Sb., zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-04-23]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-204/zneni-0>

Umožnil zachování současných 14 krajů jako volebních obvodů, pokud však nebude použit D'Hondtův dělitel, neboť v praxi vedl ke konání 14 samostatných krajských voleb.⁴⁸⁹

Využití krajů jako volebních obvodů i způsob výpočtu množství mandátů, které má každý kraj rozdělit, zachoval i následně přijatý zákon č. 189/2021 Sb.⁴⁹⁰ Z řady předložených variant⁴⁹¹ nové podoby volebního systému byl vybrán návrh⁴⁹² iniciovaný ústavně-právním výborem Poslanecké sněmovny.⁴⁹³ Z krajské úrovně učinil první skrutinium, v němž se mandáty dělí podle kvóty Imperiali.⁴⁹⁴ Mandáty, které nejsou na této úrovni rozdělené, přechází do druhého skrutinia probíhajícího na celostátní úrovni. Na ní se zároveň uplatňují hlasy (či zbytky hlasů) jednotlivých stran, které v jednotlivých krajích nestačily na získání prvního (či dalšího) mandátu. K výpočtu se využívá Hagenbach-Bischoffova kvóta⁴⁹⁵ doplněná metodou největších zbytků.⁴⁹⁶

Z politologického pohledu, aplikujeme-li Šedovu⁴⁹⁷ klasifikaci, novela pravděpodobně představovala pouze marginální změnu volebního systému. Tak hodnotí mj. snižování klauzule pro koalice, ačkoliv např. u čtyřčlenných koalic poklesla o celých devět procentních

⁴⁸⁹ NALUS - databáze rozhodnutí Ústavního soudu. Pl.ÚS 44/17 ze dne 2. 2. 2021: 49/2021 Sb.: Ústavnost volebního zákona (rovnost hlasů, rovnost volebního práva a rovnost šancí kandidujících volebních stran a koalic) [online]. [Cit. 2022-04-23]. Dostupné z: https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-44-17_1

⁴⁹⁰ 189/2021 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a dop... Zákon č. 189/2021 Sb.: Zákon, kterým se mění zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-04-23]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-189>

⁴⁹¹ JARABINSKÝ, Ivan, Miroslav LÍBAL, Jan ORESKÝ. Poměrnost, ale jaká? Srovnání různých úrovní a typů proporcionalit zvažovaných alternativ volební reformy z roku 2021. *Acta Politologica* [online]. 2022, 14(2), s. 38–40 [cit. 2022-08-05]. ISSN 1803-8220. Dostupné z: https://doi.org/10.14712/1803-8220/3_2022

⁴⁹² Sněmovní tisk 1170/1. Sněmovní tisk 1170/1: Usnesení UPV k tisku 1170/0 [online]. [Cit. 2022-05-08]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=8&ct=1170&ct1=1>

⁴⁹³ Materiál hovoří o „ústavně právním výboru“, další dokumenty zpravidla používají název „Ústavně-právní výbor“. V zájmu přehlednosti se tato práce přidržuje dále označení „Ústavně právní výbor“, které v době psaní práce prezentovala Poslanecká sněmovna na svých webových stránkách.

⁴⁹⁴ LEBEDA, Tomáš. *Volební systémy poměrného zastoupení: mechanismy, proporcionalita a politické konsekvence*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2008, s. 82–85. ISBN 978-80-246-1523-3.

⁴⁹⁵ Tamtéž, s. 79–82.

⁴⁹⁶ CHYTILEK, Roman, Jakub ŠEDO, Tomáš LEBEDA, Dalibor ČALOUŠ. *Volební systémy*. Vydání čtvrté, v Portálu první. Praha: Portál, s. r. o., 2009, s. 204–205. ISBN 978-80-7367-548-6.

⁴⁹⁷ ŠEDO, Jakub. *Volební systémy a stabilita systémů politických stran*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2011, s. 75–90. ISBN 978-80-210-6172-9.

bodů. Z čtveřice⁴⁹⁸ zásadních proměnných, které znají poměrné systémy, byly upraveny dvě: volební formule s počtem a charakterem skrutinií. Klauzule pro kandidující strany a hnutí zůstala beze změny. Rovněž podobu volebních obvodů, nejdůležitější ze všech proměnných při posuzování systémů poměrného zastoupení,⁴⁹⁹ zachoval. Stále se využívá systém čtrnácti vyšších územních samosprávných celků. Pecháček soudí, že nově zavedený systém očekávaného „zvýšeného standardu nejspíše nedosahuje“. Poukazuje na pokračující nerovnost ve velikosti obvodů a neproporcionální zastoupení stran v Poslanecké sněmovně.⁵⁰⁰ Tuto schopnost volebního systému předvedly volby v říjnu 2021, kdy ANO 2011 (dále též „ANO“) získalo nejvíce mandátů, ačkoliv největší podíl hlasů obdržela koalice SPOLU (viz přílohu č. 2).

⁴⁹⁸ LEBEDA, Tomáš. Hlavní proměnné proporčních volebních systémů. *Sociologický časopis* [online]. 2001, 37(4), s. 425–448 [cit. 2022-04-24]. ISSN 2336-128X. Dostupné z: https://esreview.soc.cas.cz/artkey/csr-200104-0003_the-main-variables-of-systems-of-proportional-representation.php

⁴⁹⁹ LEBEDA, Tomáš. *Volební systémy poměrného zastoupení: mechanismy, proporcionalita a politické konsekvence*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2008, s. 63. ISBN 978-80-246-1523-3.

⁵⁰⁰ PECHÁČEK, Petr. Rozbor aktuálního volebního systému do Poslanecké sněmovny – stačí to? In: ANTOŠ, Marek a Jan WINTR (eds.). *Volby a volební systémy*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2021, s. 52. ISBN 978-80-7502-575-3.

4 Metodologická část

4.1 Stěžejní výzkum

4.1.1 Časové vymezení výzkumu

Předkládaný výzkum se věnuje poslancům vykonávajícím mandát v osmém volebním období Poslanecké sněmovny. Probíhalo od října 2017, kdy se konaly volby, do října 2021, tedy standardní čtyři roky. Jelikož však vyčleňuji poslance, kteří souběžně s poslaneckým mandátem zastávali též posty členů vlády, dále posuzovanou dobu zužuji. Tuto problematiku přibližuji níže. Dle dikce Ústavy prezident republiky jmenuje předsedu vlády a poté na jeho návrh ostatní členy této vlády.⁵⁰¹ Ve zmíněném volebním období vznikly dvě vlády, což by výzkum činilo značně nepřehledným. Často by se do výzkumu nově zapojovali poslanci, jejichž demise na post členů vlády přijal prezident republiky, a též by přestali být posuzováni poslanci jmenovaní za členy kabinetu.

Počátek výzkumného období stanovuji na 27. červen 2018, kdy prezident ČR Miloš Zeman jmenoval druhou vládu Andreje Babiše.⁵⁰² Šlo o jeho druhý pokus na základě pověření prezidentem republiky, prvnímu kabinetu PS v lednu 2018 nevyslovila důvěru.⁵⁰³ Výzkum sleduje pouze dobu do 8. října 2021, prvního dne voleb do Poslanecké sněmovny určujících obsazení dolní komory Parlamentu pro deváté volební období. Sice osmé období skončilo přibližně o další dva týdny později, tímto krokem však zajišťuji, že výzkum nebude ovlivněn informováním médií o výsledku voleb, vzniku poslaneckých mandátů pro další roky a jednání politických subjektů o vytvoření vládní koalice a obsazení vládních funkcí. Rovněž dle Ústavy mandát poslance vzniká zvolením, tedy posledním dnem voleb.

⁵⁰¹ 1/1993 Sb. *Ústava České republiky*. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.: *Ústava České republiky* [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2023-03-31]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>

⁵⁰² *Prezident Zeman jmenoval druhou Babišovu vládu. Hamáček povede vnitro i zahraničí — ČT24 — Česká televize*. Prezident Zeman jmenoval druhou Babišovu vládu. Hamáček povede vnitro i zahraničí [online]. © Česká televize 1996–2021 [cit. 2023-03-31]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2521660-prezident-zeman-jmenuje-druhou-babisovu-vladu-vyhrady-komunistu-ale-trvaji>

⁵⁰³ *PČR, PS 2017-2021, 5. schůze, část 56 (16. 1. 2018)*. Úterý 16. ledna 2018 [online]. [Cit. 2023-03-31]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2017ps/stenprot/005schuz/s005056.htm>

Rozhodným dnem v tomto případě tedy byl 9. říjen 2021.⁵⁰⁴ Skládání slibu, které probíhá zpravidla na ustavující schůzi do 30 dnů od voleb, může vést pouze k zániku existujícího mandátu, pokud je slib odepřen nebo složen s výhradou.⁵⁰⁵

4.1.2 Poslanci zařazení do výzkumu

V osmém volebním období dolní komory Parlamentu vykonávalo poslanecký mandát celkem 221 osob. Obrazně pojato, u 180 z nich se neodehrála během čtyř let žádná výměna, u 19 nastalo po jedné změně a jeden mandát postupně náležel třem lidem. Bývalého předsedu vlády Bohuslava Sobotku (ČSSD, zvolen za Jihomoravský kraj) v roce 2018 nahradil Roman Sklenák ze stejné kandidátní listiny. Po třech letech byl Sklenák zvolen členem kolegia Nejvyššího kontrolního úřadu (NKÚ). Tato funkce je podle zákona o NKÚ neslučitelná s prací poslance.⁵⁰⁶ Na jeho místo nastoupil Lukáš Vágner. Před ním stojící Jiří Petruš⁵⁰⁷ se svého postavení náhradníka předem vzdal.⁵⁰⁸ Pět poslanců nemohlo být přijato do výzkumu, jelikož vykonávali mandát pouze v době, jež nespadala do vytyčeného zkoumaného období. Ve všech pěti případech se jedná o poslance, kteří se vzdali mandátu před stanoveným začátkem výzkumu. Stali se jimi Jiří Hlavatý, Robert Pelikán, Jaroslava Pokorná Jermanová, Martin Půta a již zmíněný Bohuslav Sobotka. Hlavatý, Pokorná Jermanová a Půta Poslaneckou sněmovnu opustili v pátek 24. 11. 2017 na konci ustavující schůze.⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ Mandát jim náležel 34 dnů od voleb a po složení slibu v pondělí 20. 11. 2017

⁵⁰⁴ *Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu | volby.cz*. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 8.10. – 9.10.2021 [online]. © Český statistický úřad, 2021 [cit. 2023-03-31]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2021/ps?xjazyk=CZ>

⁵⁰⁵ *1/1993 Sb. Ústava České republiky*. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.: Ústava České republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2023-03-31]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>

⁵⁰⁶ *166/1993 Sb. Zákon o Nejvyšším kontrolním úřadu*. Zákon č. 166/1993 Sb.: Zákon o Nejvyšším kontrolním úřadu [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2023 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-166>

⁵⁰⁷ *Jmenné seznamy | volby.cz*. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 20.10. – 21.10.2017 (promítnuto usnesení NSS): Jmenné seznamy [online]. © Český statistický úřad, 2021 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2017nss/ps111?xjazyk=CZ&xkraj=11&xstrana=4&xv=3&xt=3>

⁵⁰⁸ *PČR, PS 2017-2021, 118. schůze, část 123 (17. 9. 2021)*. Pátek 17. září 2021 [online]. [Cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2017ps/stenprot/118schuz/s118123.htm#r1>

⁵⁰⁹ *PČR, PS 2017-2021, 1. schůze, část 50 (24. 11. 2017)*. Pátek 24. listopadu 2017 [online]. [Cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2017ps/stenprot/001schuz/s001050.htm>

⁵¹⁰ *PČR, PS 2017-2021, 1. schůze, část 51 (24. 11. 2017)*. Pátek 24. listopadu 2017 [online]. [Cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/2017ps/stenprot/001schuz/s001051.htm>

jej ještě uplatňovali čtyři dny. Rovněž 34 dnů byl poslancem Lukáš Vágner na sklonku volebního období, jedná se o nejkratší dobu výkonu mandátu v 8. volebním období.

Rovněž do zkoumané sady poslanců vůbec nezapočítávám pět poslanců – členů vlády⁵¹¹ a další čtyři sleduji pouze po dobu, kdy nedorželi vládní funkci.⁵¹² Vycházím z výše zmíněných předpokladů, že členství ve vládě zaručuje významné politické postavení a přináší zvýšenou pozornost médií.⁵¹³ V zemích, kde není uplatněný tzv. klouzavý mandát,⁵¹⁴ hrozí snížená reprezentace některých skupin politiků. Místa ve vládě často zaujímají předsedové vládních stran, pročež tito, na rozdíl od předsedů ostatních stran, bývají vyřazeni z výzkumu.⁵¹⁵ Stejný přístup uplatnil např. Midtbø, který nezapočítal členy vlády ani jejich dočasné náhradníky v parlamentu.⁵¹⁶ Členové vlády zároveň nemohou být členy výborů,⁵¹⁷ tudíž by výzkum nemohl sledovat jejich mediální obraz s přihlédnutím k pozici předsedy výboru, jak to činí u ostatních zákonodárců. Z 221 poslanců se předmětem výzkumu stalo 211 osob. Podrobnosti o jejich časovém zařazení a seznam všech těchto relevantních poslanců uvádí příloha č. 7.

⁵¹¹ Pět poslanců, kteří po celou dobu výkonu mandátu poslance zastávali též některou funkci ve vládě ČR: Andrej Babiš (předseda vlády), Richard Brabec (ministr životního prostředí, dočasně též místopředseda vlády), Klára Dostálová (ministryně pro místní rozvoj), Jan Hamáček (1. místopředseda vlády a ministr vnitra, dočasně též dvakrát ministr zahraničních věcí) a Dan Ťok (ministr dopravy).

⁵¹² Po určité období se ve výzkumu nenachází: Taťána Malá (ministryně spravedlnosti), Antonín Staněk (ministr kultury), Adam Vojtěch (ministr zdravotnictví) a Lubomír Zaorálek (ministr kultury).

⁵¹³ VOS, Debby. Which Politicians Pass the News Gates and Why? Explaining Inconsistencies in Research on News Coverage of Individual Politicians. *International Journal of Communication* [online]. 2014, 8, s. 2448 [cit. 2023-02-20]. ISSN 1932-8036. Dostupné z: <https://ijoc.org/index.php/ijoc/article/view/2572/1264>

⁵¹⁴ PODLIŠKA, Vojtěch. Klouzavý mandát včera, dnes a zítra. In: ANTOŠ, Marek a Jan WINTR (eds.). *Volby a volební systémy*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2021, s. 124–137. ISBN 978-80-7502-575-3.

⁵¹⁵ VOS, Debby a Peter VAN AELST. Does the Political System Determine Media Visibility of Politicians? A Comparative Analysis of Political Functions in the News in Sixteen Countries. *Political Communication* [online]. 2018, 35(3), s. 380–381 [cit. 2022-08-21]. ISSN 1091-7675. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/10584609.2017.1383953>

⁵¹⁶ MIDTBØ, Tor. Explaining Media Attention for Norwegian MPs: A New Modelling Approach. *Scandinavian Political Studies* [online]. 2011, 34(3), s. 226–249 [cit. 2023-02-20]. ISSN 1467-9477. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1467-9477.2011.00270.x>

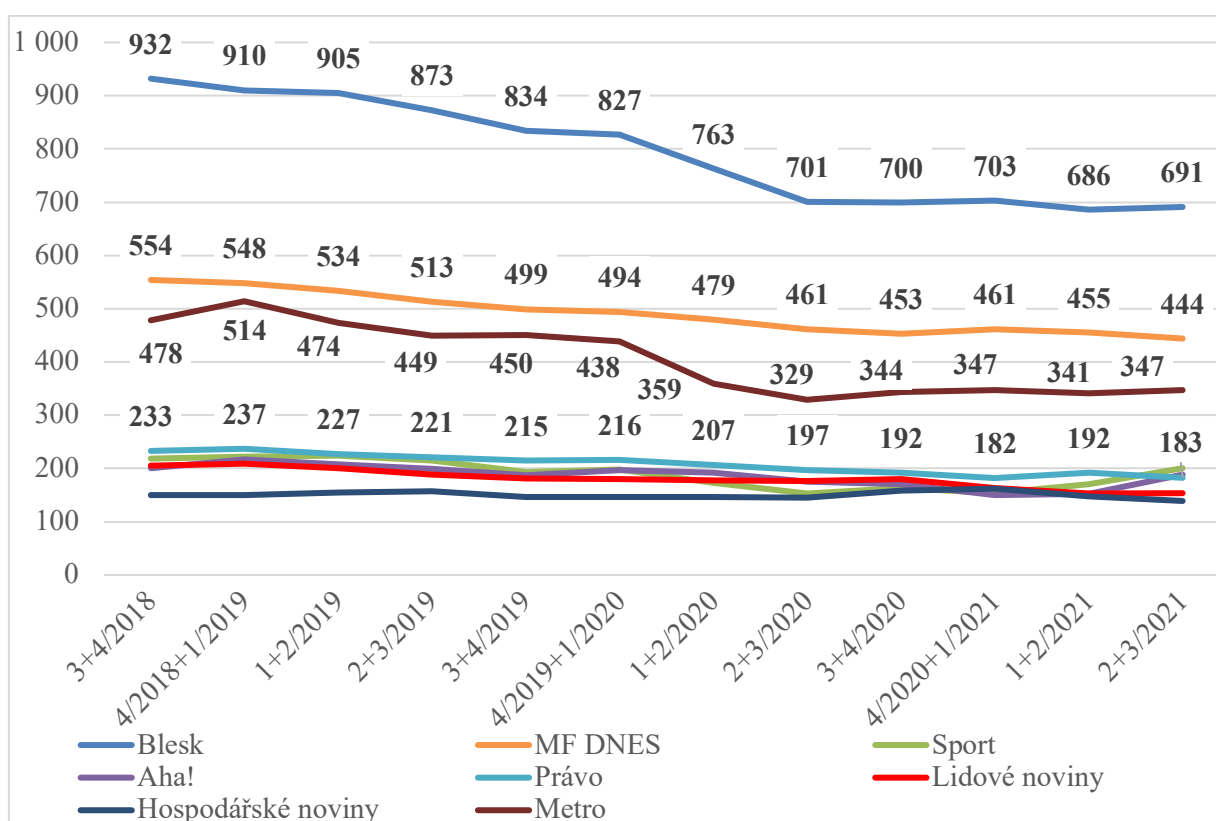
⁵¹⁷ 90/1995 Sb. *Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny*. Zákon č. 90/1995 Sb.: Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2023-04-21]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-90>

4.1.3 Konstrukce vzorku

4.1.3.1 Výběr médií

Do výzkumu byly zahrnuty tisky Blesk, Mladá fronta DNES, Metro a Právo. Ve sledovaném období se jednalo o nejčtenější deníky podle údajů prezentovaných Uníí vydavatelů.⁵¹⁸ S výjimkou Metra též šlo o celostátně distribuovaná periodika. Graf č. 3 zobrazuje data Unie vydavatelů, která je vydává vždy ve spojení dvou po sobě jdoucích čtvrtletí. Pro tento výzkum jsou relevantní údaje od 3. a 4. čtvrtletí 2018 po 2. a 3. čtvrtletí 2021. Po celou tuto dobu stál z hlediska čtenosti na prvním místě Blesk, stabilní byly též pozice MF DNES na druhém místě a Metra na třetím místě. Právo bylo čtvrtým nejčtenějším titulem ve všech dvojicích kvartálů kromě poslední, kdy kleslo na šesté místo. Před něj se zařadily listy Sport (na 4. místo) a Aha! (na 5. místo).

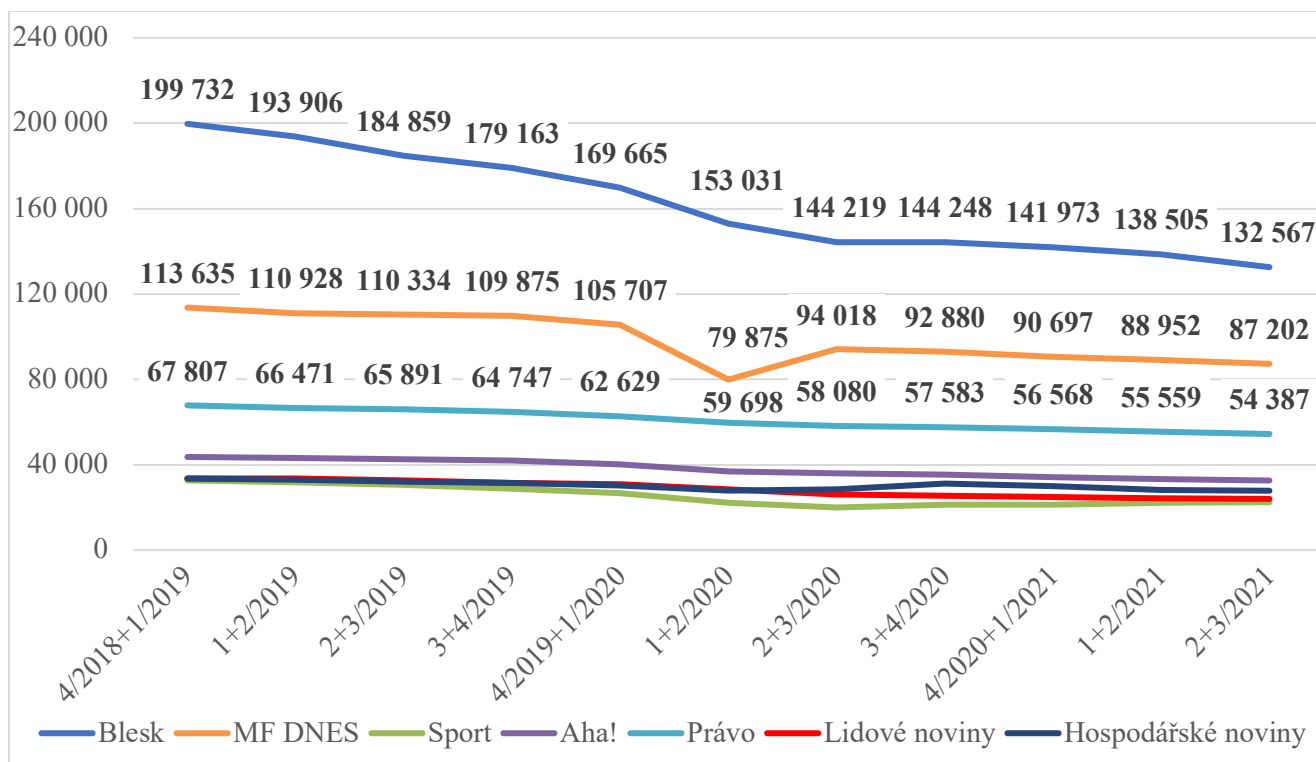
Graf č. 3: Čtenost českých celostátních novin v době relevantní pro výzkum (v tis.)

⁵¹⁸ Unie vydavatelů ČR - VÝZKUM ČTENOSTI TISKU - MEDIA PROJEKT. VÝZKUM ČTENOSTI TISKU - MEDIA PROJEKT [online]. © 2013-2020 Unie vydavatelů ČR [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: http://www.unievydavatelu.cz/cs/unie_vydavatelu/medialni_data/vyzkum_ctenosti

Přesné údaje o čtenosti uvádím pouze u čtyř médií zařazených do výzkumu. Listy Sport, Aha!, Lidové noviny a Hospodářské noviny na něm zastupují pouze spojnice bez uvedení konkrétních hodnot. Slouží pouze ilustraci postavení a čtenosti jednotlivých médií. Taktéž jejich zobrazení zjednodušuji v zájmu přehlednosti. Všechny osm vyobrazených titulů bez výjimky bylo v poslední sledované dvojici čtvrtletí (tj. v 2. a 3. kvartálu v roce 2021) čteno méně lidmi než v první dvojici (3. a 4. kvartálu 2018). Unie vydavatelů zveřejňuje též náklad listů. Dlouhodobě však nejsou dostupná data za dvojici tvořenou 2. a 3. kvartálem 2018.⁵¹⁹ Blesk, MF DNES a Právo tvořily ve sledovaném období vždy v tomto pořadí trojici periodik s nejvyšším prodaným nákladem v rámci sedmi celostátních deníků. I graf č. 4 zjednodušuje data, jelikož neuvádí konkrétní hodnoty čtenosti u tisků, které se nestaly předmětem předkládaného výzkumu. Metro se ke čtenářům dostávalo bezplatně, proto není případné srovnání jeho tištěného nákladu s prodaným nákladem jiných listů relevantní. Hodnoty tištěného nákladu Metra jsou zaznamenány v příloze č. 3.

Graf č. 4: Prodaný náklad českých celostátních deníků v době relevantní pro výzkum

⁵¹⁹ Unie vydavatelů ČR - VÝZKUM ČTENOSTI TISKU - MEDIA PROJEKT. VÝZKUM ČTENOSTI TISKU - MEDIA PROJEKT [online]. © 2013-2020 Unie vydavatelů ČR [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: http://www.unievydavatelu.cz/cs/unie_vydavatelu/medialni_data/vyzkum_ctenosti

4.1.3.2 Výběr konkrétních novinových vydání

Již jsem uvedl, že výzkum zkoumal dobu přibližně tří let a tří měsíců, přesněji 1 200 dní. Na pohled elegantní množství dní nebylo zamýšleno. I v případě sledování jediného listu vycházejícího například šestkrát týdně by se stále jednalo o rozsáhlý vzorek nesoucí značné obtíže samotnému výzkumníkovi. Podobné projekty bývají prováděny i ve skupinách nejméně dvou spolupracujících vědců. Přínos takto rozsáhlé práce rovněž nemusí být výhodný s ohledem na výzkumné, zejména časové, náklady. Zkoumat celou populaci, zde čítající čtyři novinové tituly, by zajisté nebylo efektivní. Oblast výzkumu médií se tak, hlavně od 90. let 20. století, věnovala vhodným metodám konstrukce vzorku, který by zajišťoval validní reprezentaci populace. Tradičně oblíbený a na pohled snad „nejčistší“ prostý náhodný výběr se nedoporučuje kvůli cyklické povaze mediálních obsahů. Dokonalá náhodnost může způsobit přehnaně vysoké zastoupení obvykle „prázdnějších“ dní – výzkumníci z týmu Stephena Lacyho v tomto ohledu ukazují na středy a neděle – a též zapříčinit nedostatečnou reprezentaci jiných dnů.⁵²⁰

Pro výzkum mediální produkce se jako vhodná jeví stratifikace dle metody tzv. konstruovaných týdnů. Umožňuje vyhnout se riziku zkreslení způsobeného cykličností obsahů, avšak při současném dosažení maximální efektivity vynakládání výzkumného úsilí.⁵²¹ Sestavování konstruovaných týdnů spočívá v identifikaci každého pondělí, z nichž je následně jedno náhodně vybráno. Stejnou cestou se vybere jedno úterý atd. Vznikne složený týden. Výzkum postavený na konstruovaných týdnech zajišťuje, že ve vzorku bude každý den v týdnu (v němž médium vycházelo) zastoupen stejně často.⁵²² Odlišně lze náhodně vybrat určitý den z prvního týdne roku a z dalšího týdne den

⁵²⁰ LACY, Stephen, Daniel RIFFE, Staci STODDARD, Hugh MARTIN a Kuang-Kuo CHANG. Sample Size for Newspaper Content Analysis in Multi-Year Studies. *Journalism & Mass Communication Quarterly* [online]. 2001, 78(4), s. 837 [cit. 2023-02-19]. ISSN: 2161-430X. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/107769900107800414>

⁵²¹ LUKE, Douglas A., Charlene A. CABURNAY a Elisia L. COHEN. How Much Is Enough? New Recommendations for Using Constructed Week Sampling in Newspaper Content Analysis of Health Stories. *Communication Methods and Measures* [online]. 2011, 5(1), s. 76–91 [cit. 2023-02-19]. ISSN 1931-2466. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/19312458.2010.547823>

⁵²² LACY, Stephen, Daniel RIFFE, Staci STODDARD, Hugh MARTIN a Kuang-Kuo CHANG. Sample Size for Newspaper Content Analysis in Multi-Year Studies. *Journalism & Mass Communication Quarterly* [online]. 2001, 78(4), s. 837 [cit. 2023-02-19]. ISSN: 2161-430X. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/107769900107800414>

po něm následující atp.⁵²³ Efektivita výzkumu plyne z vhodně určeného počtu konstruovaných týdnů, které budou tvořit zkoumaný vzorek. Příliš nízké množství jednotek zapříčiní nespolehlivé odhady, nadbytečně rozsáhlý vzorek může mrhat dostupnými zdroji.⁵²⁴ Adekvátní množství konstruovaných týdnů závisí na velikosti populace (časovém období podrobeném výzkumu a množství mediálního obsahu, jež v něm vznikl), zkoumaném obsahu, typech posuzovaných proměnných i na analyzovaných médiích, zejména z hlediska jejich periodicity.⁵²⁵ Stephen Lacy s kolegy uvažují, že pro výzkum šesti měsíců obsahu deníku může stačit sestavení jednoho konstruovaného týdne, dva takové týdny však jsou vhodnější.⁵²⁶ Zde se projevuje odlišnost jednotlivých médií. Zkoumání online prostředí⁵²⁷ i televizních či rozhlasových zpráv⁵²⁸ by pro stejný časový úsek vyžadovalo rozsáhlejší vzorky. Pro výzkum pěti let vydávání deníků tým Douglase Lukea vyžaduje alespoň šest konstruovaných týdnů. S dalším navyšováním jejich počtu se již výhody zvláště nezvětšují na rozdíl od lineárního nárůstu nákladů. V jejich případě však šlo o sledování specifického obsahu týkajícího se zdraví. Za určitých podmínek, například při větším množství chybějících dat, doporučuje počet konstruovaných týdnů navýšit.⁵²⁹ Představení pěti let obsahu skrz šest konstruovaných týdnů může způsobit,

⁵²³ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, s. 311. ISBN 978-80-247-3568-9.

⁵²⁴ LUKE, Douglas A., Charlene A. CABURNAY a Elisia L. COHEN. How Much Is Enough? New Recommendations for Using Constructed Week Sampling in Newspaper Content Analysis of Health Stories. *Communication Methods and Measures* [online]. 2011, **5**(1), s. 78 [cit. 2023-02-19]. ISSN 1931-2466. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/19312458.2010.547823>

⁵²⁵ RIFFE, Daniel, Stephen LACY, Brendan R. WATSON a Frederick FICO. *Analyzing Media Messages: Using Quantitative Content Analysis in Research*. Fourth Edition. New York: Routledge, 2019, s. 85–91. ISBN 978-1-138-61397-3.

⁵²⁶ LACY, Stephen, Daniel RIFFE, Staci STODDARD, Hugh MARTIN a Kuang-Kuo CHANG. Sample Size for Newspaper Content Analysis in Multi-Year Studies. *Journalism & Mass Communication Quarterly* [online]. 2001, **78**(4), s. 836–845 [cit. 2023-02-19]. ISSN: 2161-430X. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/107769900107800414>

⁵²⁷ HESTER, Joe Bob a Elizabeth DOUGALL. The Efficiency of Constructed Week Sampling for Content Analysis of Online News. *Journalism & Mass Communication Quarterly* [online]. 2007, **84**(4), s. 811–824 [cit. 2023-02-19]. ISSN: 2161-430X. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/107769900708400410>

⁵²⁸ LACY, Stephen, Daniel RIFFE, Staci STODDARD, Hugh MARTIN a Kuang-Kuo CHANG. Sample Size for Newspaper Content Analysis in Multi-Year Studies. *Journalism & Mass Communication Quarterly* [online]. 2001, **78**(4), s. 837 [cit. 2023-02-19]. ISSN: 2161-430X. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/107769900107800414>

⁵²⁹ LUKE, Douglas A., Charlene A. CABURNAY a Elisia L. COHEN. How Much Is Enough? New Recommendations for Using Constructed Week Sampling in Newspaper Content Analysis of Health Stories. *Communication Methods and Measures* [online]. 2011, **5**(1), s. 76–91 [cit. 2023-02-19]. ISSN 1931-2466. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/19312458.2010.547823>

že některé roky budou ve vzorku velmi málo zastoupené. Rovněž pokud během té doby došlo k zásadním událostem, kterým se v tisku vyhradilo mnoho místa, mohlo být téma „zdraví“ na čas z tisku vytlačeno nebo prezentováno neobvykle málo.⁵³⁰ Tematicky zaměřené výzkumy médií v letech 2018–2021 by podobně byly patrně ovlivněny průběhem pandemie Covid-19, jež se stala důležitou složkou produkce.

Lacyho tým pro pětileté období u deníků vyhodnocuje 9 konstruovaných týdnů jako pravděpodobné vhodné množství. Nezdráhá se jich však vybrat deset. Výzkum zahrnující dobu kratší než pět let by měl stát na dvou konstruovaných týdnech z každého roku.⁵³¹ Tohoto postupu se rovněž držím, pouze jej adaptuji, jelikož zkoumané období tvoří dohromady přibližně tři a čtvrt roku. Rok 2018, z něhož do výzkumu prošlo 188 dnů (o něco více než polovina), je zastoupen jedním konstruovaným týdnem. Po dvou vzniká pro celé roky 2019 a 2020 a také pro rok 2021, z něhož se ve výzkumu nachází více než tři čtvrtiny (281 dní). Celkem tedy pracuji se sedmi konstruovanými týdny zvlášť pro každé ze čtyř sledovaných periodik.⁵³²

Blesk, Mladá fronta DNES a Právo vychází zpravidla každý den od pondělí do soboty, výjimku obvykle představují státní a ostatní svátky.⁵³³ Do výzkumu nebyl zanesen Nedělní Blesk sloužící jako nedělní vydání Blesku, avšak formálně v podobě samostatně evidovaného média.⁵³⁴ Metro standardně vychází pětkrát týdně – v pracovní dny. Během jednoho kalendářního týdne, v němž nenastávají žádné neobvyklé okolnosti snižující počet vydání, je šířeno 23 výtisků zvolené čtveřice médií. Toto množství taktéž tvoří jeden

⁵³⁰ RIFFE, Daniel, Stephen LACY, Brendan R. WATSON a Frederick FICO. *Analyzing Media Messages: Using Quantitative Content Analysis in Research*. Fourth Edition. New York: Routledge, 2019, s. 86. ISBN 978-1-138-61397-3.

⁵³¹ LACY, Stephen, Daniel RIFFE, Staci STODDARD, Hugh MARTIN a Kuang-Kuo CHANG. Sample Size for Newspaper Content Analysis in Multi-Year Studies. *Journalism & Mass Communication Quarterly* [online]. 2001, 78(4), s. 836–845 [cit. 2023-02-19]. ISSN: 2161-430X. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/107769900107800414>

⁵³² Konstrukci odlišných týdnů pro jednotlivá média mi potvrdil Kioko Ileri, na jiném místě této práce citovaný výzkumník, v elektronické korespondenci v listopadu 2021, když jsem se o této metodě sestavování vzorku poprvé dozvěděl. Náhodnost však samozřejmě umožňuje, že stejný den bude vybrán pro více různých médií.

⁵³³ 245/2000 Sb. *Zákon o státních svátcích a dnech pracovního klidu*. Zákon č. 245/2000 Sb.: Zákon o státních svátcích, o ostatních svátcích, o významných dnech a o dnech pracovního klidu [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2023 [cit. 2023-03-31]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-245>

⁵³⁴ *Databáze periodického tisku pro veřejnost | mkcr.cz*. Databáze periodického tisku pro veřejnost: Detail periodika [online]. [Cit. 2022-03-31]. Dostupné z: [https://www.mkcr.cz/databaze-periodickeho-tisku-pro-verejnost-cs-978?do\[loadP\]=1&item.id=1888](https://www.mkcr.cz/databaze-periodickeho-tisku-pro-verejnost-cs-978?do[loadP]=1&item.id=1888)

konstruovaný týden. Při analýze sedmi složených týdnů se jedná o 161 novinových vydání. Jejich přehled nabízí příloha č. 5. Ve sledovaném období bylo vydáno celkem 990 vydání Blesku, Mladé fronty DNES i Práva a 791 vydání Metra. Celkem tedy 3 761 výtisků, analyzovaný vzorek 161 vydání představuje přibližně 4,3 % z něj. Jakkoliv tento výsledek použitá metoda nezaručovala, alespoň jedním dnem byl zastoupen každý kalendářní měsíc spadající do výzkumného období s výjimkou října 2021, z něhož však do něj mohly být vybrány pouze dny od 1. do 8. října (mimo neděli 3. října, kdy žádné ze čtyř sledovaných periodik nevyšlo).

4.1.4 Výzkumný postup

Podobně jako u souboru poslanců, který jsem ztenčil rozhodnutím nevěnovat se členům vlády v době jejich výkonu této funkce, určité omezení provádím i u novinových výtisků. Metro je celé koncipováno jako tisk dostupný ve velkých městech. Právo, MF DNES a Blesk naopak vychází po celém území České republiky, avšak jejich konkrétní podoby se částečně odlišují vlivem zařazení jedné strany či několika stran coby prostoru pro regionální rubriku. Mají různé názvy a pojímají odlišné území. Zpravidla samostatně pokrývají hlavní město Prahu, historické země Čechy, Moravu a Slezsko či jejich části, kraje (coby vyšší územní samosprávné celky), jejich kombinace či jiné díly území ČR. Obsah z těchto stran ve stěžejním výzkumu neanalyzuji.

Čtyři zvolená periodika jsem zařadil do výzkumu, neboť mají nejvíce čtenářů v rámci celého státu, tudíž mohou svým obsahem ovlivnit největší množství osob. Výzkum se soustředí na poslance Parlamentu České republiky, což je celostátně působící a volený orgán. Jeho běžný chod není zvláště ovlivněn volbou členů na základě kandidátních listin v obvodech totožných se 14 kraji,⁵³⁵ které popisovala kapitola 3.3.⁵³⁶ Na tomto místě však připouštím, že se lokálně orientované rubriky mohou více zaměřovat na poslance

⁵³⁵ 347/1997 Sb. *Ústavní zákon o vytvoření vyšších územních samosprávných celků*. Ústavní zákon č. 347/1997 Sb.: Ústavní zákon o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2023-03-31]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1997-347>

⁵³⁶ Určitý vliv se projevuje, není však relevantní pro předkládanou práci. Poslancům zvoleným v územích vzdálenějších od Prahy (či s poslanceckými kanceláři obdobně vzdálenými) náleží vyšší částka coby náhrada některých výdajů. Rovněž poslanci bez trvalého bydliště na území hlavního města Prahy mají nárok na přechodné ubytování zajištěné Kanceláří Poslanecké sněmovny nebo na proplacení výdajů na vlastní zvolené ubytování (do stanovené výše). Tyto výdaje je nutno zohlednit při plánování rozpočtu instituce.

ze „svého“ kraje. Teoreticky výrazný vliv geografické blízkosti může existovat u Senátu, neboť volby do horní komory probíhají takřka na okresní úrovni. Některé senátní volební obvody tvoří výhradně území jednoho okresu.⁵³⁷ Pro předkládaný výzkum však tyto úvahy nejsou relevantní. Představitelé hlavního celostátního zákonodárného orgánu sledují na celostátně šířených stranách těchto periodik. Taktéž při výzkumu nepracují s inzertními a PR obsahy. Zdrojem veškerého zkoumaného materiálu se stala aplikace Newton One, jež monitoruje mediální obsah a plní funkci rozsáhlého archivu.⁵³⁸

4.1.4.1 Kvantitativní obsahová analýza

Název kvantitativní obsahová analýza (KOA) shrnuje aspekty výzkumné techniky zpracování dokumentů či jiného rozsáhlého množství materiálů kvantitativním způsobem.⁵³⁹ Lze se setkat i s označením „obsahová analýza“,⁵⁴⁰ které však Renáta Sedláková považuje za z jazykového hlediska nevhodné. Navrhuje místo něj termín „analýza obsahu“.⁵⁴¹ Zaměřuje se sledování četnosti jevů, její výstup může též mít podobu jednoduché korelační závislosti výskytu jevu na jiné proměnné.⁵⁴² Data vzešlá z výzkumu jsou přijímána jako tvrdá, obvykle mají numerický charakter nebo jsou převáděna do číselné podoby.⁵⁴³ Mediální výzkumy představují skvělé prostředí pro její uplatnění, neboť ji lze využít ve snaze získat širší přehled o dlouhodobé činnosti médií či o pokrytí určitého

⁵³⁷ 247/1995 Sb. Zákon o volbách do Parlamentu České republiky. Zákon č. 247/1995 Sb.: Zákon o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2023-03-31]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-247>

⁵³⁸ *NewtonOne – Mediální vesmír, který se vám přizpůsobí*. Archiv: Prozkoumejte mediální kontext [online]. NewtonOne © 2023 [cit. 2023-03-31]. Dostupné z: <https://n1.newtonmedia.eu/#archive>

⁵³⁹ TRAMPOTA, Tomáš. Statistika ve studiu mediální komunikace. In: HENDL, Jan a kol. *Statistika v aplikacích*. Vydání první. Praha: Portál, s. r. o., 2014, s. 258–259. ISBN 978-80-262-0700-9.

⁵⁴⁰ HENDL, Jan. Metody analýzy dat. In: HENDL, Jan a Jiří REMR. *Metody výzkumu a evaluace*. Vydání první. Praha: Portál, s. r. o., 2017, s. 230. ISBN 978-80-262-1192-1.

⁵⁴¹ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, s. 288–289. ISBN 978-80-247-3568-9.

⁵⁴² TRAMPOTA, Tomáš. Statistika ve studiu mediální komunikace. In: HENDL, Jan a kol. *Statistika v aplikacích*. Vydání první. Praha: Portál, s. r. o., 2014, s. 258–259. ISBN 978-80-262-0700-9.

⁵⁴³ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, s. 51. ISBN 978-80-247-3568-9.

tématu.⁵⁴⁴ Lze se o ní rovněž opřít v psychologickém či sociologickém výzkumu,⁵⁴⁵ například při vyhodnocování dotazníkových šetření.⁵⁴⁶ Nelze ji však hodnotit jako užitečnější či lepší než kvalitativní techniky výzkumu, neboť každý postup vychází z jiných předpokladů a umožňuje odlišné podoby poznání společnosti.⁵⁴⁷ Kupříkladu KOA nelze uplatnit při sledování jevů, které není možné numericky vyjádřit. Naopak k jejím přínosům se řadí zejména přesnost počítaných dat, četností, možnost replikace výzkumného projektu či srovnání výsledků více podobných výzkumů.⁵⁴⁸ Při sledování jevu v delším časovém období a vhodném postupu výběru reprezentativního vzorku populace lze závěry obsahové analýzy na tuto populaci zobecnit. V duchu kvantitativních postupů, jejichž jádro tvoří měření četnosti,⁵⁴⁹ vytyčují výzkumné otázky zaměřené zejména na počet textů (tj. obecně mediálních výstupů, v nichž jsou poslanci zmíněni) a podíl zastoupení jednotlivých zákonodárců. Výzkum sleduje celkem 211 případů (poslanců) a analyzuje 161 vydání čtveřice periodik během více než tří let jejich vydávání.

VO1: Kterí poslanci se v analyzovaných mediálních výstupech objevovali nejčastěji?

Dosavadní výzkumy, jak jsem popsal zejména v druhé části této práce, docházely k závěrům o značném (nejen mediálním) významu předsedů stran a členů vlády. Vládní strany tudíž mohou při sledování zbývajících poslanců být zastoupeny nedostatečně ve srovnání se stranami, jejichž žádní členové ve vládě nepůsobí. Zejména se tento jev může projevit, když zkoumané vládní strany (ANO 2011 a ČSSD) byly ve vládě reprezentovány svými předsedy, kteří tudíž nebyli zařazeni do tohoto výzkumu. KSČM, jež po většinu volebního

⁵⁴⁴ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, s. 291. ISBN 978-80-247-3568-9.

⁵⁴⁵ HENDL, Jan. Metody analýzy dat. In: HENDL, Jan a Jiří REMR. *Metody výzkumu a evaluace*. Vydání první. Praha: Portál, s. r. o., 2017, s. 230. ISBN 978-80-262-1192-1.

⁵⁴⁶ TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Vydání první. Praha: Portál s. r. o., 2010, s. 16. ISBN 978-80-7367-683-4.

⁵⁴⁷ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, s. 50. ISBN 978-80-247-3568-9.

⁵⁴⁸ TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Vydání první. Praha: Portál s. r. o., 2010, s. 17, 103. ISBN 978-80-7367-683-4.

⁵⁴⁹ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, s. 53, 310–311. ISBN 978-80-247-3568-9.

období tolerovala menšinovou vládu,⁵⁵⁰ v souladu s dosavadní teorií nezařazují mezi vládní strany.⁵⁵¹ Nabízí se i prostší vysvětlení, ve vládě nebyla přímo personálně zastoupena.

VO2: Jak se liší podíl zmínek jednotlivých stran na celkovém počtu těchto zmínek od podílu počtu poslanců těchto stran?

VO3: Jaký průměrný počet zmínek připadal na jednoho poslance jednotlivých stran?

Další výzkumná otázka shrnuje komplexní zájem práce o přední zastávané funkce z hlediska institucionálních charakteristik popsaných kapitolou 2.1. Sleduji jimi, jak často se jejich držitelé objevují v tisku a – zejména – v jaké míře periodika uvádí, že zastávají konkrétní pozici. Vedle samotného informování veřejnosti (čtenářů), o existenci daného politika a jeho působení v Poslanecké sněmovně lze připomínáním zásadní funkce utvrzovat publikum o jeho zvýšeném významu. Namísto všech osmnácti sněmovních výborů (viz přílohu č. 4) věnuji pozornost pouze sedmnácti. Předsedu Organizačního výboru (ORGV) nezařazují do výzkumů jako předsedu výboru, neboť tuto funkci zastává povinně ze zákona díky postavení předsedy Poslanecké sněmovny. Obdobně výbor nevybírá místopředsedy, jelikož tyto posty automaticky zastávají místopředsedové komory Parlamentu.⁵⁵²

VO4: Jak často média uvedla, že konkrétní poslanec zastává funkci předsedy strany, výboru, poslaneckého klubu, nebo že je předsedou či místopředsedou Poslanecké sněmovny?

4.1.4.2 Mnohonásobná regresní analýza

Nad rámec v tezi deklarovaného záměru provést výše popsanou kvantitativní analýzu jsem přistoupil též k sestavení regresní analýzy. Jejím cílem je zjištění váhy jednotlivých vlivů,⁵⁵³

⁵⁵⁰ *Komunisté už nepodporují Babišovu vládu a jsou připraveni ji potopit - Novinky*. Komunisté už nepodporují Babišovu vládu a jsou připraveni ji potopit [online]. Copyright © 2003-2023 Borgis a.s. [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-komuniste-uz-vladu-netoleruji-a-jsou-pripraveni-ji-potopit-40356898>

⁵⁵¹ MIDTBØ, Tor. Explaining Media Attention for Norwegian MPs: A New Modelling Approach. *Scandinavian Political Studies* [online]. 2011, **34**(3), s. 226–249 [cit. 2023-04-05]. ISSN 1467-9477. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1467-9477.2011.00270.x>

⁵⁵² *90/1995 Sb. Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny*. Zákon č. 90/1995 Sb.: Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-90>

⁵⁵³ HEBÁK, Petr, Jirí HUSTOPECKÝ a Iva MALÁ. *Vícerozměrné statistické metody [2]*. Vydání první. Praha: INFORMATORIUM, spol. s r. o., 2005, s. 25. ISBN 80-7333-036-9.

jež se promítají do výsledného mediálního obrazu poslanců. Vedle prosté četnosti má umožnit komplexnější porozumění tomuto obrazu. Zatímco obsahová analýza se spíše hodí ke sledování institucionálních charakteristik, regrese umožňuje interpretovat i roli neinstitucionálních. Postupuje nad rámec zjištění korelace, která i při vysokých hodnotách, z nichž lze odtušit přítomnost jistého vlivu, má pouze pravděpodobnostní charakter. Nezajišťuje existenci deterministického vztahu. Regresní analýza patří ve společenských vědách k nejpoužívanějším technikám zpracování dat. V nejjednodušší podobě její aplikace má podobu standardní lineární regrese, při níž se zkoumá vztah mezi jednou závisle proměnou (ZP) a jednou nezávisle proměnou (NP, značenou též jako „prediktor“).⁵⁵⁴ Lze zjistit konkrétní podobu vztahu a predikovat hodnoty nad rámec naměřených dat. Průběh zaznamenává proložení dat regresní přímkou.⁵⁵⁵

Takto jednoduché interpretace svět kolem nás zpravidla nepřináší, na určitý jev má vliv vyšší počet faktorů.⁵⁵⁶ Proto i tato práce uplatňuje mnohonásobnou regresi, která zobecňuje jednoduchou. Na závisle proměnnou působí vyšší počet nezávisle proměnných (nejméně dvě „vysvětlující“ proměnné).⁵⁵⁷ ZP musí být měřena jako intervalová, což se zpravidla očekává také u NP. Lze však také pracovat s dichotomickými NP v binární podobě (takové nabývají možných hodnot 0 a 1).⁵⁵⁸ Řada zásadních proměnných nemá tento charakter, což se však řeší vytvářením umělých (dummy) proměnných.⁵⁵⁹ Jelikož předkládaný výzkum usiluje o posouzení relativně značného množství charakteristik, u nichž předpokládám určitý vliv na mediální obraz poslanců, nabývá na významu požadavek na absenci multikolinearity. Nezávisle proměnné nemají být vysoce korelované mezi sebou, taková situace může model

⁵⁵⁴ RABUŠIC, Ladislav, Petr SOUKUP a Petr MAREŠ. *Statistická analýza sociálněvědních dat (prostřednictvím SPSS)*. 2., přepracované vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2019, s. 337–338. ISBN 978-80-210-9247-1.

⁵⁵⁵ HENDL, Jan. *Přehled statistických metod: Analýza a metaanalýza dat*. Vydání páté, rozšířené. Praha: Portál, s. r. o., 2015, s. 279. ISBN 978-80-262-0981-2.

⁵⁵⁶ RABUŠIC, Ladislav, Petr SOUKUP a Petr MAREŠ. *Statistická analýza sociálněvědních dat (prostřednictvím SPSS)*. 2., přepracované vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2019, s. 375. ISBN 978-80-210-9247-1.

⁵⁵⁷ HENDL, Jan. *Statistická analýza – složitější postupy*. In: HENDL, Jan a kol. *Statistika v aplikacích*. Vydání první. Praha: Portál, s. r. o., 2014, s. 112–113. ISBN 978-80-262-0700-9.

⁵⁵⁸ HENDL, Jan. *Metody analýzy dat*. In: HENDL, Jan a Jiří REMR. *Metody výzkumu a evaluace*. Vydání první. Praha: Portál, s. r. o., 2017, s. 244. ISBN 978-80-262-1192-1.

⁵⁵⁹ FIELD, Andy. *Discovering statistics using SPSS: (and sex, drugs and rock 'n' roll)*. Third edition. London: SAGE Publications Ltd, 2009, s. 253–254. ISBN 978-1-84787-906-6.

znehodnotit.⁵⁶⁰ Vysoké hodnoty párové korelace dvojice NP značí, že obě proměnné patrně indikují podobný jev. V takovém případě lze jednu z nich vyřadit, případně se nabízí též zkombinování takto propojených proměnných do jedné. Za neúnosně vysoké se zpravidla považují hodnoty multikolinearity přesahující 0,8.⁵⁶¹ Predikční schopnosti modelu může poškodit i přítomnost odlehlých (vlivných) případů. Nezvyklé údaje lze měřit a pozorovat na základě podezřele vysokých reziduálních hodnot.⁵⁶² Jejich interpretace vyžaduje zvlášť citlivý přístup, neboť mohou být zapříčiněny různými faktory. Doporučuje se též odlišovat extrémní odlehlá pozorování od vybočujících. Extrémní údaje představují zásadně odlišné hodnoty NP, jež se odchyľují od průměru. Naopak vybočující vlivné hodnoty se zásadně liší od ostatních hodnot vysvětlované závisle proměnné.⁵⁶³

Jak bylo popsáno výše, velikosti zkoumaného souboru se přikládá značný význam. Již samotná obsahová analýza vyžaduje rozsáhlý soubor nebo z něj sestavený reprezentativní vzorek.⁵⁶⁴ V případě menšího množství analyzovatelných případů se nabízejí spíše kvalitativní techniky výzkumu. Obdobně u statistických analýz spočívá spolehlivost výsledků v dostatečné velikosti souboru. S narůstajícím množstvím analyzovaných NP musí být rozšiřován také počet případů. Obecně se předpokládá, že na každou nezávisle proměnnou má připadat 15 – či ještě lépe 20 – případů. Někteří výzkumníci považují za přijatelnou minimální velikost souboru až množství přesahující stovku.⁵⁶⁵ Předkládaný výzkum tato pravidla dodržuje, neboť zpracovává vyšší počet poslanců $N = 211$ i proměnných $k = 10$. Při výpočtu připadá na jeden prediktor (NP) více než 21 případů. Jakkoliv práce coby inspiraci a základ pojímá údaje prezentované vědci z jiných částí světa, výzkum musí být vhodně adaptovaný na konkrétní prostředí, v tomto případě na dolní

⁵⁶⁰ HENDL, Jan. *Přehled statistických metod: Analýza a metaanalýza dat*. Vydání páté, rozšířené. Praha: Portál, s. r. o., 2015, s. 393. ISBN 978-80-262-0981-2.

⁵⁶¹ FIELD, Andy. *Discovering statistics using SPSS: (and sex, drugs and rock 'n' roll)*. Third edition. London: SAGE Publications Ltd, 2009, s. 224. ISBN 978-1-84787-906-6.

⁵⁶² HENDL, Jan. *Přehled statistických metod: Analýza a metaanalýza dat*. Vydání páté, rozšířené. Praha: Portál, s. r. o., 2015, s. 393–394. ISBN 978-80-262-0981-2.

⁵⁶³ HEBÁK, Petr, Jiří HUSTOPECKÝ a Iva MALÁ. *Vícerozměrné statistické metody [2]*. Vydání první. Praha: INFORMATORIUM, spol. s r. o., 2005, s. 93. ISBN 80-7333-036-9.

⁵⁶⁴ SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejuživanější metody a techniky*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, s. 53, 92. ISBN 978-80-247-3568-9.

⁵⁶⁵ RABUŠIC, Ladislav, Petr SOUKUP a Petr MAREŠ. *Statistická analýza sociálněvědních dat (prostřednictvím SPSS)*. 2., přepracované vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2019, s. 377. ISBN 978-80-210-9247-1.

komoru Parlamentu České republiky. Až na základě jeho závěru bude možné stanovit, které vlastnosti se shodují se zahraniční zkušeností. Desítku proměnných tvoří dvě intervalové a osm binomických, z nichž pět je specifických pouze pro určité poslance na základě jejich funkce, jak dokládá tabulka č. 1.

Tabulka č. 1: Seznam nezávisle proměnných zahrnutých do regresní analýzy

Název nezávisle proměnné	Typ proměnné	Hodnoty proměnné	Popis proměnné
Pohlaví	Binomická	0 (žena); 1 (muž)	Pohlaví poslance
Počet let v PS před r. 2017	Intervalová	0–21	Počet celých let, po něž poslanec nepřetržitě vykonával mandáty, než získal mandát v 8. volebním období PS
Věk během voleb v r. 2017	Intervalová	21–79	Věk poslance v době voleb do PS v říjnu 2017
Alespoň 1 rok ve výzkumu	Binomická	0 (ne); 1 (ano)	Působení poslance jako případu ve výzkumu po dobu nejméně 1 roku
Člen vládní strany	Binomická	0 (ne); 1 (ano)	Zvolení poslance na listině strany, jež utvářela během výzkumného období vládu (ANO, ČSSD)
Člen velké strany (20+)	Binomická	0 (ne); 1 (ano)	Zvolení poslance na listině strany, jež ve volbách získala nejméně 20 mandátů
Člen vedení PS	Binomická	0 (ne); 1 (ano)	Zdali poslanec zastával funkci předsedy nebo místopředsedy PS
Předseda výboru	Binomická	0 (ne); 1 (ano)	Zdali poslanec zastával funkci předsedy výboru PS
Předseda klubu	Binomická	0 (ne); 1 (ano)	Zdali poslanec zastával funkci předsedy poslaneckého klubu
Předseda strany	Binomická	0 (ne); 1 (ano)	Zdali poslanec zastával funkci předsedy strany

Intervaly představují dvě neinstitucionální charakteristiky – věk a služební stáří. Ačkoliv stanovené výzkumné období má svůj začátek v červnu 2018, kategorii věku poslanců zpracovávám na základě stáří během voleb do Poslanecké sněmovny v říjnu 2017. Předpokládám, že u některých tak ani nedojde ke změně, neboť se narodili mimo období od října do června. Toto zjednodušení umožnilo, že kandidáti do PS jsou ze zákona povinni

uvést svůj věk ke druhému dni, v němž volby probíhají.⁵⁶⁶ Hodnoty se pohybovaly v rozmezí 21–79, průměrný věk 47,3 let se značně přibližoval k mediánové hodnotě 48 let.

Druhý interval zahrnuje výše popsanou senioritu jako počet celých let, po který poslanec nepřetržitě vykonával mandát, než mu vznikl mandát v rámci 8. volebního období PS. Například poslanci zvolenému v letech 2013 a 2017, jemuž mandát nikdy nezanikl předčasně, náležel před 8. obdobím celé čtyři roky. Výše zmíněný Lukáš Vágner, který přišel do dolní komory v září 2021 coby náhradník, jej před tímto nabytím (a následném složením slibu) vykonával 0 let. Skutečných nováčků s prvním mandátem v životě a osob, jejichž výkon mandátu byl na určitou dobu přerušen, bylo ve výzkumu celkem 142 (67 %). Rozmezí zahrnutého služebního stáří tvořily krajní hodnoty 0 a 21 let, průměrně se jednalo o 2,2 roku.

Jako proměnné společné pro všechny případy (poslance) vytyčuji pohlaví, dobu jejich zařazení do výzkumu, příslušnost k velké, početné straně a příslušnost ke straně, jež se personálně podílí na sestavení vlády. Jedná se o dichotomické proměnné nabývající vždy jedné ze dvou možných kategorií, přičemž jsou vyjádřeny binárně jako hodnoty 0 nebo 1. Z 211 poslanců zahrnutých do výzkumu představovali 162 případů (76,8 %) muži, poslankyně tvořily 49 případů (23,2 %).

Klasifikace určité skupiny stran jako „velké“ v sobě nese jistou arbitrárnost. Při jejím stanovení jsem se opřel o stávající český právní řád a ústavní pořádek, neboť nabízí určitá vodítka. Práh velikosti zde činí zisk nejméně 20 poslanců ve volbách relevantních pro dané volební období (tj. v říjnu 2017). Právě toto množství stanovuje Ústava České republiky jako dostatečně velkou skupinu z hlediska oprávnění navrhnout kandidáta do volby prezidenta republiky.⁵⁶⁷ Stejně početné seskupení poslanců má zákonné právo odmítnout doplnění schváleného pořadu schůze PS či zabránit vyřazení garančního výboru z projednávání návrhu zákona po jeho druhém čtení.⁵⁶⁸ Práh překonávají čtyři strany a hnutí

⁵⁶⁶ 247/1995 Sb. *Zákon o volbách do Parlamentu České republiky*. Zákon č. 247/1995 Sb.: Zákon o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-247>

⁵⁶⁷ 1/1993 Sb. *Ústava České republiky*. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.: Ústava České republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>

⁵⁶⁸ 90/1995 Sb. *Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny*. Zákon č. 90/1995 Sb.: Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-90>

(dále jen „strany“, není-li určeno jinak): ANO 2011, ODS, Česká pirátská strana (dále též „Piráti“) a SPD. Celkový přehled příslušných volebních výsledků nabízí příloha č. 1. Do skupiny poslanců patřících k velkým stranám zařazují všechny, kteří byli zvoleni na kandidátních listinách těchto stran. Nerozlišují jejich skutečné členství v těchto či jiných stranách, jestli se následně zařadili do poslaneckého klubu této strany, prostřednictvím které jim byl přikázán mandát, ani jak dlouho byli s danou stranou následně spjati. Několik poslanců dobrovolně či nuceně změnilo své zařazení ke klubu či svůj status nezařazeného poslance, což představovaný výzkum nereflektuje.

Arbitrární charakter má též posuzování dostatečného časového období, po němž je případ zkoumán. Již jsem výše uvedl, že někteří poslanci vykonávali mandát značně krátkou dobu. Jednotlivé případy sleduji pouze v době existence jejich mandátu (ode dne vzniku, nikoliv ode dne skládání slibu – rozdíl vysvětlila kapitola 4.1.1). Tací mají méně času, v němž se mohou dostat do analyzovaných vydání periodik ve srovnání s poslanci vykonávajícími své mandáty dlouhodobě, například po celou dobu více než tři let výzkumného období. „Krátkodobí“ poslanci by kvůli dlouhé době, po níž je výzkum ignoruje coby obyčejné postavy bez mandátu, mohli ovlivnit výsledky. Z toho důvodu zařazují proměnnou založenou na době „strávené“ ve výzkumu. Hodnoty 1 dosahují všichni, jejichž mandát trval nejméně jeden rok během výzkumného období (198 případů), hodnota 0 náleží ostatním 13 poslancům (6,2 %). Poslední proměnnou nevázanou na konkrétní zastávané funkce představuje příslušnost k vládní straně. Jak již rozvedla kapitola 4.1.4.1, vládu tvořili zástupci dvou stran. Zbylé čtyři proměnné se vztahují k jednotlivým funkcím, jejichž relativnímu významu se výzkum věnuje. Jedná se o pozice předsedy a místopředsedů PS (tj. vedení PS), předsedů stran, poslaneckých klubů a výborů zřízených PS. Poslanci v těchto funkcích jsou v příslušných kategoriích označeni hodnotou 1, u ostatních je uvedena 0. Na rozdíl od obsahové analýzy zde není možné samostatně uvést předsedu PS jako oddělenou proměnnou. Skýtala by údaje jediného případu (zde po celé období výzkumu Radka Vondráčka z ANO 2011), čímž by byly výstupy analýzy ovlivněny. Předpokládám, že by zejména trpěla schopnost modelu utvářet predikce hodnot ZP.

Údaje z proměnné zastoupené jediným případem by nejspíš představovaly značně odlehle hodnoty. Veškeré výstupy získávám díky programu IBM SPSS Statistics (verze 28).⁵⁶⁹

VO5: Které pozorované proměnné zásadně ovlivňují viditelnost poslanců?

VO6: Vyskytují se ve výzkumu vlivné hodnoty narušující predikční možnosti modelu?

4.2 Doplnkový výzkum

Nad rámec původního plánu projektu jsem začlenil do práce taktéž orientační výzkum významu jednotlivých výborů Poslanecké sněmovny. Inspirací pro tento krok mi byla rešerše, z níž vyplynulo, že některé zahraniční výzkumy cílily konkrétně na jeden určitý parlamentní orgán, který byl vnímán jako důležitý. Blíže o tomto směřování hovořila kapitola 2.1.2. Domnívám se, že tento doplněk může představit linii budoucích mediálních výzkumů českého parlamentního prostředí, které však přinesou detailnější zaměření na tuto oblast, než k jakému zde sahám. Ve čtveřici periodik podrobených stěžejnímu výzkumu jsem formou obsahové analýzy sledoval zmínky o sněmovních výborech po dobu jednoho roku. Jednalo se o časově rozpětí od 27. června 2018 do 27. června 2019, první rok z vymezeného období pro hlavní výzkum předložený v této práci. S ohledem na pandemii Covid-19, jež ovlivnila následující roky, politickou činnost i mediální produkci, zde nebylo možné vybrat rozsáhlejší časový úsek, jež by zůstal neutrální z hlediska absence jednoho dominujícího tématu. Za cíl jsem si kladl alespoň rámcově zjistit, jakým z 18 existujících výborů by šlo v rámci Poslanecké sněmovny přikládat zvláštní pozornost. Seznam výborů a jejichž běžně užívaná zkrácená označení, s nimiž dále také pracuji, uvádí příloha č. 4. I zde jsem pro sběr dat využil archiv Newton One.

⁵⁶⁹ *SPSS Statistics* | IBM. IBM SPSS Statistics [online]. © Copyright IBM Corporation 1994, 2023 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.ibm.com/products/spss-statistics>

5 Výzkumná část

5.1 Vyhodnocení doplňkového výzkumu

Představení výsledků doplňujícího výzkumu zde předchází hlavnímu výzkumu, protože i stěžejní výzkum se věnoval předsednictví výborů. Toto zvolené pořadí usnadňuje pozdější interpretaci dat. Vyhledal jsem veškeré mediální výstupy publikované během uvedeného ročního období. Ze 1 479 nálezů bylo 551 relevantních. Ostatní hovořily o výborech mj. v kontextu Senátu, Evropského parlamentu, zastupitelstev krajů či obcí nebo v rámci politice vzdálených témat. Databáze vyhledala také nevyužitelné mediální výstupy, v nichž byly jako výbory chybně označovány jiné orgány. V podání jejich autorů měly existovat mj. „výbor pro dopravu“ (ve skutečnosti šlo o Podvýbor pro dopravu působící v rámci Hospodářského výboru) či „sněmovní výbor k OKD“ namísto Vyšetřovací komise k OKD. Takřka dvě třetiny relevantních textů pojednávajících o sněmovních výborech pocházely z Práva, MF DNES tvořila přibližně čtvrtinu všech (viz tabulku č. 2). Naprostá většina (477, 86,5 %) hovořila o jednom výboru Poslanecké sněmovny. Naopak o největším počtu v rámci jediného textu psala MF DNES 11. 12. 2018 v souvislosti s plány výborů na oficiální zahraniční cesty pro rok 2019. Uvedla jich pět.

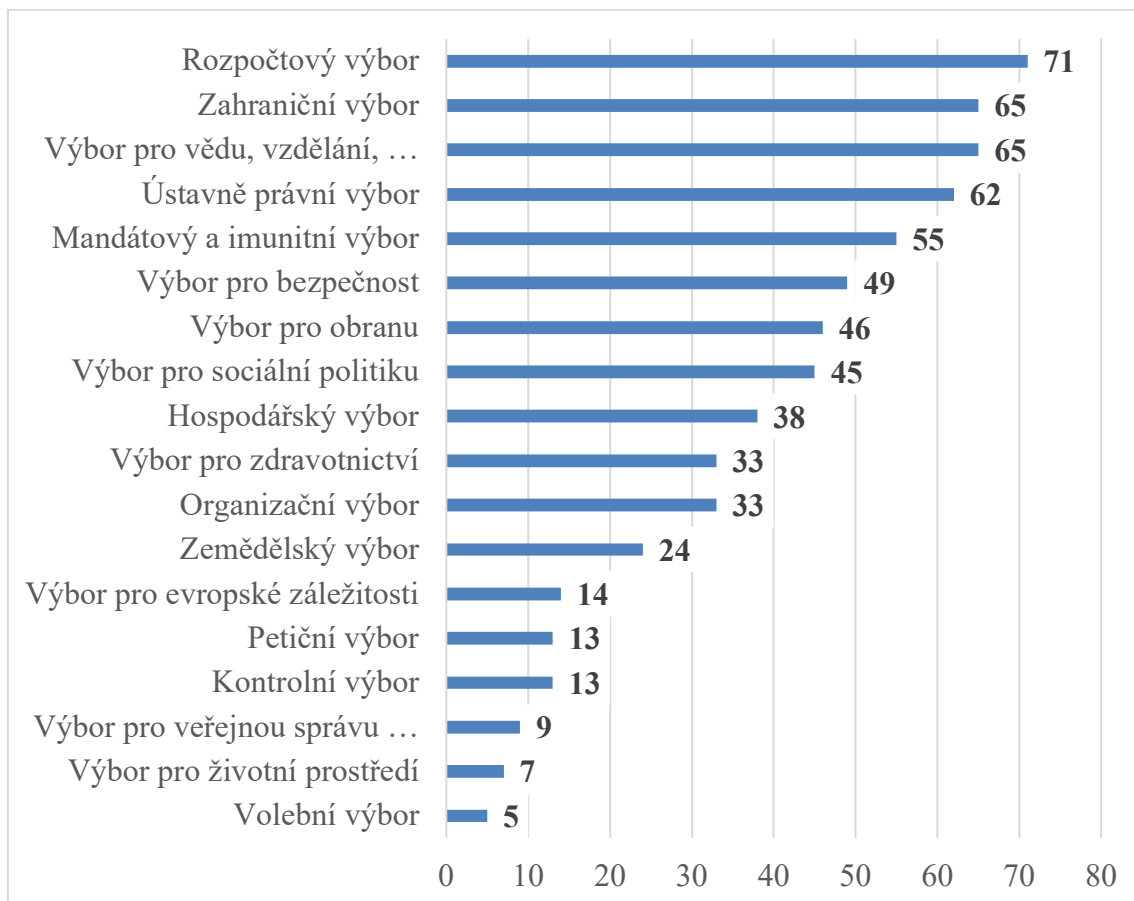
Tabulka č. 2: Zastoupení jednotlivých médií v doplňkovém výzkumu

Název	Textů v médiích		Zmínek o výborech	
	Počet	Podíl (v %)	Počet	Podíl (v %)
Blesk	38	6,9	46	7,11
MF DNES	133	24,14	155	23,96
Právo	355	64,43	419	64,76
Metro	25	4,54	27	4,17
Celkem	551	100	647	100

V analyzovaných výstupech bylo popsanou cestou zachyceno 647 zmínek o výborech. Podíly jednotlivých médií na této hodnotě se nijak výrazně neliší od podílů na počtu zkoumaných textů. Pro účely této analýzy nerozhodovalo, jestli byl výbor uveden v konkrétním výstupu vícekrát, vždy byl započítán jednou. V absolutních číslech se nejčastěji začlenil do otištěné produkce Rozpočtový výbor (71 zmínek), naopak nejméně

často se psalo o Volebním výboru (5 zmínek). Kompletní přehled dat všech osmnácti výborů Poslanecké sněmovny zachycuje graf č. 5.

Graf č. 5: Počet zmínek jednotlivých výborů Poslanecké sněmovny

Příloha č. 6 zobrazuje detailní rozvržení zastoupení jednotlivých osmnácti výborů ve čtveřici sledovaných médií. Vyplývá z něj, že společný vysoký zájem média měla o Výbor pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu (VVVKM), jemuž se ze všech výborů věnovaly nejčastěji Metro (18,5 % ze všech svých zmínek o výborech) a MF DNES (15,5 %). Pro Blesk byl druhým nejčastěji zpracovávaným výborem (13 %) po Ústavně právním výboru. S ohledem na nízké absolutní hodnoty představené tabulkou č. 2 nepřekvapí, že v produkci Blesku a Metra se některé výbory během celého roku neobjevily vůbec. Trojice (PV, VOV a VSR) se nedostala do výtisků ani jednoho z těchto médií. V Blesku zároveň nebyl ani jednou zmíněn VSP, Metro žádný prostor nevěnovalo dále KV, VEZ a VZP. VOV měl zároveň nejmenší viditelnost na stránkách Práva ze všech výborů, v jeho produkci tvořil přibližně 0,7 %. Místy se vyskytovalo i zjednodušování a zkracování skutečných jmen výborů. Z Výboru pro sociální politiku se opakovaně stával „sociální“,

dlouhý název Výboru pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu byl zkracován na „školský“. Potenciálně matoucí odchylkou bylo označení Volebního výboru za výbor „mediální“, ačkoliv je s médii trvale spjat, neboť mu náleží posuzování osob navržených na členství v Radě Českého rozhlasu či Radě České televize.⁵⁷⁰ Pod svým dosavadním názvem působí od svého vzniku v roce 2001.⁵⁷¹ V době přípravy předkládané práce se však začalo projednávat jeho možné přejmenování na Výbor pro mediální záležitosti.⁵⁷² S ohledem na účel se jedná o výstižnější název.⁵⁷³ Místo v titulcích získaly pouze dva výbory. Mandátový a imunitní výbor (MIV) pětkrát – pokaždé v Právu a vždy se zkrácením na „mandátový výbor“ nebo „imunitní výbor“. VVVKM byl do titulků zanesen třikrát, přičemž vždy v MF DNES a jako „školský výbor“.

5.2 Vyhodnocení stěžejního výzkumu

5.2.1 Kvantitativní obsahová analýza

První část stěžejního výzkumu spočívala v provedení kvantitativní obsahové analýzy vzorku tvořeného 161 vydáními čtyř českých deníků. Jednotliví poslanci byli zmíněni v 0–49 výstupech, jejich souhrnný počet zmínek činil 758. Průměrně byl každý z 211 poslanců uveden v přibližně 3,6 textech těchto periodik. Vyšší zájem vykazala o média o muže. Poslanci představovali 76,8 % případů, tvořili však 87,5 % mediálních zmínek o zákonodárcích. Průměrně jeden poslanec-muž byl uveden ve 4,09 textech, průměrnou poslankyni pojmenovala média v 1,94 výstupu. Poslankyň však ve zkoumané populaci bylo 23,2 % a přibližně stejný podíl měly mezi poslanci s (alespoň krátkodobou) přední funkcí (20,5 %) i mezi „řadovými“ poslanci (23,8 %). Slabší mediální obraz ve srovnání s muži tedy vychází zejména z činnosti médií samých a velmi nízkého zastoupení

⁵⁷⁰ 90/1995 Sb. *Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny*. Zákon č. 90/1995 Sb.: Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-90>

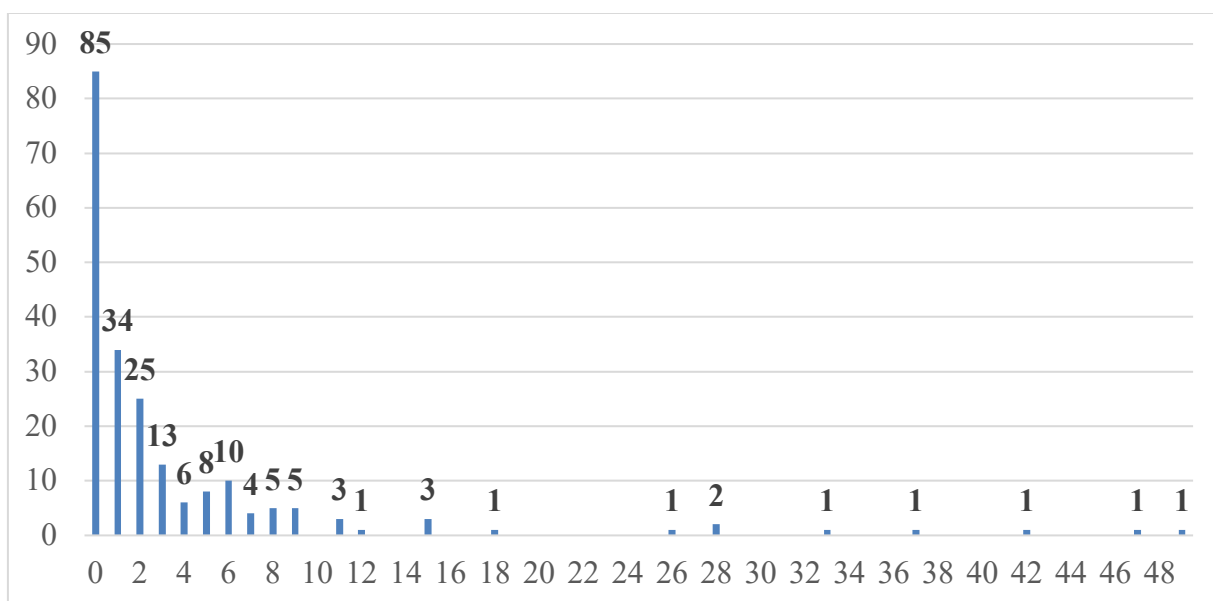
⁵⁷¹ 39/2001 Sb. *Zákon, kterým se mění zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi, ve znění pozdějších předpisů, a o změně...* Zákon č. 39/2001 Sb.: Zákon, kterým se mění zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi, ve znění pozdějších předpisů, a o změně některých dalších zákonů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2023 [cit. 2023-02-17]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-39>

⁵⁷² *Sněmovní tisk 263/2*. Sněmovní tisk 263/2: Usnesení VOV k tisku 263/0 [online]. [Cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=9&ct=263&ct1=2>

⁵⁷³ K 22. 4. 2023 změna nebyla přijata. Návrh příslušné právní úpravy nyní projednává Poslanecká sněmovna.

ve vysokých postech stranické hierarchie, jež se v předkládaném výzkumu jeví jako zásadní. Pouze jedna z devíti sněmovních stran byla vedena ženou (Markéta Pekarová Adamová v TOP 09 po dva roky z výzkumného období), žádná se nestala předsedkyní ani místopředsedkyní Poslanecké sněmovny a žádná neřídila poslanecký klub.

Graf č. 6: Četnost hodnot počtů zmínek poslanců ve stěžejním výzkumu

Tabulka č. 3: Seznam nejčastěji uvedených poslanců

Pořadí	Jméno poslance	Počet textů	Sledovaná vedoucí funkce
1	Petr Fiala	49	Předseda ODS a místopředseda PS
2	Tomio Okamura	47	Předseda SPD a místopředseda PS
3	Jaroslav Faltýnek	42	Předseda klubu ANO 2011
4	Vojtěch Filip	37	Předseda KSČM a místopředseda PS
5	Marian Jurečka	33	Předseda KDU-ČSL (od ledna 2020)
6	Miroslav Kalousek	28	Předseda klubu TOP 09 (do ledna 2021)
6	Ivan Bartoš	28	Předseda Pirátů
8	Markéta Pekarová Adamová	26	Předsedkyně TOP 09 (od listopadu 2019)
9	Vít Rakušan	18	Předseda STAN (od dubna 2019)
10	Jaroslav Foldyna	15	
10	Václav Klaus	15	Předseda VVVKM (do dubna 2019)
10	Karel Schwarzenberg	15	

Horní kvartil představují poslanci s nejméně čtyřmi zmínkami (25,59 % případů). Zato 85 zákonodárců (40,3 %) nebylo uvedeno vůbec a celkem 119 (56,4 %) se předmětem

analyzovaného mediálního obsahu stalo nejvýše jednou, jak prezentuje graf č. 6. Nejčastěji jmenované (zmiňené) poslance uvádí tabulka č. 3. Většina z nich zastávala alespoň po část výzkumného období některou z předních funkcí, na něž se výzkum také zaměřuje. Značnou převahu mediální pozornosti mají poslanci z nevládních stran. Výjimku představují pouze Jaroslav Faltýnek (ANO 2011) a Jaroslav Foldyna (zvolen za ČSSD a z počátku výzkumu byl jejím místopředsedou, avšak po většinu výzkumného období patřil do klubu SPD).

Největší nepoměr mezi zastoupením ve výzkumu a v tisku vznikl u poslanců ANO. Zejména díky značně vysokému zisku mandátů v roce 2017 tvořili téměř 38 procent všech sledovaných případů. Nicméně v počtu textů s alespoň jedním jmenovaným „svým“ poslancem prakticky zmizel rozdíl mezi ANO a ODS, druhou nejpočetněji zastoupenou stranou (obě přibližně 17 %). Další strany již takto pozoruhodně vysokou odlišnost nezaznamenaly. Největší pozitivní rozdíl (větší mediální obraz, než jaký by odpovídal zastoupení v PS) se objevil u TOP 09, jejíž poslanci se ve sledovaných médiích objevovali stejněkrát jako představitelé ČSSD, ačkoliv TOP 09 nepůsobila ve vládě a měla téměř poloviční počet poslanců. Tento výsledek je zvláště zajímavý, jelikož TOP 09 byla ve výzkumu reprezentována předsedou strany pouze necelé dva roky, když poslankyně Markéta Pekarová Adamová byla zvolena do čela namísto poslance Evropského parlamentu Jiřího Pospíšila.⁵⁷⁴ Obdobně opoziční KDU-ČSL se do médií dostávala tak často, že se neprojevil její nižší počet poslanců ve srovnání s KSČM tolerující vládou. S výjimkou ODS si média stran, jež pro účely druhé části stěžejního výzkumu klasifikují jako velké, všímala méně. Naopak všechny ostatní strany bez rozdílu získaly na stránkách tisku více prostoru, než jaký by jim odpovídal na základě počtu poslanců. Trojice stran, jejichž poslancecké hlasy podporovaly vládu Andreje Babiše při projednávání důvěry i návrzích na vyslovení nedůvěry (ANO, ČSSD a tolerující KSČM) byla v součtu značně podreprezentována. Tabulka č. 4 dokládá, že jejich poslanci tvořili 53 % případů, ale objevili se pouze v 38 % analyzovaných textů.

⁵⁷⁴ *Předsedkyní TOP 09 se stala Pekarová Adamová. Pospíšil nebude ani řadovým místopředsedou | iROZHLAS - spolehlivé zprávy.* Předsedkyní TOP 09 se stala Pekarová Adamová. Pospíšil nebude ani řadovým místopředsedou [online]. © 1997-2023 Český rozhlas [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/top-09-pekarova-adamova-czernin_1911241010_pj

Tabulka č. 4: Zastoupení stran v analyzovaných mediálních výstupech

Subjekt	Poslanci ve výzkumu		Zmínky poslanců		Rozdíl podílů zmínek a poslanců
	Počet	Podíl (%)	Počet	Podíl (%)	
ANO 2011	80	37,91	132	17,41	-20,5
ODS	29	13,74	130	17,15	3,41
Piráti	23	10,9	75	9,89	-1,01
SPD	22	10,43	70	9,23	-1,2
ČSSD	16	7,58	84	11,08	3,5
KSČM	16	7,58	72	9,5	1,92
KDU-ČSL	10	4,74	72	9,5	4,76
TOP 09	9	4,27	84	11,08	6,81
STAN	6	2,84	39	5,15	2,31
Celkem	211	100	758	100	

Tabulka č. 5: Průměrný počet zmínek poslanců jednotlivých stran

Subjekt	Všichni poslanci			Bez předsedů stran a klubů		
	Počet poslanců	Počet zmínek	Průměr zmínek	Počet poslanců	Počet zmínek	Průměr zmínek
ANO 2011	80	132	1,65	79	90	1,14
ODS	29	130	4,48	27	72	2,67
Piráti	23	75	3,26	21	35	1,67
SPD	22	70	3,18	20	19	0,95
ČSSD	16	84	5,25	15	75	5
KSČM	16	72	4,5	14	30	2,14
KDU-ČSL	10	72	7,2	6	15	2,5
TOP 09	9	84	9,33	6	26	4,33
STAN	6	39	6,5	3	7	2,33
Celkem	211	758	3,59	191	369	1,93

Vychýlení obrazu utvářeného analyzovanými periodiky ve prospěch stran s méně poslanci dokumentují i hodnoty průměrného počtu zmínek poslance jednotlivých stran (v tabulce č. 5). Pět stran s méně než 20 získanými mandáty (tj. malé strany v regresní analýze) dosahují pěti nejvyšších průměrů. Až poté následuje ODS, jejíž jednotliví poslanci též byli zmiňováni častěji (4,48), než kolik činil průměr všech (3,59). U většiny stran tento průměr zásadně poklesl při vyřazení všech osob, které alespoň po část výzkumného období zastávaly funkce předsedů stran a stranických klubů. S tímto omezením zůstávají započítáni pouze řadoví poslanci a předsedové výborů (což dle níže uvedené další části výzkumu nebyla mediálně atraktivní pozice). Značně výrazné snížení průměrného počtu zmínek

nastalo zejména v případech TOP 09, KDU-ČSL a STAN, zatímco viditelnost ČSSD patrně nestála na mediálním zájmu o předsedu klubu Jana Chvojku (snížení z 5,25 na 5).

Specifická výzkumná otázka se věnovala výslovnému uvádění konkrétních zastávaných politických funkcí. Nejčastěji se poslanci ke jménu přisuzovalo zdůraznění pozice předsedy Poslanecké sněmovny. Radek Vondráček byl takto uveden osmkrát z devíti textů (88,9 %). Mezi funkcemi zastávanými větším počtem lidí média nejvíce potvrzovala status předsedů stran. U téměř 83 % zmínek o nich přímo stálo, že se jedná o předsedy. Z jednotlivců se jako o šéfovi strany (při použití různých synonym) psalo lidovci Pavlu Bělobrádkovi (ve všech pěti textech během krátkého překryvu jeho předsednictví a výzkumného období) a o Ivanu Bartošovi, lídrovi Pirátů (25 výslovných zmínek z 28 textů, 89,3 %). Naopak vedoucí pozice byla u dlouhodobých předsedů nejčastěji opomíjena v případě Tomia Okamury z SPD (70,2 % textů). V jeho případě však absolutní počet zmínek navyšovalo občasné označení hnutí Svoboda a přímá demokracie za „okamurovce“ a též zasazení Okamurova jména do názvu. V něm skutečně stálo v letech 2016–2019,⁵⁷⁵ avšak média opakovaně hovořila o „SPD Tomia Okamury“ i mimo tuto dobu.

Předsedové klubů sněmovních stran nacházeli uvedení této funkce u svého medializovaného jména v 57,6 procenta textů, jež se jim věnovaly. V rámci svého osobního obrazu byl takto nejčastěji popsán Pavel Kováčik z KSČM (ve čtyřech z pěti situací, 80 %). S výjimkou Jaroslava Faltýnka (ANO 2011) a Miroslava Kalouska (TOP 09, ve funkci jen po většinu výzkumného období), které již jako vysoce pokrývané popsala tabulka č 3, se vrcholní představitelé klubů objevovali v tisku jen v malé míře.

Že poslanec řídí určitý výbor PS, pro sledovaný tisk nebylo zvlášť zajímavé. Pouze 12 procent zmínek těchto poslanců poukázalo i na řízení některého z této kategorie orgánů komory parlamentu. Nejvíce se prezentovalo předsedání Jany Černochové (ODS) Výboru pro obranu (čtyřikrát z osmi textů, jež ji zmínily). Další výbory však mohly upadat v zapomnění, což se týkalo rovněž Rozpočtového výboru, ačkoliv tento vyšel z doplňkového výzkumu jako nejčastěji prezentovaný na stránkách novin. Jeho předsedkyně Miroslava Vostrá (KSČM) byla uvedena čtyřikrát, z toho pouze dvakrát s výslovnou zmínkou

⁵⁷⁵ *Rejstřík politických stran a hnutí - Ministerstvo vnitra České republiky*. Rejstřík politických stran a politických hnutí: Historie hnutí Svoboda a přímá demokracie (SPD) [online]. © 2023 Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2022-04-10]. Dostupné z: https://aplikace.mvcr.cz/seznam-politickyh-stran/Vypis_Historie.aspx?id=468&typ=1

o vedení RV. Opomíjení výborů bylo ještě patrnější při souběhu více vedoucích funkcí. Předseda Pirátů Ivan Bartoš nebyl ani jednou (z 28 „svých“ textů) představen jako předseda VSR, šéfa klubu ANO Jaroslava Faltýnka pojmenovala média jako předsedu VZ jen jednou ze 42 textů. Obdobně se jako irelevantní jeví postavení místopředsedů Poslanecké sněmovny, pokud zastávají ještě další věhlasnou politickou funkci. Zatímco předsedové stran byli takto titulováni jen zřídka či nikdy, ostatní místopředsedové se předmětem mediální produkce stávali častěji s uvedením této pozice, i když v absolutních číslech byli zmiňováni mnohem méně. 1. místopředseda komory Vojtěch Filip (KSČM) se na stránky novin s výslovným pojmenováním jako místopředseda dostal v necelých 11 % svých textů stejně jako „řadový“ místopředseda Tomio Okamura (SPD). Šéf ODS Petr Fiala nebyl takto popsán ani jednou. Naproti tomu o Tomáši Hanzelovi (ČSSD) se psalo pouze dvakrát, v obou případech však rovněž jako o místopředsedovi. Vojtěch Píkal (Piráti) byl v této roli uveden jednou z celkových tří textů.

Obsahová analýza poukázala na orientaci médií na lídry parlamentních stran. Nejvýraznějšími postavami z hlediska počtu publikovaných textů, které jejich jména uvádí, jsou předsedové stran samých a částečně též stranických poslaneckých klubů. Naopak jako relativně nepodstatné pro formulaci mediálního obrazu se jeví řízení výborů a zastávání funkcí ve vedení Poslanecké sněmovny. Regresní analýza posoudí i tyto faktory a umožní zhodnocení východisek nabízených obsahovou analýzou.

5.2.2 Mnohonásobná regresní analýza

5.2.2.1 Naplnění předpokladů analýzy

Jak jsem uvedl výše, prvotní čtení výsledků regresní analýzy spočívá v kontrole, jestli skutečně bylo vhodné tento typ analýzy provést. Při mnohonásobné regresi k těmto ověřovacím krokům patří zjištění případné multikolinearity – tj. stavu, při němž dvě nezávisle proměnné indikují stejný jev. Její výskyt by vyžadoval přehodnocení výzkumného postupu nebo použitých proměnných. Párová korelace dvou nezávisle proměnných (NP) nemá přesahovat hodnotu 0,8 ani být nižší než $-0,8$.⁵⁷⁶ Tabulka č. 6 (programem SPSS

⁵⁷⁶ RABUŠIC, Ladislav, Petr SOUKUP a Petr MAREŠ. *Statistická analýza sociálněvědních dat (prostřednictvím SPSS)*. 2., přepracované vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2019, s. 388. ISBN 978-80-210-9247-1.

nazvaná *Correlations*) odhaluje, že takto vysoká korelace se zde nevyskytuje. Krajní hodnoty představují vztahy funkce předsedy strany s postavením člena vedení Poslanecké sněmovny (0,405) a členství ve velké straně s dobou vykonávaného mandátu před rokem 2017 (-0,416). Optimistické hodnoty předkládá také údaj tolerance, další ukazatel případného souběžného působení více NP. Obavy z multikolinearity by zakládaly výsledky nižší než 0,2,⁵⁷⁷ ale, jak ukazuje tabulka č. 7, nejnižší vykazované skóre je 0,598 u proměnné sledující služební stáří (Počet let v PS před r. 2017). Ve vedlejším sloupci zobrazené ukazatele VIF (variable inflation factor) představují převrácené hodnoty tolerance. Za závadné by šlo považovat hodnoty vyšší než 5.⁵⁷⁸ V tomto modelu se však žádné rozsáhlé propojení působení nezávisle proměnných nevyskytuje.

Regresi provádím metodou Enter, při níž všechny NP vstupují do výpočtu současně.⁵⁷⁹ Mnohonásobný korelační koeficient ($R = 0,811$) poukazuje na silnou lineární vazbu mezi závisle proměnnou (ZP) a všemi NP. Při takto vysoké hodnotě je evidentní, že použitý postup byl zvolen velmi vhodně. Zjištěný koeficient determinace $R^2 = 0,658$ (v tabulce č. 8 jako R Square) může poukázat na velmi dobrou a poměrně vyčerpávající volbu nezávisle proměnných. Jelikož jsem však zvolil relativně vysoký počet NP – celkem deset – přesnější údaj nabízí upravený koeficient (Adjusted R Square). Upravenost spočívá v zohlednění množství proměnných, zatímco běžný R^2 by kvůli jejich vyššímu počtu mohl být uměle nadhodnocen.⁵⁸⁰ Upravený R^2 dosahuje hodnoty 0,641. Vyjadřuje, že zohledněné NP vysvětlují více než 64 % variance v počtu novinových textů poslanců. SPSS jej počítá na základě Wherryho vzorce, který však někteří statistici kritizují. Pro lepší ověření navrhuji Steinovu rovnici.⁵⁸¹ Podle ní dosahuje R^2 v představovaném modelu hodnoty 0,621.

⁵⁷⁷ FIELD, Andy. *Discovering statistics using SPSS: (and sex, drugs and rock 'n' roll)*. Third edition. London: SAGE Publications Ltd, 2009, s. 224. ISBN 978-1-84787-906-6.

⁵⁷⁸ RABUŠIC, Ladislav, Petr SOUKUP a Petr MAREŠ. *Statistická analýza sociálněvědních dat (prostřednictvím SPSS)*. 2., přepracované vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2019, s. 392. ISBN 978-80-210-9247-1.

⁵⁷⁹ GEORGE, Darren a Paul MALLERY. *IBM SPSS Statistics 23 Step by Step: A Simple Guide and Reference*. Fourteenth edition. New York: Routledge, 2016, s. 209. ISBN 978-1-138-68134-7.

⁵⁸⁰ RABUŠIC, Ladislav, Petr SOUKUP a Petr MAREŠ. *Statistická analýza sociálněvědních dat (prostřednictvím SPSS)*. 2., přepracované vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2019, s. 389. ISBN 978-80-210-9247-1.

⁵⁸¹ FIELD, Andy. *Discovering statistics using SPSS: (and sex, drugs and rock 'n' roll)*. Third edition. London: SAGE Publications Ltd, 2009, s. 221–222. ISBN 978-1-84787-906-6.

Tabulka č. 6: Matice korelací jednotlivých proměnných v regresní analýze

		Correlations										
		Počet textů	Pohlaví	Počet let v PS před r. 2017	Věk během voleb v r. 2017	Alespoň 1 rok ve výzkumu	Člen vládní strany	Člen velké strany (20+)	Člen vedení PS	Předseda výboru	Předseda klubu	Předseda strany
Pearson Correlation	Počet textů	1,000	,122	,266	-,011	,079	-,165	-,210	,532	,144	,270	,681
	Pohlaví	,122	1,000	,056	-,015	-,048	-,061	-,031	,086	-,101	,123	,070
	Počet let v PS před r. 2017	,266	,056	1,000	,334	,025	-,175	-,416	,157	,258	,296	,133
	Věk během voleb v r. 2017	-,011	-,015	,334	1,000	-,013	,101	-,091	-,010	,120	,010	-,087
	Alespoň 1 rok ve výzkumu	,079	-,048	,025	-,013	1,000	-,003	,066	,040	,081	,057	,057
	Člen vládní strany	-,165	-,061	-,175	,101	-,003	1,000	,213	-,080	,012	-,114	-,204
	Člen velké strany (20+)	-,210	-,031	-,416	-,091	,066	,213	1,000	,025	,005	-,166	-,216
	Člen vedení PS	,532	,086	,157	-,010	,040	-,080	,025	1,000	-,049	-,035	,405
	Předseda výboru	,144	-,101	,258	,120	,081	,012	,005	-,049	1,000	,086	,008
	Předseda klubu	,270	,123	,296	,010	,057	-,114	-,166	-,035	,086	1,000	-,050
	Předseda strany	,681	,070	,133	-,087	,057	-,204	-,216	,405	,008	-,050	1,000

Tabulka č. 7: Další diagnostické údaje o kolinearitě (tolerance a VIF)

		Collinearity Statistics	
		Tolerance	VIF
1	(Constant)		
	Pohlaví	,958	1,044
	Počet let v PS před r. 2017	,598	1,673
	Věk během voleb v r. 2017	,841	1,189
	Alespoň 1 rok ve výzkumu	,976	1,025
	Člen vládní strany	,895	1,117
	Člen velké strany (20+)	,737	1,356
	Člen vedení PS	,781	1,280
	Předseda výboru	,888	1,126
	Předseda klubu	,867	1,153
	Předseda strany	,747	1,339

a. Dependent Variable: Počet textů

Tabulka č. 8: Údaje o vhodnosti představeného modelu

		Model Summary ^b							
		R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	R Square Change	Change Statistics		
Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	,811 ^a	,658	,641	4,472	,658	38,447	10	200	<,001

a. Predictors: (Constant), Předseda strany, Předseda výboru, Alespoň 1 rok ve výzkumu, Předseda klubu, Věk během voleb v r. 2017, Pohlaví, Člen vládní strany, Člen velké strany (20+), Člen vedení PS, Počet let v PS před r. 2017

b. Dependent Variable: Počet textů

5.2.2.2 Posouzení vlivu nezávisle proměnných

Nestandardizované regresní koeficienty B (*Unstandardized Coefficients* v tabulce č. 9) dokládají silný pozitivní vliv předsedů stran. Když se v této kategorii hodnota proměnné zvýší o jednotku – z „nepředsedy“ (0) se stane předseda (1), stoupne počet textů s tímto poslancem o 19,4. Taktéž značný nárůst nastane zvolením do vedení PS (o téměř 16 textů), což však přičítám častému propojení těchto dvou funkcí. Tři místopředsedové z pěti zároveň vedli své strany, což značí příloha č. 8. Naopak místopředsedové PS, jež současně nestáli v čele stran, se pozornosti médií těšili v absolutních číslech pouze minimálně (Vojtěch Pikal třikrát, Tomáš Hanzel dvakrát). K častějšímu zařazení do produkce zkoumaných periodik přispívaly též funkce předsedů poslaneckých klubů ($B = 10,036$). Negativní vztah zde dokumentují pouze dvě proměnné. U služebního stáří se jedná o takřka zanedbatelný vliv ($-0,01$). Se zvolením za větší, volebně úspěšnější stranu, šel ruku v ruce pokles o téměř jednu zmínku v tisku ($-0,931$).

Tabulka č. 9: Regresní koeficienty a další údaje k analýze

		Coefficients ^a									
		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients			95,0% Confidence Interval for B		Correlations		
Model		B	Std. Error	Beta	t	Sig.	Lower Bound	Upper Bound	Zero-order	Partial	Part
1	(Constant)	,725	2,018		,359	,720	-3,255	4,705			
	Pohlaví	,609	,745	,035	,818	,414	-,859	2,078	,122	,058	,034
	Počet let v PS před r. 2017	-,010	,091	-,006	-,107	,915	-,189	,170	,266	-,008	-,004
	Věk během voleb v r. 2017	,011	,030	,017	,384	,701	-,047	,070	-,011	,027	,016
	Alespoň 1 rok ve výzkumu	,395	1,296	,013	,304	,761	-2,161	2,950	,079	,022	,013
	Člen vládní strany	,241	,653	,016	,368	,713	-1,048	1,529	-,165	,026	,015
	Člen velké strany (20+)	-,931	,807	-,056	-1,153	,250	-2,523	,661	-,210	-,081	-,048
	Člen vedení PS	15,886	2,290	,325	6,938	<,001	11,371	20,401	,532	,440	,287
	Předseda výboru	3,460	1,141	,133	3,032	,003	1,210	5,710	,144	,210	,125
	Předseda klubu	10,036	1,556	,287	6,450	<,001	6,967	13,104	,270	,415	,267
	Předseda strany	19,357	1,677	,553	11,545	<,001	16,050	22,663	,681	,632	,478

a. Dependent Variable: Počet textů

Na bezvýznamnost proměnné vnímající dobu souvislého výkonu mandátu poslance poukazuje také sloupec standardizovaných regresních koeficientů β (značených *Beta*

v tabulce č. 9). Koeficienty porovnávají vlivy jednotlivých nezávisle proměnných.⁵⁸² Služební stáří ($\beta = -0,006$) se projevuje jako zcela nejslabší z posuzovaných faktorů. Standardizace též pomáhá zohlednit odlišnost předsedů stran od předsedy a místopředsedů PS kvalitněji než nestandardizované koeficienty B. Vedení strany má ze všech NP nejsilnější vliv (0,553), což odpovídá závěrům obdobných výzkumů ze zahraničí. Až dále s odstupem jako podstatné vyplývají míry vlivů členů vedení dolní komory Parlamentu (0,325), předsedů klubů (0,287) a poslaneckých výborů (0,133). Stejně tak sloupec hodnot parciálních korelací (*Correlations – Partial*) zdůrazňuje, že samostatně – bez působení všech ostatních proměnných – nejvíce ovlivňují hodnoty závisle proměnné (počtu textů) čtyři nezávisle proměnné uvedené nejnižší. I zde vyplývá, že postavení předsedy strany je zcela zásadní. Kdyby tato proměnná byla z analýzy vyřazena, hodnota korelačního koeficientu R^2 by poklesla o 47,8 procenta (hodnota 0,478 ve sloupci *Correlations – Part*). Značný dopad by též mělo opomenutí vedení PS (28,7 %) a předsedů poslaneckých klubů (26,7 %). Z hlediska neinstitucionálních charakteristik zmiňme, že v českém parlamentním prostředí pro média nepředstavuje pohlaví zákonodárců důležitý faktor. Vynechání proměnné „Pohlaví“ by snížilo koeficient R^2 o 3,4 procenta. Téměř nulový vliv doby již strávené v poslaneckých lavicích působí překvapivě. I když do „pokročilejších“ politických postů ve vedení stran, klubů a výborů bývají spíše dosazováni zkušenější politici (pokud strana není v parlamentu poprvé či po delší přestávce), zde se neobjevuje žádná zásadní korelace těchto proměnných.

Předkládaný model se však ukazuje jako náchylný k odlehlým hodnotám, které jej nevhodně ovlivňují. Z analýzy standardizovaných reziduí plyne, že se zde vyskytuje několik případů (poslanců), u nichž se predikované údaje výrazně liší od pozorovaných. Za krajně nevhodná se považují rezidua (dělená odhady svých směrodatných odchylek⁵⁸³), jejichž absolutní hodnoty jsou vyšší než 3.⁵⁸⁴ Takových případů model přináší hned pět. Zdaleka nejvyššího údaje (6,01) dosáhl Jaroslav Faltýnek, předseda klubu ANO. Rovněž kladný, tedy na základě

⁵⁸² GEORGE, Darren a Paul MALLERY. *IBM SPSS Statistics 23 Step by Step: A Simple Guide and Reference*. Fourteenth edition. New York: Routledge, 2016, s. 205. ISBN 978-1-138-68134-7.

⁵⁸³ FIELD, Andy. *Discovering statistics using SPSS: (and sex, drugs and rock 'n' roll)*. Third edition. London: SAGE Publications Ltd, 2009, s. 216. ISBN 978-1-84787-906-6.

⁵⁸⁴ RABUŠIC, Ladislav, Petr SOUKUP a Petr MAREŠ. *Statistická analýza sociálněvědních dat (prostřednictvím SPSS)*. 2., přepracované vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2019, s. 396. ISBN 978-80-210-9247-1.

nečekaně a přehnaně vysokého počtu textů, byl výsledek Miroslava Kalouska, předsedy klubu TOP 09 (3,53). Tyto dva případy tak přesáhly i přísnější (a přesnější) pohled na závažné hodnoty standardizovaných reziduí dle Andyho Fielda, který pracuje s absolutními hodnotami vyššími než 3,29.⁵⁸⁵ Naopak méně, než by podle modelu měli, se na stránky tisku dostávali Vojtěch Pikal, místopředseda PS za Piráty (-3,14) a Pavel Bělobrádek s Petrem Gazdíkem (oba -3,24), jež po přibližně tři čtvrtě roku v rámci výzkumného období vedli KDU-ČSL, resp. STAN. Nadhodnocení Faltýnka a Kalouska i nedostatečnému Pikalovu zastoupení se věnuji níže. U Bělobrádka a Gazdíka ověřím, jestli tento údaj neplyne z jejich označení za předsedy, ačkoliv bonusu v podobě mediální pozornosti se díky těmto svým funkcím mohli těšit relativně krátkou dobu.

Sestavuji proto nový model s úpravami založenými na dosavadních poznatcích. Jeho údaje budou ústřední pro formulaci závěrů této části předkládaného výzkumu. Jelikož jako odlehlé případy původní model označil i některé „krátkodobé“ předsedy stran a výborů, zpřesním označení některých proměnných. Upravený model zahrne pouze osoby s více než jedním rokem v pozicích lídrů stran, poslaneckých klubů a výborů Poslanecké sněmovny. Ve vedení PS toto zúžení není zapotřebí, neboť všichni jeho členové vykonávali své funkce déle než jeden rok. Ve výzkumu se i nadále vyskytuje deset proměnných představených tabulkou č. 1, avšak se zde uvedenými změnami.

5.2.2.3 Upravený model

U představených zásahů do základního modelu očekávám pouze drobné dopady, které mají zpřesnit kvalitu předkládaného výzkumu. Z hlediska multikolinearity (viz tabulky č. 10 a 11) nevzniká ani zde žádná bezprostřední záminka k ukončení analýzy. Nejsilněji jsou vzájemně korelované proměnné „Předseda strany“ a „Vedení PS“, vykazují párovou korelaci 0,493. Zpřesnění vnímání předsedů stran – vyřazení poslanců s méně než rokem stráveným v čele strany – ponechalo v této proměnné pouze dlouhodobé lídry. Mezi místopředsedy PS se nacházeli tři právě takoví straničtí předsedové. Jelikož však nejde o zvlášť vysokou korelaci, jež by narušovala celý model, není důvod k vyřazení proměnné zohledňující předsedy a místopředsedy komory. Aby takový krok měl smysl, musely by tyto hodnoty být značně vyšší. Odstranění této proměnné by navíc skrylo možný vliv místopředsedů PS

⁵⁸⁵ FIELD, Andy. *Discovering statistics using SPSS: (and sex, drugs and rock 'n' roll)*. Third edition. London: SAGE Publications Ltd, 2009, s. 216. ISBN 978-1-84787-906-6.

neřídících své strany a jejich přínos pro interpretaci mediálního obrazu poslanců. Vazba velké strany a služebního stáří si zachovala hodnotu $-0,416$. Služební stáří (Počet let v PS před r. 2017) stále vykazuje nejnižší údaj tolerance, avšak $0,574$ nepředstavuje žádnou hrozbu souběžného vlivu proměnných. Hodnota jen mírně poklesla ve srovnání s tolerancí $0,598$ zaznamenanou původním modelem.

Ve srovnání s dřívější podobou výzkumu je ještě posílena vazba závisle proměnné (počtu novinových textů) s nezávisle proměnnými. Údaj R představující mnohonásobný korelační koeficient vzrostl na $0,851$. Vyšší kvalitu tohoto druhého modelu podtrhuje upravený koeficient determinace R^2 (Adjusted R Square) dosahující hodnoty $0,71$ dle Wherryho vzorce (viz tabulku č. 12). Tudíž použitá desítkta proměnných v současné podobě objasňuje 71% variance závisle proměnné. Oproti prvnímu modelu se hodnota R^2 zvýšila téměř o sedm desetin. Podobný posun zaznamenává i výpočet dle Steinovy rovnice ($0,694$). Provedená úprava proměnných se jeví jako velmi přínosná.

Tabulka č. 10: Matice korelací jednotlivých proměnných upraveného modelu

		Correlations										
		Počet textů	Pohlaví	Počet let v PS před r. 2017	Věk během voleb v r. 2017	Alespoň 1 rok ve výzkumu	Člen vládní strany	Člen velké strany (20+)	Člen vedení PS	Předseda výboru 1+ let	Předseda klubu 1+ let	Předseda strany 1+ let
Pearson Correlation	Počet textů	1,000	,122	,266	-,011	,079	-,165	-,210	,532	,122	,283	,757
	Pohlaví	,122	1,000	,056	-,015	-,048	-,061	-,031	,086	-,113	,116	,039
	Počet let v PS před r. 2017	,266	,056	1,000	,334	,025	-,175	-,416	,157	,273	,323	,131
	Věk během voleb v r. 2017	-,011	-,015	,334	1,000	-,013	,101	-,091	-,010	,121	-,010	-,061
	Alespoň 1 rok ve výzkumu	,079	-,048	,025	-,013	1,000	-,003	,066	,040	,078	,054	,047
	Člen vládní strany	-,165	-,061	-,175	,101	-,003	1,000	,213	-,080	,028	-,099	-,169
	Člen velké strany (20+)	-,210	-,031	-,416	-,091	,066	,213	1,000	,025	-,005	-,136	-,126
	Člen vedení PS	,532	,086	,157	-,010	,040	-,080	,025	1,000	-,048	-,033	,493
	Předseda výboru 1+ let	,122	-,113	,273	,121	,078	,028	-,005	-,048	1,000	,103	,038
	Předseda klubu 1+ let	,283	,116	,323	-,010	,054	-,099	-,136	-,033	,103	1,000	-,039
Předseda strany 1+ let	,757	,039	,131	-,061	,047	-,169	-,126	,493	,038	-,039	1,000	

Tabulka č. 11: Další údaje o kolinearitě v upraveném modelu

Model		Collinearity Statistics	
		Tolerance	VIF
1	(Constant)		
	Pohlaví	,959	1,043
	Počet let v PS před r. 2017	,574	1,743
	Věk během voleb v r. 2017	,838	1,194
	Alespoň 1 rok ve výzkumu	,980	1,020
	Člen vládní strany	,900	1,111
	Člen velké strany (20+)	,765	1,308
	Člen vedení PS	,711	1,406
	Předseda výboru 1+ let	,874	1,144
	Předseda klubu 1+ let	,853	1,172
	Předseda strany 1+ let	,714	1,400

a. Dependent Variable: Počet textů

Tabulka č. 12: Údaje o vhodnosti upraveného modelu

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	R Square Change	Change Statistics			Sig. F Change
						F Change	df1	df2	
1	,851 ^a	,724	,710	4,020	,724	52,335	10	2...	<,001

a. Predictors: (Constant), Předseda strany 1+ let, Předseda výboru 1+ let, Alespoň 1 rok ve výzkumu, Předseda klubu 1+ let, Věk během voleb v r. 2017, Pohlaví, Člen vládní strany, Člen velké strany (20+), Člen vedení PS, Počet let v PS před r. 2017

b. Dependent Variable: Počet textů

Vhodnost mírné úpravy sady proměnných dokumentují také údaje o regresních koeficientech. Nestandardizované (*B*) v tabulce č. 13 zdůrazňují pozici předsedů stran s ještě větším mediálním zvýrazněním než v počátečním modelu. Projevuje se i v měření relativního vlivu jednotlivých proměnných vyjádřených standardizovanými regresními koeficienty β (*Beta*).⁵⁸⁶ Nejdůležitější proměnnou zůstal post šéfa strany (nyní dokonce s vyšší hodnotou $\beta = 0,64$). Až s velkým odstupem se jako druhý nejdůležitější faktor projevuje řízení klubu (0,294), jehož vliv mírně v tomto modelu vzrostl. Naopak značný pokles důležitosti nastal v případě zastávání funkce ve vedení PS (nyní 0,232), které přitom je ovlivněno obsazováním některých míst lídry parlamentních stran.

⁵⁸⁶ RABUŠIC, Ladislav, Petr SOUKUP a Petr MAREŠ. *Statistická analýza sociálněvědních dat (prostřednictvím SPSS)*. 2., přepracované vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2019, s. 391. ISBN 978-80-210-9247-1.

Téměř kompletně stejné pořadí významu představují i hodnoty *Correlations – Part* s údaji o poklesu koeficientu determinace R^2 v případě vyřazení jednotlivých proměnných. V případě opomenutí předsedů stran by poklesl přibližně o 54 procent. Naopak výbory, kterým se věnoval doplňkový výzkum, se ukazují jako nepříliš rozhodující. Bez nich by R^2 klesl o osm procent, hodnota $\beta = 0,085$ taktéž svědčí o velmi nízkém významu řízení výboru. Hovořím však pouze v kontextu mediálního obrazu předsedů, na tomto místě nezohledňuji legislativní roli ani platové zvýšení spjaté s funkcí předsedy. Zcela nejslabší z proměnných je příslušnost ke straně, jež má své zástupce ve vládě. Samostatně by její vynechání snížilo podíl vysvětlené variability ZS pouze o 0,7 procenta. Rovněž $\beta = 0,008$ hovoří o téměř naprosté absenci vlivu na množství mediálních textů zmiňujících jednotlivé poslance.

Tabulka č. 13: Regresní koeficienty a další údaje k analýze upraveného modelu

Model		Coefficients ^a									
		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	95,0% Confidence Interval for B		Correlations		
		B	Std. Error	Beta			Lower Bound	Upper Bound	Zero-order	Partial	Part
1	(Constant)	,921	1,808		,510	,611	-2,643	4,486			
	Pohlaví	,935	,669	,053	1,397	,164	-,385	2,255	,122	,098	,052
	Počet let v PS před r. 2017	-,044	,084	-,026	-,525	,600	-,209	,121	,266	-,037	-,020
	Věk během voleb v r. 2017	,015	,027	,022	,550	,583	-,038	,068	-,011	,039	,020
	Alespoň 1 rok ve výzkumu	,832	1,163	,027	,716	,475	-1,460	3,125	,079	,051	,027
	Člen vládní strany	,114	,586	,008	,194	,846	-1,041	1,269	-,165	,014	,007
	Člen velké strany (20+)	-1,761	,713	-,105	-2,471	,014	-3,166	-,356	-,210	-,172	-,092
	Člen vedení PS	11,337	2,157	,232	5,255	<,001	7,083	15,591	,532	,348	,195
	Předseda výboru 1+ let	2,271	1,060	,085	2,143	,033	,182	4,361	,122	,150	,080
	Předseda klubu 1+ let	10,822	1,482	,294	7,301	<,001	7,899	13,745	,283	,459	,271
	Předseda strany 1+ let	26,608	1,828	,640	14,556	<,001	23,003	30,212	,757	,717	,541

a. Dependent Variable: Počet textů

5.2.2.4 Posouzení kvality modelu

Původní podoba modelu byla příliš ovlivněna řadou odlehlých hodnot, načež jsem zpřesnil vymezení proměnných vázaných na politické funkce. Úprava se projevila v očekávané míře – někteří krátkodobí držitelé funkcí přestali být vyhodnocováni jako odlehlí. Nyní již obzvlášť kritických hodnot standardizovaných reziduí (viz kapitolu 5.2.2.2)

dosahují tři poslanci. Jaroslav Faltýnek (6,77) a Miroslav Kalousek (3,61) v této kategorii byli i dříve. Nově se však sem řadí též Václav Klaus (zvolen za ODS, po většinu výzkumného období nezařazený poslanec). Jeho výsledek 3,33 odkazuje též na vysokou hodnotu⁵⁸⁷ se značně negativním vlivem na model. V jeho případě se též jedná o důsledek úpravy modelu. Funkci předsedy VVVKM vykonával do dubna 2019, cca 10 měsíců v rámci výzkumného období. Nečekaně vysokých hodnot textů, v nichž byl uveden, dosahoval již v předchozí podobě výzkumu, kdy byl klasifikovaný jako předseda výboru. Přehodnocení – vlivem krátké doby ve funkci – tedy pouze posílilo odlehlost případu. Při začlenění mezi „řadové“ poslance ještě více vyniká značnou mediální pozorností, která neodpovídá jeho roli v Poslanecké sněmovně. Ze všech 211 případů pouze Jaroslav Faltýnek (1,12) překračuje varovnou hranici Cookovy vzdálenosti (hodnoty nad 1), což značí jeho velmi významný vliv na předkládaný model a může ospravedlnit vyřazení z výzkumu.⁵⁸⁸ K tomu nepřistupuji, jeho přítomnost usnadňuje interpretaci dalších faktorů s vlivem na mediální obraz, které model regresní analýzy nezpracovával.

K identifikaci problematických údajů volím také výpočet Mahalanobisovy vzdálenosti každého případu od průměrné hodnoty každé nezávisle proměnné. Tím odhaluji, které případy vykazují značně vlivné hodnoty u více NP.⁵⁸⁹ Neexistuje jedno pevné kritérium, jež by stanovilo, jaké výše Mahalanobisovy vzdálenosti vyžadují zvýšenou opatrnost. Statističtí teoretici Vic Barnett a Toby Lewis pro soubory o 200 případech navrhuje 15,99 jako kritickou hodnotu při práci se dvěma NP a 22,59 při přítomnosti pěti NP.⁵⁹⁰ Jelikož předložený výzkum jich sledoval deset, s ostražitostí nahlížím na poslance, u nichž zjištěná vzdálenost přesahuje hodnotu 30. Těchto vskutku zásadně vlivných případů se v modelu vyskytuje patnáct, přehled nabízí tabulka č. 14. Velikost vzdáleností znázorňuje sloupec „MAH“.

⁵⁸⁷ FIELD, Andy. *Discovering statistics using SPSS: (and sex, drugs and rock 'n' roll)*. Third edition. London: SAGE Publications Ltd, 2009, s. 216. ISBN 978-1-84787-906-6.

⁵⁸⁸ FIELD, Andy. *Discovering statistics using SPSS: (and sex, drugs and rock 'n' roll)*. Third edition. London: SAGE Publications Ltd, 2009, s. 217, 219. ISBN 978-1-84787-906-6.

⁵⁸⁹ RABUŠIC, Ladislav, Petr SOUKUP a Petr MAREŠ. *Statistická analýza sociálněvědních dat (prostřednictvím SPSS)*. 2., přepracované vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2019, s. 398. ISBN 978-80-210-9247-1.

⁵⁹⁰ BARNETT, Vic a Toby LEWIS. *Outliers in Statistical Data*. Third Edition. Chichester: John Wiley & Sons Ltd, 1994, s. 517. ISBN 0-471-93094-6.

Tabulka č. 14: Poslanci s nejvyššími hodnotami Mahalanobisovy vzdálenosti

Jméno	MAH	Strana	Sledovaná vedoucí funkce
Vojtěch Píkal	61,41	Piráti	Místopředseda PS
Vojtěch Filip	60,37	KSČM	Předseda strany, místopředseda PS
Radek Vondráček	57,7	ANO 2011	Předseda PS
Ivan Bartoš	52,76	Piráti	Předseda strany a výboru (VSR)
Petr Fiala	49,98	ODS	Předseda strany, místopředseda PS
Tomio Okamura	48,82	SPD	Předseda strany, místopředseda PS
Markéta Pekarová Adamová	45,01	TOP 09	Předsedkyně strany (od listopadu 2019)
Vít Rakušan	42,03	STAN	Předseda strany (od dubna 2019)
Marian Jurečka	41,17	KDU-ČSL	Předseda strany (od ledna 2020)
Jaroslav Faltýnek	36,92	ANO 2011	Předseda klubu
Pavel Kováčik	34,23	KSČM	Předseda klubu a výboru (ZEV)
Radim Fiala	32,63	SPD	Předseda klubu a výboru (HV)
Miroslava Němcová	32,26	ODS	
Lubomír Zaorálek	31,18	ČSSD	Předseda výboru (ZAV) (do srpna 2019)
Miroslav Kalousek	30,88	TOP 09	Předseda klubu (do ledna 2021)

Nápadně zde vystupuje Miroslava Němcová, jež na rozdíl od ostatních poslanců nezastávala žádnou pokročilou funkci, na níž se výzkum soustředil. Vlivnost, odlehlost počtu mediálních textů, v nichž byla pojmenována, vyplývá ze slabého mediálního obrazu. Ve výzkumu působila pouze do října 2020 (tedy přibližně o rok kratší dobu, než jak dlouho trvalo výzkumné období), neboť jí následně zanikl poslanecký mandát zvolením do Senátu. Nicméně hodnota standardizovaného rezidua 0,46 napovídá, že naopak jí byl změřen mírně silnější obraz, než jaký jí model předpovídá.⁵⁹¹ Lze poukázat na negativní vliv nezávisle proměnných reflektujících příslušnost k velkým stranám a služební stáří. Jelikož zároveň nezastávala žádnou vlivnou stranickou ani parlamentní funkci, do médií se měla dostávat méně. Jako zásadně odlehle použítá metoda vyhodnocuje také poslance, jež drželi významné funkce pouze po část výzkumného období. U těch je tedy patrné, že s nimi spojenou mediální

⁵⁹¹ RABUŠIC, Ladislav, Petr SOUKUP a Petr MAREŠ. *Statistická analýza sociálněvědních dat (prostřednictvím SPSS)*. 2., přepracované vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2019, s. 349. ISBN 978-80-210-9247-1.

pozornost (jež vyhodnocovaly zejména regresní koeficienty β a B v tabulce č. 13, získávali po kratší dobu než jiní, kteří tyto funkce zastávali nepřetržitě od června 2018 do října 2021. Šroubovanost těchto interpretačních snah však pouze podtrhuje, že na mediální obraz mají výrazný vliv i faktory, které tento výzkum neměřil. Tím se oslabuje možnost modelu formovat předpovědi.

6 Diskuze

Zařazení značně vysokého množství nezávisle proměnných umožnilo odhalit sílu vlivu jednotlivých faktorů na tvorbu mediálního obrazu. I pro česká média představují předsedové stran klíčový prvek vytvářeného a distribuovaného obsahu. Nepozorujeme žádné rozdíly při srovnání se zahraničními výzkumy, které též stranické lídry vnímaly jako nejviditelnější politické aktéry.⁵⁹² Opoziční strany obvykle nechávají některé posty místopředsedů Poslanecké sněmovny obsadit svými lídry. Tento jev se vyskytl i v analyzovaném výzkumném období, nicméně po vhodné úpravě modelu (viz kapitolu 5.2.2.3) již místo ve vedení PS přestalo působit jako tolik určující pro mediální obraz. Pozměnění definic některých proměnných umožnilo lépe upozorovat skutečně slabou pozici ostatních místopředsedů, o nichž média referovala výrazně méně.

Nemělo by překvapit ani zjištění značné převahy poslanců-mužů jako předmětů (nejen zpravodajské) mediální produkce. Tvoří výraznou většinu v Poslanecké sněmovně a zastávají téměř všechny přední funkce, jež výzkum vyhodnotil jako relevantní pro mediální obraz. Tím se zvyrazňuje postavení mužů, zatímco ženám analyzovaný tisk věnoval nižší pozornost, než jaké zastoupení v zákonodárném orgánu měly. Nicméně ženy tvořily přibližně pětinu poslanců s přední funkcí i pětinu mezi těmi, jež do žádné takové nebyli zvoleni. Tím se zastoupení v hlavních pozicích sněmovních orgánů i nezastoupení velmi podobala skutečnému podílu žen na celé zkoumané populaci (cca 23 % všech poslanců). Nízké zastoupení poslankyň v médiích tedy částečně vycházelo z činnosti médií samých. Mezi ženami se zvýšené pozornosti dostalo pouze Markétě Pekarové Adamové, jež po většinu výzkumného období předsedala TOP 09. Žádná jiná žena v té době nezastávala funkce předsedkyně strany, klubu či členky vedení PS, tedy žádné jiné pozice označené výzkumem jako zásadní. Dokumentují se tím obdobné charakteristiky politického

⁵⁹² TRESCH, Anke. Politicians in the Media: Determinants of Legislators' Presence and Prominence in Swiss Newspapers. *The International Journal of Press/Politics* [online]. 2009, 14(1), s. 67–90 [cit. 2023-04-15]. ISSN 1940-1620. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1940161208323266>

prostředí jako u nedávného výzkumu předvolebních kampaní v Rakousku, dle něhož se ženy bez stěžejních funkcí taktéž dočkávaly mediálního prostoru jen sporadicky.⁵⁹³

Nicméně na rozdíl od některých takto zacílených zahraničních výzkumů se v českém prostředí nejeví posty předsedů výborů jako přílišně mediálně atraktivní. Ani pokud je zastávaly významné postavy spjaté ještě s další zásadní funkcí (Ivan Bartoš, též předseda Pirátů, a Jaroslav Faltýnek, též předseda klubu ANO), o řízení výborů média nijak zvlášť nepsala. Doplňkový výzkum se tedy projevil jako pouhá ilustrace v rámci výzkumu zájmu o politiky ve výborech, ačkoliv z něj vyplynul Rozpočtový výbor jako nejčastěji uváděný během ročního období. Tento drobný závěr mě vedl k vyšší pozornosti k RV v rámci stěžejního výzkumu. Taktéž Elmelund-Præstekær s kolegy řadili předsedání Finančnímu výboru dánského parlamentu mezi hlavní politické funkce.⁵⁹⁴ Stěžejní výzkum však ukázal, že předsedání RV nepřináší mediální zvýhodnění. Miroslava Vostrá se na stránky sledovaných novin téměř nedostávala. Obdobně značně spjatý s problematikou financí je Hospodářský výbor. Ani o jeho šéfovi Radimu Fialovi média příliš nehovořila, ačkoliv byl zároveň předsedou poslaneckého klubu SPD. Představoval značně odlehlou hodnotu měření kvůli svému nečekaně nízkému zastoupení v šířeném novinovém obsahu. Když média hovoří o existenci a činnosti konkrétního výboru, nezmiňují nutně jejich předsedy. Obrací se též na místopředsedy či řadové členy v zájmu zajištění přítomnosti více názorových (politických) proudů v produkovaném obsahu.

Na základě získaných dat nelze jednoznačně vysvětlit, proč některé poslance média tolik opomíjela. Například místopředsedu PS Vojtěcha Pikala přehlížela značně, o čemž svědčí standardizované reziduum $-2,41$, zatímco další místopředseda, jenž nevedl stranu (Tomáš Hanzel, ČSSD, $-0,35$), takto zásadních hodnot nenabýval. Nicméně jiné významné vlivy na mediální obraz lze interpretovat při bližším pozorování poslanců s vysokými hodnotami těchto reziduí. Jeden z těchto vlivů lze shrnout jako „mimoparlamentní aktivitu“. Výraznému mediálnímu obrazu Jaroslava Faltýnka, jemuž neodpovídala jeho role

⁵⁹³ HAYEK, Lore a Uta RUSSMANN. Those who have the power get the coverage – Female politicians in campaign coverage in Austria over time. *Journalism* [online]. 2022, **23**(1), s. 224–242 [cit. 2023-04-19]. ISSN 1741-3001. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1464884920916359>

⁵⁹⁴ ELMELUND-PRÆSTEKÆR, Christian, David Nicolas HOPMANN a Asbjørn Sonne NØRGAARD. Does Mediatization Change MP-Media Interaction and MP Attitudes toward the Media? Evidence from a Longitudinal Study of Danish MPs. *The International Journal of Press/Politics* [online]. 2011, **16**(3), s. 382–403 [cit. 2022-08-20]. ISSN 1940-1620. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1940161211400735>

v Poslanecké sněmovně, napomáhaly soukromé kauzy. Jednalo se zejména o prošetřování možné korupce v Brně (kauza Stoka). V této aféře se orgány činné v trestním řízení zajímaly o Faltýnka i jeho syna Jiřího.⁵⁹⁵ Postupné vyšetřování vedlo k řadě mediálních výstupů hovořících o Faltýnkovi. Druhou událostí, jež do výzkumu zanesla vysoký počet textů, se stala návštěva pražské restaurace Rio's v době, kdy kvůli restrikcím během šíření pandemie Covid-19 měla být uzavřena.⁵⁹⁶ Schůzky v ní se zúčastnil též ministr zdravotnictví Roman Prymula, jež následně prostřednictvím předsedy vlády podal demisi. Jedním ze dnů vybraných do výzkumu výše uvedenou metodou konstruovaných týdnů, se stala sobota 24. října 2020 a tehdejší vydání deníku Právo. Jednalo se den následující po dni, kdy se informace o tomto setkání dostala do veřejného prostoru. Faltýnkovo jméno se ten den objevilo v jedenácti různých textech. Celkem během výzkumného období byl jmenován ve 42 textech, tento den tudíž představoval více než čtvrtinu celého Faltýnkova obrazu. V případě náhodného výběru jiného dne by toto vybočení hodnot ZP nemuselo být zaznamenáno, stejně tak při vyřazení značně vlivného případu z výzkumu.

Do stejné kategorie spadá také nadreprezentace poslance ANO 2011 Milana Hniličky (reziduum 2,32). Poslaneckého mandátu se vzdal v lednu 2021 kvůli přítomnosti v taktéž domněle uzavřeném zařízení.⁵⁹⁷ Kauza vedla ke třem mediálním výstupům v MF DNES 26. ledna t. r., den po zveřejnění informace. Představovaly taktéž více než čtvrtinu celkového poslancova obrazu (11 textů). Vzdáním se mandátu byl následně vyřazen z dalšího výzkumného sledování. Představuje však i jinou oblast mimoparlamentních aktivit. Sedm ze zbývajících osmi textů se nijak nevěnovalo jeho práci poslance – hovořilo pouze o Hniličkově funkci předsedy Národní sportovní agentury. Bez této pozice by patrně zaznamenal vcelku nicotný mediální obraz.

⁵⁹⁵ *Zprávy - Infobanka ČTK*. Po korupční kauze Stoka byla rozpuštěna brněnská organizace ANO [online]. Copyright © 2016-2019 Česká tisková kancelář [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://ib.ctk.cz/cs/fond?id=T2022041204306>

⁵⁹⁶ *Prymula byl v noci na schůzce v ,zavřené' restauraci na Vyšehradě. Podle Faltýnka mluvili o lékařích z USA | iROZHLAS - spolehlivé zprávy*. Prymula byl v noci na schůzce v ,zavřené' restauraci na Vyšehradě. Podle Faltýnka mluvili o lékařích z USA [online]. © 1997-2023 Český rozhlas [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/roman-prymula-restaurace-vysehrad-bez-rouscky-jaroslav-faltynek-blesk-rios_2010230923_ako

⁵⁹⁷ *Hnilička skončil jako poslanec. Výbor pro sport ho podpořil v čele Národní sportovní agentury | iROZHLAS - spolehlivé zprávy*. Hnilička skončil jako poslanec. Výbor pro sport ho podpořil v čele Národní sportovní agentury [online]. © 1997-2023 Český rozhlas [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/milan-hnilicka-rezignace-poslanecky-mandat-koronavirus-cesko-teplice-oslava_2101261504_aur

Částečně vliv aktivit, jež nesouvisí přímo s prací poslance, se projevil v již uvedeném používání výrazu „okamurovci“ či podobných slov odvozených od jména Tomia Okamury jakožto synonym pro členy či reprezentanty hnutí SPD. Obdobně Václav Klaus ml. svůj obraz navyšoval jako zakladatel a poté předseda hnutí Trikolóra. Jako odlehlá hodnota byl vyhodnocen již v původní regresní analýze, do níž byl zařazen jako předseda VVVKM. Nicméně po změně klasifikace (výbor v rámci výzkumného období vedl méně než rok) se údaj odlehlosti zvýšil (z 2,28 na 3,33). Obě hodnoty poukázovaly, že predikce modelu nemusí být příliš spolehlivé. Se zohledněním výsledků lze revidovat nezávisle proměnné a blíže se zaměřit na mimoparlamentní neinstitucionální charakteristiky.

Druhé nejvyšší standardizované reziduum (3,61) zaznamenal v upraveném výzkumu Miroslav Kalousek, předseda klubu TOP 09. Na pozoruhodnost jeho výsledků již poukázala obsahová analýza (tabulka č. 3), podle níž dosáhl děleného šestého nejvyššího počtu textů, ačkoliv ve výzkumu působil pouze do své rezignace cca devět měsíců před koncem výzkumného období. Jeho mediální obraz nenavyšovaly kauzy, nicméně opakujícím se motivem se stala jeho minulost. Jednalo se zejména o podíl na vzniku strany TOP 09 (což vedlo také k navyšování počtu textů uvádějících Karla Schwarzenberga – reziduum 2,85 – jakožto dalšího tematicky relevantního aktéra) či Kalouskova dřívější působení v pozici ministra financí. Jistý, avšak neměřený, vliv přičítám také jeho osobnostním charakteristikám, zejména výřečnosti. Časté vystupování v médiích výrazně podpořilo celkový obraz TOP 09, jejíž představitelé v analyzovaných periodikách dosáhli nejvyššího zvýhodnění při srovnání se svým personálním podílem na složení Poslanecké sněmovny. Tento jev dokumentovala tabulka č. 4 v kapitole 5.2.1. K zásadně silnějšímu souhrnnému obrazu TOP 09 přispěla též mediální pozornost věnovaná Markétě Pekarové Adamové. Jako předsedkyně strany vystupovala v rámci výzkumného období pouze přibližně dva roky, i tak se stala osmou nejčastěji jmenovanou poslankyní.

Hledání skutečně zásadních faktorů a konkrétních poslanců bylo hlavním přínosem regresní analýzy. Její závěry doplnily, co kvantitativní obsahová analýza nemohla o viditelnosti poslanců v médiích vyjádřit. Určitý význam mohlo přinést vyřazení regionálních rubrik z celostátně šířených listů. někteří nepokryvaní zákonodárci se snad objevovali alespoň na těchto stránkách. Předkládám jako možný námět k dalšímu výzkumu srovnání obsahů celostátních redakcí tisků, jejich regionálních redakcí a lokálních médií. Lze takto zjistit, zdali se lokálně orientované subjekty v mediální krajině zaměřují zejména na geograficky

blízké politiky.⁵⁹⁸ V kontextu českých poslanců by mohli být nadhodnoceni zákonodárci ze stejného volebního kraje nebo těch, jejichž poslanecká kancelář se nachází v oblasti distribuce konkrétní podoby periodika.

⁵⁹⁸ SCHAFFNER, Brian F. Local News Coverage and the Incumbency Advantage in the U.S. House. *Legislative Studies Quarterly* [online]. 2006, **31**(4), s. 501–502 [cit. 2023-04-16]. ISSN 1939-9162. Dostupné z: <https://doi.org/10.3162/036298006X201904>

Závěr

Diplomová práce si dala za cíl sledovat mediální obraz poslanců. Již základní kvantitativní obsahová analýza zjistila, že se pozornosti médií nejvíce těší předsedové stran a poslaneckých klubů, případně též další výrazné politické osobnosti. Avšak za nimi se krčí prakticky či zcela neviditelní zákonodárci, o jejichž činnostech či existenci média takřka nehovoří. Případně se též opomíjí poslanecká práce a média se zaměřují na jiné aktivity, například mimoparlamentní a nepolitické funkce či podnikání. Obraz stran se výrazně opírá o minimální množství jejich členů – formálních či neformálních vůdčích postav.

Rozdíly mezi zastoupením stran v Poslanecké sněmovně a v analyzovaném tisku mohou vycházet ze snahy vyvažovat zastoupení politických proudů a přinášet pluralitu názorů v nich zastoupenou. Slepé přidržování se hodnoty počtu poslanců by jinak vyžadovalo dvoupětinovou reprezentaci poslanců ANO 2011 ve veškerém obsahu týkajícím se činnosti Poslanecké sněmovny. Navíc jako přední vládní strana byla v mediální produkci zastoupena řadou členů vlády, v níž mj. zasedal její předseda. Tuto oblast může detailněji prozkoumat následný výzkum, předložená práce si takovou ambici nekladla. Nicméně prostý kvantitativní výzkum odhalil snižování rozdílů mezi nejvíce a nejméně volebně úspěšnými stranami. ANO 2011 s nejvíce poslanci nebylo v médiích až tolik výrazné, zatímco tisk zvýraznil přítomnost nejmenších stran (zejména TOP 09 a v menší míře STAN), které představovaly nepřilíš početné opoziční strany.

Regresní analýza přinesla informace o relativním vlivu jednotlivých charakteristik na konstrukci mediálního obrazu. Velmi přínosně vyzorovala poněkud vyšší párovou korelaci (souběh vlivů) řízení strany a zastávání funkce ve vedení PS, zatímco ve vztazích postu předsedy výborů s hlavní funkcí ve straně či stranickém klubu k žádnému společnému působení proměnných nedocházelo. Coby komplementární tato část posloužila svému účelu a rozšířila možnosti interpretace celého stěžejního výzkumu. Umožnila posoudit zejména vliv neinstitucionálních charakteristik, v tomto případě odhalit zanedbatelnou roli věku a služebního stáří. Média přistupují k poslancům odlišně na základě jiných faktorů, tato dvojice není rozhodující.

Politické prostředí je značně proměnlivé a každé volební období Poslanecké sněmovny může přinést zcela jiné rozložení moci. V roce 2017 – i při předchozích volbách – se změny projevovaly mj. volebními úspěchy stran, jež dříve v dolní komoře nepůsobily.

I z toho důvodu nebyl záměr této práce přednést závěry zobecnitelné pro dlouhodobý pohled na činnost parlamentu a mediální obraz jeho představitelů. Ve sledovaném období Poslanecké sněmovny ženy nebyly v zásadních funkcích téměř nijak zastoupeny – jedna předsedkyně strany, žádná předsedkyně klubu ani členka vedení PS. Nicméně v probíhajícím volebním období (od roku 2021) ženy tvoří většinu vedení komory a takto provedený výzkum by mohl poukázat na vyšší přítomnost poslankyň v mediálním obsahu.

Nelze tudíž nahlížet na předloženou práci a její závěry jako na přehled neměnných vlastností mediálních obrazů jednotlivých předních českých politiků. Nabízí se provedení výzkumu v tematicky příhodnější době. Zde pluralitu v šířeném obsahu ovlivnila pandemie Covid-19, která následně dlouhodobě tvořila ústřední (nejen) mediální téma. Zvýšenou pozornost média věnovala lídrům politických stran, předsedovi vlády a ministrům zdravotnictví, vnitra a školství, zatímco u ostatních politiků byl mediální obraz patrně upozaděn. Určitý vliv přičítám též omezení chodu Poslanecké sněmovny, kde na základě stranických dohod některé schůze probíhaly za přítomnosti stovky poslanců, tedy jedné poloviny standardního počtu. V takové situaci neúčastníci se poslanci nemohli pronášet projevy, které by se jinak mohly stát námětem mediální produkce. Barvitá práce v českém parlamentu dalece přesahuje stěny sídel jednotlivých komor. Jednotlivec projevuje svůj mandát také mimo tamní schůze, neboť se prezentuje před veřejností. Stejně tak mediální obraz je zčásti konstruován činnostmi odehrávajícími se mimo oficiální jednací sály.

Použitá literatura

Literatura a tištěné dokumenty

BALÍK, Stanislav, Vít HLOUŠEK, Jan HOLZER a Jakub ŠEDO. *Politický systém českých zemí 1848–1989*. 3. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5438-7.

BARNETT, Vic a Toby LEWIS. *Outliers in Statistical Data*. Third Edition. Chichester: John Wiley & Sons Ltd, 1994. ISBN 0-471-93094-6.

BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií. Od počátku do současnosti*. 2., upravené a doplněné vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2019. 456 s. ISBN 978-80-271-0553-3.

BENEŠOVÁ, Libuše. Dvacet let Senátu Parlamentu České republiky (1996–2016). In: KYSELA, Jan, ed. *Dvacet let Senátu Parlamentu České republiky v souvislostech*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2016, s. 18–20. ISBN 978-80-7502-166-3.

BLUMLER, Jay G. The Shape of Political Communication. In: KENSKI, Kate a Kathleen Hall JAMIESON, eds. *The Oxford Handbook of Political Communication*. New York: Oxford University Press, 2017, s. 47–58. ISBN 978-0-19-979347-1.

BLUMLER, Jay G. a Michael GUREVITCH. *The Crisis of Public Communication*. London: Routledge, 1995. ISBN 0-415-10852-7.

BRADOVÁ, Eva a Pavel ŠARADÍN. Permanentní kampaň a proces vládnutí: politika v éře konzultantů. In: ŠARADÍN, Pavel. *Politické kampaně, volby a politický marketing*. Vydání první. Olomouc: Periplum, 2007, s. 31–52. ISBN 978-80-86624-36-5.

BRUNNEROVÁ, Olga a Jakub CHARVÁT. Přímá volba prezidenta a její legislativní vývoj. In: CHARVÁT, Jakub, Petr JUST a kol. *První přímá volba prezidenta ČR v roce 2013: cesta k jejímu zavedení a okolnosti a politické důsledky první přímé volby*. První vydání. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2014, s. 13–53. ISBN 978-80-86855-96-7.

CURRAN, James. Nový pohled na masová média a demokracii. In: JIRÁK, Jan a Blanka ŘÍCHOVÁ. *Politická komunikace a média*. Vydání 1. Praha: Univerzita Karlova v Praze Nakladatelství Karolinum, 2000, s. 116–164. ISBN 80-246-0182-6.

ČEPELOVÁ, Heda. Zásada poměrného zastoupení ve volbách do Poslanecké sněmovny PČR: co se změnilo v roce 2021? In: ANTOŠ, Marek a Jan WINTR (eds.). *Volby a volební systémy*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2021, s. 26–36. ISBN 978-80-7502-575-3.

DIENSTBIER, Jiří a Karel LÁNSKÝ. Rozhlas proti tankům. In: DIENSTBIER, Jiří, Věnek ŠILHÁN, Bohumil ŠIMON a Karel LÁNSKÝ. *Srpen 1968*. 1. vydání. Praha: Vydavatelství a nakladatelství Práce, 1990, s.17–116. ISBN 80-208-0028-X.

DOMIN, Marek. *Volebné právo a volebné systémy*. Prvé vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer s. r. o., 2017. ISBN 978-80-8168-634-4.

DVOŘÁKOVÁ, Vladimíra a Jiří KUNC. Základní témata komparativních analýz. In: DVOŘÁKOVÁ, Vladimíra a kolektiv. *Komparace politických systémů: Základní modely demokratických systémů*. Vydání první. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, Nakladatelství Oeconomica, 2008, s. 38–57. ISBN 978-80-245-1357-7.

ESSER, Frank a Barbara PFETSCH. Political communication. In: CARAMANI, Daniele, ed. *Comparative Politics*. Fifth edition. Oxford: Oxford University Press, 2020, s. 336–358. ISBN 978-0-19-882060-4.

FAWZI, Nayla. Information Source and Political Arena: How Actors from Inside and Outside Politics Use the Media. In: VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE (Eds.). *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*. Cham: Springer International Publishing AG, 2017, s. 245–263. ISBN 978-3-319-60248-6.

FIALA, Petr. *Politika, jaká nemá být*. 1. vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2010. 163 s. ISBN 978-80-7325-216-8.

FIELD, Andy. *Discovering statistics using SPSS: (and sex, drugs and rock 'n' roll)*. Third edition. London: SAGE Publications Ltd, 2009. ISBN 978-1-84787-906-6.

FILIP, Jan. Volební inženýrství v ČSFR a ČR v letech 1990 až 1992. In: NOVÁK, Miroslav, Tomáš LEBEDA a kol. *Volební a stranické systémy: ČR v mezinárodním srovnání*. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2004, s. 197–230. ISBN 80-86473-88-0.

GEORGE, Darren a Paul MALLERY. *IBM SPSS Statistics 23 Step by Step: A Simple Guide and Reference*. Fourteenth edition. New York: Routledge, 2016. ISBN 978-1-138-68134-7.

GJURIČOVÁ, Adéla a Tomáš ZAHRADNÍČEK. *Návrat parlamentu: Češi a Slováci ve Federálním shromáždění 1989–1992*. Vydání první. Praha: Argo, 2018. ISBN 978-80-257-2623-5.

HABERMAS, Jürgen. *Strukturální přeměna veřejnosti: zkoumání jedné kategorie občanské společnosti*. Vydání druhé, upravené. Praha: Filosofia, 2022. 394 s. ISBN 978-80-7007-718-4.

HEBÁK, Petr, Jiří HUSTOPECKÝ a Iva MALÁ. *Vícerozměrné statistické metody [2]*. Vydání první. Praha: INFORMATORIUM, spol. s r. o., 2005. ISBN 80-7333-036-9.

HENDL, Jan. Statistická analýza – složitější postupy. In: HENDL, Jan a kol. *Statistika v aplikacích*. Vydání první. Praha: Portál, s. r. o., 2014, s. 107–132. ISBN 978-80-262-0700-9.

HENDL, Jan. *Přehled statistických metod: Analýza a metaanalýza dat*. Vydání páté, rozšířené. Praha: Portál, s. r. o., 2015. 736 s. ISBN 978-80-262-0981-2.

HENDL, Jan. Metody analýzy dat. In: HENDL, Jan a Jiří REMR. *Metody výzkumu a evaluace*. Vydání první. Praha: Portál, s. r. o., 2017, s. 215–270. ISBN 978-80-262-1192-1.

HŘEBEJK, Jiří. Vznik federativního Československa a České národní rady. In: KINDL, Vladimír, Jiří HŘEBEJK, Mojmír HORYNA a Ondřej ŠEFCŮ. *Parlament České republiky: Poslanecká sněmovna*. Vydání 1. Praha: Enigma, spol. s r.o., 1996, s. 31–33. ISBN 80-238-1077-4.

CHARVÁT, Jakub. Volby a volební systémy v České republice. In: BUREŠ, Jan, Jakub CHARVÁT, Petr JUST a Martin ŠTEFEK. *Česká demokracie po roce 1989: institucionální základy českého politického systému*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2012, s.181–230. ISBN 978-80-247-4283-0.

CHARVÁT, Jakub. *Politika volebních reforem v ČR po roce 1989*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013. 232 s. ISBN 978-80-247-4700-2.

CHARVÁT, Jakub. Analýza procesu zavádění přímé volby prezidenta v ČR. In: CHARVÁT, Jakub, Petr JUST a kol. *První přímá volba prezidenta ČR v roce 2013: cesta k jejímu zavedení a okolnosti a politické důsledky první přímé volby*. První vydání. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2014, s. 72–101. ISBN 978-80-86855-96-7.

CHYTILEK, Roman, Jakub ŠEDO, Tomáš LEBEDA, Dalibor ČALOUK. *Volební systémy*. Vydání čtvrté, v Portálu první. Praha: Portál, s. r. o., 2009. 376 s. ISBN 978-80-7367-548-6.

JIČÍNSKÝ, Zdeněk. *Vznik České národní rady v době Pražského jara 1968 a její působení do podzimu 1969*. Vydání druhé, v Nakladatelství Svoboda první. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1990. ISBN 80-205-0147-9.

JIČÍNSKÝ, Zdeněk. K legitimitě parlamentu samostatné ČR. In: KYSELA, Jan. *Deset let Ústavy České republiky: východiska, stav, perspektivy*. 1. vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2003, s. 72–77. ISBN 80-86432-45-9.

JUST, Petr. Vývoj ústavních institucí politického systému ČR. In: BUREŠ, Jan, Jakub CHARVÁT, Petr JUST a Martin ŠTEFEK. *Česká demokracie po roce 1989: institucionální základy českého politického systému*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2012, s. 153–179. ISBN 978-80-247-4283-0.

JUST, Petr. Český bikameralismus v období inkongruence. In: KYSELA, Jan, ed. *Dvacet let Senátu Parlamentu České republiky v souvislostech*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2016, s. 104–112. ISBN 978-80-7502-166-3.

KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Vydání první. Praha: Portál, s. r. o., 2010. 344 s. ISBN 978-80-7367-698-8.

KOUDELKA, Zdeněk. Změna volebního systému roku 2000. In: BALÍK, Stanislav a kol. *Většinový systém pro sněmovní volby? České zkušenosti a debaty*. 1. vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2013, s. 85–101. ISBN 978-80-7325-304-2.

KRÁKORA, Pavel a kol. *Významné události soudobých českých dějin a jejich reflexe v médiích*. První vydání. Praha: Nakladatelství Epoque s. r. o., 2014. 200 s. ISBN 978-80-7425-242-6.

KŘEČEK, Jan. *Politická komunikace: od res publica po public relations*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2013. 176 s. ISBN 978-80-247-3536-8.

KUBÁT, Michal. Jaký volební systém pro Českou republiku? In: BALÍK, Stanislav a kol. *Většinový systém pro sněmovní volby? České zkušenosti a debaty*. 1. vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2013, s. 103–118. ISBN 978-80-7325-304-2.

KUKLÍK, Jan. Ústavní vývoj 1960–1989. In: KUKLÍK, Jan a kol. *Vývoj československého práva 1945–1989*. Praha: Linde, 2008, s. 323–355. ISBN 978-80-7201-741-6.

KYSELA, Jan. *Senát parlamentu České republiky v historickém a mezinárodním kontextu: příspěvek ke studiu dvoukomorových soustav*. Praha: Parlament České republiky: Senát, 2000.

KYSELA, Jan. *Dvoukomorové systémy: teorie, historie a srovnání dvoukomorových parlamentů*. I. vydání. Praha: EUROLEX BOHEMIA s.r.o., 2004. ISBN 80-86432-89-0.

KYSELA, Jan. Ústava ČR jako objekt futurologie aneb proč a jak ústavu (ne)měnit. In: MLSNA, Petr et alii. *Ústava ČR – vznik, vývoj a perspektivy*. Vydání první. Praha: Leges, 2011, s. 67–92. ISBN 978-80-87212-63-9.

LAWRENCE, Regina G. a Amber E. BOYDSTUN. Celebrities as Political Actors and Entertainment as Political Media. In: VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE (Eds.). *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*. Cham: Springer International Publishing AG, 2017, s. 39–61. ISBN 978-3-319-60248-6.

LEBEDA, Tomáš. Volební reforma v ČR – zmařený pokus z let 1998–2002. In: NOVÁK, Miroslav, Tomáš LEBEDA a kol. *Volební a stranické systémy: ČR v mezinárodním srovnání*. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2004, s. 347–364. ISBN 80-86473-88-0.

LEBEDA, Tomáš. *Volební systémy poměrného zastoupení: mechanismy, proporcionalita a politické konsekvence*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-1523-3.

MCCHESENEY, Robert W. a Victor PICKARD. News Media as Political Institutions. In: KENSKI, Kate a Kathleen Hall JAMIESON, eds. *The Oxford Handbook of Political Communication*. New York: Oxford University Press, 2017, s. 263–274. ISBN 978-0-19-979347-1.

MCNAIR, Brian. *An Introduction to Political Communication*. Sixth edition. London: Routledge, 2018. ISBN 978-0-415-73941-2.

MCQUAIL, Denis. *Žurnalistika a společnost*. První české vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3093-9.

MELENHORST, Lotte a Peter VAN AELST. Why Do Politicians Use the Media When Making Laws? A Study On the Functional Use of Mass Media During Legislative Processes. In: VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE (Eds.). *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*. Cham: Springer International Publishing AG, 2017, s. 227–243. ISBN 978-3-319-60248-6.

MORAVEC, Václav. *Proměny novinářské etiky*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Academia, 2020. ISBN 978-80-200-3111-2.

NIVEN, David. Gender Bias? Media Coverage of Women and Men in Congress In: TOLLESON-RINEHARD, Sue a Jyl J. JOSEPHSON (eds.). *Gender and American Politics : Women, Men and the Political Process*. Revised and Expanded Second Edition. London: Routledge, 2015, s. 264–283. ISBN 0-7656-1569-X.

NOVÁK, Miroslav. Je zapotřebí, abychom přešli k většinovým volbám do Poslanecké sněmovny? In: BALÍK, Stanislav a kol. *Většinový systém pro sněmovní volby? České zkušenosti a debaty*. 1. vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2013, s. 119–136. ISBN 978-80-7325-304-2.

PECHÁČEK, Petr. Rozbor aktuálního volebního systému do Poslanecké sněmovny – stačí to? In: ANTOŠ, Marek a Jan WINTR (eds.). *Volby a volební systémy*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2021, s. 37–52. ISBN 978-80-7502-575-3.

PERLOFF, Richard M. *The Dynamics of Political Communication: Media and Politics in a Digital Age*. Third edition. New York, Routledge, 2022. ISBN 978-0-367-25282-3.

PETERSON, Theodore. The Social Responsibility Theory of the Press. In: SIEBERT, Fred S., Theodore PETERSON a Wilbur SCHRAMM. *Four Theories of the Press: The Authoritarian, Libertarian, Social Responsibility, and Soviet Communist Concepts of What the Press Should Be and Do*. Urbana: University of Illinois Press, 1956, s. 73–103. ISBN 0-252-72421-6.

PITHART, Petr. Senát před a po dvaceti letech. In: KYSELA, Jan, ed. *Dvacet let Senátu Parlamentu České republiky v souvislostech*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2016, s. 21–33. ISBN 978-80-7502-166-3.

PODLISKA, Vojtěch. Klouzavý mandát včera, dnes a zítra. In: ANTOŠ, Marek a Jan WINTR (eds.). *Volby a volební systémy*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2021, s. 124–137. ISBN 978-80-7502-575-3.

RABUŠIC, Ladislav, Petr SOUKUP a Petr MAREŠ. *Statistická analýza sociálněvědních dat (prostřednictvím SPSS)*. 2., přepracované vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2019. ISBN 978-80-210-9247-1.

RIFFE, Daniel, Stephen LACY, Brendan R. WATSON a Frederick FICO. *Analyzing Media Messages: Using Quantitative Content Analysis in Research*. Fourth Edition. New York: Routledge, 2019. ISBN 978-1-138-61397-3.

Royal Commission on the Press 1947-1949: report. London: His Majesty's Stationery Office, 1949.

RYCHLÍK, Jan. *Československo v období socialismu (1945–1989)*. Vydání první. Praha: Vyšehrad, 2020. 416 s. ISBN 978-80-7601-334-6.

RYCHLÍK, Jan. *Rozdělení Česko-Slovenska 1989–1992*. Vydání ve Vyšehradu druhé, rozšířené. Praha: Vyšehrad, 2022, 512 s. ISBN 978-80-7601-601-9.

SALGADO, Susana. The media of political communication. In: REINEMANN, Carsten (Ed.). *Political communication*. Berlin: De Gruyter Mouton, 2014, s. 269–287. ISBN 978-3-11-023816-7.

SARTORI, Giovanni. *Srovnávací ústavní inženýrství: Zkoumání struktur, podnětů a výsledků*. Vydání druhé. Praha: SOCIOLOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ (SLON), 2011. ISBN 978-80-4719-048-3.

SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing, a.s., 2014, 544 s. ISBN 978-80-247-3568-9.

SEVENANS, Julie. What Politicians Learn from the Mass Media and Why They React to It: Evidence from Elite Interviews. In: VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE (Eds.). *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*. Cham: Springer International Publishing AG, 2017, s. 107–125. ISBN 978-3-319-60248-6.

SHEHATA, Adam a Jesper STRÖMBÄCK. Mediation of Political Realities: Media as Crucial Sources of Information. In: ESSER, Frank a Jesper STRÖMBÄCK, eds. *Mediatization of Politics: Understanding the Transformation of Western Democracies*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2014, s. 93–113. ISBN 978-1-137-27584-4.

SKLENÁŘ, Dan. Volební reformy z let 1999 a 2001 a nálezy Pl. ÚS 42/2000. In: ANTOŠ, Marek a Jan WINTR (eds.). *Volby a volební systémy*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2021, s. 11–25. ISBN 978-80-7502-575-3.

SOBOTKA, Přemysl. Senát si své místo našel. In: KYSELA, Jan, ed. *Dvacet let Senátu Parlamentu České republiky v souvislostech*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2016, s. 15–17. ISBN 978-80-7502-166-3.

STEIN, Eric. *Česko-Slovensko: konflikt, roztržka, rozpad*. Vydání 1. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0752-0.

STRÖMBÄCK, Jesper a Frank ESSER. Mediatization of Politics: Towards a Theoretical Framework. In: ESSER, Frank a Jesper STRÖMBÄCK, eds. *Mediatization of Politics: Understanding the Transformation of Western Democracies*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2014, s. 3–28. ISBN 978-1-137-27584-4.

STRÖMBÄCK, Jesper a Frank ESSER. Political Public Relations and Mediatization: The Strategies of News Management. In: VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE (Eds.). *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*. Cham: Springer International Publishing AG, 2017, s. 63–83. ISBN 978-3-319-60248-6.

SUCHÁNEK, Radovan. Nepohodlné články Ústavy aneb co nezměníme, to pomineme nebo vyložíme. In: MLSNA, Petr et alii. *Ústava ČR – vznik, vývoj a perspektivy*. Vydání první. Praha: Leges, 2011, s. 93–121. ISBN 978-80-87212-63-9.

ŠEDO, Jakub. *Volební systémy a stabilita systémů politických stran*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-6172-9.

ŠILHÁN, Věnek. XIV. mimořádný – „vysočanský“ – sjezd KSČ. In: DIENSTBIER, Jiří, Věnek ŠILHÁN, Bohumil ŠIMON a Karel LÁNSKÝ. *Srpen 1968*. 1. vydání. Praha: Vydavatelství a nakladatelství Práce, 1990, s. 117–167. ISBN 80-208-0028-X.

ŠTĚCH, Milan. Malé ohlédnutí za dvaceti lety horní komory. In: KYSELA, Jan, ed. *Dvacet let Senátu Parlamentu České republiky v souvislostech*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2016, s. 11–14. ISBN 978-80-7502-166-3.

ŠUTKA, Pavel. *Zákon o volbě prezidenta republiky – přednosti a nedostatky ve srovnání s úpravami států Evropské unie*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2016, 272 s. ISBN 978-80-7502-169-4.

TABERY, Erik. *Vládeme, neruší: opoziční smlouva a její dědictví*. Vydání první. Praha: Paseka, 2006, 304 s. ISBN 80-7185-446-8.

The Commission On Freedom Of The Press. *A Free And Responsible Press*. Chicago: The University Of Chicago Press, 1947.

THESEN, Gunnar. An Intervening Intermediary: Making Political Sense of Media Influence. In: VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE (Eds.). *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*. Cham: Springer International Publishing AG, 2017, s. 21–37. ISBN 978-3-319-60248-6.

THOMPSON, John B. *Média a modernita: sociální teorie médií*. První české vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0652-6.

TRAMPOTA, Tomáš. Statistika ve studiu mediální komunikace. In: HENDL, Jan a kol. *Statistika v aplikacích*. Vydání první. Praha: Portál, s. r. o., 2014, s. 255–266. ISBN 978-80-262-0700-9.

TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Vydání první. Praha: Portál s. r. o., 2010, 296 s. ISBN 978-80-7367-683-4.

TSFATI, Yariv. Public and Elite Perceptions of News Media in Politics. In: KENSKI, Kate a Kathleen Hall JAMIESON, eds. *The Oxford Handbook of Political Communication*. New York: Oxford University Press, 2017, s. 565–579. ISBN 978-0-19-979347-1.

URBAN, Michal. Vývoj důvěry v Poslaneckou sněmovnu a Senát Parlamentu České republiky v letech 1993–2016. In: KYSELA, Jan, ed. *Dvacet let Senátu Parlamentu České republiky v souvislostech*. Vydání první. Praha: Nakladatelství Leges, s. r. o., 2016, s. 276–285. ISBN 978-80-7502-166-3.

VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE. Information and Arena: The Dual Function of the News Media for Political Elites. In: VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE (Eds.). *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*. Cham: Springer International Publishing AG, 2017, s. 1–17. ISBN 978-3-319-60248-6.

VAN AELST, Peter, Gunnar THESEN, Stefaan WALGRAVE a Rens VLIEGENTHART. Mediatization and Political Agenda-Setting: Changing Issue Priorities? In: ESSER, Frank a Jesper STRÖMBÄCK, eds. *Mediatization of Politics: Understanding the Transformation of Western Democracies*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2014, s. 200–220. ISBN 978-1-137-27584-4.

VAN DALEN, Arjen a Peter VAN AELST. Political Journalists: Covering Politics in the Democratic-Corporatist Media System. In: WEAVER, David H. a Lars WILLNAT, eds. *The Global Journalist in the 21st Century*. New York: Routledge, 2012, s. 511–525. ISBN 978-0-415-88577-5.

VLIEGENTHART, Rens a Morten SKOVSGAARD. Too Powerful or Just Doing Their Job? Explaining Differences in Conceptions of Media Power Among Politicians and Journalists. In: VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE (Eds.). *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*. Cham: Springer International Publishing AG, 2017, s. 85–103. ISBN 978-3-319-60248-6.

VODIČKA, Karel. Politický systém komunistického Československa. In: VODIČKA, Karel a Ladislav CABADA. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. Vydání třetí, aktualizované a rozšířené. Praha: Portál, s. r. o., 2011, s. 65–130. ISBN 978-80-7367-893-7.

VODIČKA, Karel. Ústavní instituce a jejich funkce v politickém procesu. In: VODIČKA, Karel a Ladislav CABADA. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. Vydání třetí, aktualizované a rozšířené. Praha: Portál, s. r. o., 2011, s. 313–377. ISBN 978-80-7367-893-7.

VÝBORNÝ, Miloslav. K okolnostem vzniku Ústavy ČR z parlamentní perspektivy. In: KYSELA, Jan. *Deset let Ústavy České republiky: východiska, stav, perspektivy*. 1. vydání. Praha: Eurolex Bohemia, 2003, s. 60–65. ISBN 80-86432-45-9.

WALGRAVE, Stefaan a Peter VAN AELST. Elaborating and Specifying the Information & Arena Framework. In: VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE (Eds.). *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*. Cham: Springer International Publishing AG, 2017, s. 265–279. ISBN 978-3-319-60248-6.

WEAVER, David H. a Jihyang CHOI. The Media Agenda: Who (or What) Sets It? In: KENSKI, Kate a Kathleen Hall JAMIESON, eds. *The Oxford Handbook of Political Communication*. New York: Oxford University Press, 2017, s. 359–376. ISBN 978-0-19-979347-1.

ZOIZNER, Alon, Yair FOGEL-DROR a Tamir SHEAFER. When Politicians React to the Media: How the Attitudes and Goals of Political Elites Moderate the Effect of the Media on the Political Agenda. In: VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE (Eds.). *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*. Cham: Springer International Publishing AG, 2017, s. 147–163. ISBN 978-3-319-60248-6.

Odborné žurnály

BARNETT, Steven. Will a Crisis in Journalism Provoke a Crisis in Democracy? *The Political Quarterly* [online]. 2002, **73**(4), s. 400–408 [cit. 2022-11-17]. ISSN 1467-923X. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/1467-923X.00494>

BERGGREN, Niclas, Henrik JORDAHL a Panu POUTVAARA. The looks of a winner: Beauty and electoral success. *Journal of Public Economics* [online]. 2010, **94**(1–2), s. 8–15 [cit. 2022-10-31]. ISSN 0047-2727. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2009.11.002>

BRUNCLÍK, Miloš. Konstruktivní vyslovení nedůvěry jako nástroj k posílení pozice vlády vůči parlamentu. *Středoevropské politické studie / Central European Political Studies Review* [online]. 2012, **14**(4), s. 501–527 [cit. 2023-04-01]. ISSN 1212-7817. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cepsr/article/view/4597>

ELMELUND-PRÆSTEKÆR, Christian, David Nicolas HOPMANN a Asbjørn Sonne NØRGAARD. Does Mediatization Change MP-Media Interaction and MP Attitudes toward the Media? Evidence from a Longitudinal Study of Danish MPs. *The International Journal of Press/Politics* [online]. 2011, **16**(3), s. 382–403 [cit. 2022-08-20]. ISSN 1940-1620. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1940161211400735>

- FIALA, Petr a Miroslav MAREŠ. Vývoj systému politických stran v České republice (1992–1996). *Politologický časopis* [online]. 1997, **4**(3), s. 305–316 [cit. 2022-03-28]. ISSN 1805-9503 Dostupné z: <https://www.politologickycasopis.cz/userfiles/file/1997/3/1997-3-15-Fiala,Mares-Vyvoj%20systemu%20politickych%20stran%20v%20CR%201992-1996.pdf>
- FOGARTY, Brian J. The Strategy of the Story: Media Monitoring Legislative Activity. *Legislative Studies Quarterly* [online]. 2008, **33**(3), s. 445–469 [cit. 2022-08-08]. ISSN 1939-9162. Dostupné z: <https://doi.org/10.3162/036298008785260899>
- GATTERMANN, Katjana a Sofia VASILOPOULOU. Absent yet popular? Explaining news visibility of Members of the European Parliament. *European Journal of Political Research* [online]. 2015, **54**(1), s. 121–140 [cit. 2022-10-30]. ISSN 1475-6765. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/1475-6765.12071>
- GERSHON, Sarah Allen. Press Secretaries, Journalists, and Editors: Shaping Local Congressional News Coverage. *Political Communication* [online]. 2012, **29**(2), s. 160–183 [cit. 2022-08-06]. ISSN 1091-7675. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/10584609.2012.671230>
- GREEN-PEDERSEN, Christoffer a Rune STUBAGER. The Political Conditionality of Mass Media Influence: When Do Parties Follow Mass Media Attention? *British Journal of Political Science* [online]. 2010, **40**(3), s. 663–677 [cit. 2022-11-27]. ISSN 1469-2112. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/S0007123410000037>
- GREEN-PEDERSEN, Christoffer, Peter B. MORTENSEN a Gunnar THESEN. The Incumbency Bonus Revisited: Causes and Consequences of Media Dominance. *British Journal of Political Science* [online]. 2015, **47**(1), s. 131–148 [cit. 2022-08-20]. ISSN 1469-2112. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/S0007123415000022>
- HARCUP, Tony a Deirdre O'NEILL. What Is News? Galtung and Ruge revisited. *Journalism Studies* [online]. 2001, **2**(2), s. 261–280 [cit. 2022-10-30]. ISSN 1469-9699. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/14616700118449>
- HAYEK, Lore a Uta RUSSMANN. Those who have the power get the coverage – Female politicians in campaign coverage in Austria over time. *Journalism* [online]. 2022, **23**(1), s. 224–242 [cit. 2022-09-11]. ISSN 1741-3001. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1464884920916359>

HAYES, Danny a Jennifer L. LAWLESS. A Non-Gendered Lens? Media, Voters, and Female Candidates in Contemporary Congressional Elections. *Perspectives on Politics* [online]. 2015, **13**(1), s. 95–118 [cit. 2022-09-11]. ISSN 1541-0986. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/S1537592714003156>

HELPER, Luzia a Peter VAN AELST. What Makes Party Messages Fit for Reporting? An Experimental Study of Journalistic News Selection. *Political Communication* [online]. 2016, **33**(1), s. 59–77 [cit. 2022-08-06]. ISSN 1091-7675. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/10584609.2014.969464>

HESTER, Joe Bob a Elizabeth DOUGALL. The Efficiency of Constructed Week Sampling for Content Analysis of Online News. *Journalism & Mass Communication Quarterly* [online]. 2007, **84**(4), s. 811–824 [cit. 2023-02-19]. ISSN: 2161-430X. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/107769900708400410>

HOOGHE, Marc, Laura JACOBS a Ellen CLAES. Enduring Gender Bias in Reporting on Political Elite Positions: Media Coverage of Female MPs in Belgian News Broadcasts (2003–2011). *The International Journal of Press/Politics* [online]. 2015, **20**(4), s. 395–414 [cit. 2022-09-11]. ISSN 1940-1620. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1940161215596730>

HOPMANN, David Nicolas, Claes H. DE VREESE a Erik ALBÆK. Incumbency Bonus in Election News Coverage Explained: The Logics of Political Power and the Media Market. *Journal of Communication* [online]. 2011, **61**(2), s. 264–282 [cit. 2022-08-20]. ISSN 0021-9916. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2011.01540.x>

IRERI, Kioko. Newspaper Visibility of Members of Parliament in Kenya. *Journalism and Mass Communication* [online]. 2012, **2**(7), s. 717–734 [cit. 2022-07-16]. ISSN 2160-6579. Dostupné z: <http://erepo.usiu.ac.ke/11732/1390>

IRERI, Kioko a Jimmy OCHIENG. Politicians in Newspaper News: Who Attracts Coverage in Kenyan Politics. *The International Journal of Press/Politics* [online]. 2020, **25**(4), s. 675–691 [cit. 2022-07-16]. ISSN 1940-1620. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1940161220915719>

JARABINSKÝ, Ivan, Miroslav LÍBAL a Jan ORESKÝ. Poměrnost, ale jaká? Srovnání různých úrovní a typů proporcionalit zvažovaných alternativ volební reformy z roku 2021. *Acta Politologica* [online]. 2022, **14**(2), s. 36–56 [cit. 2022-05-08]. ISSN 1803-8220. Dostupné z: https://doi.org/10.14712/1803-8220/3_2022

KATZ, Richard S. a Peter MAIR. Changing Models of Party Organization and Party Democracy: The Emergence of the Cartel Party. *Party Politics* [online]. 1995, **1**(1), s. 5–28 [cit. 2022-11-17]. ISSN 1460-3683. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1354068895001001001>

LACY, Stephen, Daniel RIFFE, Staci STODDARD, Hugh MARTIN a Kuang-Kuo CHANG. Sample Size for Newspaper Content Analysis in Multi-Year Studies. *Journalism & Mass Communication Quarterly* [online]. 2001, **78**(4), s. 836–845 [cit. 2023-02-19]. ISSN: 2161-430X. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/107769900107800414>

LEBEDA, Tomáš. Hlavní proměnné proporčních volebních systémů. *Sociologický časopis* [online]. 2001, **37**(4), s. 425–448 [cit. 2022-04-02]. ISSN 2336-128X. Dostupné z: https://esreview.soc.cas.cz/artkey/csr-200104-0003_the-main-variables-of-systems-of-proportional-representation.php

LENZ, Gabriel S. a Chappell LAWSON. Looking the Part: Television Leads Less Informed Citizens to Vote Based on Candidates' Appearance. *American Journal of Political Science* [online]. 2011, **55**(3), s. 574–589 [cit. 2022-10-31]. ISSN 1540-5907. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1540-5907.2011.00511.x>

LUKE, Douglas A., Charlene A. CABURNAY a Elisia L. COHEN. How Much Is Enough? New Recommendations for Using Constructed Week Sampling in Newspaper Content Analysis of Health Stories. *Communication Methods and Measures* [online]. 2011, **5**(1), s. 76–91 [cit. 2023-02-19]. ISSN 1931-2466. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/19312458.2010.547823>

LUTZ, Georg. The Electoral Success of Beauties and Beasts. *Swiss Political Science Review* [online]. 2010, **16**(3), s. 457–480 [cit. 2022-10-31]. ISSN 1662-6370. Dostupné z: <https://doi.org/10.1002/j.1662-6370.2010.tb00437.x>

McGING, Claire a Timothy J. WHITE. Gender and Electoral Representation in Ireland. *Études irlandaises* [online]. 2012, **37**(2), s. 33–48 [cit. 2022-10-30]. ISSN 2259-8863. Dostupné z: <https://doi.org/10.4000/etudesirlandaises.3134>

- MEIER, Petra. From Laggard to Leader: Explaining the Belgian Gender Quotas and Parity Clause. *West European Politics* [online]. 2012, **35**(2), s. 362–379 [cit. 2022-09-11]. ISSN 1743-9655. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/01402382.2011.648011>
- MIDTBØ, Tor. Explaining Media Attention for Norwegian MPs: A New Modelling Approach. *Scandinavian Political Studies* [online]. 2011, **34**(3), s. 226–249 [cit. 2022-07-16]. ISSN 1467-9477. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1467-9477.2011.00270.x>
- ORCHARD, Ximena a Bastián GONZÁLEZ-BUSTAMANTE. Power Hierarchies and Visibility in the News: Exploring Determinants of Politicians' Presence and Prominence in the Chilean Press (1991–2019). *The International Journal of Press/Politics* [online]. 2022, **0**, s. 1–24 [cit. 2022-10-30]. ISSN 1940-1620. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/19401612221089482>
- PARKS, Perry. Non-representational news: An intervention into pseudo-events. *Journalism* [online]. 2021, **22**(1), s. 122–138 [cit. 2023-02-17]. ISSN 1741-3001. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1464884917736998>
- RUEDIN, Didier. The Representation of Women in National Parliaments: A Cross-national Comparison. *European Sociological Review* [online]. 2012, **28**(1), s. 96–109 [cit. 2022-10-30]. ISSN 1468-2672. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/esr/jcq050>
- SELLERS, Patrick J. a Brian F. SCHAFFNER. Winning Coverage in the U.S. Senate. *Political Communication* [online]. 2007, **24**(4), s. 377–391 [cit. 2022-07-16]. ISSN 1091-7675. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/10584600701641516>
- SEVENANS, Julie. One concept, many interpretations: the media's causal roles in political agenda-setting processes. *European Political Science Review* [online]. 2018, **10**(2), s. 245–265 [cit. 2022-11-27]. ISSN 1755-7747. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/S1755773917000078>
- SHOR, Eran, Arnout VAN DE RIJT, Alex MILTSOV, Vivek KULKARNI a Steven SKIENNA. A Paper Ceiling: Explaining the Persistent Underrepresentation of Women in Printed News. *American Sociological Review* [online]. 2015, **80**(5), S. 960–984 [cit. 2022-09-11]. ISSN 1939-8271. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/0003122415596999>
- SCHAFFNER, Brian F. Local News Coverage and the Incumbency Advantage in the U.S. House. *Legislative Studies Quarterly* [online]. 2006, **31**(4), s. 491–511 [cit. 2022-08-08]. ISSN 1939-9162. Dostupné z: <https://doi.org/10.3162/036298006X201904>

- SCHAFFNER, Brian F. a Patrick J. SELLERS. The Structural Determinants of Local Congressional News Coverage. *Political Communication* [online]. 2003, **20**(1), s. 41–57 [cit. 2022-08-06]. ISSN 1091-7675. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/105846003901365>
- SCHIFFER, Adam J. Assessing Partisan Bias in Political News: The Case(s) of Local Senate Election Coverage. *Political Communication* [online]. 2006, **23**(1), s. 23–39 [cit. 2022-10-30]. ISSN 1091-7675. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/10584600500476981>
- SCHWINDT-BAYER, Leslie A., Michael MALECKI a Brian F. CRISP. Candidate Gender and Electoral Success in Single Transferable Vote Systems. *British Journal of Political Science* [online]. 2010, **40**(3), s. 693–709 [cit. 2022-10-30]. ISSN 1469-2112. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/S000712340999010X>
- SMITH, Kevin B. When All's Fair: Signs of Parity in Media Coverage of Female Candidates. *Political Communication* [online]. 1997, **14**(1), s. 71–82 [cit. 2022-09-11]. ISSN 1091-7675. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/105846097199542>
- THESEN, Gunnar. When good news is scarce and bad news is good: Government responsibilities and opposition possibilities in political agenda-setting. *European Journal of Political Research* [online]. 2013, **52**(3), s. 364–389 [cit. 2022-11-27]. ISSN 1475-6765. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/j.1475-6765.2012.02075.x>
- TRESCH, Anke. Politicians in the Media: Determinants of Legislators' Presence and Prominence in Swiss Newspapers. *The International Journal of Press/Politics* [online]. 2009, **14**(1), s. 67–90 [cit. 2022-07-16]. ISSN 1940-1620. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1940161208323266>
- TSFATI, Yariv, Dana Markowitz ELFASSI a Israel WAISMEL-MANOR. Exploring the Association between Israeli Legislators' Physical Attractiveness and Their Television News Coverage. *The International Journal of Press/Politics* [online]. 2010, **15**(2), s. 175–192 [cit. 2022-10-30]. ISSN 1940-1620. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1940161209361212>
- VAN AELST, Peter a Stefaan WALGRAVE. Information and Arena: The Dual Function of the News Media for Political Elites. *Journal of Communication* [online]. 2016, **66**(3), s. 496–518 [cit 2022-11-19]. ISSN 0021-9916. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/jcom.12229>

VAN DER PAS, Daphne J. Do European media ignore female politicians? A comparative analysis of MP visibility. *West European Politics* [online]. 2022, **45**(7), s. 1481–1492 [cit. 2022-09-17]. ISSN 1743-9655. Dostupné z:

<https://doi.org/10.1080/01402382.2021.1988387>

VERGE, Tània a Maria DE LA FUENTE. Playing with different cards: Party politics, gender quotas and women's empowerment. *International Political Science Review* [online]. 2014, **35**(1), s. 67–79 [cit. 2022-10-30]. ISSN 1460-373X. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/0192512113508295>

VLIEGENTHART, Rens a Stefaan WALGRAVE. Content Matters: The Dynamics of Parliamentary Questioning in Belgium and Denmark. *Comparative Political Studies* [online]. 2011, **44**(8), s. 1031–1059 [cit. 2022-12-03]. ISSN 1552-3829. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/0010414011405168>

VOS, Debby. Which Politicians Pass the News Gates and Why? Explaining Inconsistencies in Research on News Coverage of Individual Politicians. *International Journal of Communication* [online]. 2014, **8**, s. 2438–2461 [cit. 2022-08-21]. ISSN 1932-8036. Dostupné z: <https://ijoc.org/index.php/ijoc/article/view/2572/1264>

VOS, Debby. How Ordinary MPs Can Make it Into the News: A Factorial Survey Experiment with Political Journalists to Explain the Newsworthiness of MPs. *Mass Communication and Society* [online]. 2016, **19**(6), s. 738–757 [cit. 2022-07-16]. ISSN 1532-7825. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/15205436.2016.1185128>

VOS, Debby a Peter VAN AELST. Does the Political System Determine Media Visibility of Politicians? A Comparative Analysis of Political Functions in the News in Sixteen Countries. *Political Communication* [online]. 2018, **35**(3), s. 371–392 [cit. 2022-08-21]. ISSN 1091-7675. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/10584609.2017.1383953>

WAISMEL-MANOR, Israel a Yariv TSFATI. Why Do Better-Looking Members of Congress Receive More Television Coverage? *Political Communication* [online]. 2011, **28**(4), s. 440–463 [cit. 2022-08-20]. ISSN 1091-7675. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/10584609.2011.617719>

WALGRAVE, Stefaan, Stuart SOROKA a Michiel NUYTEMANS. The Mass Media's Political Agenda-Setting Power: A Longitudinal Analysis of Media, Parliament, and Government in Belgium (1993 to 2000). *Comparative Political Studies* [online]. 2008, 41(6), s. 814–836 [cit. 2022-12-03]. ISSN 1552-3829. Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/0010414006299098>

Právní předpisy a akty

1/1969 Sb. Zákon České národní rady o jednacím řádu České národní rady. Zákon č. 1/1969 Sb.: Zákon České národní rady o jednacím řádu České národní rady [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1969-1/zneni-0>

1/1993 Sb. Ústava České republiky. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.: Ústava České republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>

1/1993 Sb. Ústava České republiky. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb.: Ústava České republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1/zneni-0>

107/1999 Sb. Zákon o jednacím řádu Senátu. Zákon č. 107/1999 Sb.: Zákon o jednacím řádu Senátu [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-21]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-107>

108/1968 Sb. Usnesení Národního shromáždění o určení počtu členů České národní rady. Usnesení č. 108/1968 Sb.: Usnesení Národního shromáždění o určení počtu členů České národní rady [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1968-108>

109/1968 Sb. Usnesení Národního shromáždění o volbě členů České národní rady. Usnesení č. 109/1968 Sb.: Usnesení Národního shromáždění o volbě členů České národní rady [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1968-109>

110/1998 Sb. Ústavní zákon o bezpečnosti ČR. Ústavní zákon č. 110/1998 Sb.: Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-110>

112/1967 Sb. Ústavní zákon o skončení volebního období Národního shromáždění, Slovenské národní rady, Nejvyššího ... Ústavní zákon č. 112/1967 Sb.: Ústavní zákon o skončení volebního období Národního shromáždění, Slovenské národní rady, Nejvyššího soudu, krajských, okresních a vojenských soudů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1967-112/zneni-0>

113/1967 Sb. Zákon o volbách do Národního shromáždění. Zákon č. 113/1967 Sb.: Zákon o volbách do Národního shromáždění [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1967-113/zneni-0>

117/1969 Sb. Ústavní zákon o prodloužení volebního období národních výborů, národních rad a Federálního shromáždění... Ústavní zákon č. 117/1969 Sb.: Ústavní zákon o prodloužení volebního období národních výborů, národních rad a Federálního shromáždění, Nejvyššího soudu, krajských, okresních a vojenských soudů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1969-117/zneni-0>

118/2010 Sb. Zákon o krajském referendu. Zákon č. 118/2010 Sb.: Zákon o krajském referendu a o změně některých zákonů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2023 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-118>

121/1920 Sb. - Beck-online. 121: ZÁKON ze dne 29. února 1920, kterým se uvozuje ústavní listina Československé republiky [online]. Copyright © 2009 - 2022, Nakladatelství C. H. Beck [cit. 2022-03-28]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzgiyf6mjsgewta>

Zákon 123/1920 Sb. - , kterým vydává se řád volení do poslanecké sněmovny úplné a aktuální znění | ASPI | Wolters Kluwer ČR, a. s. 123/1920 Sb.: Zákon ze dne 29. února 1920, kterým vydává se řád volení do poslanecké sněmovny [online]. © 2023 Wolters Kluwer [cit. 2023-02-03]. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/1704/1/2/zakon-c-123-1920-sb-kterym-vydava-se-rad-voleni-do-poslanecke-snemovny/zakon-c-123-1920-sb-kterym-vydava-se-rad-voleni-do-poslanecke-snemovny>

Zákon 124/1920 Sb. - o složení a pravomoci senátu úplné a aktuální znění | ASPI | Wolters Kluwer ČR, a. s. 124/1920 Sb.: Zákon ze dne 29. února 1920 o složení a pravomoci senátu [online]. © 2023 Wolters Kluwer [cit. 2023-02-03]. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/1705/1/2/zakon-c-124-1920-sb-o-slozeni-a-pravomoci-senatu/zakon-c-124-1920-sb-o-slozeni-a-pravomoci-senatu>

135/2017 Sb. Rozhodnutí prezidenta republiky o vyhlášení voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Rozhodnutí č. 135/2017 Sb.: Rozhodnutí prezidenta republiky o vyhlášení voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-25]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-135>

143/1968 Sb. Ústavní zákon o československé federaci. Ústavní zákon č. 143/1968 Sb.: Ústavní zákon o československé federaci [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1968-143/zneni-0>

154/1994 Sb. Zákon o bezpečnostní informační službě. Zákon č. 154/1994 Sb.: Zákon o bezpečnostní informační službě [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1994-154>

166/1993 Sb. Zákon o Nejvyšším kontrolním úřadu. Zákon č. 166/1993 Sb.: Zákon o Nejvyšším kontrolním úřadu [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2023 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-166>

180/2014 Z. z. Zákon o podmienkach výkonu volebného práva | Aktuálne znenie. Zákon č. 180/2014 Z. z.: Zákon o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov [online]. © S-EPI s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2014-180>

182/1993 Sb. Zákon o Ústavním soudu. Zákon č. 182/1993 Sb.: Zákon o Ústavním soudu [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2023 [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-182>

189/2021 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a dop... Zákon č. 189/2021 Sb.: Zákon, kterým se mění zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-04-23]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2021-189>

192/2002 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu, ve znění pozdějších předpisů, a o zm... Zákon č. 192/2002 Sb.: Zákon, kterým se mění zákon č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu, ve znění pozdějších předpisů, a o změně dalších zákonů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2023 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-192>

195/2009 Sb. Ústavní zákon o zkrácení pátého volebního období Poslanecké sněmovny. Ústavní zákon č. 195/2009 Sb.: Ústavní zákon o zkrácení pátého volebního období Poslanecké sněmovny [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-195>

204/2000 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a dop... Zákon č. 204/2000 Sb.: Zákon, kterým se mění zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění zákona č. 212/1996 Sb. a nálezu Ústavního soudu uveřejněného pod č. 243/1999 Sb., zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-03-18]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-204/zneni-0>

22/2004 Sb. Zákon o místním referendu. Zákon č. 22/2004 Sb.: Zákon o místním referendu a o změně některých zákonů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2023 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-22>

236/1995 Sb. Zákon o platu představitelů státní moci, státních orgánů a soudců a poslanců Evr. parlamentu. Zákon č. 236/1995 Sb.: Zákon o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-236>

24/2023 Z. z. Ústavný zákon, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskoršíc... | Aktuálne znenie. Ústavný zákon č. 24/2023 Z. z.: Ústavný zákon, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov [online]. © S-EPI s.r.o. 2010-2023 [cit. 2023-02-03]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2023-24>

245/2000 Sb. Zákon o státních svátcích a dnech pracovního klidu. Zákon č. 245/2000 Sb.: Zákon o státních svátcích, o ostatních svátcích, o významných dnech a o dnech pracovního klidu [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2023 [cit. 2023-03-31]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-245>

247/1995 Sb. Zákon o volbách do Parlamentu České republiky. Zákon č. 247/1995 Sb.: Zákon o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-247>

252/1994 Sb. Zákon o rozhlasových a televizních poplatcích. Zákon č. 252/1994 Sb.: Zákon o rozhlasových a televizních poplatcích [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2023 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1994-252>

265/2013 Sb. Rozhodnutí prezidenta republiky o rozpuštění Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Rozhodnutí č. 265/2013 Sb.: Rozhodnutí prezidenta republiky o rozpuštění Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-265>

275/2012 Sb. Zákon o volbě prezidenta republiky. Zákon č. 275/2012 Sb.: Zákon o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů (zákon o volbě prezidenta republiky) [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-12-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-275/zneni-0>

304/2007 Sb. Zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s dokončením přechodu zemského analogového televi... Zákon č. 304/2007 Sb.: Zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s dokončením přechodu zemského analogového televizního vysílání na zemské digitální televizní vysílání [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2023 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2007-304>

319/2009 Sb. Ústavní zákon, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdější... Ústavní zákon č. 319/2009 Sb.: Ústavní zákon, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-319>

322/2012 Sb. *Rozhodnutí předsedy Senátu Parlamentu České republiky o vyhlášení volby prezidenta republiky*. Rozhodnutí č. 322/2012 Sb.: Rozhodnutí předsedy Senátu Parlamentu České republiky o vyhlášení volby prezidenta republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-12-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-322>

341/2011 Sb. *Zákon o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů*. Zákon č. 341/2011 Sb.: Zákon o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2011-341>

347/1997 Sb. *Ústavní zákon o vytvoření vyšších územních samosprávných celků*. Ústavní zákon č. 347/1997 Sb.: Ústavní zákon o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1997-347>

348/2005 Sb. *Zákon o rozhlasových a televizních poplatcích*. Zákon č. 348/2005 Sb.: Zákon o rozhlasových a televizních poplatcích a o změně některých zákonů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2023 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-348/zneni-0>

37/2002 Sb. *Zákon, kterým se mění zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a dop...* Zákon č. 37/2002 Sb.: Zákon, kterým se mění zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění zákona č. 212/1996 Sb., nálezu Ústavního soudu uveřejněného pod č. 243/1999 Sb., zákona č. 204/2000 Sb. a nálezu Ústavního soudu uveřejněného pod č. 64/2001 Sb., a zákon č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 273/2001 Sb. [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-37/zneni-20020129>

39/2001 Sb. *Zákon, kterým se mění zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi, ve znění pozdějších předpisů, a o změ...* Zákon č. 39/2001 Sb.: Zákon, kterým se mění zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi, ve znění pozdějších předpisů, a o změně některých dalších zákonů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2023 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-39>

44/1971 Sb. *Zákon o volbách do Federálního shromáždění*. Zákon č. 44/1971 Sb.: Zákon o volbách do Federálního shromáždění [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-25]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1971-44/zneni-0>

45/1990 Sb. *Ústavní zákon o zkrácení volebního období zákonodárných sborů*. Ústavní zákon č. 45/1990 Sb.: Ústavní zákon o zkrácení volebního období zákonodárných sborů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-08]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-45>

46/1990 Sb. *Ústavní zákon, kterým se mění a doplňuje ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé social...* Ústavní zákon č. 46/1990 Sb.: Ústavní zákon, kterým se mění a doplňuje ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky, a ústavní zákon č. 143/1968 Sb., o československé federaci [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-46/zneni-0>

460/1992 Zb. *Ústava Slovenskej republiky | Znenie od 01.10.1992*. Ústavný zákon č. 460/1992 Zb.: Ústava Slovenskej republiky [online]. © S-EPI s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/1992-460/znenie-19921001>

491/2001 Sb. *Zákon o volbách do zastupitelstev obcí*. Zákon č. 491/2001 Sb.: Zákon o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2023 [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-491>

5/1993 Sb. *Usnesení České národní rady k přijetí ústavního zákona České národní rady o opatřeních souvisejících...* Usnesení č. 5/1993 Sb.: Usnesení České národní rady k přijetí ústavního zákona České národní rady o opatřeních souvisejících se zánikem České a Slovenské Federativní Republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2023 [cit. 2023-02-06]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-5>

52/1968 Sb. *Usnesení předsednictva Národního shromáždění o zrušení usnesení předsednictva Národního shromáždění ...* Usnesení č. 52/1968 Sb.: Usnesení předsednictva Národního shromáždění o zrušení usnesení předsednictva Národního shromáždění o vyhlášení dne voleb do národních výborů a o volbě Ústřední volební komise Národní fronty pro volby do národních výborů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1968-52>

52/2009 Sb. *Zákon, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdě...* Zákon č. 52/2009 Sb.: Zákon, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2023 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-52>

53/1971 Sb. *Zákon České národní rady o volbách do České národní rady.* Zákon č. 53/1971 Sb.: Zákon České národní rady o volbách do České národní rady [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-25]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1971-53/zneni-0>

542/1992 Sb. *Ústavní zákon o zániku České a Slovenské Federativní Republiky.* Ústavní zákon č. 542/1992 Sb.: Ústavní zákon o zániku České a Slovenské Federativní Republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-11]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-542>

6/1968 Sb. *Usnesení předsednictva Národního shromáždění o vyhlášení dne voleb do národních výborů.* Usnesení č. 6/1968 Sb.: Usnesení předsednictva Národního shromáždění o vyhlášení dne voleb do národních výborů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1968-6>

611/2020 Sb. *Rozhodnutí prezidenta republiky o vyhlášení voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky.* Rozhodnutí č. 611/2020 Sb.: Rozhodnutí prezidenta republiky o vyhlášení voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-611>

65/1990 Sb. *Ústavní zákon České národní rady o počtu poslanců České národní rady.* Ústavní zákon č. 65/1990 Sb.: Ústavní zákon České národní rady o počtu poslanců České národní rady [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-65>

69/1998 Sb. *Ústavní zákon o zkrácení volebního období Poslanecké sněmovny.* Ústavní zákon č. 69/1998 Sb.: Ústavní zákon o zkrácení volebního období Poslanecké sněmovny [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-69>

71/2012 Sb. *Ústavní zákon, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdější...* Ústavní zákon č. 71/2012 Sb.: Ústavní zákon, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-71>

71/2012 Sb. *Ústavní zákon, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdější...* Ústavní zákon č. 71/2012 Sb.: Ústavní zákon, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-12-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-71/zneni-0>

77/1968 Sb. *Ústavní zákon o přípravě federativního uspořádání Československé socialistické republiky.* Ústavní zákon č. 77/1968 Sb.: Ústavní zákon o přípravě federativního uspořádání Československé socialistické republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1968-77/zneni-0>

79/1990 Sb. *Ústavný zákon Slovenskej národnej rady o počte poslancov Slovenskej národnej rady, o znení sľubu pos...* Ústavní zákon č. 79/1990 Sb.: Ústavný zákon Slovenskej národnej rady o počte poslancov Slovenskej národnej rady, o znení sľubu poslancov Slovenskej národnej rady, členov vlády Slovenskej republiky a poslancov národných výborov a o volebnom období Slovenskej národnej rady [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-01]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-79>

83/1968 Sb. *Ústavní zákon o skončení volebního období národních výborů, Národního shromáždění a Slovenské národn...* Ústavní zákon č. 83/1968 Sb.: Ústavní zákon o skončení volebního období národních výborů, Národního shromáždění a Slovenské národní rady [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1968-83>

90/1995 Sb. *Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny.* Zákon č. 90/1995 Sb.: Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-90>

92/1971 Sb. Usnesení předsednictva Federálního shromáždění Československé socialistické republiky o vyhlášení vo... Usnesení č. 92/1971 Sb.: Usnesení předsednictva Federálního shromáždění Československé socialistické republiky o vyhlášení voleb do Federálního shromáždění Československé socialistické republiky [online]. © AION CS, s.r.o. 2010-2022 [cit. 2022-05-25]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1971-92>

NALUS - databáze rozhodnutí Ústavního soudu. Pl.ÚS 25/96 ze dne 2. 4. 1997: 88/1997 Sb.: N 37/7 SbNU 251: Principy volebního systému ČR - ústavnost tzv. pětiprocentní klauzule při volbách do Poslanecké sněmovny [online]. [Cit. 2022-03-28]. Dostupné z: <https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-25-96>

NALUS - databáze rozhodnutí Ústavního soudu. Pl.ÚS 27/09 ze dne 10. 9. 2009: 318/2009 Sb.: N 199/54 SbNU 445: Kauza Melčák - zkrácení volebního období Poslanecké sněmovny jednorázovým ústavním zákonem [online]. [Cit. 2022-05-01]. Dostupné z: https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-27-09_1

NALUS - databáze rozhodnutí Ústavního soudu. Pl.ÚS 42/2000 ze dne 24. 1. 2001: 64/2001 Sb.: N 16/21 SbNU 113: Změna volebního systému [online]. [Cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-42-2000>

NALUS - databáze rozhodnutí Ústavního soudu. Pl.ÚS 44/17 ze dne 2. 2. 2021: 49/2021 Sb.: Ústavnost volebního zákona (rovnost hlasů, rovnost volebního práva a rovnost šancí kandidujících volebních stran a koalic) [online]. [Cit. 2022-04-23]. Dostupné z: https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=Pl-44-17_1

NALUS - databáze rozhodnutí Ústavního soudu. Pl.ÚS 57/06 ze dne 17. 4. 2009: K ústavnosti použití D'Hondtovy metody volebního dělitele pro určení počtu získaných mandátů ve volbách do Poslanecké sněmovny při rozdělení volebního území České republiky do čtrnácti volebních krajů [online]. [Cit. 2022-04-23]. Dostupné z: https://nalus.usoud.cz:443/Search/GetText.aspx?sz=Pl-57-06_1

Parlamentní tisky a stenografické záznamy

Národní shromáždění

NS RČS 1964-1968, 25. schůze, část 1/6 (10. 7. 1968). Středa 10. července 1968 [online]. [Cit. 2022-03-27]. Dostupné z:

<https://www.psp.cz/eknih/1964ns/stenprot/025schuz/s025001.htm>

NS RČS 1964-1968, 25. schůze, část 2/6 (10. 7. 1968). Středa 10. července 1968 [online]. [Cit. 2022-03-27]. Dostupné z:

<https://www.psp.cz/eknih/1964ns/stenprot/025schuz/s025002.htm>

NS RČS 1964-1968, 25. schůze, část 3/6 (10. 7. 1968). Středa 10. července 1968 [online]. [Cit. 2022-03-27]. Dostupné z:

<https://www.psp.cz/eknih/1964ns/stenprot/025schuz/s025003.htm>

Federální shromáždění

FS ČSSR 1969-1971, SL, 5. schůze, část 1/2 (16. 10. 1969). Čtvrtek 16. října 1969 [online]. [Cit. 2022-03-27]. Dostupné z:

<https://www.psp.cz/eknih/1969fs/sl/stenprot/005schuz/s005001.htm>

FS ČSSR 1986-1990, tisk 257. FEDERÁLNÍ SHROMÁŽDĚNÍ ČESKOSLOVENSKÉ SOCIALISTICKÉ REPUBLIKY 1990: V. volební období: 257 [online]. [Cit. 2022-05-01]. Dostupné z: https://www.psp.cz/eknih/1986fs/tisky/t0257_00.htm

Česká národní rada

ČNR 1968, tisk 8. Česká národní rada 1968: 8 [online]. [Cit. 2022-03-27]. Dostupné z: https://www.psp.cz/eknih/1968cnr/tisky/t0008_00.htm

ČNR 1968, 7. schůze, část 1/4 (21. 12. 1968). Sobota 21. prosince 1968 [online]. [Cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/1968cnr/stenprot/007schuz/s007001.htm>

ČNR 1969-1971, 2. schůze, část 1/20 (23. 1. 1969). Čtvrtek 23. ledna 1969 [online]. [Cit. 2022-03-27]. Dostupné z:

<https://www.psp.cz/eknih/1969cnr/stenprot/002schuz/s002001.htm>

ČNR 1969-1971, 5. schůze, část 1/17 (26. 11. 1969). Středa 26. listopadu 1969 [online]. [Cit. 2022-03-27]. Dostupné z:

<https://www.psp.cz/eknih/1969cnr/stenprot/005schuz/s005001.htm>

ČNR 1992-1992, tisk 210. ČESKÁ NÁRODNÍ RADA: VII. volební období: č. 210 [online]. [Cit. 2022-04-11]. Dostupné z:

https://www.psp.cz/eknih/1992cnr/tisky/t0210_00.htm

ČNR 1992-1992, tisk 300. Česká národní rada 1992: VII. volební období: 300 [online]. [Cit. 2022-04-11]. Dostupné z:

https://www.psp.cz/eknih/1992cnr/tisky/t0300_00.htm

ČNR 1992-1992, 10. schůze, část 1/13 (16. 12. 1992). Středa 16. prosince 1992 [online]. [Cit. 2022-03-28]. Dostupné z:

<https://www.psp.cz/eknih/1992cnr/stenprot/010schuz/s010001.htm>

ČNR 1992-1992, 10. schůze, část 6/13 (16. 12. 1992). Středa 16. prosince 1992 [online]. [Cit. 2022-03-28]. Dostupné z:

<https://www.psp.cz/eknih/1992cnr/stenprot/010schuz/s010006.htm>

ČNR 1992-1992, 10. schůze, část 8/13 (16. 12. 1992). Středa 16. prosince 1992 [online]. [Cit. 2022-03-28]. Dostupné z:

<https://www.psp.cz/eknih/1992cnr/stenprot/010schuz/s010008.htm>

ČNR 1992-1992, 10. schůze, část 11/13 (16. 12. 1992). Středa 16. prosince 1992 [online]. [Cit. 2022-04-11]. Dostupné z:

<https://www.psp.cz/eknih/1992cnr/stenprot/010schuz/s010011.htm>

ČNR 1992-1992, 15. schůze, část 3/7 (19. 12. 1992). Sobota 19. prosince 1992 [online]. [Cit. 2022-04-11]. Dostupné z:

<https://www.psp.cz/eknih/1992cnr/stenprot/015schuz/s015003.htm>

Poslanecká sněmovna

PČR, PS 1993-1996, 2. schůze, část 7/7 (26. 1. 1993). Úterý 26. ledna 1993 [online]. [Cit. 2022-05-13]. Dostupné z:

<https://www.psp.cz/eknih/1993ps/stenprot/002schuz/s002007.htm>

PČR, PS 1993-1996, 6. schůze, část 22/22 (25. 2. 1993). Čtvrtek 25. února 1993 [online]. [Cit. 2022-04-11]. Dostupné z:

<https://www.psp.cz/eknih/1993ps/stenprot/006schuz/s006022.htm>

PČR, PS 2010-2013, 59. schůze, část 22 (20. 8. 2013). Úterý 20. srpna 2013 1968 [online]. [Cit. 2022-05-01]. Dostupné z:

<https://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/059schuz/s059022.htm>

PČR, PS 2017-2021, 1. schůze, část 50 (24. 11. 2017). Pátek 24. listopadu 2017 [online]. [Cit. 2023-02-20]. Dostupné z:

<https://www.psp.cz/eknih/2017ps/stenprot/001schuz/s001050.htm>

PČR, PS 2017-2021, 1. schůze, část 51 (24. 11. 2017). Pátek 24. listopadu 2017 [online]. [Cit. 2023-02-20]. Dostupné z:

<https://www.psp.cz/eknih/2017ps/stenprot/001schuz/s001051.htm>

PČR, PS 2017-2021, 5. schůze, část 56 (16. 1. 2018). Úterý 16. ledna 2018 [online]. [Cit. 2023-03-31]. Dostupné z:

<https://www.psp.cz/eknih/2017ps/stenprot/005schuz/s005056.htm>

PČR, PS 2017-2021, 118. schůze, část 123 (17. 9. 2021). Pátek 17. září 2021 [online]. [Cit. 2023-02-20]. Dostupné z:

<https://www.psp.cz/eknih/2017ps/stenprot/118schuz/s118123.htm#r1>

PČR, PS 2021-..., 1. schůze, část 38 (10. 11. 2021). Středa 10. listopadu 2021 [online]. [Cit. 2022-05-03]. Dostupné z:

<https://www.psp.cz/eknih/2021ps/stenprot/001schuz/s001038.htm>

Sněmovní tisk 263/2. Sněmovní tisk 263/2: Usnesení VOV k tisku 263/0 [online]. [Cit. 2023-04-17]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=9&ct=263&ct1=2>

Sněmovní tisk 379/0. Sněmovní tisk 379/0: Vládní návrh zákona o správě voleb - EU [online]. [Cit. 2023-04-10]. Dostupné z:

<https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=9&CT=379&CT1=0>

Sněmovní tisk 585. Sněmovní tisk 585: Vládní návrh zákona o volbách do Parlamentu ČR [online]. [Cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=3&t=585>

Sněmovní tisk 585/5. Sněmovní tisk 585/5: Stanovisko prezidenta k tisku 585/4 [online]. [Cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=3&ct=585&ct1=5>

Sněmovní tisk 1170/1. Sněmovní tisk 1170/1: Usnesení UPV k tisku 1170/0 [online]. [Cit. 2022-05-08]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=8&ct=1170&ct1=1>

Senát

Senát PČR: Stenozáznam z 1.dne 1.schůze roku 1996. Stenozáznam z 1.dne 1.schůze roku 1996 [online]. Copyright (c) 2022 Senát PČR, Všechna práva vyhrazena [cit. 2022-04-11].

Dostupné z:

<https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/hlasovani?action=steno&O=1&IS=1432&D=18.12.1996>

Ostatní elektronické prameny

BBC česká redakce | Volby 2002. Opoziční smlouva: SMLOUVA o vytvoření stabilního politického prostředí v České republice uzavřená mezi Českou stranou sociálně demokratickou a Občanskou demokratickou stranou [online]. © BBC World Service [cit. 2022-12-25]. Dostupné z: https://www.bbc.co.uk/czech/volby2002/parties_opsmouva.htm

Bioguide Search. BYRD, Robert Carlyle [online]. [Cit. 2022-09-17]. Dostupné z: <https://bioguide.congress.gov/search/bio/B001210>

Celkové výsledky hlasování | volby.cz. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 20.10. – 21.10.2017 (promítnuto usnesení NSS): Celkové výsledky hlasování [online]. © Český statistický úřad, 2021 [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2017nss/ps2?xjazyk=CZ>

Celkové výsledky hlasování. Volby do Sněmovny lidu Federálního shromáždění konané ve dnech 5. - 6.6.1992 na území České republiky: Celkové výsledky hlasování [online]. [Cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/sl1992/u4>

Celkové výsledky hlasování. Volby do Sněmovny národů Federálního shromáždění konané ve dnech 5. - 6.6.1992 na území České republiky: Celkové výsledky hlasování [online]. [Cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/sn1992/u4>

Český statistický úřad | ČSÚ. Český statistický úřad [online]. [Cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/>

Databáze periodického tisku pro veřejnost | mkcr.cz. Databáze periodického tisku pro veřejnost: Detail periodika [online]. [Cit. 2022-03-31]. Dostupné z: [https://www.mkcr.cz/databaze-periodickeho-tisku-pro-verejnost-cs-978?do\[loadP\]=1&item.id=1888](https://www.mkcr.cz/databaze-periodickeho-tisku-pro-verejnost-cs-978?do[loadP]=1&item.id=1888)

Do Bečvy unikla neznámá látka. Po havárii je řeka plná mrtvých ryb, na místě zasahovaly desítky hasičů | iROZHLAS - spolehlivé zprávy. Do Bečvy unikla neznámá látka. Po havárii je řeka plná mrtvých ryb, na místě zasahovaly desítky hasičů [online]. © 1997-2022 Český rozhlas [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/do-becvy-unikla-neznama-latka-po-havarii-je-reka-je-plna-mrtvych-ryb-na-miste_2009201932_gak?_ga=2.58829677.1905797015.1651601259-712101996.1651601259

Foreign Affairs Committees FAC. FOREIGN AFFAIRS COMMITTEES FAC [online]. © The Swiss Parliament [cit. 2022-08-20]. Dostupné z: <https://www.parlament.ch/en/organe/committees/specialist-committees/committees-fac>

Historie minulých vlád | Vláda ČR. Společné prohlášení delegací ODS a ČSSD ze dne 14.1.2000 [online]. Copyright (c) 2009-2022 Úřad vlády ČR [cit. 2022-12-25]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/spolecne-prohlaseni-delegaci-ods-a-cssd-ze-dne-14--1--2000-2037/>

Hlavní menu. Volby do zastupitelstev krajů konané dne 12.11.2000 [online]. [Cit. 2023-02-02]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kz2000/kz?xjazyk=CZ&xdatum=20001112>

Hlavní volba. Volby do České národní rady konané ve dnech 5. - 6.6.1992 [online]. [Cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/cnr1992/u0>

Hnilička skončil jako poslanec. Výbor pro sport ho podpořil v čele Národní sportovní agentury | iROZHLAS - spolehlivé zprávy. Hnilička skončil jako poslanec. Výbor pro sport ho podpořil v čele Národní sportovní agentury [online]. © 1997-2023 Český rozhlas [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/milan-hnilicka-rezignace-poslanecky-mandat-koronavirus-cesko-teplice-oslava_2101261504_aur

Jmenné seznamy | *volby.cz*. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 20.10. – 21.10.2017 (promítnuto usnesení NSS): Jmenné seznamy [online]. © Český statistický úřad, 2021 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2017nss/ps111?xjazyk=CZ&xkraj=11&xstrana=4&xv=3&xt=3>

Jmenné seznamy a přehledy. Volby do České národní rady konané ve dnech 5. - 6.6.1992: Poslanci dle krajů a kandidátních listin [online]. [Cit. 2022-03-28]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/cnr1992/u391?xvstrana=22&xkraj=31&xvyb=0&xtr=1>

Jmenné seznamy a přehledy. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 31.5. - 1.6.1996: Poslanci dle věku a pohlaví [online]. [Cit. 2022-09-11]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps1996/u341?xposl=1&xvstrana=00&xkraj=00>

Komunisté už nepodporují Babišovu vládu a jsou připraveni ji potopit - Novinky. Komunisté už nepodporují Babišovu vládu a jsou připraveni ji potopit [online]. Copyright © 2003-2023 Borgis a.s. [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-komuniste-uz-vladu-netoleruji-a-jsou-pripraveni-ji-potopit-40356898>

LA CONSTITUTION BELGE. LA CONSTITUTION BELGE [online]. Copyright © Belgian Senate [cit. 2022-09-11]. Dostupné z: https://www.senate.be/doc/const_fr.html

NewtonOne – Mediální vesmír, který se vám přizpůsobí. Archiv: Prozkoumejte mediální kontext [online]. NewtonOne © 2023 [cit. 2023-03-31]. Dostupné z: <https://n1.newtonmedia.eu/#archive>

Parlament České republiky – Poslanecká sněmovna, komise. Komise [online]. [Cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=195>

Parlament České republiky – Poslanecká sněmovna, stálé delegace. Stálé delegace [online]. [Cit. 2023-03-31]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=196>

Parlament České republiky – Poslanecká sněmovna, výbory. Výbory [online]. [Cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=194>

Počet platných hlasů, republikové mandátové číslo a počty krajských mandátů | volby.cz. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 20.10. – 21.10.2017 (promítnuto usnesení NSS): Počet platných hlasů, republikové mandátové číslo a počty krajských mandátů [online]. © Český statistický úřad, 2021 [cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2017nss/ps51?xjazyk=CZ>

Politické strany, politická hnutí a koalice postupující do skrutinia | volby.cz. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 20.10. – 21.10.2017 (promítnuto usnesení NSS): Politické strany, politická hnutí a koalice postupující do skrutinia [online]. © Český statistický úřad, 2021 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2017nss/ps52?xjazyk=CZ>

Poslanci dle věku a pohlaví | volby.cz. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 8.10. – 9.10.2021: Poslanci dle věku a pohlaví [online]. © Český statistický úřad, 2021 [cit. 2022-09-11]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2021/ps122?xjazyk=CZ&xkraj=0&xstrana=0&xv=2>

Poslanecká sněmovna. Meziparlamentní skupiny přátel [online]. [Cit. 2023-03-31]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/organy2.sqw?s=1>

Prezident Zeman jmenoval druhou Babišovu vládu. Hamáček povede vnitro i zahraničí — ČT24 — Česká televize. Prezident Zeman jmenoval druhou Babišovu vládu. Hamáček povede vnitro i zahraničí [online]. © Česká televize 1996–2021 [cit. 2023-03-31]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2521660-prezident-zeman-jmenuje-druhou-babisovu-vladu-vyhrady-komunistu-ale-trvaji>

Prymula byl v noci na schůzce v ,zavřené‘ restauraci na Vyšehradě. Podle Faltýnka mluvili o lékařích z USA | iROZHLAS - spolehlivé zprávy. Prymula byl v noci na schůzce v ,zavřené‘ restauraci na Vyšehradě. Podle Faltýnka mluvili o lékařích z USA [online]. © 1997-2023 Český rozhlas [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/roman-prymula-restaurace-vysehrad-bez-rouscky-jaroslav-faltynek-blesk-rios_2010230923_ako

Předsedkyní TOP 09 se stala Pekarová Adamová. Pospíšil nebude ani řadovým místopředsedou | iROZHLAS - spolehlivé zprávy. Předsedkyní TOP 09 se stala Pekarová Adamová. Pospíšil nebude ani řadovým místopředsedou [online]. © 1997-2023 Český rozhlas [cit. 2023-04-10]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/top-09-pekarova-adamova-czernin_1911241010_pj

Přehled o doplňovacích a opakovaných volbách | volby.cz. Celkové platné složení Senátu Parlamentu České republiky: Přehled o doplňovacích a opakovaných volbách [online]. © Český statistický úřad, 2020 [cit. 2022-08-06]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/senat/se6?xjazyk=CZ&xdatum=0>

Přehled zisků mandátů | volby.cz. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 20.10. – 21.10.2017 (promítnuto usnesení NSS): Přehled zisků mandátů [online]. © Český statistický úřad, 2021 [cit. 2022-04-17]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2017nss/ps53?xjazyk=CZ&xv=1>

Přehledy – senátoři dle pohlaví a věku | volby.cz. Volby do Senátu Parlamentu ČR konané dne 15.11. – 16.11.1996: Přehledy – senátoři dle pohlaví a věku [online]. © Český statistický úřad, 2022 [cit. 2022-10-23]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/senat/se1212?xjazyk=CZ&xdatum=19961116&xobvod=0&xstrana=0&xv=2>

Přehledy – senátoři dle pohlaví a věku | volby.cz. Volby do Senátu Parlamentu ČR konané dne 13.11. – 14.11.1998: Přehledy – senátoři dle pohlaví a věku [online]. © Český statistický úřad, 2022 [cit. 2022-10-23]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/senat/se1212?xjazyk=CZ&xdatum=19981114&xobvod=0&xstrana=0&xv=2>

Přehledy – senátoři dle pohlaví a věku | volby.cz. Volby do Senátu Parlamentu ČR konané dne 23.9. – 24.9.2022: Přehledy – senátoři dle pohlaví a věku [online]. © Český statistický úřad, 2022 [cit. 2022-10-23]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/senat/se1212?xjazyk=CZ&xdatum=20220923&xobvod=0&xstrana=0&xv=2>

Rejstřík politických stran a hnutí - Ministerstvo vnitra České republiky. Rejstřík politických stran a politických hnutí: Historie hnutí Svoboda a přímá demokracie (SPD) [online]. © 2023 Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 2022-04-10]. Dostupné z: https://aplikace.mvcr.cz/seznam-politickyh-stran/Vypis_Historie.aspx?id=468&typ=1

Rozdělení mandátů stranám. Volby do České národní rady konané ve dnech 5. - 6.6.1992: II. skrutinium [online]. [Cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/cnr1992/u610>

SPSS Statistics | IBM. IBM SPSS Statistics [online]. © Copyright IBM Corporation 1994, 2023 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: <https://www.ibm.com/products/spss-statistics>

Stálé delegace Parlamentu České republiky, zástupci Senátu: Senát PČR. Stálé delegace Parlamentu České republiky, zástupci Senátu [online]. Copyright (c) 2023 Senát PČR [cit. 2023-03-31]. Dostupné z: https://www.senat.cz/organy/index.php?lng=cz&ke_dni=31.3.2023&O=14&par_1=D

Stanovy Strany zelených | Zelená wiki. Stanovy Strany zelených [online]. [Cit. 2022-10-31]. Dostupné z: <https://wiki.zeleneforum.cz/cs/predpisy/stanovy>

The Finance Committee / The Danish Parliament. The Finance Committee [online]. [Cit. 2022-08-20]. Dostupné z: <https://www.thedanishparliament.dk/en/committees/committees/fiu>

Unie vydavatelů ČR - VÝZKUM ČTENOSTI TISKU - MEDIA PROJEKT. VÝZKUM ČTENOSTI TISKU - MEDIA PROJEKT [online]. © 2013-2020 Unie vydavatelů ČR [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: http://www.unievychdavatelu.cz/cs/unie_vychdavatelu/medialni_data/vyzkum_ctenosti

Ustavily si strany poslanecké kluby v rozporu se zákonem? Právníci se neshodnou - Novinky. Ustavily si strany poslanecké kluby v rozporu se zákonem? Právníci se neshodnou [online]. Copyright © 2003-2022 Borgis a.s. Copyright © 2019-2022 Seznam.cz a.s. Copyright © ČTK, DPA, Reuters a fotobanka Profimedia [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/volby/clanek/ustavily-si-strany-poslanecke-kluby-v-rozporu-se-zakonem-pravnici-se-neshodnou-40375280>

Volba prezidenta republiky | volby.cz. Volba prezidenta republiky konaná ve dnech 11.01. – 12.01.2013 [online]. © Český statistický úřad, 2017 [cit. 2022-12-02]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/prez2013/pe?xjazyk=CZ>

Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu | volby.cz. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 8.10. – 9.10.2021 [online]. © Český statistický úřad, 2021 [cit. 2023-03-31]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2021/ps?xjazyk=CZ>

Volby do Senátu Parlamentu ČR | volby.cz. Volby do Senátu Parlamentu ČR konané dne 15.11. – 16.11.1996 [online]. © Český statistický úřad, 2020 [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/senat/se?xjazyk=CZ&xdatum=19961116>

Volby do zastupitelstev obcí 24.11.1990. Volby do zastupitelstev obcí 24.11.1990 [online]. [Cit. 2023-02-02]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/kv1990/kv?xjazyk=CZ&xid=1>

Výsledky hlasování | volby.cz. Doplnovací volby do Senátu Parlamentu ČR konané dne 27.8. – 28.8.1999: Výsledky hlasování: Obvod: 27 – Praha 1 [online]. © Český statistický úřad, 2020 [cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/senat/se2111?xjazyk=CZ&xdatum=19990828&xobvod=27>

Výsledky hlasování za územní celky – výběr územní úrovně | volby.cz. Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 20.10. – 21.10.2017 (promítnuto usnesení NSS): Výsledky hlasování za územní celky – výběr územní úrovně [online]. © Český statistický úřad, 2021 [cit. 2022-04-02]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2017nss/ps3?xjazyk=CZ>

Vyšetřovací komise k ekologické katastrofě na řece Bečvě. Vyšetřovací komise k ekologické katastrofě na řece Bečvě [online]. [Cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=8400&o=8>

Women in Parliaments: World and Regional Averages. Women in National Parliaments: Situation as of 1 January 1997 [online]. [Cit. 2022-09-11]. Dostupné z: <http://archive.ipu.org/wmn-e/arc/world010197.htm>

Women in Parliaments: World and Regional Averages. Women in National Parliaments: Situation as of 1st January 2019. [online]. [Cit. 2022-09-11]. Dostupné z: <http://archive.ipu.org/wmn-e/arc/world010119.htm>

Zprávy - Infobanka ČTK. Klaus vyhlásil stav legislativní nouze pro zákon o České televizi [online]. Copyright © 2016-2019 Česká tisková kancelář [cit. 2023-04-21]. Dostupné z: <https://ib.ctk.cz/cs/fond?id=20010104F01807>

Zprávy - Infobanka ČTK. Po korupční kauze Stoka byla rozpuštěna brněnská organizace ANO [online]. Copyright © 2016-2019 Česká tisková kancelář [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://ib.ctk.cz/cs/fond?id=T2022041204306>

Tisk podrobený stěžejnímu výzkumu

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2018, **27**(160). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2018, **27**(171). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2018, **27**(210). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2018, **27**(229). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2018, **27**(246). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2018, **27**(262). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2019, **28**(31). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2019, **28**(44). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2019, **28**(59). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2019, **28**(75). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2019, **28**(82). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2019, **28**(145). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2019, **28**(190). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2019, **28**(192). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2019, **28**(217). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2019, **28**(239). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2019, **28**(258). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2019, **28**(295). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2020, **29**(25). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2020, **29**(59). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2020, **29**(98). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2020, **29**(102). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2020, **29**(105). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2020, **29**(147). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2020, **29**(183). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2020, **29**(215). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2020, **29**(228). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2020, **29**(242). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2020, **29**(271). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2020, **29**(285). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2021, **30**(4). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2021, **30**(16). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2021, **30**(50). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2021, **30**(66). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2021, **30**(81). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2021, **30**(96). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2021, **30**(104). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2021, **30**(119). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2021, **30**(147). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2021, **30**(157). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2021, **30**(180). ISSN 1210-5333.

Blesk. Praha: CZECH NEWS CENTER a. s. 2021, **30**(195). ISSN 1210-5333.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2018, **22**(172). ISSN 1211-7811.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2018, **22**(187). ISSN 1211-7811.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2018, **22**(209). ISSN 1211-7811.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2018, **22**(215). ISSN 1211-7811.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2018, **22**(228). ISSN 1211-7811.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2019, **23**(4). ISSN 1211-7811.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2019, **23**(71). ISSN 1211-7811.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2019, **23**(79). ISSN 1211-7811.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2019, **23**(103). ISSN 1211-7811.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2019, **23**(125). ISSN 1211-7811.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2019, **23**(127). ISSN 1211-7811.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2019, **23**(137). ISSN 1211-7811.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2019, **23**(159). ISSN 1211-7811.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2019, **23**(168). ISSN 1211-7811.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2019, **23**(201). ISSN 1211-7811.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2020, **24**(27). ISSN 1211-7811.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2020, **24**(56). ISSN 1211-7811.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2020, **24**(77). ISSN 1211-7811.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2020, **24**(125). ISSN 1211-7811.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2020, **24**(148). ISSN 1211-7811.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2020, **24**(156). ISSN 1211-7811.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2020, **24**(162). ISSN 1211-7811.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2020, **24**(180). ISSN 1211-7811.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2020, **24**(182). ISSN 1211-7811.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2020, **24**(221). ISSN 1211-7811.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2021, **25**(11). ISSN 1211-7811.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2021, **25**(20). ISSN 1211-7811.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2021, **25**(42). ISSN 1211-7811.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2021, **25**(58). ISSN 1211-7811.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2021, **25**(61). ISSN 1211-7811.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2021, **25**(66). ISSN 1211-7811.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2021, **25**(97). ISSN 1211-7811.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2021, **25**(100). ISSN 1211-7811.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2021, **25**(122). ISSN 1211-7811.

Metro. Praha: MAFRA, a. s., 2021, **25**(184). ISSN 1211-7811.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2018, **29**(149). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2018, **29**(160). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2018, **29**(188). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2018, **29**(262). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2018, **29**(274). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2018, **29**(275). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2019, **30**(14). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2019, **30**(36). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2019, **30**(57). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2019, **30**(68). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2019, **30**(126). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2019, **30**(128). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2019, **30**(141). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2019, **30**(165). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2019, **30**(205). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2019, **30**(215). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2019, **30**(238). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2019, **30**(266). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2020, **31**(47). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2020, **31**(57). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2020, **31**(72). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2020, **31**(82). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2020, **31**(129). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2020, **31**(136). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2020, **31**(145). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2020, **31**(150). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2020, **31**(237). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2020, **31**(270). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2020, **31**(287). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2020, **31**(298). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2021, **32**(8). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2021, **32**(21). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2021, **32**(31). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2021, **32**(39). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2021, **32**(84). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2021, **32**(103). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2021, **32**(110). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2021, **32**(128). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2021, **32**(139). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2021, **32**(157). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2021, **32**(166). ISSN 1210-1168.

Mladá fronta DNES. Praha: MAFRA, a. s., 2021, **32**(197). ISSN 1210-1168.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2018, **28**(206). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2018, **28**(238). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2018, **28**(242). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2018, **28**(255). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2018, **28**(269). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2018, **28**(292). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2019, **29**(26). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2019, **29**(28). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2019, **29**(44). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2019, **29**(67). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2019, **29**(71). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2019, **29**(128). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2019, **29**(166). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2019, **29**(219). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2019, **29**(225). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2019, **29**(240). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2019, **29**(279). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2019, **29**(301). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2020, **30**(55). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2020, **30**(65). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2020, **30**(66). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2020, **30**(136). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2020, **30**(139). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2020, **30**(149). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2020, **30**(181). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2020, **30**(238). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2020, **30**(249). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2020, **30**(252). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2020, **30**(276). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2020, **30**(299). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2021, **31**(4). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2021, **31**(16). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2021, **31**(51). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2021, **31**(67). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2021, **31**(82). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2021, **31**(106). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2021, **31**(110). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2021, **31**(170). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2021, **31**(187). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2021, **31**(189). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2021, **31**(203). ISSN 1211-2119.

Právo. Praha: Borgis, a. s., 2021, **31**(221). ISSN 1211-2119.

Seznam použitých zkratek

ČNR – Česká národní rada

ČR – Česká republika

ČSFR – Česká a Slovenská Federativní Republika

ČSR – Česká socialistická republika

ČSSD – Česká strana sociálně demokratická

ČSSR – Československá socialistická republika

FS – Federální shromáždění

HSD-SMS – Hnutí za samosprávnou demokracii – Společnost pro Moravu a Slezsko

HV – Hospodářský výbor

IBM – International Business Machines Corporation

KDU-ČSL – Křesťanská a demokratická unie - Československá strana lidová

KOA – kvantitativní obsahová analýza

KSČ – Komunistická strana Československa

KSČM – Komunistická strana Čech a Moravy

KV – Kontrolní výbor

MIV – Mandátový a imunitní výbor

NP – nezávisle proměnná

NS – Národní shromáždění

ODA – Občanská demokratická aliance

ODS – Občanská demokratická strana

ORGV – Organizační výbor

PČR – Parlament České republiky

PS – Poslanecká sněmovna

PV – Petiční výbor

RV – Rozpočtový výbor

Sb. – Sbíрка zákonů

SL FS – Sněmovna lidu Federálního shromáždění

SN FS – Sněmovna národů Federálního shromáždění

SNR – Slovenská národní rada

SPD – Svoboda a přímá demokracie

SPSS – Statistical Product and Service Solutions

SSR – Slovenská socialistická republika

STAN – STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ

STV – Single Transferable Vote (volební systém jednoho přenosného hlasu)

UPV – Ústavně právní výbor

ÚS – Ústavní soud

USA – Spojené státy americké

ÚV KSČ – Ústřední výbor Komunistické strany Československa

VB – Výbor pro bezpečnost

VEZ – Výbor pro evropské záležitosti

VIF – Variable Inflation Factor

VO – Výbor pro obranu

VOV – Volební výbor

VSP – Výbor pro sociální politiku

VSR – Výbor pro veřejnou správu a regionální rozvoj

VVVKM – Výbor pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu

VZ – Výbor pro zdravotnictví

VZP – Výbor pro životní prostředí

Z. z. – Zbierka zákonov Slovenskej republiky (dle zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 1/1993 Z. z. o Zbierke zákonov Slovenskej republiky ve znění pozdějších přepisů nebo zákona č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky ve znění pozdějších přepisů)

ZAV – Zahraniční výbor

Zb. – Zbierka zákonov

ZEV – Zemědělský výbor

ZP – závisle proměnná

Seznam grafů a tabulek

Graf č. 1: Počet žen zvolených poslankyněmi v letech 1996–2021

Graf č. 2: Počet žen zvolených senátorkami v řádných volbách v letech 1996–2022

Graf č. 3: Čtenost českých celostátních novin v době relevantní pro výzkum (v tis.)

Graf č. 4: Prodaný náklad českých celostátních deníků v době relevantní pro výzkum

Graf č. 5: Počet zmínek jednotlivých výborů Poslanecké sněmovny

Graf č. 6: Četnost hodnot počtů zmínek poslanců ve stěžejním výzkumu

Tabulka č. 1: Seznam nezávisle proměnných zahrnutých do regresní analýzy

Tabulka č. 2: Zastoupení jednotlivých médií v doplňkovém výzkumu

Tabulka č. 3: Seznam nejčastěji uvedených poslanců

Tabulka č. 4: Zastoupení stran v analyzovaných mediálních výstupech

Tabulka č. 5: Průměrný počet zmínek poslanců jednotlivých stran

Tabulka č. 6: Matice korelací jednotlivých proměnných v regresní analýze

Tabulka č. 7: Další diagnostické údaje o kolinearitě (tolerance a VIF)

Tabulka č. 8: Údaje o vhodnosti představeného modelu

Tabulka č. 9: Regresní koeficienty a další údaje k analýze

Tabulka č. 10: Matice korelací jednotlivých proměnných upraveného modelu

Tabulka č. 11: Další údaje o kolinearitě v upraveném modelu

Tabulka č. 12: Údaje o vhodnosti upraveného modelu

Tabulka č. 13: Regresní koeficienty a další údaje k analýze upraveného modelu

Tabulka č. 14: Poslanci s nejvyššími hodnotami Mahalanobisovy vzdálenosti

Seznam příloh

Příloha č. 1: Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny v roce 2017 (tabulka)

Příloha č. 2: Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny v roce 2021 (tabulka)

Příloha č. 3: Tištěný náklad listu Metro v době relevantní pro výzkum (tabulka)

Příloha č. 4: Názvy a zkratky výborů Poslanecké sněmovny (tabulka)

Příloha č. 5: Seznam dnů tvořících konstruované týdny (tabulka)

Příloha č. 6: Zastoupení výborů Poslanecké sněmovny v doplňkovém výzkumu (tabulka)

Příloha č. 7: Seznam poslanců ve stěžejním výzkumu (tabulka)

Příloha č. 8: Seznam poslanců ve zvláště sledovaných funkcích (tabulka)

Přílohy

Příloha č. 1: Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny v roce 2017 (tabulka)

	Počet hlasů	Podíl hlasů (%)	Počet mandátů	Podíl mandátů (%)
ANO 2011	1 500 113	29,64	78	39
ODS	572 948	11,32	25	12,5
Piráti	546 393	10,80	22	11
SPD	538 574	10,64	22	11
KSČM	393 100	7,77	15	7,5
ČSSD	368 347	7,28	15	7,5
KDU-ČSL	293 643	5,80	10	5
TOP 09	268 811	5,31	7	3,5
STAN	262 157	5,18	6	3
Ostatní strany, hnutí a koalice	316 659	6,26	–	–
Celkem	5 060 745	100	200	100

Zdroj: volby.cz

Příloha č. 2: Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny v roce 2021 (tabulka)

	Počet hlasů	Podíl hlasů (%)	Počet mandátů	Podíl mandátů (%)
SPOLU	1 493 905	27,79	71	35,5
ANO 2011	1 458 140	27,13	72	36
PIRÁTI a STAROSTOVÉ	839 776	15,62	37	18,5
SPD	513 910	9,56	20	10
Ostatní strany, hnutí a koalice	1 069 359	19,89	–	–
Celkem	5 375 090	100	200	100

Zdroj: volby.cz

Příloha č. 3: Tištěný náklad listu Metro v době relevantní pro výzkum (tabulka)

Dvojice kvartálů	Tištěný náklad
4. kvartál 2018 a 1. kvartál 2019	280 456
1. a 2. kvartál 2019	286 295
2. a 3. kvartál 2019	277 374
3. a 4. kvartál 2019	277 148
4. kvartál 2019 a 1. kvartál 2020	279 839
1. a 2. kvartál 2020	220 473
2. a 3. kvartál 2020	188 838
3. a 4. kvartál 2020	203 910
4. kvartál 2020 a 1. kvartál 2021	191 340
1. a 2. kvartál 2021	181 869
2. a 3. kvartál 2021	200 835

Příloha č. 4: Názvy a zkratky výborů Poslanecké sněmovny (tabulka)

Název	Zkratka
Hospodářský výbor	HV
Kontrolní výbor	KV
Mandátový a imunitní výbor	MIV
Organizační výbor	ORGV
Petiční výbor	PV
Rozpočtový výbor	RV
Ústavně právní výbor	UPV
Volební výbor	VOV
Výbor pro bezpečnost	VB
Výbor pro evropské záležitosti	VEZ
Výbor pro obranu	VO
Výbor pro sociální politiku	VSP
Výbor pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu	VVVKM
Výbor pro veřejnou správu a regionální rozvoj	VSR
Výbor pro zdravotnictví	VZ
Výbor pro životní prostředí	VZP
Zahraniční výbor	ZAV
Zemědělský výbor	ZEV

Příloha č. 5: Seznam dnů tvořících konstruované týdny (tabulka)

Blesk	2018	2019 (týden 1)	2019 (týden 2)	2020 (týden 1)	2020 (týden 2)	2021 (týden 1)	2021 (týden 2)
pondělí	10. 9.	11. 3.	24. 6.	14. 9.	27. 4.	1. 3.	26. 4.
úterý	23. 10.	15. 10.	20. 8.	10. 3.	8. 12.	25. 5.	24. 8.
středa	3. 10.	6. 2.	18. 9.	6. 5.	30. 9.	20. 1.	6. 1.
čtvrtek	26. 7.	7. 11.	21. 2.	30. 1.	25. 6.	8. 4.	6. 5.
pátek	13. 7.	29. 3.	20. 12.	7. 8.	16. 10.	19. 3.	6. 8.
sobota	10. 11.	6. 4.	17. 8.	2. 5.	21. 11.	10. 7.	26. 6.

MF DNES	2018	2019 (týden 1)	2019 (týden 2)	2020 (týden 1)	2020 (týden 2)	2021 (týden 1)	2021 (týden 2)
pondělí	26. 11.	14. 10.	16. 9.	29. 6.	6. 4.	12. 4.	11. 1.
úterý	27. 11.	4. 6.	12. 2.	25. 2.	23. 6.	26. 1.	16. 2.
středa	15. 8.	4. 9.	19. 6.	23. 12.	25. 3.	5. 5.	21. 7.
čtvrtek	28. 6.	21. 3.	17. 1.	4. 6.	10. 12.	26. 8.	17. 6.
pátek	13. 7.	8. 3.	19. 7.	12. 6.	20. 11.	4. 6.	14. 5.
sobota	10. 11.	16. 11.	1. 6.	7. 3.	10. 10.	6. 2.	10. 7.

Metro	2018	2019 (týden 1)	2019 (týden 2)	2020 (týden 1)	2020 (týden 2)	2021 (týden 1)	2021 (týden 2)
pondělí	3. 12.	7. 1.	9. 9.	24. 8.	30. 11.	18. 1.	28. 6.
úterý	6. 11.	27. 8.	2. 7.	29. 9.	1. 9.	2. 3.	30. 3.
středa	14. 11.	24. 4.	10. 4.	22. 4.	12. 8.	26. 5.	29. 9.
čtvrtek	13. 9.	4. 7.	30. 5.	2. 7.	1. 10.	8. 4.	25. 3.
pátek	5. 10.	19. 7.	25. 10.	20. 3.	7. 2.	29. 1.	21. 5.

Právo	2018	2019 (týden 1)	2019 (týden 2)	2020 (týden 1)	2020 (týden 2)	2021 (týden 1)	2021 (týden 2)
pondělí	17. 12.	25. 3.	2. 12.	28. 12.	12. 10.	26. 7.	10. 5.
úterý	20. 11.	4. 6.	31. 12.	17. 3.	16. 6.	17. 8.	2. 3.
středa	5. 9.	20. 3.	16. 10.	18. 3.	5. 8.	20. 1.	6. 1.
čtvrtek	18. 10.	31. 1.	21. 2.	5. 3.	29. 10.	2. 9.	23. 9.
pátek	2. 11.	20. 9.	27. 9.	12. 6.	27. 11.	9. 4.	14. 5.
sobota	13. 10.	20. 7.	2. 2.	27. 6.	24. 10.	20. 3.	14. 8.

Příloha č. 6: Zastoupení výborů Poslanecké sněmovny v doplňkovém výzkumu (tabulka)

Výbor	Blesk		Mladá fronta DNES		Právo		Metro	
	Počet	Podíl (%)	Počet	Podíl (%)	Počet	Podíl (%)	Počet	Podíl (%)
Hospodářský výbor	2	4,35	13	8,39	21	5,01	2	7,41
Kontrolní výbor	2	4,35	1	0,65	10	2,39	0	0
Mandátový a imunitní výbor	6	13,04	15	9,68	29	6,92	5	18,52
Organizační výbor	5	10,87	9	5,81	18	4,3	1	3,7
Petiční výbor	0	0	2	1,29	11	2,63	0	0
Rozpočtový výbor	6	13,04	12	7,74	50	11,93	3	11,11
Ústavně právní výbor	7	15,22	13	8,39	41	9,79	1	3,7
Volební výbor	0	0	2	1,29	3	0,72	0	0
Výbor pro bezpečnost	1	2,17	10	6,45	36	8,59	2	7,41
Výbor pro evropské záležitosti	1	2,17	5	3,23	8	1,91	0	0
Výbor pro obranu	1	2,17	5	3,23	39	9,31	1	3,7
Výbor pro sociální politiku	0	0	12	7,74	31	7,4	2	7,41
Výbor pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu	6	13,04	24	15,48	30	7,16	5	18,52
Výbor pro veřejnou správu a regionální rozvoj	0	0	4	2,58	5	1,19	0	0
Výbor pro zdravotnictví	2	4,35	5	3,23	25	5,97	1	3,7
Výbor pro životní prostředí	1	2,17	1	0,65	5	1,19	0	0
Zahraniční výbor	4	8,7	16	10,32	43	10,26	2	7,41
Zemědělský výbor	2	4,35	6	3,87	14	3,34	2	7,41
Celkem	46	100	155	100	419	100	27	100

Příloha č. 7: Seznam poslanců ve stěžejním výzkumu (tabulka)

Číslo	Jméno	Ve volbách za	Časové omezení	Důvod omezení
1	Ivan Adamec	ODS		
2	Věra Adámková	ANO 2011		
3	Hana Aulická Jírovcová	KSČM		
4	Andrea Babišová	ANO 2011		
5	Ondřej Babka	ANO 2011	Od 2. 7. 2019	Nabytí mandátu
6	Margita Balaščíková	ANO 2011		
7	Dana Balcarová	Piráti		
8	Lukáš Bartoň	Piráti		
9	Ivan Bartoš	Piráti		
10	Jan Bartošek	KDU-ČSL		
11	Jan Bauer	ODS		
12	Martin Baxa	ODS		
13	Jiří Běhounek	ČSSD		
14	Petr Beitl	ODS		
15	Josef Bělíca	ANO 2011		
16	Pavel Bělobrádek	KDU-ČSL		
17	Marek Benda	ODS		
18	Petr Bendl	ODS	Od 2. 7. 2019	Nabytí mandátu
19	Ondřej Benešík	KDU-ČSL		
20	Stanislav Berkovec	ANO 2011		
21	Jan Birke	ČSSD		
22	Stanislav Blaha	ODS		
23	Jiří Bláha	ANO 2011		
24	Pavel Blažek	ODS		
25	Irena Blažková	ANO 2011	Od 31. 7. 2020	Nabytí mandátu
26	Marian Bojko	SPD		
27	Milan Brázdil	ANO 2011		
28	Andrea Brzobohatá	ANO 2011		
29	Jaroslav Bžoch	ANO 2011		
30	Lukáš Černoorský	Piráti		
31	Jana Černochová	ODS		
32	Alexander Černý	KSČM		
33	Monika Červíčková	ANO 2011		
34	Jan Čížinský	KDU-ČSL		
35	Jiří Dolejš	KSČM		
36	Petr Dolínek	ČSSD		
37	Lenka Dražilová	ANO 2011		

Číslo	Jméno	Ve volbách za	Časové omezení	Důvod omezení
38	Jaroslav Dvořák	SPD		
39	František Elfmark	Piráti		
40	Jaroslav Faltýnek	ANO 2011		
41	Kamal Farhan	ANO 2011		
42	Jan Farský	STAN		
43	Milan Feranec	ANO 2011		
44	Dominik Feri	TOP 09	Do 31. 5. 2021	Zánik mandátu
45	Mikuláš Ferjenčík	Piráti		
46	Petr Fiala	ODS		
47	Radim Fiala	SPD		
48	Eva Fialová	ANO 2011		
49	Vojtěch Filip	KSČM		
50	Jaroslav Foldyna	ČSSD		
51	Stanislav Fridrich	ANO 2011		
52	Alena Gajdušková	ČSSD		
53	Petr Gazdík	STAN		
54	Pavla Golasowská	KDU-ČSL		
55	Miroslav Grebeníček	KSČM		
56	Stanislav Grospič	KSČM		
57	Josef Hájek	ANO 2011		
58	Tomáš Hanzel	ČSSD		
59	Milan Hnilička	ANO 2011	Do 26. 1. 2021	Zánik mandátu
60	Jaroslav Holík	SPD		
61	Radek Holomčík	Piráti		
62	Libor Hoppe	ODS	Od 9. 3. 2021	Nabytí mandátu
63	Jan Hrnčíř	SPD		
64	Tereza Hyťhová	SPD		
65	Milan Chovanec	ČSSD	Do 14. 4. 2019	Zánik mandátu
66	Jan Chvojka	ČSSD		
67	Ivan Jáč	ANO 2011		
68	Jan Jakob	TOP 09	Od 19. 1. 2021	Nabytí mandátu
69	Jakub Janda	ODS		
70	Miloslav Janulík	ANO 2011		
71	Monika Jarošová	SPD		
72	Pavel Jelínek	SPD		
73	Martin Jiránek	Piráti		
74	Aleš Juchelka	ANO 2011		

Číslo	Jméno	Ve volbách za	Časové omezení	Důvod omezení
75	Stanislav Juránek	KDU-ČSL		
76	Marian Jurečka	KDU-ČSL		
77	Pavel Juříček	ANO 2011		
78	Iva Kalátová	ANO 2011	Od 15. 4. 2019	Nabytí mandátu
79	Adam Kalous	ANO 2011		
80	Miroslav Kalousek	TOP 09	Do 19. 1. 2021	Zánik mandátu
81	Vít Kaňkovský	KDU-ČSL		
82	David Kasal	ANO 2011		
83	Václav Klaus	ODS		
84	Jiří Kobza	SPD		
85	Jiří Kohoutek	SPD		
86	Tomáš Kohoutek	ANO 2011		
87	Lukáš Kolářik	Piráti		
88	Martin Kolovratník	ANO 2011		
89	Vladimír Koníček	KSČM	Do 4. 12. 2018	Zánik mandátu
90	František Kopřiva	Piráti		
91	Barbora Kořanová	ANO 2011		
92	Radek Koteň	SPD		
93	Josef Kott	ANO 2011		
94	Pavel Kováčik	KSČM		
95	Věra Kovářová	STAN		
96	Lenka Kozlová	Piráti		
97	Robert Králíček	ANO 2011		
98	Karel Krejza	ODS		
99	Jana Krutáková	STAN		
100	Roman Kubíček	ANO 2011		
101	Jan Kubík	ANO 2011		
102	Martin Kupka	ODS		
103	Jaroslav Kytýr	ANO 2011		
104	Helena Langšádlová	TOP 09		
105	Jana Levová	SPD		
106	Jan Lipavský	Piráti		
107	Leo Luzar	KSČM		
108	Zuzana Majerová Zahradníková	ODS		
109	Taťána Malá	ANO 2011	Od 11. 7. 2018	Demise na post člena vlády
110	Přemysl Mališ	ANO 2011		
111	Tomáš Martinec	Piráti		
112	Jaroslav Martinů	ODS		

Číslo	Jméno	Ve volbách za	Časové omezení	Důvod omezení
113	Karla Maříková	SPD		
114	Jiří Mašek	ANO 2011		
115	Květa Matušovská	KSČM		
116	Eva Matyášová	ANO 2011		
117	Ilona Mauritzová	ODS	Do 1. 3. 2021	Zánik mandátu
118	Radka Maxová	ANO 2011	Do 2. 7. 2019	Zánik mandátu
119	Marcela Melková	ANO 2011		
120	Jiří Mihola	KDU-ČSL		
121	Jakub Michálek	Piráti		
122	Jana Mračková Vildumetzová	ANO 2011		
123	Vojtěch Munzar	ODS		
124	Patrik Nacher	ANO 2011		
125	František Navrkal	Piráti	Od 6. 6. 2019	Nabytí mandátu
126	Miroslava Němcová	ODS	Do 10. 10. 2020	Zánik mandátu
127	Ivana Nevludová	SPD		
128	Marek Novák	ANO 2011		
129	Monika Oborná	ANO 2011		
130	Tomio Okamura	SPD		
131	Ladislav Okleštěk	ANO 2011		
132	Roman Onderka	ČSSD		
133	Zdeněk Ondráček	KSČM		
134	Zuzana Ožanová	ANO 2011		
135	Jana Pastuchová	ANO 2011		
136	Petr Pávek	STAN		
137	Daniel Pawlas	KSČM		
138	Markéta Pekarová Adamová	TOP 09		
139	Mikuláš Peksa	Piráti	Do 6. 6. 2019	Zánik mandátu
140	Marie Pěničková	KSČM	Od 4. 12. 2018	Nabytí mandátu
141	František Petrtýl	ANO 2011		
142	Vojtěch Píkal	Piráti		
143	Pavel Plzák	ANO 2011		
144	Zdeněk Podal	SPD		
145	Ivo Pojezný	KSČM		
146	Ondřej Polanský	Piráti		
147	Jan Pošvář	Piráti		
148	Milan Pour	ANO 2011		
149	David Pražák	ANO 2011		
150	Ondřej Profant	Piráti		
151	Věra Procházková	ANO 2011		

Číslo	Jméno	Ve volbách za	Časové omezení	Důvod omezení
152	Jaroslava Puntová	ANO 2011	Od 31. 12. 2020	Nabytí mandátu
153	Pavel Pustějovský	ANO 2011		
154	Karel Rais	ANO 2011		
155	Vít Rakušan	STAN		
156	Michal Ratiborský	ANO 2011		
157	Jan Richter	ANO 2011		
158	Olga Richterová	Piráti		
159	Miloslav Rozner	SPD		
160	Radek Rozvoral	SPD		
161	Miloslava Rutová	ANO 2011		
162	Pavel Růžička	ANO 2011		
163	Jan Řehounek	ANO 2011		
164	Petr Sadovský	ANO 2011		
165	Miroslav Samaš	ANO 2011	Od 26. 1. 2021	Nabytí mandátu
166	Jan Schiller	ANO 2011	Do 31. 12. 2020	Zánik mandátu
167	Karel Schwarzenberg	TOP 09		
168	Roman Sklenák	ČSSD	Do 17. 9. 2021	Zánik mandátu
169	Jan Skopeček	ODS		
170	Olga Sommerová	TOP 09	Od 31. 5. 2021	Nabytí mandátu
171	Antonín Staněk	ČSSD	Od 1. 8. 2019	Demise na post člena vlády
172	Pavel Staněk	ANO 2011		
173	Zbyněk Stanjura	ODS		
174	Martin Stropnický	ANO 2011	Do 1. 10. 2018	Zánik mandátu
175	Jiří Strýček	ANO 2011		
176	Bohuslav Svoboda	ODS		
177	Lucie Šafránková	SPD		
178	Pavel Šindelář	ODS	Od 1. 3. 2021	Nabytí mandátu
179	Karla Šlechtová	ANO 2011		
180	Lubomír Španěl	SPD		
181	Julius Špičák	ANO 2011		
182	David Štolpa	ANO 2011		
183	Petr Třešňák	Piráti		
184	Karel Tureček	ANO 2011		
185	Lukáš Vágner	ČSSD	Od 17. 9. 2021	Nabytí mandátu
186	František Vácha	TOP 09		
187	Kateřina Valachová	ČSSD		
188	Vlastimil Válek	TOP 09		

Číslo	Jméno	Ve volbách za	Časové omezení	Důvod omezení
189	Jiří Valenta	KSČM		
190	Helena Válková	ANO 2011		
191	Petr Venhoda	ANO 2011	Od 1. 10. 2018	Nabytí mandátu
192	Jiří Ventruba	ODS	Do 9. 3. 2021	Zánik mandátu
193	Ondřej Veselý	ČSSD		
194	Radovan Vích	SPD		
195	Adam Vojtěch	ANO 2011	Od 22. 9. 2020 do 25. 5. 2021	Doba bez funkce člena vlády
196	Jan Volný	ANO 2011		
197	Lubomír Volný	SPD		
198	Radek Vondráček	ANO 2011		
199	Ivo Vondrák	ANO 2011		
200	Miloslava Vostrá	KSČM		
201	Václav Votava	ČSSD	Od 14. 4. 2019	Nabytí mandátu
202	Petr Vrána	ANO 2011	Do 31. 7. 2020	Zánik mandátu
203	Veronika Vrecionová	ODS	Do 2. 7. 2019	Zánik mandátu
204	Marek Výborný	KDU-ČSL		
205	Jaroslav Vymazal	ODS	Od 10. 10. 2020	Nabytí mandátu
206	Tomáš Vymazal	Piráti		
207	Rostislav Vyzula	ANO 2011		
208	Jan Zahradník	ODS		
209	Lubomír Zaorálek	ČSSD	Do 26. 8. 2019	Jmenování členem vlády
210	Radek Zlesák	ANO 2011		
211	Pavel Žáček	ODS		

Příloha č. 8: Seznam poslanců ve zvláště sledovaných funkcích (tabulka)

Předseda PS	Jméno	Odlišnost doby ve funkci od výzkumného období
ANO	Radek Vondráček	–
Místopředsedové PS	Jméno	Odlišnost doby ve funkci od výzkumného období
ODS	Petr Fiala	–
SPD	Tomio Okamura	–
KSČM	Vojtěch Filip	–
ČSSD	Tomáš Hanzel	Od července 2018
Piráti	Vojtěch Píkal	–
Předsedové stran	Jméno	Odlišnost doby ve funkci od výzkumného období
ANO	–	–
ODS	Petr Fiala	–
Piráti	Ivan Bartoš	–
SPD	Tomio Okamura	–
KSČM	Vojtěch Filip	–
ČSSD	–	–
KDU-ČSL	Pavel Bělobrádek	Do března 2019
	Marek Výborný	Od března 2019 do ledna 2020
	Marian Jurečka	Od ledna 2020
TOP 09	Markéta Pekarová Adamová	Od listopadu 2019
STAN	Petr Gazdík	Do dubna 2019
	Vít Rakušan	Od dubna 2019
Předsedové klubů	Jméno	Odlišnost doby ve funkci od výzkumného období
ANO	Jaroslav Faltýnek	–
ODS	Zbyněk Stanjura	–
Piráti	Jakub Michálek	–
SPD	Radim Fiala	–
KSČM	Pavel Kováčik	–
ČSSD	Jan Chvojka	–
KDU-ČSL	Jan Bartošek	–
TOP 09	Miroslav Kalousek	Do ledna 2021
	Vlastimil Válek	Od ledna 2021
STAN	Jan Farský	–

Předsedové výborů	Jméno	Zvolen za stranu	Odlišnost doby ve funkci od výzkumného období
HV	Radim Fiala	SPD	–
KV	Roman Kubíček	ANO 2011	–
MIV	Stanislav Grospič	KSČM	–
ORGV	<i>Předseda PS</i>		–
PV	Helena Válková	ANO 2011	–
RV	Miroslava Vostrá	KSČM	–
UPV	Marek Benda	ODS	–
VOV	Stanislav Berkovec	KSČM	–
VB	Radek Koten	SPD	–
VEZ	Ondřej Benešík	KDU-ČSL	–
VO	Jana Černochová	ODS	–
VSP	Radka Maxová	ANO 2011	Do července 2019
	Jana Pastuchová	ANO 2011	Od října 2019
VVVKM	Václav Klaus ml.	ODS	Do dubna 2019
VSR	Ivan Bartoš	Piráti	–
VZ	Věra Adámková	ANO 2011	–
VZP	Dana Balcarová	Piráti	–
ZAV	Lubomír Zaorálek	ČSSD	Do srpna 2019
	Ondřej Veselý	ČSSD	Od října 2019
ZEV	Jaroslav Faltýnek	ANO 2011	–